

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ ΕΚ ΦΟΥΡΝΑ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΤΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ἐκ χειρογράφου τοῦ ἑβ' αἰῶνος ἐκδοθεῖσα κατὰ τὸ πρωτότυπον
αὐτῆς κείμενον

ὑπὸ

Ἰ. Α. Παπαδοπούλου - Κεραμέως

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ἐκτοπωθὲν δαπάνῃ τοῦ μακαρίτου Γρηγορίου Θεοδώρου Τεχέλιτσεω

ΕΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΙ

Ἐκ τῆς τυπογραφίας τῆς Ἁγιωτάτης Συνόδου

1900

120938

Отъ С.-Петербургскаго Духовнаго Цензурнаго Комитета печатать
дозволяется. С.-Петербургъ, 7 Января 1900 г.

Старшій Цензоръ Архимандритъ *Владиміръ*.

ΕΙΣ ΑΙΩΝΙΑΝ ΜΝΗΜΗΝ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΤΟΥ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΣΕΛΙΣΤΣΕΒ

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ

120938

Grégoire Théodorowitsch Tehélistchew,
décédé le 26 Mars 1897.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ ἀνά χειρας ἀτελὲς βιβλίον ἐξετυπώθη ἔτει 1893-φ, καὶ ἐπειδὴ μέχρι σήμερον ἡ περάτωσις αὐτοῦ διὰ πολλὰς αἰτίας ἔμεινεν ἀκατόρθωτος, ἀπεφασίσθη νὰ διανεμηθῆ ὡς ἔχει, μὲ προσθήκην μόνον τοῦ βραχέος τούτου προλόγου· περιλαμβάνεται δ' ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ἀπλῶς τὸ ἡμῖς περίπου τῆς Ἑρμηνείας τῆς ζωγραφικῆς τέχνης, ἣν ἐκ παλαιότερων ὁμοίων ἑρμηνειῶν εἶχε συντάξῃ Διονύσιος ἱερομόναχος ὁ ἐκ Φουρνᾶ τῶν Ἀγράφων ἐν τῷ πρώτῳ ἡμίσει τοῦ 18-ου αἰῶνος. Τὸ πρωτότυπον τῆς Ἑρμηνείας ταύτης κείμενον δὲν ἦτο μέχρι σήμερον γνωστόν, ἀλλ' ἐγινώσκωμεν αὐτὸ πάντες ἐκ τινος νεοθευμένου κειμένου καὶ ἰδίᾳ ἐκ μεταφράσεων (γαλλικῆς, γερμανικῆς καὶ ῥωσικῆς) ἐν τούτῳ γενομένων τῷ αἰῶνι. Γρηγόριος ὁμοῦς Θεοδώρου ὁ Tchelistchew, νέος πολυμαθὴς ἐξ εὐγενῶν καὶ φιλόκαλος εἰς ἄκρον, γενόμενος κάτοχος ἐνὸς καλλίστου καὶ τελειοτάτου τῆς Ἑρμηνείας ἀντιγράφου τοῦ 18-ου αἰῶνος εἶχεν ἀποφασίσῃ προτροπῇ τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ Νικοδήμου Kondakow νὰ καταχωρίσῃ τοῦτο ἐν ἐνὶ τόμῳ, ἐν ἑτέρῳ δὲ τόμῳ νὰ προσθέσῃ γαλλικὴν αὐτοῦ μετάφρασιν καὶ πάλιν ἐν ἑτέρῳ τρίτῳ σημειώσεις ἑρμηνευτικάς καὶ εἰκόνας ἐκ διαφόρων παλαιῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων εἰλημμένας· καὶ εἶχεν αὐτὸς οὗτος ὁ Tchelistchew ὁμιλήσῃ κατ' ἑκτασιν περὶ τῆς τοιαύτης, ἣν ἐσχεδιάζε, γιγαντιαίας καὶ πολυ-

τελοῦς ἐκδόσεως ἐν τινι συνεδρίῳ τῆς ἐν Πετροπόλει Αὐτοκρατορικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἤρξατο δὲ τότε ἀμέσως καὶ τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ κειμένου τῆς συγγραφῆς τοῦ Διονυσίου ὑπὸ τὴν ἡμετέραν ἐπιβλέψιν, ἀλλ' ἀτυχῶς ἀρρώστια δεινὴ ἐπὶ χρόνον μακρὸν βατανίσασα τὸν γενναῖον Tchelistchew παρέπεμψεν αὐτὸν προῶρος, ἐν αὐτῷ τῷ ἄνθει τελοῦντα τῆς ἡλικίας, εἰς ἕτερον κόσμον († 26 μαρτίου 1897), συγκαταστρέψασα οὕτω καὶ τὸ πόνημα, ὅπερ ἐσχεδιάζε νὰ συντάξῃ τὸ μέγα αὐτῆς θῦμα· ὡς δὲ στήλη μνημόσυνος τῆς φιλοκάλου τοῦ μακαρίτου ψυχῆς ἔστω τὸ ἀνά χεῖρας λείψανον τῆς αὐτοῦ προθέσεως.

Τὸ κείμενον τῆς Ἑρμηνείας ἔχει ἰδίαν ἱστορίαν, ἣν ἡμεῖς ἐνταῦθα συνοπτικώτατα διαγράφομεν. Μέχρι τοῦ 1839-ου ἔτους ἦτο τοῦτο παντελῶς ἄγνωστον, διότι οὐδὲν αὐτοῦ ἀντίγραφον εὐρίσκατο ἐν ταῖς κοιναῖς βιβλιοθήκαις· ὅσα δὲ ὑπῆρχον, καὶ ταῦτα πάνυ ὀλίγα, ἦσαν ἀποκλειστικῶς εἰς χεῖρας τῶν ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ζωγράφων· ἀλλὰ καὶ μέχρι σήμερον τρία καὶ μὴν ἑγνώσθησαν, ὧν ἐν μὲν τοῦ 18-ου αἰῶνος εἶχεν εὐρήν παρὰ τινι τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐγγχωρίων ζωγράφων Πορφύριος ἀρχιμανδρίτης ὁ Οὐσπένσκις, ὅστις καὶ εἶχεν αὐτὸ μεταφράσει ἔτει 1868-φ εἰς γλῶσσαν ῥωσικὴν¹· ἕτερον δὲ ἀντίγραφον εἶδομεν ἡμεῖς αὐτοὶ ἔτει 1881-φ ἐν τῇ τότε μικρᾷ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν τῷ Φαναρίῳ Κωνσταντινουπόλεως Ἑταιρίας τῶν Μεσαιωνικῶν Ἑρευνῶν· ἦτο δὲ καὶ τοῦτο γεγραμμένον περὶ τὸ τέλος τοῦ 18-ου αἰῶνος²· τρίτον δὲ ἀντίγραφον ὑπῆρχε μέχρι τοῦ 1891-ου ἔτους ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει σοφοῦ ἀρχαιολόγου καὶ ἱατροῦ A. Mordtmann J^o, ὅστις μαθὼν ὅτι σκοπὸς ὑπῆρχε νὰ τυπωθῇ, παρεχώρησεν αὐτὸ προθυμώτατα τῷ μακαρίτῳ Tchelistchew, ἀποξενώσας οὕτω τελείως ἐκ τῆς ἰδίας βιβλιοθήκης· νῦν δὲ τοῦτο ἐκ δωρεᾶς τοῦ μακαρίτου γενναῖος εὐρίσκαται παρ' ἡμῶν.

¹) Ὅρα Труди Киев. Дух. Академіи 1868, т. 1, с. 269—315 καὶ 526—570. Том. 2, с. 494—563. Том. 4, с. 355—445.

²) Ἡ βιβλιοθήκη αὕτη ὑπῆρχεν ἔτει 1881-φ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κ. Μανουὴλ Γεωργίου· τὸ δ' ἐν αὐτῇ ἀντίγραφον τῆς Ἑρμηνείας τῆς ζωγραφικῆς τέχνης ἦτο διηρημένον εἰς κεφάλια 390· περιλαμβάνετο δ' ἐντός σελίδων ἡριθμημένων 413. Ὁ χάρτης τοῦ ἀντιγράφου τοῦτου ἦτο στενὸς καὶ μῆκος μὲν 0,225, πλάτους δὲ 0,165.

Ταῦτα καὶ μόνον τὰ ἀντίγραφα τοῦ γνησίου κειμένου τῆς Ἑρμηνείας εἶναι μέχρι τοῦδε γνωστά· βεβαίως δὲ πολλῶν τούτων πλείονα ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς κελλίοις τῶν ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ζωγράφων· ἀλλ' ἀτυχῶς εἶναι ταῦτα δυσπρόσιτα. Ἐτει 1839-φ εἶδε ταιαῦτα παρὰ τισιν αὐτῶν ὁ Didron, ἀλλὰ μὴ δυνηθεὶς οὐδὲν αὐτῶν νὰγοράσῃ, ἤρκεσθη εἰς ἀντίγραφον, ὅπερ ὑπ' ἀγνώστου τινὸς γενόμενον δι' αὐτὸν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1839—1840 ἔλαβεν ἐξ Ἀγίου Ὄρους ἐν Παρισίοις¹, ὡς δὲ φαίνεται εὐρίσκαται τοῦτο σήμερον ἐν τῇ βασιλικῇ τοῦ Μονάχου βιβλιοθήκῃ²· οὐχ ἦττον ὅμως ὁ τοῦ Didron συνοδοιπόρος Paul Durand ἔκαμεν ἐξ ἐκεῖνου ἰδιόχειρον ἀντίγραφον (εὐρίσκόμενον καὶ τοῦτο νῦν ἐν τῇ Bibliothéque de Chartres)³, ὅπερ καὶ μετέφρασεν αὐτὸς γαλλιστί, ἐκδοὺς τὴν ἰδίαν μετάφρασιν μετὰ προλόγου τοῦ Didron ἔτει 1845-φ. Ἐκ τίνος δὲ παλαιοῦ κώδικος ἐπήγγασε τὸ κείμενον τῆς μεταφράσεως τοῦ Durand, ἀγνοοῦμεν· λέγει ὅμως ὁ Didron ἐν τῷ ἰδίῳ προλόγῳ, ὅτι ἐν τῶν ἐν τῷ Ἀγίῳ Ὄρει ἀντιγράφων ἦτο «πιθανῶς οὐχὶ παλαιότερον τοῦ 15-ου ἢ τοῦ 16-ου αἰῶνος»⁴· τοῦθ' ὅπερ ἡμεῖς δὲν πιστεύομεν, διότι αὐτὸς ὁ τὴν Ἑρμηνείαν τῆς ζωγραφικῆς τέχνης καταρτίσας Διονύσιος ἤκμαζεν ἐν τῷ πρώτῳ ἡμίσει τοῦ 18-ου αἰῶνος, καὶ ἐπομένως ὁ νομισθεὶς ὑπὸ τοῦ Didron οὕτω παλαιὸς κώδιξ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εἶναι παλαιότερος αὐτοῦ τοῦτου τοῦ αἰῶνος· τὸ δὲ παράδοξον, ὅτι καὶ ὁ Brockhaus, μετὰ τὸν Didron, ἐν τῷ 1891-φ ἔτει ἐξ ἀγνοίας τοῦ χρόνου τῆς ἀκμῆς τοῦ Διονυσίου εἶχε βεβαιώσῃ, ὅτι εἶδεν ἐν ταῖς Καραῖς τοῦ Ἄθω ἐν ἀντίγραφον τῆς Ἑρμηνείας, ἔτει, ὡς

¹) Manuel d' iconographie chrétienne grecque et latine, avec une introduction et des notes par M. Didron..., traduit du manuscrit byzantin (1), le Guide de la peinture, par le Dr Paul Durand. Paris, imprimerie royale, 1845, с. XXI, XXIII—XXVI.

²) Αὐτόθι с. XXXIII. Τὸ χειρόγραφον τοῦ Durand ἔμεινεν ἐπὶ τινι χρόνον παρὰ τῷ ἱερεὶ G. Schäfer, ὅστις καὶ μετέφρασεν αὐτὸ γερμανιστί ἢ δὲ μετάφρασις αὕτη εἶναι ἐπιγεγραμμένη οὕτως· «Ἑρμηνεία τῆς ζωγραφικῆς. Das Handbuch der Malerei vom Berge Athos aus dem handschriftlichen Urtext übersetzt mit Anmerkungen von Didron d. Ä. und eigenen von Godeh. Schäfer. Trier 1855».

³) H. Omont, Inventaire sommaire des manuscrits grecs de la Bibliothèque Nationale, т. 3, с. 367, ἀριθ. 39.

⁴) Manuel d' iconographie, с. XXXV.

λέγει, γενόμενον 1630-φ¹⁾· αναμφιβόλως όμως εξηπατήθη νομίσας ως Έρμηνείαν τοῦ Διονυσίου ἑτέραν τινὰ ἀνώνομον τοῦ 16-ου αἰῶνος «Έρμηνείαν τῆς ζωγραφικῆς τέχνης», ἣν αὐτὸς μὲν ὁ Διονύσιος ἔχει συγκεχωνευμένην ἐν τῷ ἰδίῳ βιβλίῳ, ὁ δὲ Πορφύριος Οὐσπένσκις εἶχεν ἐρμηνεύσει ῥωσιστί²⁾. Διότι γνωστὸν εἶναι ἤδη, ὅτι ὁ Διονύσιος δὲν συνέταξεν αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς ζωγραφικῆς τέχνης ἰδίαν συγγραφήν, ἀλλ' ὅτι τοῦναντίον αὐτὸς ἑτέρα τινα περὶ τῆς τέχνης ταύτης παλαιότερα ὑπομνήματα περιλαβὼν ἀντολεξεῖ ἐν τῷ ἰδίῳ βιβλίῳ συνεπλήρωσε καὶ ἐπηύξησε τῇ βοηθείᾳ τοῦ καλῆμου ἐνὸς τῶν ἐλλογιμῶν αὐτοῦ μαθητῶν, Κυρίλλου τοῦ Χίου· καὶ σχεδὸν εἶπεῖν ἅπαν τὸ τεχνολογικὸν τῆς Έρμηνείας τοῦ Διονυσίου μέρος εἶναι εἰλημμένον ἐξ ἑτέρου τινὸς περὶ ζωγραφικῆς ἀνωνόμου ὑπομνήματος, ὅπερ εἶχε συνταχθῆ ἐν τῷ Ἀγίῳ Ὁρει μετὰ τὸ 1566-ον ἔτος· τοῦτο δὲ τὸ ὑπόμνημα εἶναι ἐπιγεγραμμένον οὕτως· «Έρμηνεία τῆς ζωγραφικῆς τέχνης, περιέχουσα τὰ τε μέτρα καὶ χρώματα τοῦ Πανσελήνου, ὁμοίως καὶ τοῦ νατουράλε, καὶ τὰ σαρκώματα τοῦ Θεοφάνους, καὶ ἄλλα τινὰ χρησιμεύοντα εἰς τὴν αὐτὴν τέχνην»· ἐν ἣ ἔρμηνεία περιέχεται καθὰ παράρτημα καὶ ἑτέρα «ἐρμηνεία τῆς ζωγραφίας τοῦ τοῖχου, ἣτοι περὶ τοῦ πῶς νὰ ιστορίζηται εἰς τὸν τοῖχον», πάλιν δὲ καὶ ἑτέρα «ἐρμηνεία περὶ τῆς πρώτης ἱστορίας καὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ περὶ σχημάτων καὶ ἐπιγραμμάτων τῶν ἁγίων τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἐκ παλαιῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν ἱστορισμένων συλλεχθεῖσα»³⁾. Ταύτας λοιπὸν τὰς τρεῖς ἐρμηνείας, συνταχθεῖσας περὶ τὸ τέλος τοῦ 16-ου αἰῶνος, περιέλαβεν ὁ Διονύσιος σχεδὸν ἀντολεξεῖ ἐν τῷ ἰδίῳ βιβλίῳ· τὸ δὲ λοιπὸν αὐτοῦ μέρος κατήρτισεν ἐξ ἑτέρας τῆς ζωγραφικῆς τέχνης ἐρμηνείας, ἣτις συνετάχθη, ἔτει 1674-φ.

¹⁾ Heinrich Brockhaus, Die Kunst in den Athos-Klöstern. Leipzig 1891, s. 160.

²⁾ «Ерминія или наставленіе въ живописномъ искусствѣ, написанное, неизвестно кѣмъ, вскорѣ послѣ 1566 года». Труды Киев. Дух. Академіи 1867, т. 3, с. 139—192.

³⁾ Κώδιξ 255-ος τῆς ἐν Πετρούπολει Δημ. Βιβλιοθήκης. Όρα Отчетъ Импер. Публ. Библ. за 1883 г., с. 118. Н. Сырку, Описание бумагъ епископа Порфирія Успенскаго, пожертвованныхъ имъ въ Импер. Академію Наукъ по завѣщанію. Въ Петроуполѣ 1891, с. 369.

τύποις δὲ μέχρι τοῦδε μένει ἀνέκδοτος· ἀλλ' ὅμως ὁ Πορφύριος Οὐσπένσκις καὶ ταύτην ἠρμήνευσε καὶ ἐγνώρισεν ἡμῖν ῥωσιστί¹⁾. Ταύτης λοιπὸν τῆς νεωτέρας ἐρμηνείας ἡ ἐπιγραφή ἔχει οὕτω· «Βιβλίον τῆς ζωγραφικῆς τέχνης, περιέχον τὰς ἐορτὰς τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου, ἔτι δὲ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν προφητῶν καὶ τὰ ὄναρ αὐτῶν προφητευσθέντα, καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων τὰς ἡλικίας καὶ τὰ εἶδη τῶν προσώπων αὐτῶν καὶ τῶν τριχῶν, πῶς δεῖ γράφειν αὐτούς, καὶ ἕτερα πλεῖστα ἀναγκαῖα τῆς ζωγραφικῆς τέχνης καὶ ὠφέλιμα»²⁾. Ἐντεῦθεν φανερόν, ὅτι ἡ τοῦ Διονυσίου Έρμηνεία περιέχει ἀπλῶς ὅσα πρὸ αὐτῆς εἶχον γραφῆ περὶ τῆς ζωγραφικῆς τέχνης ἐν τῷ Ἀθῷ τῷ 16-φ καὶ τῷ 17-φ αἰῶνι· ὅσα δὲ ἄλλα κεφάλαια—καὶ ταῦτα εἶναι οὐκ ὀλίγα—δὲν εὐρίσκονται ἐν ταῖς προειρημέναις Έρμηνείαις, συνέταξεν αὐτὸς ὁ Διονύσιος βοηθείᾳ τῆς ἐκ τῆς τέχνης ἰδίας πείρας, ἣ καὶ γραπτῶν ὁδηγιῶν τῶν πρὸ αὐτοῦ ἁγιορειτῶν ζωγράφων, ὁὐς οὕτως αὐτὸς καὶ εἰς τὰς προτέρας ἐρμηνείας καὶ εἰς τὸ ἴδιον βιβλίον ἐνόητα μεθοδικήν.

Ἀλλὰ τὸ οὕτω κατηρτισμένον κείμενον τοῦ Διονυσίου ἐπέπρωτο νὰ κιβδηλευθῆ ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ διαβόητου πλαστογράφου Κωνσταντίνου Σιμωνίδου. Οὗτος νεαρὸς ἔτι τὴν ἡλικίαν, ἀνεψιὸς δὲ ὢν ἐνὸς τῶν ἁγιορειτῶν μοναχῶν, διέτριβεν ἐν τῷ Ἀθῷ ἐν ᾧ χρόνῳ τὰς σεβασμίας αὐτοῦ μονᾶς ἐπισκεπτόμενος ὁ Didron εἰλήθει ἐκεῖ βυζαντινὰς εἰκόνας καὶ τῆς συγγραφῆς τοῦ Διονυσίου κώδικας· τοῦ Didron ὅμως ἐκεῖθεν ἀναχωρήσαντος, ὁ Σιμωνίδης ἔπει 1840-φ διεφύμισεν ἑαυτὸν εὐρέτην τοῦ δῆθεν γνησίου κειμένου τῆς βίβλου τοῦ Διονυσίου, καὶ ἐν αὐτῆς ἰδιόχειρον ἀντίγραφον ἔσπευσε νὰ πωλήσῃ ἢ νὰ πέμψῃ δωρεὰν εἰς τὸν Didron³⁾· εὐτυχῶς

¹⁾ «Битва о живописномъ искусствѣ Данила священника 1674 года». Труды Киев. Дух. Академіи 1867, тѣхос декаμβрію, с. 463—508.

²⁾ Ἀ. Π.-Καραμάνος Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη, τ. 1, σ. 292. Τὸ ἀντίγραφον τοῦ Πορφυρίου ἐν τῷ 255-φ κώδικι τῆς ἐν Πόλει Δημοσίας Αὐτοκρατορικῆς Βιβλιοθήκης.

³⁾ Ὁ Σιμωνίδης εὐρίσκειτο ἐν τῷ Ἀθῷ ἔπει 1839-φ διδασκόμενος ἐκεῖ τὴν ζωγραφικὴν τέχνην ὅρα τὴν ἀνωμόως ὑπὸ Δημοσθένους Χαβίρα τοῦ Συμαίου καταχωρηθεῖσαν περίεργον τοῦ Σιμωνίδου βιογραφίαν ἐν τῷ Ἀεξίκῳ ἱστορίας καὶ γεωγραφίας τοῦ Σ. Βουτυρά, τ. 7, с. 580—588.

ὅμως ὁ τούτου φίλος Durand δὲν εἶχε λάβῃ αὐτὸ ὑπ' ὄψει, ὅτε τὴν ἰδίαν κατεσκευάσε γαλλικὴν μετάφρασιν ἐκ τοῦ ἑτέρου προσταλέντος αὐτῷ πιστοῦ ἀντιγράφου ¹. Ὁ Σιμωνίδης ἠθέλησε τότε νὰ ἐκμεταλλευθῇ, πρὸς ἴδιον ὄφελος, τὴν γενομένην ἐν Εὐρώπῃ ἐντύπωσιν ἐκ τῶν ἐν τῷ Ἄθῳ τοῦ Didron εὐρημάτων καὶ ἰδίᾳ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ περὶ ζωγραφικῆς πονήματος τοῦ Διονυσίου, ὅπερ αὐτὸς ὁ Didron εἶπε ὑπερβολικῆς ἐκτιμήσεως ἀλλὰ καὶ ἀπειρίας εἶχεν ἀφελέστατα διακηρύξῃ ὡς ὑπόμνημα βυζαντινόν, γενόμενος οὕτω προφανῶς ἐν αὐτῷ τῷ Ἄθῳ πρότερον θῦμα τῶν παρὰ τοῖς ἐκεῖ ζωγράφους διαδοθέντων ὑπὸ τοῦ Σιμωνίδου ὑστεροβούλων ψευδολογημάτων. Εἶχεν, ὡς φαίνεται, πιστεύσῃ ἐκεῖ ὁ Didron πρῶτον μὲν ὅτι ἐν τῶν ἀντιγράφων τῆς Ἑρμηνείας τοῦ Διονυσίου δὲν ἦτο παλαιότερον τοῦ 15-ου αἰῶνος (αὕτη δὲ ἡ πίστις ἐβασίλειτο εἰς τὸ ἔτος 1458, ὅπερ ὁ Σιμωνίδης ἐμελέτα νὰ θέσῃ ἐν τῷ ἰδίῳ τοῦ Διονυσίου κειμένῳ, μετὰ τὴν ἐκ τοῦ Ἄθῳ ἀναχώρησιν τοῦ Didron), εἶτα δ' ὅτι ὁ ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ Διονυσίου μνημονευόμενος ζωγράφος Πανσέληνος ² εἶχεν ἀκμάσῃ ἐν τῷ 12-ῳ αἰῶνι· ἐφ' ᾧ καὶ ἔτει 1845-ῳ εἶχε γράψῃ ὁ Didron τὰ ἐπόμενα· «Pansélinos est ce peintre du XIIe siècle, le Raphael ou plutôt le Giotto de l'école byzantine, dont on montre des fresques dans la principale église de Karès, au mont Athos. On dit qu'il vivait sous l'empereur Andronic Ier (1183—1186). Ces fresques, assez remarquables de dessein et d'expression, ont beaucoup souffert dans la couleur, qui est enfumée. Il est difficile de dire si ces peintures datent réellement du XIIe siècle; elles nous ont semblé, du reste, beaucoup plus anciennes que les peintures analogues qu'on voit dans les différents monastères du mont Athos» ³. Τὸ ἐν

¹) Τὸ σιμωνίδειον τοῦτο ἀντίγραφον ὑπάρχει σήμερον ἐν τῇ Bibliothèque de Chartres (Omont, Inventaire sommaire, τ. 3, σ. 367, ἀριθ. 38)· φέρει δὲ τὴν ἐξῆς ἐπιγραφήν· «Ὁδηγὸς τῶν ζωγράφων, ὡς πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν σάξιν· ἐνεγράφη Διονύσιος ἱερομόναχος ὁ ἐκ Φουρνᾶ τῶν Ἀγρίων, κατὰ τὸ αὐτῆ [= 1458]. Κωνσταντῖνος Σιμωνίδης εὗρεν εἰς Ἄθῳ ὄρος, κατὰ τὸ, χωμ' [= 1840], μαρτίου ιε', καὶ ἀντέγραψε».

²) Ὅρα ἐν τῷ 6 σελ. 6.

³) Didron, Manuel d' iconographie, σ. 7.

dit τοῦ Didron εἶναι καθ' ἡμᾶς ἡγῶ τῶν ἐν τῷ Ἄθῳ διαδοθέντων ὑπὸ τοῦ Σιμωνίδου ψευδολογημάτων· αὐτὸς ὁ Σιμωνίδης εἶχεν ἐκεῖ προπαρασκευάσῃ συγγραφεὺς τινὰς ψευδωνόμους ἐν μεμβράναις καὶ χάρταις, καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς γαλλικῆς τοῦ Durand μεταφράσεως, εἶχεν ἐλθῆ εἰς Ἀθήνας, συναποκομίσας καὶ τὰ ψευδῆ χειρόγραφα μετὰ πολλῶν γνησίων παλαιῶν ἀθωνικῶν κωδίκων· ἐκεῖ δὲ μεθ' ὅλον τὸν κατ' αὐτοῦ ἀγῶνα σοφῶν τινῶν φιλολόγων ἀνδρῶν ¹, εἶχεν αὐτὸς κατορθώσῃ νὰ ἐξαπατήσῃ οὐκ ὀλίγους ὀνομαστοὺς ἄνδρας, οἷον τὸν Τυπάλδον Κοζάκη ² καὶ Κωνσταντῖνον τὸν Οἰκονόμον, οἵτινες καὶ ὑποστηρικταὶ τῶν πλαστογραφιῶν αὐτοῦ ἐγένοντο· μάλιστα δὲ ὁ Οἰκονόμος ἔτει 1849-ῳ καὶ διαδόχῃ ἐγένετο τῆς περὶ Διονυσίου καὶ Πανσέληνου πλαστογραφίας τοῦ Σιμωνίδου πρὸ τῆς ἔτει 1853-ῳ ἐμφανίσεως τοῦ κιβδήλου τῆς Ἑρμηνείας κειμένου ³. Ὁ Σιμωνίδης ὀηλαδῆ, εἰς πίστωσιν μιᾶς τῶν ἐν τῷ κειμένῳ τούτῳ πλαστογραφιῶν, εἶχεν ἐκδώσῃ ἐν τῷ αὐτῷ 1849-ῳ ἔτει τὴν πλαστὴν καὶ ψευδώνυμον Συμαΐδα, δι' ἧς ὡς εὐρέτην τῆς ἡλιουτυπίας ἐνεφάνιζεν ἕνα Πανσέληνον ἀγνώστου ἐποχῆς ⁴, αὐτὸν ἐκεῖνον, ὃν ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἐρμηνείᾳ τοῦ Διονυσίου εἶχε μεταμορφώσῃ εἰς ζωγράφον τοῦ μετὰ Χριστὸν 518-ου ἔτους ⁵· ἀλλ' ἐν τῇ αὐτῇ Συμαΐδῃ εἶχε κατασκευάσῃ καὶ ἕτερον ζωγράφον Πανσέληνον τῶν ἐτῶν 1032—1085 ⁶, ἵνα οὕτω διορθώσῃ δῆθεν τὴν ὑπὸ τοῦ Didron οἰκειοποιηθεῖσαν ἐν τῷ Ἄθῳ σιμωνίδειον διάδοσιν περὶ Πανσέληνου τινὸς τοῦ 12-ου αἰῶνος. Μετὰ δὲ τινὰ χρόνον οὐκ ὀλίγον, ἔτει 1853-ῳ, εἶχεν ἐκδώσῃ τέλος ἀνωνύμως

¹) Οἷον Στ. Κουμανούδη καὶ Ἀ. Παγκαβῆ. Ὅρα «Πικιδώρις» 1851 ἀριθ. 23, 24, 25 καὶ 31. Πρὸς. Σ. Βάσην ἐν τῇ «Ἀθηνᾶ» 1899, τ. 11, σ. 419. Alexander Lykurgos, Enthüllungen über den Simonides-Dindorfischen Uranios. Leipzig 1856, σ. 45 κέ.

²) Ὅρα Κ. Σιμωνίδου Γεωγραφικά τε καὶ νομικά τῆν Κεφαλῆτικῶν ἀφορῶν τε καὶ Ἀθῆν. 1850, σ. 80.

³) Ὅρα Κ. Οἰκονόμου περὶ τῶν ο' ἐρμηνευτῶν. Ἀθῆν. 1849, τ. 4, σ. 218.

⁴) Κ. Σιμωνίδου Συμαΐς, ἡ ἱστορία τῆς ἐν Σύμῃ Ἀπολλωνιάδος σχολῆς, ἰδίως δὲ τῆς ἀπογραφικῆς καθέδρας κατ. Ἀθῆναι 1849, σ. 177.

⁵) Ὅρα τὸ 64-ον κεφάλαιον τῆς Σιμωνίδειου ἐκδόσεως τοῦ Διονυσίου.

⁶) Κ. Σιμωνίδου Συμαΐς, σ. 123—124.

τὴν οἰκείαν νόθον τοῦ Διονυσίου Ἑρμηνείαν, ἐπιγράψας αὐτὴν ὡς ἔργον τοῦ 1458-ου ἔτους καὶ ἀντὶ παντός ἑτέρου προλόγου προτάξας ὅσα πρότερον ὁ Οἰκονόμος ἐν γνώσει μὲν τοῦ Manuel d' iconographie τοῦ Didron ἐκ δὲ καταχθονίου τοῦ Σιμωνίδου ἀπάτης εἶχε συντάξῃ περὶ τοῦ Πανσελήνου καὶ τοῦ Διονυσίου¹. ἔτει δὲ πάλιν 1858-φ εἶχεν ὁ Σιμωνίδης ἐμφανίσῃ ἕτερα ἑτέρα τινὰ πλαστογραφήματα, ἐν οἷς, πλὴν τῶν ἤδη προδιαδεδομένων δύο Πανσελήνων, γνωστοὺς ἐξ ἰδίας ἐποίησε κατασκευῆς τρεῖς ἑτέρους Πανσελήνους διαφόρων ἐποχῶν². Ἐκ τούτων λοιπὸν πάντων τῶν βιβλίων τοῦ Σιμωνίδου, διαδοχικῶς ἐκδοθέντων, ἐμορφοῦτο βαθμιαίως καὶ ἐν τῷ Ἐθῷ ποικίλη παράδοσις ἀβάσιμος περὶ τῆς ἐποχῆς Πανσελήνου ἢ Πανσελήνων, ἧς θύματα μέχρις ἐσχάτων ἐγένοντο οὐκ ὀλίγοι σοφοὶ Εὐρωπαῖοι, τὸν Ἐθῷ καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἐπισκεψάμενοι μοναστήρια· οἷον ὁ Victor Langlois, ὅστις εἶχε μεταδώσῃ εἰς Εὐρώπην (1861), ὅτι, καθὰ λέγεται, ἤκμαζεν ὁ Πανσέληνος μεταξὺ τοῦ 11-ου καὶ τοῦ 13-ου αἰῶνος³. ὁ abbé Neyrat, ὅστις εἶχε διαδώσῃ (1882), ὅτι ἤκμαζεν ἐν τῷ 11-φ αἰῶνι⁴. Ὁξυδερκῶς ὁμοῦς ὁ Charles Bayet εἶχε παρατηρήσῃ (1876), ὅτι οἱ Ἀθωνῖται ἐπίστευον ὅπως ἀναποδείκτως εἰς τὴν ὑπαρξίν τριῶν Πανσελήνων⁵. Ἀλλὰ καὶ τις Ἑλλήν ἐκ

¹) Ἡ τοῦ Σιμωνίδου νόθος ἐκδοσις εἶναι ἐπιγεγραμμένη οὕτως· «Ἑρμηνεία τῶν ζωγράφων ὡς πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωγραφίαν, ὑπὸ Διονυσίου τοῦ ἱερομονάχου καὶ ζωγράφου, τοῦ ἐκ Φουρνῆς τῶν Ἀγρίων (συγγραφεῖσα ἐν Ἀθῶνι τῷ 1458)· νῦν τὸ πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τῆς ἡμετέρας τυπογραφίας καὶ Ἀθανασίου Γ. Ζωσιμά (=Κ. Σιμωνίδου). Ἀθήναι· τύποις Φ. Καραμπίνη καὶ Κ. Βάφα 1853». Τὸ κίβδηλον τοῦτο βιβλίον μετετυπώθη ἔτει 1885-φ τὸ δεύτερον ὑπὸ τοῦ ἀθηναίου ἐκδότου Ἀνέστη Κωνσταντινίδου· οὗτος δ' ἐνόμισεν, ὅτι μόνον τὸ 64-ον κεφάλαιον ἦτο πλαστογραφία τοῦ Σιμωνίδου (ὅρα τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ σελ. 40—43)· πλαστογραφήματα αὐτοῦ εἶναι καὶ πολλὰ ἕτερα κεφάλαια (οἷον 36, 37, 38, 45, 47, 48, 49, 50, 56, 57, 58, 60, 86, 87, 88 καὶ ἕτερα)· ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸ κείμενον εἶναι πλαστογραφημένον, διότι ὁ Σιμωνίδης μετέβαλεν ἀπὸ σκοποῦ πολλαχοῦ τὸ λεκτικὸν ὄφρος εἰς ἕτερον κάπως ἀρχαϊκὸν ὄφρος, ἵνα πιστευθῇ, ὅτι τὸ βιβλίον τοῦ Διονυσίου πραγματικῶς ἐγράφη τῷ 15-φ αἰῶνι.

²) Νικολάου Μεθώνης λόγος πρὸς τοὺς Ἀττίνοισι, ἐκδ. ὑπὸ Κ. Σιμωνίδου. Ἐν Λονδίῳ 1858, σ. 113—114, 135, 136, 138. Περὶ καὶ σ. 173.

³) V. Langlois, Le mont Athos. Paris 1861, σ. 14.

⁴) Neyrat, L' Athos; notes d' une excursion à la presqu' ile et à la montagne des moines. Paris 1880, σ. 100.

⁵) Duchesne et Bayet, Mémoire sur une mission au mont Athos. Paris 1876, σ. 302.

Λέρου, ὁ πολυγράφος Μανουὴλ Γεδεών, εἶχε γενῆ θῦμα τῶν σιμωνιδείων πλαστογραφημάτων καὶ τῶν δῆθεν ἀθωνικῶν παραδόσεων, διότι καὶ αὐτὸς εἶχε πιστεύσῃ πρῶτον μὲν εἰς τὴν ὑπαρξίν ἐνὸς Πανσελήνου «τριακόσια καὶ ἐπέκεινα ἔτη, ἀκμάσαντος πρὸ τοῦ 1540-οῦ ἔτους, εἶτα δ' ὅτι οὗτος ὁ αὐτῷ παλαιὸς Πανσέληνος ἦτο δῆθεν «ἐφευρέτης τῆς φωτογραφίας, γράψας μάλιστα, κατὰ τὴν παράδοσιν, καὶ βιβλίον περὶ αὐτῆς»! Ταῦτα εἶχε γράψῃ ὁ Γεδεών ἔτει 1876-φ¹. ἔτει δὲ 1881-φ εἶχε γνωματεύσῃ, ὅτι ὁ Πανσέληνος «καταντῆ σχεδὸν μυθικὸν» πρόσωπον². ἀλλ' ὁ καθηγητὴς Σπυρίδων Λάμπρος τὴν περὶ Πανσελήνου μυθότητα δὲν παρεδέχετο³, ὁ δὲ Bayet ἔτει 1883-φ ὑπέθετεν, ὅτι ὁ Πανσέληνος θὰ ἤκμαζεν ἐν τῷ 13-φ αἰῶνι, ἢ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 14-ου αἰῶνος⁴. Οὕτω πάντας ἐδέσμευε τὸ 1458-ον ἔτος, ὑπερ ἢ σιμωνιδεῖος ἔφερεν ἐκδοσις, γενομένου οὕτω καὶ τοῦ τοιοῦτου ἔτους παραδεκτοῦ μέχρι σήμερον ἐν ταῖς ἱστορίαις τῆς βυζαντινῆς καὶ τῆς κατόπιν ἑλληνικῆς λογοτεχνίας⁵. Ὅτε δὲ ἡμεῖς ἔτει 1884-φ, ἐπ' ἀφορμῇ τινος ἐν τῇ νήσῳ Λέσβῳ εὐρήματος, ὑπεδείξαμεν, ὅτι ὁ μὲν συντάκτης τῆς Ἑρμηνείας Διονυσίος ἤκμαζεν ἐν τῷ πρώτῳ ἡμίσει τοῦ 18-ου αἰῶνος, τὸ δὲ ὀρισθὲν αὐτῷ πρότερον 1458-ον ἔτος ἦτο τοῦ Σιμωνίδου κατασκευάσμα, αὐτὸς δὲ ὁ Πανσέληνος ἔζη ἐν τῷ 16-φ αἰῶνι⁶, τότε ὁ πολυγράφος Γεδεών ἠλλαξε μὲν τὰς περὶ τοῦ Πανσελήνου προτέρας αὐτοῦ γνώμας, ὡς πηγαζούσας ἐξ «ἀκριτομύθων φληναφιῶν Σιμωνίδου τινός», ἀλλ' ὁμοῦς ἐπίστευσε καὶ πάλιν εἰς τὸν Σιμωνίδην διὰ τὸ 1458-ον ἔτος, τὸ δὲ παράδοξον ὅτι

¹) Μ. Γεδεών, Πρωτὰ βυζαντινὴ ἐπιθεώρησις. Ἐν Κ/πόλει 1876, ἀριθ. 7, σ. 58.

²) Μ. Γεδεών ἐν τῷ «Ἀνατολικῷ Ἀστέρι» τοῦ Β. Καλλιφρονος. Ἐν Κ/πόλει 1881, ἔτος 21, ἀριθ. 32, σ. 250.

³) Σ. Π. Λάμπρος, Περὶ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Πανσελήνου. Ὅρα «Περνασσὸς» τ. 5, ἔτ. 1881, σ. 445 κέ.

⁴) Ch. Bayet, L' art byzantin, σ. 260—264.

⁵) Κ. Σάθας, Νεοελληνικὴ φιλολογία. Ἐν Ἀθήναις 1868, σ. 99—100. Κ. Σάθας, Νεοελληνικῆς φιλολογίας παράρτημα. Ἐν Ἀθήναις 1870, σ. 10. R. Nicolai, Geschichte der neugriechischen Literatur. Leipzig 1876, σ. 61. K. Krumbacher, Geschichte der byzantinischen Litteratur. München 1897, σ. 1117.

⁶) Ἀ. Π.-Κεραμεύς, Μαυρογορδάταιος Βιβλιοθήκη. Ἐν Κ/πόλει 1884—1888, τ. 1, σ. ις'—ιζ' καὶ 152—153.

καὶ παρεδέχθη σιμωνίδειον ὡσαύτως παράδοσιν περὶ Πανσελίνων¹, ὧν εἷς ὀνομάζετο Μανουήλ, ζήσας, κατὰ τὸν Γεδεών, πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων! Μὴ θελήσας λοιπὸν οὗτος νὰ παραδεχθῆ τότε τὰ περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἀκμῆς καὶ τοῦ Πανσελίνου καὶ τοῦ Διονυσίου λεγθέντα ὑφ' ἡμῶν προδότημην, ἀντὶ νὰ γράψῃ τούτων εὐσχημον ἀναίρεσιν ἐπιστημονικῆν, εἴρωνας μᾶλλον νὰ συντάξῃ καθ' ἡμῶν λόγους ἀλλὰ καὶ ὕβρεις βναύσους, νομίσας ἐντεῦθεν ὅτι ἔσφζεν οὕτως ἑαυτὸν ἐκ τοῦ βορβόρου, ἐν ᾧ τῆς ἀκρισίας καὶ τῆς εὐπιστίας ἀλλὰ καὶ τῆς ἀσυνεπείας ὁ θαίμων εἶχεν αὐτὸν καταχώσῃ². Ὅμως δὲ τὰ τότε παρ' ἡμῶν γραφέντα ἐξετίμησε καὶ ἠρμήνευσε κατ' ἕκτασιν καὶ ὡς ἤρμοζεν ὁ Charles Bayet³.

Ὅτι δὲ καθόλου δίκαιον εἶχομεν, ἐμάθομεν κατόπιν ἐκ τινος μακρᾶς προοδημοσιευμένης μὲν ἀλλ' οὐ γνωστῆς ἐν Εὐρώπῃ ῥωσικῆς ἐπιστολογραφίας τοῦ Πορφυρίου Οὐσπένσκη, δι' ἧς οὗτος ἔτει 1867-φ εἶχεν ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ μὲν Ἑρμηνεία τοῦ Διονυσίου συνετάχθη μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1701—1733⁴, αὐτὸς δὲ ὁ περιώνυμος ἀθωνίτης ζωγράφος Μανουήλ ὁ Πανσελίνος ἤρχμαζεν ἐν τῷ πρώτῳ καὶ πλέον ἡμίσει τοῦ 16-ου αἰῶνος⁵. οὕτως ὥστε οὐδεμία πλέον ἀπομένει περὶ τῶν ζητημάτων τούτων ἀμφιβολία, λυθέντων ἤδη πρὸ πολλοῦ διὰ δύο διαφόρων συγγραφέων καὶ

¹) Μ. Γεδεών, Ὁ Ἅθως. Ἐν Κ/πόλει 1885, σ. 235—236 καὶ 329.

²) Ὅρα τὰς καθ' ἡμῶν εἰρωνείας καὶ ὕβρεις ἐν τῷ Ἅθωνι τοῦ χρηστοῦ Γεδεών, σ. 236—237 καὶ 239· διὰ δὲ τὰ ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ σελίδι σοφιστικῶς λεγόμενα ὅρα τὰ σημειωθέντα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Μαυρογορδ. Βιβλιοθήκῃ ἐν τῇ σελίδι 178, στ. α'.

³) Bayet, Notes sur le peintre byzantin Manuel Pansélinos et sur le guide de la peinture du moine Denys. Revue archéologique, 3-ième série 1884, τ. 3, σ. 325—334. Τῆς ἰδιαιτέρας ἐκδόσεως (Paris 1884) σ. 1—10.

⁴) Порфирий Успенский, Письма о пресловутомъ живописцѣ Панселинѣ. Ὅρα Труды Киев. Академіи 1867, τεύχος 8βρίου καὶ 9βρίου, σ. 128, 140—145. Порф. Успенскаго Путешествіе въ Метеорскіе и Олимпійскіе монастыри въ Θεσσαλίи. Ἐν Πετρούπολει 1896, σ. 78, 79, 257. Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι ὁ Διονύσιος ἔτει 1745-φ εἶχεν ἐπίσημην κατὰ ῥωσικὴν ἀκολουθίαν εἰς τὸν ἱερομάρτυρα Σεραφεῖμ (ὅρα Ἄ. Π. Κεραμέως Μαυρογ. Βιβλιοθ. 1, σ. 17). Bayet, Notes sur le peintre byzantin Pansélinos. Paris 1884, σ. 7). Τὸ ἐργαστήριον ζωγραφικῆς τοῦ ἱερομονάχου Διονυσίου ὑπάρχει ἐτι καὶ νῦν ἐν Καραλίς· τοῦτο ἰδρῶθη ἔτει 1701-φ, ἔτει δὲ 1861-φ καταίχεται ὑπὸ τοῦ ἱερομονάχου Μελετίου.

⁵) Труды Киев. Дух. Академіи 1867, τ. 3, σ. 120—164 καὶ 266—292.

ἐκατέρου τούτων ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἑτέρου ἐργασθέντος μὲ νέας μὲν ἀλλὰ βεβαίας καὶ λίαν ἀσφαλεῖς ἀποδείξεις. Οὐδ' ὅτι εἷς καὶ μόνος ὑπῆρξε Πανσελίνος ἀρμόζει τοῦ λοιποῦ νὰ ὑπάρχῃ τις ἀμφιβολία, ἀφοῦ δὲ προαπεδείξαμεν, ὅτι τοὺς πολλοὺς Πανσελίνους ἐφεῦρε καὶ διέδωκεν ὁ διαβόητος πλαστογράφος Σιμωνίδης, εἰς νόθευσιν τῆς περὶ ἐνὸς καὶ μόνου Πανσελίνου γνησίας ἀθωνικῆς παραδόσεως, ἦν ἄλλως καὶ γραπτὰ πιστοῦσι μνημεῖα· πρῶτον μὲν ἡ μετὰ τὸ 1566-ον ἔτος συνταχθεῖσα ἀνώνυμος ἐρμηνεία τῆς ζωγραφικῆς τέχνης¹, εἶτα δὲ ὁ πρόλογος τοῦ παρόντος βιβλίου τοῦ Διονυσίου², μετὰ δὲ τοῦτον ἔτει 1744-φ ὁ ῥῶσος περιηγητῆς Βασίλειος Βάρακης³, καὶ πάλιν ἔτει μὲν 1780-φ ὁ τῆς Λαύρας τοῦ Ἁγίου Ὁρους σκευοφύλαξ Σάββας⁴, ἔτει δὲ 1792-φ ὁ τῆς αὐτῆς Λαύρας σκευοφύλαξ Μακάριος Τριγώνης⁵. οἵτινες, ἀμφοτέρω, λέγουσιν ἀπὸ κοινοῦ, ὅτι τοῦ Πανσελίνου μαθητῆς ὑπῆρξεν ἐν τῷ Ἅθω ὁ ζωγράφος Θεοφάνης· τούτου δὲ τοῦ Θεοφάνους ὁ χρόνος εἶναι γνωστότατος, διότι ἔτει μὲν 1546-φ ἐζωγράφησε μέρη τινὰ τῆς ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σταυρονικήτα κοινῆς ἐκκλησίας⁶, ἔτει δὲ 1560-φ ἐζωγράφησε τὴν ἐν τῇ Λαύρᾳ τοῦ Ἅθω ἐκκλησίαν⁷, τῷ δὲ 1564-φ τὰς ἐν τῷ νάρθηκι τῆς τοῦ Εὐνοφῶντος ἐκκλησίας πυκνὰς τοιχογραφίας⁸. ἀλλ' ὁ τοῦ Θεο-

¹) Труды Киев. Дух. Академіи 1867, τ. 3, σ. 139. Ὅρα καὶ ἐνταῦθα σ. ζ'.

²) Ὅρα σελ. 3, 6, 20.

³) Странствованія Василья Григоровича-Барскаго по Святымъ Мѣстамъ Востока съ 1723 по 1747 г. Ἐν Πετρούπολει 1887, τ. 3, σ. 171, 238, 300.

⁴) Προσκυνητῆριον τῆς βασιλικῆς καὶ σεβασμίας μονῆς μεγίστης ἁγίας λαύρας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἅθω· συνετεθὲν μὲν παρὰ τοῦ πανοσιολογιστάτου γεροπροηγουμένου καὶ σκευοφύλακος τῆς αὐτῆς μονῆς κυρίου Σάββα, τύποις δὲ νῦν ἐκδοθὲν ἐπιμελείᾳ σπουδῇ καὶ δαπάνῃ τοῦ πανοσιολογιστάτου ἀνεψιοῦ αὐτοῦ προηγουμένου Κυρίλλου. Ἐνετίχσιν 1780, σ. 35.

⁵) Προσκυνητῆριον τῆς βασιλικῆς καὶ σεβασμίας μονῆς μεγίστης ἁγίας λαύρας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἅθω· συνετεθὲν μὲν παρὰ Μακαρίου Κυθωνίου τοῦ ἐκ χώρας Χανίων, τοῦ Τριγώνη, τοῦ καὶ τῆς αὐτῆς μονῆς σκευοφύλακος· τύποις δὲ νῦν πρῶτον ἐκδοθὲν ἐπιμελείᾳ καὶ δαπάνῃ τοῦ πανοσιολογιστάτου κυρίου Σεργίου ἱερομονάχου τοῦ ἐκ ταύτης τῆς ἁγίας λαύρας. Ἐνετίχσιν 1792, σ. 23.

⁶) [Ἀντωνίου ἀρχιμανδρίτου] Замѣтки поклонника Святой Горы. Ἐν Κιέβω 1864, σ. 132. Порф. Успенскаго Первое путешествие въ Аѳонскіе монастыри и скиты. Часть II. Оздѣленіе второе. 1846 годъ. Ἐν Μόσχᾳ 1880, σ. 176 καὶ 183.

⁷) Bayet ἐν τῷ Mémoire sur une mission au mont Athos, σ. 306—307. Порф. Успенскаго ἐν τοῖς Труды Киев. Дух. Академіи 1867, τεύχος 8βρίου, σ. 130.

⁸) Bayet ἐν τῷ εἰρημίνῳ Mémoire, σ. 309.

φάνους διδάσκαλος Πανσέληνος, ὡς ὁ Πορφύριος ἀπέδειξεν¹. ἐζωγράφησε τὰς ἐν τῷ Πρωτάτῳ τῶν Καρεῶν τοιχογραφίας μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1534—1535, τὰς δὲ τῆς Μολυβοκλησιᾶς μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1537—1538, τὰς δὲ τοῦ Χιλιανδαρίου ἔτει 1571-φ. δὲν εἶναι δὲ ἀπίθανον, ὅτι οὗτος ὁ Πανσέληνος καὶ τὴν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ξενοφώντος ἐζωγράφησεν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἔτει 1554-φ, κατὰ τι σημεῖωμα τοῦ πατρὸς τοῦ Πανσελήνου², ἣν ἐξ ἐπιγραφῶν γινώσκωμεν ζωγραφηθεῖσαν εἰς δύο διαφόρους ἐποχάς, ἔτει μὲν 1564-φ ὑπὸ τοῦ Θεοφάνους, ἔτει δὲ 1545-φ ὑπὸ τινος ἀνόνομου³· καὶ οὗτος μὲν ὁ ἀνόνομος ἐκ πιθανότητος δύναται νὰ εἶναι αὐτὸς ὁ Πανσέληνος, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τρόπον τινὰ σημειώσαντος ἐκ σφάλματος μνημονικοῦ τὸ 1554-ον ἔτος ἀντὶ τοῦ 1545-ου· ἂν δὲ τοῦτο δὲν ἔχει οὕτως, τότε ζητητέος ἕτερός τις ναὸς τοῦ ἁγίου Γεωργίου.

Ἄρκοῦσι ταῦτα εἰς ἐκμηδένισιν τῶν σιμωνιδείων πλαστογραφημάτων καὶ τῶν θυμάτων αὐτῶν. Τὰ μέχρι τοῦδε λοιπὸν ῥηθέντα ἐπαναφέρουσι τὸ βιβλίον τοῦ Διονυσίου εἰς τὴν καθ' αὐτὸ ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ θέσιν, ὡς ἀποδείξαντα τέως ἐπαρκῶς, ὅτι τούτου τὸ γνήσιον καὶ πρωτότυπον κείμενον ἔμενεν ἄχρι τοῦδε τύποις ἀνέκδοτον ἐν τοῖς χειρογράφοις, ἔτι δ' ὅτι ἡ τοῦ συντάκτου αὐτοῦ ἐποχὴ βασίμως εἶναι καθωρισμένη ἐν τῷ πρώτῳ ἡμίσει τοῦ 18-ου αἰῶνος. Ἐκ τούτου δὲ τοῦ βιβλίου περιέχεται ἐνταῦθα τὸ πρῶτον ἡμισυ περίπου μέρος, καθὰ ἐν τῷ ῥηθέντι τοῦ Morftmann-Tschelischew καὶ νῦν ἡμετέρῳ φέρεται κώδικι, ὅστις μήκους ὦν 0.203 καὶ πλάτους 0.14 ἐγράφη πάνυ χαριέντως ἐπὶ χάρτου γονθροῦ καὶ σιλιπνοῦ περὶ τὸ μέσον τοῦ 18-ου αἰῶνος· καὶ πρῶτον μὲν σύγκριται ἐκ φύλλων 22 ἀσελιδώτων, ἐν οἷς περιέχεται λεπτομερῆς τῶν κεφαλαίων τῆς ἐρμηνείας πίναξ, ἣ πρὸς τὴν Θεοτόκον τοῦ Διονυσίου θερμὴ ἀφιέρωσις καὶ τούτου πάλιν ὁ συμβουλευτικὸς πρὸς τοὺς ζωγράφους πρόλογος, ὅστις ἐξ ἀρχῆς

¹) Труды Киев. Дух. Академіи 1867, τόμος 8βρίω—9βρίω, σ. 120—164 καὶ 266 κέ.

²) Ἄ. Π.-Κεραμέως Μανρογοῦδ. Βιβλιοθήκη, τ. 1, σ. 152—153.

³) Bayet ἐν τῷ Mémoire, σ. 307—308. Πορφύριου Οὐσπένοκη Второе путешествие по Святой Горѣ Аѳонской. Ἐν Μόσχᾳ 1880, σ. 35—36.

ἐπεγράφη «προγυμνασία καὶ παιδαγωγία πρὸς τὸν βουλούμενον μαθεῖν τὴν τέχνην τῆς ζωγραφικῆς»· εἶτα δ' ἀκολουθοῦσι ἐν τῷ κώδικι σελίδες ἡριθμημέναι 498, ἐν αἷς περιέχεται τὸ κείμενον αὐτῆς τῆς ζωγραφικῆς τέχνης· εἶναι δὲ τοῦτο διηρημένον εἰς πολλὰ κατὰ σειρὰν ἀλλεπάλληλα κεφάλαια, ὧν τὰς ἐπιγραφὰς ὁ καλλιγράφος διὰ ζωηροτάτης ἐγραψε κοκκίνης βαφῆς, κόκκινον ὡσαύτως κατασκευάσας καὶ τὸ πρῶτιστον ἐκάστου κεφαλαίου γράμμα· μία δ' ἐκάστη τῶν σελίδων ἀριθμεῖ γραμμάς ἐν τῷ κώδικι δέκα καὶ ὀκτώ. Ὅσα λοιπὸν ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ περιέχονται κεφάλαια, διήκουσιν ἐν τῷ κώδικι ἀπὸ τῆς 1-ης ἄχρι τῆς 241-ης σελίδος, διαφορὰς ἔχοντα οὐ μικρὰς ἐν σχέσει πρὸς τὸ νενοθευμένον καὶ αὐθαίρετως ὑπὸ τοῦ Σιμωνίδου μεταβεβλημένον κείμενον· ὡς δὲ παράδειγμα καὶ τῆς νοθείας καὶ τῆς ἀναξιοπιστίας αὐτοῦ κείσθωσαν ἐνταῦθα τὰ μικρὰ ταῦτα τεμάχη.

Διονύσιος.

§ 4. Ὅταν θέλῃς νὰ κάμῃς κόλλαν, ποίησον οὕτω· πάρε πετζία ὀποῦ νὰ εἶναι ἐργασμένα εἰς ἀσβέστην, καὶ βάλε τα εἰς χλίον νερόν νὰ μουσκεψοῦν καλὰ, καὶ οὕτω πλύνε τα καὶ καθάρισε τα ἀπὸ τὸ κρέας καὶ τὴν λέραν ὀποῦ ἔχουν· καὶ βάλε αὐτὰ μὲ καθαρό νερόν νὰ βράσουν εἰς χάλκωμα· ὅμως πρόσσεχε ὡσὰν βράσουν καὶ ἀρχίζου νὰ πήσουν, στραγγίσειον αὐτὰ μὲ κνησάραν τρίχινην, ἢ μὲ πανὶ κτλ.

§ 5. — — — Βλέπε οὖν νὰ βάλῃς πάντοτε ὀλίγον γύψον εἰς μεγάλο χάλκωμα, διὰ νὰ χωρῇ πολὺ νερό, καὶ ἔτσι γίνεται καλός· ὕστερον δὲ ἄφες τον μίαν ἢ δύο ἡμέρας, καὶ οὕτω κατακαθίξοντας ὁ γύψος ἀπ' ὀλίγον ὀλίγον χύνεις καὶ σὺ τὸ νερόν ἀπ' ὀλίγον ὀλίγον, ἕως ὀποῦ νὰ μείνῃ κάτω ὁ γύψος πηκτός· καὶ ἔτσι τὸν ἀφίνεις καὶ στεγνώνει καμπόσον· εἶτα εὐγάνοντάς τον ἀπλόνεις τον εἰς σανίδα καὶ στηγνώνει τελείως. Εἰ δὲ καὶ ἔχεις βίαν, βάλε τον εἰς σακκὶ ἀρζὸν καὶ στραγγίσει γλήγορα· εἶτα τὸν ἀπλόνεις εἰς σανίδα, ὡς εἶπομεν, καὶ στηγνώνει·

Σιμωνίδης.

§ 4. Ὅταν θέλῃς νὰ κάμῃς κόλλαν, ποίησον οὕτω· πάρε πετζία ὀποῦ νὰ ἦναι ἐργασμένα εἰς ἀσβέστην, καὶ βάλε τα καὶ καθάρισε τὸ κρέας καὶ τὴν λέραν ὀποῦ ἔχουν· εἶτα βάλε τα μὲ καθαρόν νερόν νὰ βράσουν εἰς χάλκωμα. Ὅμως πρόσσεχε ὡσὰν βράσουν καὶ ἀρχίζου νὰ πίζου, στραγγίσει αὐτὰ μὲ κνησάραν τρίχινην, ἢ μὲ πανὶ κτλ.

§ 5. — — — Βλέπε λοιπὸν νὰ βάλῃς πάντοτε ὀλίγον γύψον εἰς μεγάλο χάλκωμα διὰ νὰ χωρῇ πολὺ νερόν, καὶ ἔτσι γίνεται καλός· ὕστερον δὲ ἄφες τον μίαν ἡμέραν, ἢ δύο, καὶ οὕτω κατακαθίξεται ὁ γύψος ἀπὸ ὀλίγον ὀλίγον (κατακαθίξόμενος δὲ) χύνεις καὶ σὺ τὸ νερόν ἀπὸ ὀλίγον ὀλίγον, ἕως ὀποῦ νὰ μείνῃ κάτω ὁ γύψος πηκτός· καὶ ἔτσι τὸν ἀφίνεις καὶ στεγνώνει ὀλίγον· εἶτα εὐγάνοντάς τον ἀπλωσε εἰς σανίδα καὶ στεγνώνει τελείως. Εἰ δὲ καὶ ἔχεις βίαν, βάλε τον εἰς σακκὸν ἀραιὸν καὶ στραγγίσει γλήγορα· εἶτα ἀπλόνεις τον εἰς σανίδα, ὡς εἶπο-

καὶ ὡσάν στηγνώση καλά, κάψε δεύτερον τὸν φοῦρνον καὶ βάλτον πάλιν μέσα νὰ ψηθῆ δεύτερον, καὶ πάλιν ξανατρίψέ τον καὶ χύσε τον καὶ βάλτον στὰ σανίδια νὰ στηγνώση· εἰ δὲ καὶ ἔχεις βίαν, βάλτον πάλιν εἰς ζεστὸν φοῦρνον, ἢ εἰς τὸν ἥλιον νὰ στηγνώση, καὶ δὲν θλάπτεται, ἀλλὰ γίνεται πολλὰ καλὸς· ἔπειτα τρίψέ τον καλὰ καὶ φύλαξέ τον νὰ τὸν ἀνακατόνησ με κόλλαν, νὰ γυψώνης ὅποτε θέλεις.

Ταῦτα καὶ μόνον τὰ δύο τεμάχια ἀρκοῦσιν εἰς ἀπόδειξιν τῆς γενομένης ὑπὸ τοῦ Σιμωνίδου μεταβολῆς καὶ τοῦ κειμένου τοῦ Διονυσίου καὶ τῆς μορφῆς τῶν λέξεων αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς Ἑρμηνείας· μηδὲ νομίσῃ τις, ὅτι ἡ μεταβολὴ ἐγένετο οὕτω μικρά, ὡς ἐν τούτοις φαίνεται τοῖς τεμαχίοις· τούναντίον αὕτη εἶναι ἀπερίγραπτος, ἐφ' ὅσον ὁ προσεκτικὸς ἀναγνώστης συμπαραβάλλει τὸν γνήσιον πρὸς τὸν κίβδηλον Διονύσιον, καὶ παραδείγματος ἕνεκα κείσθωσαν τὰ δύο ταῦτα βραχέα κεφάλαια τοῦ τρίτου τῆς ἑρμηνείας μέρους (σ. 88).

Διονύσιος.

§ 2. Σπήτεια καὶ ἡ Παναγία ἔγκυος καὶ ἐκστατική, καὶ ἔμπροσθεν αὐτῆς ὁ Ἰωσήφ ἀκουμβίζων τὸ ἕνα χέρι εἰς βράβδον καὶ τὸ ἄλλο ἔχων ἀπλωμένον εἰς τὴν Παναγίαν βλέπει αὐτὴν με φοβερὸν σχῆμα.

§ 3. Σπήτεια καὶ ἔσω ἡ Θεοτόκος καὶ ἡ Ἐλισάβετ ἀσπαζόμεναι ἀλλήλας· καὶ ὀλίγο παρέκει ὁ Ἰωσήφ· καὶ ὁ Ζαχαρίας ὀμιλοῦντες ἀλλήλοισι, καὶ ὀπισθεν αὐτῶν παιδίον μικρὸν με κοντὰ ῥοῦχα, ἔχον εἰς τὸν ὠμόν του δικανίκι καὶ εἰς τὸ δικανίκι καλάθι κρεμασμένον· καὶ κάτωθεν τοῦ σπητίου παχνὶ καὶ πωλάρι δεμένον τρώγει εἰς τὸ παχνί.

μεν, καὶ στηγνώνει. Καὶ ὡσάν στηγνώση καλά, δευτερόκαψε τὸν φοῦρνον (καὶ ξανάκαψε τὸν γύψον, καὶ μετὰ τὸ καεῖν αὐτὸν τρίψον καὶ εἰσείμασεν, ὡς καὶ τὴν πρώτην φοράν) καὶ βάλε τον εἰς σανίδια νὰ στηγνώση· εἰ δὲ καὶ ἔχεις βίαν, βάλτον πάλιν εἰς ζεστὸν φοῦρνον, ἢ εἰς τὸν ἥλιον νὰ στηγνώση, καὶ δὲν θλάπτεται, ἀλλὰ γίνεται πολλὰ καλὸς· ἔπειτα τρίψε τον καλὰ καὶ φύλαξέ τον νὰ τὸν ἔχησ· εἶτα ἀνακάτευσέ τον με κόλλαν, καὶ γυψώνεις ὅποτε θέλεις.

Σιμωνίδης.

§ 162. Ὁ σπήτεια καὶ ἡ Παναγία ἔγκυος καὶ ἡ Ἐλισάβετ ἐκστατική καὶ ἔμπροσθεν αὐτῆς ὁ Ἰωσήφ ἀκουμβισμένος εἰς βράβδον με τὴν μίαν χεῖρα καὶ ἔχων τὴν ἄλλην πρὸς αὐτὴν ἀπλωμένην, βλέπει αὐτὴν με φοβερὸν σχῆμα.

§ 163. Οἶκος καὶ ἔσω ἡ Θεοτόκος καὶ ἡ Ἐλισάβετ ἀσπαζόμεναι ἀλλήλας· καὶ εἰς ἄλλο μέρος ὁ Ἰωσήφ καὶ ὁ Ζαχαρίας ὀμιλοῦντες καὶ ὀπισθεν αὐτῶν παιδίον μικρὸν ἔχον εἰς τὸν ὠμόν του δεκανίκι καὶ εἰς τὴν ἄκρην τοῦ δεκανικίου του καλάθι κρεμασμένον· καὶ εἰς ἄλλο μέρος πάλιν παχνὶ καὶ ἐν αὐτῷ μουλάρι τρώγει.

Ἄλλὰ καὶ τούτων τολμηροτέρως μεταβολὰς κατασκεύασεν ὁ Σιμωνίδης, οἷον ἐν τῷ 528-φ κεφ. τοῦ 2-ου μέρους τῆς οἰκείας ἐκδόσεως.

Διονύσιος.

Περὶ τοῦ πῶς ἱστορίζονται ἐκκλησίαι· περὶ τουρλαίας ἐκκλησίας. Ὅταν θέλῃς νὰ ἱστορίσῃς τουρλαίαν ἐκκλησίαν, ἴνω εἰς τὴν προύλλαν ποιήσον κύκλον με διάφορες θαφές, ὅμοιον ὡσάν τὸ τόξον ὅπου φαίνεται εἰς τὰ νέφη εἰς καιρὸν βροχερόν· καὶ μέσον αὐτοῦ ποιήσον τὸν Χριστὸν εὐλογοῦντα κτλ.

Σιμωνίδης.

Περὶ τῆς ἐν γένει διατάξεως καὶ διαθέσεως τῶν εἰκόνων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Καὶ πρῶτον περὶ τοῦ πῶς δεῖ διαγράψαι τὴν φιαλόεσσαν ἐκκλησίαν. Ὅταν πρόκηται ἵνα φιαλόεσσαν ἐκκλησίαν διαγράψῃς, κατὰ πρῶτον γράψον περίεξ τοῦ ὀμφαλοῦ τῆς ὑπερτάτης φιάλης κύκλον θαφαῖς ποικίλαις τόξω ὅμοιον τῷ ἐν καιρῷ βροχῆς φαινομένω· ἐν τῷ κύκλῳ δὲ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν εὐλογοῦντα κτλ.

Ἐκτὸς δὲ τῶν τοιούτων μεταβολῶν, αἵτινες ἐγένοντο ἐν ἐνὶ ἐκάστῳ κεφαλαίῳ τῆς ὀλης Ἑρμηνείας, ὁ Σιμωνίδης προσέθηκεν αὐτῇ καὶ πάμπολλα κεφάλαια, μὴ ὑπάρχοντα ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τοῦ πρωτοτύπου αὐτῆς κειμένου· τούτων δὲ τῶν προσθετῶν κεφαλαίων τινὰ μὲν εἶναι συντεταγμένα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σιμωνίδου, τὰ δὲ πλείω εἰλημμένα ἐκ συνταγῶν νεωτέρων ἀγιορειτῶν ζωγράφων. Πρόσθετα λοιπὸν καὶ ἄγνωστα τῷ Διονυσίῳ κεφάλαια εἶναι τὰ ἐπόμενα τῆς σιμωνιδείου ἐκδόσεως: μέρους α' κεφάλαιον 36, 37, 38, 45, 47, 48, 49, 50, 56, 57, 58, 60, 64, 86, 87 καὶ 88· μέρους β' κεφάλαιον 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 425, 440, 487, 524, 551 καὶ τινὰ ἕτερα· ὅμως δ' ὁ Σιμωνίδης ἀφῆκεν, ἄγνωστον διατί, πολλὰ τύποις ἀνέκδοτα κεφάλαια τοῦ πρωτοτύπου κειμένου, οἷον τὰ περιέχοντα τὰ θαύματα τῶν ἁγίων Σπυριδῶνος καὶ Δημητρίου.

Ἐπιθυμητὸν εἶναι βεβαίως νὰ ἐκδοθῇ ὅλον ὡς ἔχει τὸ κείμενον τῆς Ἑρμηνείας τοῦ Διονυσίου· ὅμως δὲ νῦν ἀρκεσθῶμεν εἰς ὅσον αὐτῆς μέρος ἐμφανίζεται, μὴ ἀποβάλλοντες ἅμα τὴν ἐλπίδα, ὅτι καὶ τὸ λοιπὸν αὐτῆς ἡμεῖς ποτε θάξιωθῶμεν νὰ ἴδωμεν τετυπωμένον· ὅτε καὶ πρὸς τῷ τέλει σκοπὸν ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν

ένα λεπτομερῆ πῖνακα τῶν ἐν τῇ Ἑρμηνείᾳ δημωδῶν ὀνομάτων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ μορφῆν εἰδικῆς μελέτης ἐκτενεῖς τινὰς παρατηρήσεις εἰς τὸ σύστημα, ὅπερ ὁ τοῦ Διονυσίου μαθητῆς Κύριλλος ὁ Χῖος εἶχε κατὰ κανόνα σταθερὸν ἐφαρμοσθῆναι πρὸς παράστασιν καὶ τῶν τύπων τῶν γραμματικῶν καὶ τῆς λεγομένης τῶν δημωδῶν ὀνομάτων ὀρθογραφίας, ἥτις ἔτι καὶ νῦν παρὰ τοῖς ἀπλᾶ γράφουσιν Ἕλλησιν εἶναι σχεδὸν εἰπεῖν ὅλως ἀκανόνιστος· ὅτι δὲ ὁ Κύριλλος ἦτο συνεπῆς πρὸς ἑαυτὸν ἐν ὅλῳ τῷ κειμένῳ τῆς Ἑρμηνείας, εἶδομεν ἡμεῖς οὐχὶ ἐν τῇ ἐνάρξει τῆς τυπώσεως αὐτῆς, ἀλλ' ὅτε αὕτη εἶχε μεγάλως προσδεύσῃ καὶ φανερὸν μὲν εἶναι, ὅτι ἡμεῖς, ἂν καὶ ἐνι-αχοῦ τὴν Κυρίλλειον ἐσεβάσθημεν ὀρθογραφίαν, προσεπαθήσαμεν ἐν τῇ τυπώσει τῶν λέξεων νὰ ἐφαρμόσωμεν πολλαχοῦ τὴν σημερον ὀρθὴν πῶς ἐκ λόγων ἱστορικῶν ἢ ἐτυμολογικῶν φαινομένην ὀρθογραφίαν, — ἀλλ' οὐχ ἤττον ὁμολογοῦμεν εἰλικρινῶς, ὅτι πάντως ἤθελεν εἶσθαι προτιμότερον νὰ ἐτυποῦτο τὸ κείμενον τῆς Ἑρμηνείας ὡς ἐν τῷ ἡμετέρῳ ὑπάρχει κώδικι· καὶ ναὶ μὲν ὁ κώδιξ οὗτος δὲν εἶναι αὐτοῦ τοῦ Κυρίλλου αὐτόγραφον ἔργον, ἀλλ' ἢ ἐν αὐτῷ κανονικὴ καὶ συνεπῆς πρὸς ἑαυτὴν ὀρθογραφία μαρτυρεῖ φανερώς, ὅτι καὶ ἐξ ἀρχῆς οὕτως εἶχεν αὕτη ἐφαρμοσθῆναι ἐν αὐτῷ τῷ αὐτογράφῳ τοῦ Κυρίλλου· ἐὰν δὲ τὸ κείμενον κατὰ ταύτην ἐτυποῦτο τὴν γραφὴν, ἠθέλομεν ἐν αὐτῷ διακρίνη τὰς αἰτίας, ἐξ ὧν ὁ Κύριλλος ὠδηγεῖτο εἰς τὴν ἐν τῷ κειμένῳ ἐφαρμογὴν αὐτῆς. Τέλος δὲ σημειωτέον, ὅτι ἐν μιᾷ ἐκάστη τῶν ἡμετέρων γραφικῶν μεταβολῶν αὐστηρὰν ἐπεστήσαμεν προσοχὴν, ὅπως οὐδὲν ἢ τῶν λέξεων ἐκφορὰ πάθῃ καὶ τούτων πάλιν ὁ τύπος ὁ γραμματικὸς· ὅσα δὲ σφάλματα ἐν τῷ πῖνακι τῶν διορθωτέων ἐσημειώσαμεν, ταῦτα κατ' οὐσίαν εἶναι τυπωτικά, ἕνα δὲ μόνον (οἷον ῥιχά, ῥώκαν, λωστόν, πρισμένος, φόλας, τανίζοντες) ἀντιπροσωπεύουσι γραφὰς τοῦ κώδικος, ὡς ἡμεῖς νομίζομεν ἀξίας διορθώσεως.

Ἐν Πετροπόλει τῇ 1-ῃ δεκεμβρίου 1899.

Ἄ. Π.-Κ.

ΔΙΟΡΘΩΤΕΑ.

Σελ.	Στίχ.	Γράφη	Γράφη
2	2	τῆ	τῆ
3	6	αὐτον	αὐτόν
5	19	αὐτοῦ	αὐτοῦ
5	25	ἡ χάρις	ἡ χάρις
7	2	πρόσχεις	πρόσχεις (οὕτω καὶ 7, 25)
9	4	ἄβραστον	ἄβραστον
9	7	θάλλης	θάλλης (οὕτω καὶ 9, 14, 11, 23)
9	16	θάοντάς	θάοντάς
14	1	ἀπό	ἀπ'
14	4	ἀπλόνας	ἀπλόνας
14	5	στηγνόνει καὶ ὡσάν κτλ.	στηγνόνει τελείως. Εἰ δὲ καὶ ἔχεις βίαν, βάλε τον εἰς σακκί ἀριὸν καὶ στραγγίξει γλήγορα· εἶτα τον ἀπλόνας εἰς σανίδα, ὡς εἶπομεν, καὶ στηγνόνει καὶ ὡσάν κτλ.
14	6/7	ξανατριψέ	ξανατριψέ
16	29	γυρίζεις	γυρίζεις
18	32	καί	καὶ
19	9	ῥιχά	ῥιχά
20	9	κρόκον	κρόκον
32	25	ξεθυμένη	ξεθυμένη
44	17	ταῦτα	ταῦτα
45	19	καθαρῶ	καθαρῶ
47	1	ῥάρια	ῥάρια
49	2	ῥώκαν	ῥώκαν
51	10	λωστόν	λωστόν
56	7	χρυσοσελωμένον	χρυσοσελωμένον
56	25	θίβει	θίβη
74	24	ἀκτινας	ἀκτινάς
75	20	βοσκόμενα	βοσκόμενα
76	9	πορικεκαπνισμένον	περικεκαπνισμένον
88	8	κεφαλῆν	κεφαλῆν
88	18	δεκανίχι - - δεκανίχι	δικανίχι - - δικανίχι
90	17	δεκανίχι	δικανίχι
92	16	ἐκπειράσει κύριος	ἐκπειράσεις κύριον
93	13	νυμφίος	νυμφίος
97	14	τῆν	τὴν
102	14/15	δεκανίχι	δικανίχι

κβ'

Σελ.	Στίχ.		Γράφε
102	23/24	πρισμένος	πρημένος
103	28	τους	τούς
106	27	φόλας	φόλλας
109	9	Πετρος	Πέτρος
110	16	ἀναδείχθη	ἀνεδείχθη
111	15	τανύζοντες	τανύζοντες
119	10	τὰ Ἄδην	τὸν Ἄδην
123	13	ἐμπρός	ἐμπρός
124	8	ἀρχιερεῖς	ἀρχιερεῖς
128	13	πύργον	πύργον

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΤΗΣ

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΡΑΦΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

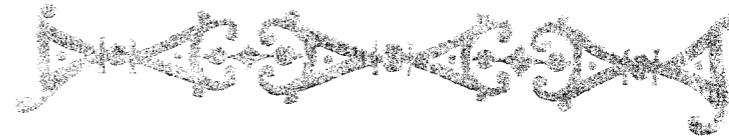
Τῇ θεοτόκῃ καὶ ἀειπαρθένῳ Μαρίας.

Ὁ ἡλιοστάλακτε καὶ χαριστολισμένη θεοτόκε Μαρία, βου-
λόμενος ὁ βρυορρύτωρ καὶ ἱατροφιλοσοφώτατος Λουκᾶς καὶ πά-
σης μαθήσεως καὶ ἐπιστήμης ἐμπειρότατος ὑφηγητῆς καὶ διδά-
σκαλος καὶ τοῦ εὐαγγελικοῦ πολιτεύματος ἱερώτατος καὶ μεγαλο- 5
φωνότατος κήρυξ καὶ συγγραφεύς, τὸ ὕπερ πρὸς τὴν σὴν θεοχα-
ρίτωτον ὑψηλότητα ἀγιώτατον ἔφερε φίλτρον παρὰ πᾶσι κατάδη-
λον ἐπιδειῖται, μηδὲν τι τῶν ἐν αὐτῷ δαφιλεστάτων καὶ πνευμα-
τικῶν χαρισμάτων δίκην ἀπαρχῆς ὑπῶρων τῇ σῇ βασιλικωτάτῃ
κορυφῇ ἔγνω δεῖν προσκομίσαι, εἰ μὴ τὸν ἀξιοθέατον καὶ χαριέ-
στατον τῆς σῆς μορφῆς χαρακτῆρα, οὕτινος ἐς τὰ μάλιστα αὐτό- 10
πτης ἀκριβῆς ἐγεγόνει, χρώμασι ποικίλοις καὶ ψήφοις χρυσέοις
διὰ τῆς γραφικῆς αὐτοῦ τέχνης ἐν πίναξιν ἐγχαράξει καὶ εἰκο-
νίσαι· οὐπερ καὶ γὰρ ὁ εὐτελής ζηλωτῆς βουληθεὶς γενέσθαι, ἤρξά-
μην τῆς γραφικῆς τῶν εἰκόνων μηχανῆς, οἶόμενος ὅτι τὸ θέλειν
ἴσον τῷ δύνασθαι πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐφέσεως τῆς ἐμῆς καὶ 15
τῆς σῆς ὑψηλοτάτης καὶ ἀξιαγύστου μεγαλοπρεπείας καθήκον. Ἄλλ'

ἤμαρτον πολὺ παρά τῆς τοιαύτης οἰήσεως, οὐκ ἀρκούντως τῆς φύσεως ἐμοὶ πρὸς ταύτην βοηθοῦσης, μηδὲ τῆ προαιρέσει καὶ θελήσει συνακολουθούσης.

Ὅθεν τοιγαροῦν, ἵνα μὴ εἰς τέλος τοῦ ἀγαθοῦ ἐκείνου ἐκ-
 5 ὦ πέσω σκοποῦ καὶ τῶν πρὸς αὐτὴν ἀνυποίστων πόνων τὸ κέρδος
 ζημιωθῶ, ἠξίωσα προσφέρειν σοι κἄν τῆς αὐτῆς τέχνης τὴν
 ἐρμηνείαν τε καὶ διδασκαλίαν, ἣν μεθ' ὅτι πλείστης ἐπιμελείας
 καὶ δοκιμωτάτης ἐμπειρίας ὅσον μοι τὸ δυνατόν συνέλεξά τε καὶ
 συνεχάρᾳξά, μηδενὸς τῶν αὐτῆ προσηχόντων μεθόδῳ ὑστεροῦσαν.
 10 εὖ γὰρ οἶδα, ὅτι καὶ σοὶ καὶ αὐτῷ τῷ δεσπότη καὶ ποιητῇ τῶν
 ἀπάντων τὸ δυνατόν φίλον τε καὶ λίαν εὐαπόδεκτον, παρεχόμε-
 νος δι' αὐτῆς τοῖς τῆς φύσεως προτερήμασιν κεκοσμημένοις ζω-
 γράφοις ἀφορμὰς τέχνης ὅτι μάλιστα καλῆς καὶ τάξεως καὶ χρή-
 σεως χρωμάτων καὶ εὐρέσεως ἱστοριῶν, πῶς καὶ ποίοις τισὶ τό-
 15 ποις τῶν ἱερῶν ναῶν ταύτας ἱστορεῖσθαι πρὸς τὸ κοσμεῖν καὶ
 ἱστορεῖν εὐκόσμως καὶ εὐσχημόνως τὸ νοητὸν τῆς ἐκκλησίας στε-
 ρέωμα, ἐξαιρέτως δὲ τὴν σὴν ἠλιόμορφον καὶ χαριτοστόλιστον
 θέαν, μεταμορφουμένην διηνεκῶς εἰς τὸ τοῦ νοῦς κάτοπτρον τῶν
 ἕως συντελείας τοῦ αἰῶνος ἐλευσομένων εὐσεβῶν· δι' ἧς τῶν
 20 κάτω καὶ χαμαιζήλων ἀφιστάμενοι καὶ πρὸς τὸ πρωτότυπον σχε-
 τιτικῶς ἀνατρέχοντες εὐέλπιδες ἔσονται τὰ αἰώνια φαναζόμενοι
 κάλλη, ὧν εἶθε καμὲ διὰ σῶν ἀγίων πρεσβειῶν γένοιτο θεατὴν
 γεγονέναι.

Πᾶσι τοῖς τῶν ζωγράφων παισὶ καὶ τοῖς λοιποῖς
 φιλομαθεῖσι τοῖς τῷ παρόντι ἐντευξομένοις ἐν
 Κυρίῳ χαίρειν.

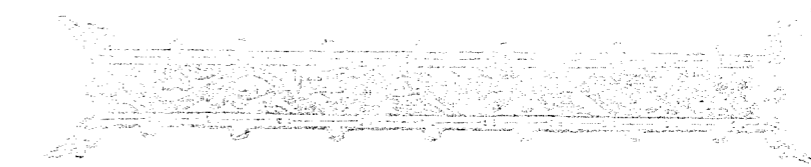
Ἀκούοντας, ὃ φιλομαθεῖς παῖδες τῶν φιλοπόνων ζωγρά-
 φων, τὸν Κύριον ἐν τῷ ἱερῷ εὐαγγελίῳ ὅπου κατεδίδακε τὸν 5
 κρύψαντα τὸ τάλαντον, εἰπόντα πρὸς αὐτὸν «ὃ πονηρὸ δοῦλε καὶ
 ὀκνηρὸ, ἔδει βαλεῖν σε τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις καὶ
 ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ», καὶ φοβούμενος
 μὴ καταδικασθῶ καὶ ἐγὼ ὡς ὀκνηρὸς, ἐπαρακινήθηκα νὰ πολυ-
 πλασιάσω τὸ ἐμπιστευθέν μοι παρὰ Κυρίου τοῦτο μικρὸν τάλαν- 10
 τον, τουτέστι τὴν ὀλίγην μοι ταύτην τέχνην ὅπου μετὰ πολλοῦ
 κόπου καὶ χρόνου ἔμαθον σπουδάζοντας παιδιόθεν, καὶ μιμούμενος
 κατὰ τὸ δυνατόν μοι τὸν ἐκ Θεσσαλονίκης δίκην σελήνης λάμ-
 φαντα κῆρ Μανουὴλ τὸν Πανσέληνον ἀπὸ τε τὰς εἰκονισθείσας
 παρ' αὐτοῦ ἱεράς εἰκόνας τε καὶ περικαλλεῖς ναοὺς ἐν τῷ ἁγίω- 15
 νόμῳ ὄρει τοῦ Ἄθω, ὅστις καὶ λάμπων ποτὲ εἰς τὴν ζωγραφικὴν
 ταύτην ἐπιστήμην ὡσάν ἡ χρυσολαμπροκίνητος σελήνη, ὑπερη-
 κόντισε καὶ κατεκάλυψε μὲ τὴν θαυμαστὴν τέχνην του ὅλους
 τοὺς παλαιοὺς καὶ νέους ζωγράφους, ὡς τὸν δείχνουσι σαφέστατα
 αἱ ἐν τοίχοις καὶ πίναξιν ὑπ' αὐτοῦ εἰκονισθεῖσαι εἰκόνας. Καὶ 20
 τοῦτο θέλει τὸ καταλάβη ὁ καθεὶς καλῶτατα ὅπου νὰ μετέχη
 ὀπωσοῦν ἀπὸ τῆν ζωγραφικῆν, ὅταν ἐπιμελῶς τὰς στοχασθῇ καὶ
 τὰς θεωρήσῃ.

Τούτου τοίνυν τὴν τέχνην λέγω, ὅπου (ὡς ἔφη) μετὰ πολ-
 λοῦ κόπου παιδιόθεν ἔμαθον, ἠβουλήθη μὲ ὅλην μου τὴν ὕρεξιν 25
 νὰ τὴν πολυπλασιάσω πρὸς ὠφέλειαν ὁμῶν τῶν ὁμοτέχνων μου,
 ἐρμηνεύοντας ταύτην ἐν τῇ παρούσῃ βίβλῳ μου καὶ ἐγχαράττοντας
 ἅπαντα τὰ μέτρα αὐτοῦ καὶ σχήματα, σαρκώματά τε καὶ χρώ-
 1*

ματα με πάσαν ἀκρίβειαν, καὶ μετὰ τούτων ἔτι καὶ τὰ μέτρα
 εἰς τοῦ νατουράλιον καὶ τὴν αὐτῶν ἐργασίαν, καὶ μέρος τι ἐκ τῶν
 Κρητικῶν ζωγράφων, βερονικίων τινῶν ἐρμηνείας διαφόρους,
 κόλλας, γύψου τε καὶ μαλάμματος, ἔτι μὴν καὶ τὴν παράδοσιν
 5 τῆς τοῦ τοῖχου ζωγραφίας σαφέστατα, καὶ ἐν τούτοις προσέτι
 καὶ τὴν ἐξαπάνθισιν τῆς τε παλαιᾶς γραφῆς καὶ τῆς νέας ἄπασαν,
 καὶ πῶς ἱστορίζονται τὰ τούτων ἔργα τε καὶ θαυμάσια, ἕμου τε
 καὶ αἱ παραβολαὶ τοῦ Κυρίου, τὰ τε ἀρμόζοντα τῶν προφητῶν
 ἐπιγράμματα, εὐαγγελιστῶν καὶ ἀποστόλων ὀνόματά τε καὶ σχή-
 10 ματα καὶ πάντων τῶν ἐπισήμων ἁγίων, καὶ μέρος ἀπὸ τὰ τούτων
 μαρτύριά τε καὶ θαύματα με ἔλλου τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸν βίον τοῦ
 ἀληθοῦς μοναχοῦ καὶ τοῦ πλάνου τούτου κόσμου, καὶ πῶς ζωγρα-
 φίζονται διαφοραὶ ἐκκλησίαι, καὶ ἄλλα τινὰ χρησιμεύοντα εἰς
 αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην, καθάπερ ἐν τῷ πίνακι ἕνα πρὸς ἕνα σα-
 15 φέστατα δεῖκνυται· ἅτινα καὶ ἐπιπόνως ἐσυνάθροισα μετὰ τοῦ
 ἱερολογιωτάτου κῦρι Κυρίλλου τοῦ ἕμου μαθητοῦ, τοῦ ἐκ Χίου·
 παρ' οὗ τε καὶ ἐπανωρθώθησαν μετὰ πολλῆς σκέψεως. Ὁθεν
 καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ ἡμῶν ἅπαντες πρὸς Κύριον, ὅπως ῥυσθῶμεν
 τῆς δεινῆς τοῦ ὀκνηροῦ δούλου κατακρίσεως· ἀμήν.
 20 Ὁ τῶν ζωγράφων ἐλάχιστος Διονύσιος ἱερομόναχος ὁ ἐκ
 Φουρνᾶ.

Προγυμνασία καὶ παιδαγωγία πρὸς τὸν βουλόμενον
 μαθεῖν τὴν τέχνην τῆς ζωγραφικῆς.

Ὁ τὴν ζωγραφικὴν ἐπιστήμην μαθεῖν βουλόμενος, ἄς ὀδηγή-
 ται πρὸς αὐτὴν κατὰ πρῶτον καὶ ἄς προγυμνάξεται μερικὸν καιρὸν,
 ἀπλῶς μόνον καὶ χωρὶς μέτρα σχεδιάζων, ὥστε νὰ φανῆ ὀκίμιος· 5
 εἶθ' οὕτως ἄς γίνεταί δι' αὐτὸν καὶ αὐτὴ ἡ πρὸς τὸν κύριον
 Ἰησοῦν Χριστὸν εὐχὴ τε καὶ δέησις ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνης τῆς
 Θεοτόκου τῆς Ὁδηγήτριας. Εὐλογῶντας ὁ ἱερεὺς, μετὰ τὸ
 «Βασιλεῦ οὐράνιε» καὶ τὰ λοιπά, τὸ μεγαλυνάριον τῆς Θεοτό-
 κου, τὸ «Ἄλλα τὰ χεῖλη» καὶ τὸ τροπάριον τῆς Μεταμορφώ- 10
 σεως· (καὶ) σφραγίσας τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ἄς λέγῃ ἐκφώνως
 «Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν». Εὐχὴ.

«Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀπερίγραπτος ὑπάρ-
 χων τῆ φύσει τῆς θεότητος καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου
 ἐπ' ἐσχάτων ἐκ τῆς παρθένου καὶ θεοτόκου Μαρίας ἀφράστως 15
 σαρκωθεὶς καὶ ἀξιώσας περιγράφεσθαι· ὁ τὸν ἅγιον χαρακτήρα
 τῆς ἀχράντου σου ὄψεως ἐν τῷ ἁγίῳ μανδηλίῳ τυπώσας καὶ δι'
 αὐτοῦ τὴν νόσον τοῦ τοπάρχου Αὐγάρου ἰασάμενος καὶ τὴν ψυχὴν
 αὐτοῦ φωτίσας εἰς τὴν ἐπίγνωσιν σοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν·
 ὁ διὰ τοῦ ἁγίου σου πνεύματος συνετίσας τὸν θεῖον ἀπόστολόν 20
 σου καὶ εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν τὴν μορφὴν τῆς παναμώμου σου
 μητρὸς διαγράψαι, φεροῦσης σε ὡς βρέφος ἐν ταῖς ἀγκάλαις
 αὐτῆς καὶ τὸ ἡ «χάρις τοῦ ἐξ ἕμου τεχθέντος δι' ἕμου μετ'
 αὐτῶν» εἰπούσης· αὐτός, δέσποτα Θεέ τῶν ἔλλων, φωτίσον συνε-
 τίσον τὴν ψυχὴν τὴν καρδίαν καὶ τὴν διάνοιαν τοῦ δούλου σου 25
 (θεῖνα), καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐθύνον πρὸς τὸ ἀμέμπτως καὶ
 ἀρίστως διαγράψαι τὸ εἶδος τῆς ἐμπερείας σου καὶ τῆς πανα-
 χράντου σου μητρὸς καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων, εἰς ὄξιν σὴν

καὶ εἰς φαιδρότητα καὶ ὠραϊσμὸν τῆς ἁγίας σου ἐκκλησίας καὶ εἰς ἄφραστον ἁμαρτιῶν τῶν σχετικῶς αὐτὰς προσκυνούντων καὶ μετ' εὐλαβείας ἀσπαζομένων καὶ τὴν τιμὴν ἐπὶ τὸ πρωτότυπον ἀναφαιδρύντων· λύτρωσαι δὲ αὐτὸν ἐκ πάσης διαβολικῆς ἐπηρείας, 5 προκόπτοντα ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς σου πρεσβεύεις τῆς παναρχράντου μητρὸς σου, τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ καὶ πάντων τῶν ἁγίων· ἀμήν». Ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις.

Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ἃς ὁδηγηθῆναι τὰ μέτρα καὶ τὰ σχήματα μετ' ἀκριβείαν, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἔκτοτε ἃς σχεδιάσῃ κοπιᾶζων πολ- 10 λὰ μετ' ἄκριτον καιρὸν ἱκανόν, καὶ μετ' ἐκείνη βοήθειαν θέλει καταλάβῃ καλῶτατα, καθὼς ἐμπράκτως τὸ εἶδα εἰς τοὺς ἐμοὺς μαθητάς· διὰ τοῦτο καὶ μετὰ πολλοῦ πόθου τὸ ἐσημείωσα νὰ τὸ ἐπιτελοῦν εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ οἱ ἐν Χριστῷ μοι ἀδελφοί, οἱ ὁμοτέχνοι, ὅσοι δηλαδὴ ἀγαπήσουν τὴν βίβλον μου, ὅτινες ὑπερ- 15 ευχέσθωσάν μου. Εἰ δὲ τις φθονερός καὶ κακώτροπος ἤθελε κατακρίνῃ κατὰ τινὰ τρόπον τὸν σκοπὸν μου τοῦτον τὸν ἀφθονον, ἃς ἰξεύρῃ ὁ τοιοῦτος, ὅτι ἄλλον τινὰ δὲν βλάπτει, εἰ μὴ μόνον τοῦ λόγου του κατὰ τὸν εἰπόντα «κακὸν ὁ φθόνος· ἔχει δὲ τι καὶ καλὸν ἐν ἑαυτῷ τήκειν τὸν ἔχοντα ὕμματα καὶ κρα- 20 δίην». Διότι ἐγὼ, ὡς τὸ γινώσκει ὁ Κύριος, δὲν εἶναι δι' ἄλλο ὁ πόθος μου, πάρεξ διὰ νὰ ὠφελήσω, ὅσον τὸ κατ' ἐμέ, ἐκεῖνον λέγω τὸν δοκιμώτατον μαθητὴν τῆς αὐτῆς ἐπιστήμης, ὅστις καὶ πολλὰ ποθεῖ νὰ ἀποκτήσῃ ταύτην τὴν βίβλον μου· πρὸς δὲ καὶ μετ' ἄλλων ἀγάπην θέλω στρέψῃ τὸν λόγον μου.

Γίνωσκε τὸ λοιπόν, ὦ φιλόμαθες μαθητά, πῶς ὅταν θέλῃς νὰ ἐπιχειρησθῆς αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην, πρέπει νὰ ἐρευνήσῃς νὰ εὕρῃς τινὰ προκομμένον διδάσκαλον, τὸν ὁποῖον γλήγορα θέλεις τὸν καταλάβῃ ἀνίσως σὲ διδάξῃ καθὼς προσέπομεν· εἰ δὲ καὶ τύ- 25 χῃς εἰς ἀμαθῆ τινὰ καὶ ἄτεχνον, κάμε καὶ σὺ καθὼς καὶ ἡμεῖς, καὶ ἰδὲς μετὰ ταῦτα νὰ εὕρῃς ἐκ τοῦ περιφύμου Μανουὴλ τοῦ Πανσελήνου τινὰ ἀρχέτυπα καὶ κοπίασε εἰς αὐτὰ ἱκανόν καιρὸν, σχεδιάζοντας μετ' ἑαυτὸν ὁποῦ θέλομεν σὲ ἐρμηνεύσει παρ- ἐμπροσθεν, ἕως οὗ νὰ καταλάβῃς τὰ μέτρα τούτου καὶ σχή- 30 ματα. Ἐπειτα ὑπάγε εἰς τὰς ὑπ' αὐτοῦ εἰκονισθείσας ἐκκλησίας νὰ εὐγάλῃς ἀντίβολα, καθὼς θέλομεν σὲ ἐρμηνεύσει· πλὴν μὴ

κάμῃς τὸ ἔργον σου ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυγεν, ἀλλὰ μετ' φόβον Θεοῦ καὶ εὐλάβειαν, ὡς θεῖον ἔργον. Πρόσχευε οὖν, ἀφ' οὗ εὐγάλῃς τὸ ἀντίβολον, καὶ ἀπὸ τοῦτον καὶ ἀπὸ εἰκόνα, νὰ πλύνῃς καλὰ τὸ ἀρχέτυπον μετ' καθαρὸν σφουγγάρι διὰ νὰ καθαρῖσῃς τὴν μαυ- 5 ράδα ὅλην· διότι ἂν δὲν τὸ πλύνῃς εὐθύς, ἀπομένει ἡ μαυράδα ἐπάνω καὶ ὕστερα πλέον δὲν καθαρῖζεται· καὶ ἔτι θέλεις ὑπο- πέσῃς εἰς τὸ τῆς ἀνευλαβείας ἔγκλημα καὶ ὡς καταφρονητὴς εἰκό- νων θέλεις κατακρίθῃς, ἐπειδὴ ὡσπερ κατὰ τὸν μέγαν Βασιλεῖον ἢ τιμὴ τῆς εἰκόνας πρὸς τὸ πρωτότυπον διαβαίνει, οὕτω καὶ τὸ ἐναντίον. Ταύτην δὲ τὴν μικρὰν μου νοουθεσίαν καὶ παραγγελίαν, 10 ὦ φιλότιμος, ἐν ἀγάπῃ ἐνθέω καὶ εὐκρινεῖ φιλαδελφία ποιῶμαι σοι, φοβούμενος τὸ κρίμα· διότι καὶ ἐγὼ ἠῶρα εἰς πολλοὺς τό- πους ὁποῦ τινὲς ζωγράφοι εἶχαν εὐγαλμένα ἀντίβολα, ὅτινες οὐκ οἶδ' ὅπως εἶτ' ἀμαθεία εἶτ' ἀνευλαβεία καὶ ἀφοβία κρίματος φε- 15 ρόμενοι δὲν ἔπλυναν παρευθὺς τὰς εἰκόνας, ἀμὴ τὰς ἄφησαν οὕτω μαυρισμένας, τὰς ὁποίας παντοιοτρόπως ἐπολέμησα νὰ τὰς πλύ- νω καὶ νὰ τὰς καθαρῖσω, καὶ δὲν ἐδυνήθηκα. Εἰ δὲ καὶ ἡ εἰκὼν ὁποῦ θέλεις νὰ εὐγάλῃς τὸ ἀντίβολον τύχη καὶ εἶναι πα- 20 λαιὰ καὶ δὲν φαίνονται αἱ κονδυλῖαι, ἢ εἶναι ὁ γύψος σαθρωμέ- νος καὶ φοβᾶσαι νὰ τὴν πλύνῃς διὰ νὰ μὴ χαλάσῃ, ποιήσον οὕτω· πλύνε αὐτὴν πρῶτον ἐπιτηδεύεις, εἶτα μπάλωσε καὶ βερ- νικιάσε τὴν, ἔπειτα εὐγάλε τὸ ἀντίβολον καὶ μετὰ ταῦτα πλύ- 25 νε τὴν πάλιν, καθὼς σ' ἐρμηνεύσαμεν.

Ἰδοὺ τοίνυν σὺν Θεῷ τὰ ὅσα ἐδυνήθηκα, ἀφθόνως ἐρμήνευσά σοι καὶ φιλαλήθως· σὺ δ', ὦ ἀγαπητέ, πρόσχευε καλῶς μὴ φει- 25 δόμενος κόπου, ἀλλὰ μετ' ὅσης πλείστης ἐπιμελείας καὶ προθυ- μίας νὰ ἐκπαιδευθῆς καὶ νὰ μάθῃς αὐτὴν τὴν τέχνην ἐντελεστάτα· διότι αὐτὸ τὸ ἔργον εἶναι θεῖον, καὶ γὰρ θεοπαράδοτον. Καὶ τοῦτο πασίδηλον καὶ ἀπὸ ἄλλα πολλά, ἐξαιρέτως δὲ ἀπὸ τῆν ἀχειροποίητον καὶ σεβασμίαν εἰκόνα, ὁποῦ αὐτὸς ὁ θεάνθρωπος 30 Ἰησοῦς Χριστὸς ἐκμάξας τὸ πανάγιόν του πρόσωπον ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἐν Ἐδέσση τοπάρχην Αὐγαρον τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ μανθῆ- λίφ θεῖον αὐτοῦ ἐκτόπωμα. Ὅτι δὲ καὶ τῆ ὑπεράνω μητρὶ αὐτοῦ τὸ τοιοῦτον καλὸν ἔργον εὐαπόδεκτον καὶ ἀρεστὸν ἐφάνη, γνωστὸν ἐστὶ τοῖς πᾶσιν, ὅτε ἐπευχθήθη καὶ εὐλόγησε τὸν ἅγιον 35

ἀπόστολον καὶ εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν διὰ τὴν αὐτὴν ἐπιστήμην·
 εἰποῦσα τὸ «ἢ χάρις τοῦ ἐξ ἐμοῦ τεχθέντος δι' ἐμοῦ μετ'
 αὐτῶν»· οὐ μὲν δὲ ἀλλ' ἔτι καὶ ἀπὸ τὰ ἄπειρα θαύματα ὅπου
 ἐτέλεσαν καὶ ἐκτελοῦσιν αἱ τε θεσποτικά καὶ θεομητορικά ἄγρια
 5 εἰκόνες καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων ἀποδείκνυται, ὅτι τοῦτο τὸ ἔργον
 τῆς ζωγραφικῆς εὐπρόσδεκτον καὶ θεάρεστον εἶναι. Διὰ τοῦτο
 λοιπόν, ὅσοι εὐλαβῶς καὶ ἐπιμελῶς τοῦτο ἐργάζονται, χάριν καὶ
 εὐλογίαν θεοθεν λαμβάνουσιν· ὅσοι δὲ φιλοχρηματίας χάριν πλεονε-
 κτοῦντες ἀνευλαβῶς καὶ ἀνεπιμελῶς τοῦτο ἐπιχειροῦσιν, προσε-
 10 χέτωσαν καλῶς καὶ πρὸ τοῦ τέλους μεταμεληθήτωσαν, ἐνθυμού-
 μενοι καὶ φοβούμενοι τὴν τοῦ φλαργύρου καὶ ὁμοτρόπου αὐτοῖς
 Ἰούδα ἐν τῷ τῆς Γεέννης πυρὶ τιμωρίαν· ἧς ῥυσθιέμεν πάντες
 πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Λουκᾶ καὶ
 πάντων τῶν ἁγίων· ἀμήν.

ΗΕΡΟΣ ΗΡΩΤΟΝ

(ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ)

Πῶς νὰ εὐγάλης ἀνθίβολα.

§ 1. Ὅταν θέλῃς νὰ εὐγάλης ἀνθίβολα, ποιήσον οὕτως· ὅταν
 εἶναι τὸ ἀνθίβολον καὶ ἀπὸ τὰς δύο μεριῆς ἱστορισμένον, ἀλει-
 ψαι χαρτὶ μὲ μπεζῆριν ἄβραστον καὶ ἄφες το μίαν ἡμέραν εἰς
 τὸν ἴσκιον νὰ ποτίσῃ· ἔπειτα τρίψέ το καλὰ μὲ πίτυρα διὰ νὰ
 5 εὐγάλης τὸ λάδι καλῶς, νὰ κολλοῦν αἱ βαφές, ὅπου θέλεις νὰ
 βάλλῃς καὶ νὰ μὴ λαδωθῇ καὶ τὸ ἀρχέτυπον· καὶ βράπτοντας τὰς
 τέσσαρας ἄκρας τοῦ ἀνθιβόλου μὲ τὸ λαδωμένον σου χαρτί,
 ποιήσον μαύρην βαφήν μὲ ὀλίγον αὐγὸν καὶ τράβιξε ἐπιμελῶς
 τὰ ἀνοίγματα καὶ βάλε καὶ τὰ ἰσκιώματα. Ἐπειτα ποιήσον ψιμίθι
 10 καὶ ψιμίθισέ το· καὶ μὲ νουρλότερον ψιμίθι ποιήσον τὰ λάμ-
 ματα, καὶ ἔτσι γίνεται ὡσὰν εἰκὼν, διότι τὸ χαρτὶ φέγγει καὶ
 φαίνονται ὅλα τὰ ἀνοίγματα τοῦ πρώτου ἀνθιβόλου· μόνον διὰ νὰ
 μὴ τρίβωνται, πρόσσεχε νὰ βάλλῃς ψιμιθιῆς λεπτές. Εἰ δὲ
 καὶ τύχοι τὸ ὀπισθεν μέρος τοῦ ἀνθιβόλου ἀρρόπυτον, βάλε ἀλά-
 15 δωτον χαρτί· καὶ βάονντάς το ἀντικρυ εἰς τὸ φῶς τοῦ παραθυρίου.
 ἢ εἰς γυαλί, ἢ εἰς τζερτζεβέν, φαίνονται καθαρὰ τὰ ἀνοίγματα
 καὶ οὕτως ἀκουμπίζοντας τὸ χέρι σου τράβιξε τὰ ἀνοίγματα εἰς
 τὸ χαρτί σου ἐπιμελῶς καὶ βάλε καὶ τὰ λάμματα μὲ κόκκινην
 βαφήν· καὶ οὕτως εὐγάνοντας τὸ ἀνθίβολον γίνεται ὅμοιον ὡς καὶ
 20 τὸ πρῶτον. Εἰ δὲ καὶ εἶναι τὸ ἀρχέτυπον εἰς λαδωμένον χαρτί,
 ποιήσον οὕτω· βάλε εἰς χιβάδαν μαύρην βαφήν καὶ σκορδίζωμον,
 ἀπ' ἐκεῖνο ὅπου βάνεις εἰς τὰς χρυσοκονδυλίας καὶ ἀνάκατωση

αὐτά, καὶ πέρασε τὰ ἀνοίγματα τοῦ ἁγίου ὕλου ὅπου θεὸς νὰ σηκώσης, εἴτε εἰς λαδωμένον χαρτὶ εἶναι, ἢ εἰς τοῖχον, ἢ εἰς ὅ τι καὶ ἂν τύχη. Εἶτα ἀνακάτωσε καὶ κόκκινην βαφήν με σκορδόζωμον καὶ πέρασε τὰς ψιμιθίας τοῦ προσώπου καὶ τοῦ φορέ-
 5 ματος. Εἰ δὲ θέλεις, ποιήσον καὶ τρίτην καὶ τετάρτην βαφήν καὶ πέρασε τὰ λάμματα μόνον νὰ ἀλλάζουσιν αἱ βαφαὶ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην. Καὶ οὕτω βρέξον μίαν κόλλαν χαρτὶ, ἰσόμετρον τοῦ πρωτοτύπου, καὶ βάλε τὴν ἀνάμεσα εἰς ἄλλα χαρτῖα νὰ παρθῇ τὸ νερόν· μόνον νὰ ἀπομείνῃ νοτερή· ἔπειτα βάλ' τὴν ἐπάνω τοῦ
 10 ἀρχετύπου καὶ πλάκωνέ τὴν ὕλην ἐπιμελῶς μετὰ τὸ χερί σου· ὅμως πρόσεχε νὰ μὴ παρασταλεύσῃ. Καὶ σηκώνοντας προσεκτικὰ μίαν ἄκρην, ἰδὲς ἂν ἐτυπώθῃ· εἰ δὲ μὴ, πλάκωσέ τὴν ἐκ δευτέρου ἐπιμελέστερον, καὶ ἔτι σηκώνοντάς τὴν θέλει εὐρεθῆ τὸ ἀντίβολον τυπωμένον, ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου. Μόνον ἔξευρε
 15 καὶ τοῦτο, ὅτι ὅταν εἶναι τὸ ἀρχετύπον εἰς παλαιὰν ἱστορίαν τοίχου, ἢ εἰς παλαιὸν σανίδι, θέλει περισσότερον σκορδόζωμον· εἰ δὲ εἰς καινούριαν ἱστορίαν τοίχου, ἢ εἰς καινούριαν βερνικιασμένην εἰκόνα, ἢ εἰς λαδωμένον χαρτὶ, θέλει ὀλιγώτερον σκορδόζωμον καὶ περισσότεραν βαφήν. Καὶ δοκίμασε πρῶτον μετὰ
 20 ὀλίγο χαρτὶ, τραβῶντας μίαν καὶ δύο κονδύλιας, καὶ ἂν τυπώνεται καλά, τράβηξε καὶ τὰ ἐπίλοιπα· ὅμως πρόσεχε χωρὶς δοκιμὴν μὴν ἐπιχειρισθῆς, διὰ νὰ μὴ ματαιοπονῆς.

Πῶς νὰ κατασκευάσῃς κάρβουνα
 διὰ νὰ σχεδιάσῃς.

25 § 2. Πάρε ξύλον χοντρὸν ἄσηπον ξηρῶς λεπτοκαρυῶς ἢ μυρσίνης, καὶ κόψον αὐτὰ εἰς κομμάτια μετὰ πριόνι, καὶ σχίσον αὐτὰ μετὰ σκεπάρνι εἰς λεπτά, καὶ πελέκισέ τα μετὰ μαχαίρι νὰ γίνουσιν ὡσάν κονδύλια· καὶ βάλε ἀπ' αὐτὰ μέσα εἰς τζουκάλι, ἕως οὗ νὰ γεμίσῃ, καὶ ἐπάνωθεν βάλε πανὶ καὶ χρίσον αὐτὸ καλά μετὰ
 30 πηλοῦ. Καὶ ὅταν ἀνάψῃς τὸν φοῦρνον, ὡσάν μισοκαῆ, βάλε αὐτὸ εἰς τὸ μέσον, καὶ αὐτὰ θέλουν ἀνάψει μετὰ τὸ τζουκάλι καὶ θέλει εὐγάλου φλόγα. Καὶ ὅταν παύσῃ ἡ φλόγα, εὐγαλε τὸ τζουκάλι εὐθὺς ἀπὸ τὸν φοῦρνον καὶ σκέπασέ το μετὰ στάκτην ἢ

μετὰ στυγιὸν γῶμα· καὶ πρόσεχε μὴν τὰ εὐγάλης πρὶν κρυώσῃ τὸ τζουκάλι· διότι ἂν τὸ ξεσκεπάσῃς πρὶν κρυώσῃ, καίονται μέσα καὶ χάνεις τὸν κόπον σου. Εἰ δὲ θέλεις νὰ τὰ φτιάσῃς γρηγορώ-
 5 τερα, ποιήσον οὕτω· τλίξον ὀλίγα εἰς χαρτὶ ἢ εἰς πανὶ καὶ παράχωσον αὐτὰ μέσα εἰς χωνευμένα κάρβουνα, καὶ αὐτὰ καιόμενα εὐγάνουν καπνόν. Καὶ πρόσεχε, ὅταν εὐθὺς ὅπου παύσῃ ὁ καπνός, εὐθὺς νὰ τὰ εὐγάλης μετὰ φτιᾶρι ὕλα ὁμοῦ· καὶ παράχωσον αὐτὰ μέσα εἰς κρύαν στάκτην ἢ γῶμα, ἕως νὰ σβύσουν, καὶ γίνονται· οὕτω κατασκευάζουσιν τὰ κάρβουνα ὅπου σχεδιάζουσιν οἱ ζωγράφοι.

Περὶ κατασκευῆς κονδυλίων.

10

§ 3. Ὅταν θέλῃς νὰ κάμῃς κονδύλια τῆς ζωγραφικῆς, χρειᾶ εἶναι νὰ εὐρῆς οὐρὲς ἀπὸ σιντζάπια καὶ νὰ μὴ βάλῃς ἀπὸ τὰς κορυφάς, μόνον ἀπὸ τὰ πλάγια· καὶ βλέπε νὰ εἶναι οἱ τρίχες ὀρθές, ἴσες, νὰ μὴ στραβῶνουν, διὰ νὰ γίνωνται καλά τὰ
 15 κονδύλια, ἀνοικτάρια καὶ σαρκωστάρια· καὶ κόπτε τὰς μετὰ μικρὸ ψαλίδι, καὶ βάλε αὐτὰς ἐπάνω εἰς ἓνα σανίδι χωριστά, ἀπὸ ὀλίγες ὀλίγες. Ἐπειτα ἔνωσον αὐτὰς ἐπιμελῶς καὶ βρέξον αὐτὰς εἰς τὸ νερόν καὶ οὕτω πλάκωνε τὰς μύτες αὐτῶν μετὰ τὸ νόχι τῆς ἀριστερᾶς σου χειρὸς, καὶ μετὰ τὴν δεξιάν σου τράβιζε τὸ ἄλλο μέρος αὐτῶν καὶ εὐγανε ἀπὸ ὀλίγες ὀλίγες καὶ ἴσαζέ τὰς ἐπι-
 20 μελῶς· καὶ δέσε τὰς ἐπιδέξια μετὰ πηρσίμι κηρωμένον καὶ στοχάζου νὰ μὴ τὸ δέσῃς μακρὸν τὸ κονδύλι. Καὶ τὸ πτερόν ὅπου θέλεις νὰ τὸ βάλλῃς μέσα, νὰ τὸ βάλλῃς προτῆτερα στὸ νερόν νὰ μουσκεύῃ καὶ νὰ μὴν εὐγαίνῃ τὸ κονδύλι πολὺ ἀπὸ τὸ πτερόν, ὅτι δὲν προκόπτει· τὰς δὲ κορυφὰς τῶν οὐρῶν σὺναξε εἰς
 25 τὸ νὰ κάμῃς μεγάλα κονδύλια διὰ νὰ προπλάθῃς.

Περὶ κατασκευῆς κόλλας.

§ 4. Ὅταν θέλῃς νὰ κάμῃς κόλλαν, ποιήσον οὕτω· πάρε πετζῖα ὅπου νὰ εἶναι ἐργασμένα εἰς ἀσβέστην, καὶ βάλε τα εἰς χλίον νερόν νὰ μουσκεύουσιν καλά, καὶ οὕτω πλύνε τα καὶ καθάρισέ
 30 τα ἀπὸ τὸ κρέας καὶ τὴν λέραν ὅπου ἔχουσιν· καὶ βάλε αὐτὰ μετὰ

καθαρό νερόν νά βράσουν εἰς χάλκωμα. Ὅμως πρόσεχε ὡσάν
βράσουν καὶ ἀρχίζου νά πήσουν, στράγγισον αὐτὰ μὲ κνησά-
ραν τρίγωνην ἢ μὲ πανί, διότι τζικνόνουν· καὶ οὕτω βάλε νερόν
καὶ δεύτερον καὶ τρίτον, καὶ στράγγιζε τα ἕως νά λιώσουν
5 τελείως. Καὶ ἐὰν δὲν εὐρησῇ ἐργασμένα, πάρε ἀνέργαστα ἀπὸ
ποδάρια καὶ ἀφτία βωδίων, καὶ ὅσα δὲν κάμνουν χρεῖα εἰς ἄλλην
ὕψησιαν, διὰ νά τὰ ἀγοράζῃς φθηνότερα· καὶ ἂν εἶναι χοντρά,
ἄς εἶναι· καὶ βουβαλινὰ καὶ προβατινὰ καλὰ εἶναι. Καὶ ἐργασαι
αὐτὰ οὕτως· πάρε ἀσβέστην ἀσβεστον καὶ βάλε αὐτὸν εἰς
10 κοπάναν, καὶ βάλε νερόν καὶ ἀνακάτωσέ τον νερουλόν· καὶ
οὕτω βάλε τὰ πετζία μέσα καὶ ἄφες αὐτὰ μίαν ἐβδομάδα,
ἔγουν ἕως νά εὐγαίνουσι οἱ τρίγες μοναχῆς των· εἶτα εὐγαλέ τα
καὶ πλύνε τα καὶ καθάρισε καλὰ καὶ στέγνωσέ τα, καὶ ὅποτε
θέλεις, ποίησον τὴν κόλλαν καθὼς σοῦ προεγράψαμεν. Εἰ δὲ καὶ
15 ἔχεις βίαν καὶ δὲν ἔχεις ἀσβεστον, βάλε τα νά μουσκέφουν ἔτζι
ἀνέργαστα, εἶτα βάλ' τα νά βράσουν ὀλίγον, καὶ εὐγάνοντάς τα
καθάρισέ τα καλὰ ἀπὸ τὸ ξύγγι καὶ ἀπὸ τὸ κρέας· ἔπειτα κόψε τα
εἰς λεπτὰ μὲ σκεπάρον διὰ νά βράζουσι γλήγορα, καὶ μὴ τὰ χω-
ρίζῃς τελείως, ἀμὴ ἄφες τα νά κρατοῦνται ἕνα τὸ ἄλλο, διὰ νά
20 μὴ σὲ ἐμποδίζουσι εἰς τὸ στράγγισμα· οὕτω βράζουσι τὰ πετζὰ καὶ
γίνεται ἡ κόλλα. Καὶ ἂν θέλῃς νά τὴν ξηράνησ, βάλε τὴν ὕ-
στερα μοναχὴν μὲ ὀλίγην φωτίαν νά βράσῃ ἕως νά πήξῃ· ὅμως
πρόσεχε καλὰ, ὅτι φουσκώνει πολὺ καὶ χύνεται. Διὰ τοῦτο νά
ἔσαι παρὼν ὅταν βράζῃ καὶ ὀπίταν φουσκώσῃ, νά τὴν εὐγάλης
25 ἀπὸ τὴν φωτίαν καὶ νά ἔχῃς εἰς μέγαν ἄγγεῖον κρύον νερόν,
καὶ βάνοντας τὸν πάτον τοῦ χαλκώματος μέσα, καταπαύει ὁ
φουσκωμός· καὶ πάλιν βάλε πολλάκις αὐτὴν εἰς τὴν φωτίαν, ἕως
οὔ νά πήξῃ. Ἐπειτα ἄφες τὴν νά κρυώσῃ· καὶ οὕτω τεντόνοντας
ράμμα εἰς δοξάρι, κόψον αὐτὴν εἰς λεπτὰ κομμάτια καὶ βάλε τὰ
30 κομμάτια ἐπάνω εἰς σανίδι, καὶ ἄφες αὐτὰ δύο τρεῖς ἡμέρας
συγυρίζοντάς τα ἕως ὅτου νά τζιπώσουν· ἔπειτα πέρασον αὐτὰ
εἰς σχοινί καὶ κρέμασον εἰς τὸν ἀέρα νά ξηραθοῦν καὶ φύλαξον
αὐτὰ, καὶ ὅποτε θέλεις γύψον. Ὅμως βλέπε νά φτιάνησ τὴν
κόλλαν πάντοτε εἰς ψυχρὸν καιρόν· διότι ὅταν εἶναι ζέστη,
35 βρωμᾷ καὶ δὲν προκόπτει.

Πῶς νά κάψῃς καὶ νά χύσῃς γύψον.

§ 5. Ὅταν θέλῃς νά κάψῃς καὶ νά χύσῃς γύψον, ποίησον οὕτω·
πρῶτον διάλεξε αὐτὸν ἐπιμελῶς καὶ τζάκισέ τον μὲ τὸ σφυρὶ εἰς
λεπτὰ κομμάτια, καὶ στογάζου νά βάνῃς τὸν ἄσπρον καὶ γυαλι-
στερόν· ἔπειτα κάψε τὸν φούρνον ἕως νά κοκκινίσῃ, καὶ τότε 5
εὐγάλε τὰ κάρβουνα καὶ σκούπισέ τον καλὰ μὲ ἕνα κλαδί, καὶ
βλέπε μὴν ἀργήσῃς καὶ κρυώσῃ ὁ φούρνος· καὶ οὕτω ῥίψε τὸν
γύψον μέσα εὐθὺς καὶ σκέπασέ τον, καὶ ἔχοντας λάσπην ἐτοιμα-
σμένην χρίσον αὐτὸν ἐπιμελῶς. Ὅμως νά ἔχῃς ἔννοιαν νά μὴ
ξεσπάσῃ ἀπὸ κἀνένα μέρος ὁ φούρνος, ἕως ὅπου νά ξηραθῇ ἡ
10 λάσπη καλὰ, ὅτι ξεθυμαίνει· διὰ τοῦτο πρόσεχε νά τὸν κλείσῃς
ἐπιτήδεια. Εἶτα μετὰ τρεῖς ἡμέρας εὐγαλέ τον, καὶ εἰ μὲν εἶναι
καλὰ ψημένος, ἤδη καλῶς· εἰ δὲ πάλιν καὶ δὲν εἶναι τόσον ψη-
μένος, δὲν βλάπτει· μόνον ἔχεις εἰς τὸ τρίψιμον περισσότερον κί-
πον. Εὐγάνοντάς τον δὲ ἀπὸ τὸν φούρνον, τρίψον εἰς μάρμαρον 15
καὶ σήτισόν τον μὲ σήταν φιλήν, τὰ δὲ ἀποσητίσματα τρίβοντας
ἐκ δευτέρου σήτισον πάλιν αὐτὰ, ἕως ὅπου νά γένῃ φιλὸς πολλά.
Καὶ ἔτζι χύσον αὐτὸν οὕτως· χλίανε νερόν εἰς χάλκωμα· ἔχε δὲ
καὶ ἄλλο χλίον καὶ κρύον ἔτοιμον, διὰ νά μὴ σοῦ λείπη νερόν,
καὶ εἰς ἐκεῖνο ὅπου θέλεις νά βάλῃς τὸν γύψον οὔτε κρύον νά 20
εἶναι οὔτε καυτόν, ἀλλὰ χλιαρόν. Καὶ βάνοντας τὰ χερίά σου
ἀνακάτονε τὸ νερόν ὀλόγυρα τοῦ χαλκώματος, διὰ νά μὴ κολ-
λήσῃ ὁ γύψος, καὶ ἄλλος νά σοῦ χύνη ἀπὸ ὀλίγον ὀλίγον γύψον,
καὶ ὅσον δύνασαι νά τὸν ἀναλύῃς, νά μὴν ἀπομείνῃ κομμάτια,
οὔτε μικρὰ οὔτε μεγάλα, ὀλότελα· διότι ὕστερα γίνονται ὡσάν 25
πέτρες καὶ δὲν τρίβονται. Καὶ πρόσεχε νά μὴ βάλῃς πολὺν γύ-
ψον εἰς μικρὸ χάλκωμα· διότι δὲν πέρνει πολὺ νερόν, καὶ γίνε-
ται ὁ γύψος ὡσάν πέτρα καὶ κολνᾷ εἰς τὸ χάλκωμα, καὶ μὴν
ἰμπορόντας νά τὸν εὐγάλης, χαλᾷ τὸ χάλκωμα. Ἀμὴ ἐκεῖνο ὅπου
πέρνει πενήντα ὀκάδες νερόν, νά βάνῃς εἴκοσι ὀκάδες γύψον ἢ 30
καὶ ὀλιγώτερον, μόνον ἀπὸ τὸ περισσότερον νά ἀπέχῃς. Βλέπε οὖν
νά βάνῃς πάντοτε ὀλίγον γύψον εἰς μέγαν χάλκωμα, διὰ νά
χωρῇ πολὺ νερόν, καὶ ἔτζι γίνεται καλός· ὕστερα δὲ ἄφες τον

μίαν ἢ δύο ἡμέρας, καὶ οὕτω κατακαθίζοντας ὁ γύψος ἀπὸ ὀλίγον ὀλίγον χύνεις καὶ σὺ τὸ νερὸν ἀπ' ὀλίγον ὀλίγον, ἕως ὅπου νὰ μείνη κάτω ὁ γύψος πηκτός· καὶ ἔτσι τὸν ἀφίνεις καὶ στη-
 5 στηγνώνει· καὶ ὡσὰν στηγνώση καλά, κάθε δεύτερον τὸν φοῦρ-
 νον καὶ βάλ' τον πάλιν μέσα νὰ ψηθῆῖ δεύτερον, καὶ πάλιν ξα-
 νάτριψέ τον καὶ χύσε τον καὶ βάλ' τον στὰ σανίδια νὰ στηγνώση·
 εἰ δὲ καὶ ἔχεις βίαν, βάλ' τον πάλιν εἰς ζεστόν φοῦρνον ἢ εἰς
 τὸν ἥλιον νὰ στηγνώση καὶ δὲν βλάπτεται, ἀλλὰ γίνεται πολλὰ
 10 καλός. Ἐπειτα τρίψέ τον καλὰ καὶ φύλαξέ τον νὰ τὸν ἀνακατό-
 νης μὲ κόλλαν, νὰ γυφόνης ὅποτε θέλεις.

Πῶς νὰ γυφόνης εἰκόνας.

§ 6. Ὅταν θέλῃς νὰ γυφώσης εἰκόνας, εἰ μὲν εἶναι μεγά-
 λες καὶ πολλές, βράσε πετζιά διὰ νὰ κάμῃς καινούριαν κόλλαν,
 15 καθὼς σὲ ἐρμηνεύσαμεν ὅτι ἡ παλαιὰ κόλλα κόπτει, ὅταν ἀργή-
 σουν νὰ γυφωθοῦν αἱ εἰκόνας· εἰ δὲ καὶ ἔχεις βίαν καὶ εἶναι ὀλίγες
 οἱ εἰκόνας, ποίησον οὕτως· τζάκισε ξηρὰν κόλλαν εἰς λεπτὰ κομ-
 μάτια καὶ βάλ' την ἀφ' ἐσπέρας εἰς τζουκάλι ἢ εἰς ἄλλο ἀγγεῖον
 μὲ νερὸ νὰ μουσκέψῃ ἕως τὸ πρωί, καὶ τὸ ἀγγεῖον νὰ τὸ ἔχῃς
 20 εἰς ψυχρὸν τόπον διὰ νὰ μὴ κόψῃ. Ἐἴτα βάλ' την νὰ βράσῃ καὶ
 ἀνακάτονέ την μὲ ἓνα ξύλο νὰ λιώσῃ· ἔπειτα εὐγαλε καμπόσῃν
 κόλλαν ἀπ' αὐτήν, ὅσον νὰ σὲ φθάσῃ κατὰ τὰς εἰκόνας ὅπου
 ἔχεις, καὶ βάλε νερὸ νὰ ἀχαμνίσῃ καὶ πέρασέ τες ἓνα χέρι
 λεπτόν· ὅμως βλέπε νὰ μὴ γυαλίξῃ εἰς τὰς εἰκόνας ἢ κόλλα, οὐδὲ
 25 νὰ ἀφῆσῃς νὰ γίνωνται φουσκάλιδες, ἀλλὰ νὰ τὴν πίνῃ τὸ σανίδι.
 Καὶ ἂν εἶναι ἥλιος, εὐγαλέ τας εἰς τὸν ἥλιον εἰς τὸ πρῶτον χέρι
 διὰ νὰ ποτίζου· ὕστερα δὲ μὴ τὲς εὐγάλης πλέον, διότι φουσκί-
 νει ὁ γύψος. Ἀφ' οὗ λοιπὸν στηγνώσουν αἱ εἰκόνας, ἀνακάτωσε
 γύψον μὲ τὴν καλὴν κόλλαν, ὅσον νὰ σοῦ φθάσῃ νὰ τελειώσῃς πέν-
 30 τε ἢ ἕξ χέρια, καὶ δοκίμασε πρῶτον εἰς μικρὸ σανίδι· καὶ εἰ μὲν
 εἶναι ἀπαλός, βάλε γύψον καὶ ζεστόν νερὸν νὰ ἀπαλύνῃ· εἰ δὲ καὶ
 εἶναι ἀπαλός, βάλε ἀκόμι κόλλαν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν στάσιν του,
 καὶ οὕτω πέρασε τὰς εἰκόνας δύο τρία χέρια. Καὶ εἰς τὸ τέταρ-

τον βάλε πεζίρι καὶ σαποῦνι πολλὰ ὀλίγον καὶ οὕτω πέρασέ τας
 ἄλλα δύο τρία χέρια, καὶ παίρνει τέλος. Πρόσεχε δὲ νὰ μὴ
 βιασθῆς καὶ βάλῃς χοντρὸν τὸν γύψον διὰ νὰ γυφώσῃς γρήγορα·
 διότι ὅταν θέλῃς νὰ τὸν ξύσῃς, χωρίζει τὸ πρῶτον χέρι ἀπὸ τὸ
 5 δεύτερον καὶ δὲν γίνεται ἴσια ἢ εἰκὼν. Διὰ τοῦτο γύψονε λεπτό-
 τερα καὶ ἄς γίνεται περισσότερα χέρια, ὅτι ἔτσι γίνεται καλὸν
 γύψωμα. Εἰ δὲ εἶναι καλοκαῖρι καὶ φοβᾶσαι μήπως κάμη τρύ-
 πες ὁ γύψος, ποίησον τὴν κόλλαν δυνατήν· καὶ οὕτω στράγγισον
 καὶ βάλ' την εἰς τόπον ψυχρὸν νὰ στέκῃ· καὶ ὅταν θέλῃς νὰ γυ-
 φόνῃς, ἀνακάτωε ὀλίγην κόλλαν, ὅσῃν στοχάζεσαι νὰ σὲ φθάσῃ νὰ
 10 περάσῃς ἓνα χέρι, καὶ οὕτω γυφόνεις· πάλιν ὅταν θέλῃς νὰ πε-
 ράσῃς δεύτερον χέρι, ξανακατόνεις ἄλλην κόλλαν καὶ δευτερογυ-
 φόνεις· καὶ εἰς τὸ ἄλλο χέρι πάλιν ἄλλην καὶ εἰς τὸ ἄλλο ἄλλην,
 ἕως ὅπου νὰ λάβῃς τέλος. Καὶ ἔτσι δὲν κάμνει τρύπες· διότι ἂν
 ἀφῆσῃς τὴν κόλλαν μαζί μὲ τὸν γύψον πολλὸν ὥραν, χαλᾷ· ἔπειτα
 15 ξύσε την καὶ σχεδίασε καὶ χρύσωσέ την.

Πῶς νὰ σηκόνῃς στέφανον εἰς τὰς εἰκόνας.

§ 7. Ὅταν σχεδιάσῃς τὴν εἰκόνα, γύρισε τὸν στέφανον μὲ
 τὸ πριγιέλι, καὶ ποίησον γύψον εἰς τὴν στάσιν τοῦ πρώτου ὅπου
 γύψωσες τὴν εἰκόνα· καὶ ποίησον ῥάμμα βαμπακένιο καὶ βοῦτησέ
 20 το μὲσ' στὸν γύψον, ἵνα γεμίσῃ ὅλον γύψον, καὶ βάλε το γύ-
 ροθεν τοῦ στεφάνου ἐπάνω εἰς τὰς γραμμάς τοῦ πριγιελίου· καὶ
 ὕστερα γύρισε πάλιν τὸ πριέλι τὸ ἔσωθεν τοῦ ῥάμματος, διὰ νὰ
 τὸ ἰσάσῃς ἂν ἐστράβωσέ που· μόνον πρόσεχε εἰς τὰ μικρὰ
 στέφανα νὰ βάνῃς ψιλὸ ῥάμμα καὶ εἰς τὰ μεγάλα χοντρότερον.
 25 Καὶ ὡσὰν στηγνώσῃ, πέρασον αὐτὸ μὲ γύψον ὅσον θέλῃς νὰ ση-
 κωθῆῖ ὁ στέφανος· εἴτα σχεδίασε ὅ τι πλουμί θέλεις καὶ παίρνει
 μὲ τὸ κονδύλι γύψον καὶ βάνει καὶ εἰς τὰ λουλούδια καὶ εἰς τὰ
 ῥάμματα δύο τρεῖς φορές μὲ τὸ κονδύλι διὰ νὰ σηκωθοῦν. Καὶ
 ξύσον ἐπιμελῶς καὶ χρύσωσον, καὶ ἀνάμεσα τὰ λουλούδια κέντη-
 30 σον αὐτὸ μὲ ψιλὸν κόκκαλον· μόνον ὁ γύψος ὅπου βάνεις διὰ νὰ σηκω-
 θεῖν τὰ πλουμία νὰ ἀλλάξῃ ἀπὸ τὸν ἄλλον, βάνοντας ὀλίγην
 ὄχραν διὰ νὰ κιτρινίσῃ.

Πῶς νὰ γυψόνης τέμπλον ἀκάρφωτον.

§ 8. Ὅταν θέλῃς νὰ γυψώσης τέμπλον ἀκάρφωτον, πρῶτον
βάλῃς τὰ πετζία νὰ βράσουν νὰ γίνῃ ἢ κόλλα, ἔπειτα κατέβασον
αὐτόν· καὶ εἰ μὲν εἶναι καλοκαῖρι καὶ σοῦ βολεῖ ὁ τόπος, εὐγαλέ
5 τὸν εἰς τὸν ἥλιον νὰ πυρώσουν τὰ σανίδια ὀλίγον, καὶ ἔτσι ἀνα-
κάτωσε κόλλαν μὲ νερόν νὰ ἀγαμνίσῃ μέσα εἰς ἓνα γάλκωμα,
ἔστην ἀπεικάζεις νὰ σοῦ φθάσῃ νὰ περάσῃς ἓνα χέρι ὅλον τὸ
τέμπλον, καὶ νὰ εἶναι ζεστή διὰ νὰ μὴ πήσῃ. Εἶτα πέρνοντας
ἓνα σανίδι τοῦ τέμπλου, βάλῃς αὐτὸ ἐπάνω εἰς τὸ στόμα τοῦ
10 γαλκώματος, καὶ πέρνοντας μὲ ἓνα μουσοῦρι ἀπὸ τὴν ἀγαμνὴν
κόλλαν ὅπου εἶναι εἰς τὸ γάλκωμα, χύνε ἐπάνω εἰς τὰ σκαλίσματα,
ὅσον κρατεῖ τὸ γάλκωμα νὰ γεμίζουσι τὰ σκαλίσματα ἕως τὴν κορυ-
φὴν, καὶ πέρνε μίαν βούρτζαν καὶ τρίβε τὰ σκαλίσματα διὰ νὰ
ποτισθοῦν καλὰ. Ἐπειτα γυρίζῃς τὸ τὸ σανίδι διὰ νὰ στραγγίξῃ
15 ἢ κόλλα ὀπίσω εἰς τὸ γάλκωμα· οὕτω κάμνε ἓνα πρὸς ἓνα, ἀπὸ
ὀλίγον ὀλίγον ὅλα τὰ σανίδια, ἀπὸ τὴν μίαν ἀκρὴν ἕως τὴν
ἄλλην. Καὶ ἂν κρούσῃ ἢ κόλλα, στοχάζου νὰ τὴν ζεστάνῃς καὶ
δεύτερον καὶ τρίτον καὶ πολλάκις διὰ νὰ μὴ πήσῃ καὶ πέρνουσι
πολλὴν κόλλαν τὰ σκαλίσματα καὶ κάμνουσι φουσκαλίδες. Καὶ
20 ἂν εἶναι μεγάλα τὰ σανίδια, ἄς τὰ γυρίζουσι ἓνας ἢ δύο, καὶ ἄλλος
ἄς χύνη τὴν κόλλαν καὶ ἄς τὰ τρίβῃ μὲ τὴν βούρτζαν· καὶ ἂν
δὲν εἶναι πολλὰ καυτερός ὁ ἥλιος, εὐγαλέ τα ἔξω νὰ στηγνώσουν·
καὶ ἂν γένη καμμία φουσκαλίδα, γάλασέ τὴν μὲ τὸ μαχαῖρι.
Ὅμως βλέπε ἀπὸ τὴν ἀρχὴν νὰ δοκιμάσῃς εἰς μικρὸ σανίδι τὴν
25 κόλλαν, νὰ μὴ γένη δυνατὴ καὶ γυαλίξῃ ὅταν στηγνώσῃ, διότι
σκάζει ὁ γύψος ὅπου θέλεις νὰ γυψώσῃς, μόνον νὰ τὴν πίνουσι
τὰ σανίδια· καὶ ἔτσι γίνεται καλόν. Ἐπειτα κάμνε πάλιν γύψον
εἰς τὸ αὐτὸ γάλκωμα νεροῦλον, διὰ νὰ τὸν χύνης μὲ τὸ μουσοῦρι
νὰ γεμίζουσι τὰ σκαλίσματα, καὶ νὰ τὰ γυρίζῃς νὰ στραγγίξουσι,
30 καθὼς ἔκαμες καὶ τὴν κόλλαν. Καὶ δοκίμασε πρῶτον εἰς μικρὸ
σανίδι, ἤγουν γύψωσον καὶ ἄφες το νὰ στηγνώσῃ· καὶ εἰ μὲν
εἶναι εἰς τὴν στάσιν του καλῶς, γύψωσον καὶ τὰ ἄλλα· εἰ δὲ εἶναι

ἀπαλὸς ἢ ἀψῆς, συγκέρασέ τον ὡς προσηράξαμεν εἰς τὰς εἰκόνας,
καὶ πέρασέ τα ὅλα ἓνα χέρι, καὶ στοχάζου νὰ εἶναι ζεστός νὰ
μὴ παγόνῃ ἀνάμεσα εἰς τὰ σκαλίσματα καὶ δὲν στραγγίξῃ καὶ
ἰσιάζουσι τὰ σκαλίσματα. Εἰ δὲ εἶναι [πηκτός] καὶ δὲν στραγγίξῃ
καλὰ, βάλῃς ὀλίγο νερόν ζεστόν· εἰ δὲ πάλιν εἶναι πολλὰ νεροῦλος καὶ
5 δὲν ψιχιάζει νὰ τελειώσῃ μὲ δύο-τρία χέρια τὸ γύψωμα, συγκέρασε
αὐτόν μὲ γύψον καὶ κόλλαν, καὶ οὕτω γύψονε καὶ ἄφινέ τον νὰ
στηγνώσῃ καλὰ, καὶ τότε νὰ βάλῃς ἄλλο χέρι. Καὶ ἂν δὲν εἶναι
ὁ ἥλιος ἀψῆς πολὺ, μόνον εἶναι ὀλίγο ψυχρός, εὐγαλέ τα εἰς τὸ
πρῶτον καὶ δεύτερον χέρι, καὶ πλέον ὄχι· καὶ μὴ τὰ εὐγάλης
10 εὐθύς ὅτι τὰ περάσῃς, μόνον νὰ τὰ φένης νὰ πήξῃ καλὰ εἰς τὸν
ἴσιον διότι, ἂν τὸν εὐγάλης εὐθύς, τρέχει ἀπὸ τὰς κορυφὰς τῶν
λουλουδιῶν καὶ μαζώνεται μέσ' στὰ σκαλίσματα καὶ δὲν προκόπτει·
εἰς δὲ τὸ τρίτον ἢ τέταρτον χέρι ὅπου θέλει νὰ πάρῃ τέλος,
βάλῃς μὲ διάκρισιν ὀλίγο πετζίρι καὶ ὀλίγο σαποῦνι, λυόνοντας τὸ
15 σαποῦνι μὲ ζεστὸ νερόν, καὶ ἀνακάτωσε αὐτὰ μὲ τὸν γύψον καὶ
γύψωσε· καὶ ἂν κάμῃ τρύπες, ποιήσουσι ὡς ἐγράφη εἰς τὰς εἰκόνας,
καὶ γίνεται τόσον ἴσιος, ὅπου δὲν θέλει νὰ τὸν ξύσῃς ὀλότελα·
εἰ δὲ εἶναι χειμῶν, ἄναψε φωτίαν μεγάλην μέσα εἰς μεγάλο
σπῆτι καὶ γύψονε, διὰ νὰ μὴ παγόνῃ ὁ γύψος καὶ δὲν στραγγίξῃ,
20 διὰ νὰ πίνῃ καὶ τὸ σανίδι τὴν κόλλαν. Οὕτως οὖν γύψονε τὰ
ἀκάρφωτα τέμπλα· καὶ ξύσιμον δὲν θέλουσι καθόλου, μόνον νὰ τὰ
ἀμπολόρησῃ καὶ νὰ τὰ χρυσώσῃς.

Πῶς νὰ γυψόνης τέμπλον καρφωμένον.

§ 9. Ἄν εἶναι ὁ τέμπλος καρφωμένος, πρῶτα κάμνε σκάλλαν
25 καὶ ἄρχισε ἀπὸ τὰ ὑψηλότερα καὶ γύψωσον αὐτόν, ὡς ἐρμηνεύσα-
μεν εἰς τὰς εἰκόνας ἀπαραλλάκτως, περνώντας τον μὲ τὴν βούρ-
τζαν πέντε ἢ ἕξι χέρια· καὶ ἀφοῦ στηγνώσῃ, ἴσιασέ τον μὲ τὸ
ξυστρι καλὰ, ἔπειτα ἀμπόλαρε καὶ χρύσονε, καθὼς θέλομεν ἐρ-
30 μηνεύσει κάτωθεν.

Περὶ κατασκευῆς κοκκίνου ἀμπολίου.

§ 10. Βάλῃς βόλον ἀπὸ τὸν καλὸν ὅπου δὲν εἶναι κόκκινος
πολλὰ, ἀμὴ ἔχει ἀνάμεσα ἄσπρες φλέβες· καὶ δοκίμασέ τον οὕτως·

ἂν εἶναι οἱ φλέβες του ἀπαλῆς καὶ δὲν εἶναι ὡσάν πέτρες ἢ ὡσάν
 γῶμα. εἶναι καλός· εἰ δ' οὖν, ἀχαμνός· καὶ βάλε ἀπ' αὐτὸν
 δράμια δεκαοκτὼ καὶ ὄχραν Πολίτικην δράμια δύο καὶ μισθ δράμι
 λαμπέζι. ἤγουν κόκκινο μολύβι, καὶ μισθ δράμι ἀλειμματοκέρι·
 5 κάψε δὲ καὶ ἓνα φύλλον χαρτίου καὶ βάλ' το μέσα, καὶ μισθ δράμι
 ὑδράργυρον· τὸ δὲ ὑδράργυρον τὸ λύνεις τοιαυτοτρόπως· ἀπὸ ὀλίγον
 βάνοντας εἰς τὸ ἓνα χέρι σου μὲ πτύσμα μαζί, τρίψον αὐτὸν μὲ
 τὸ δάκτυλον τῆς ἄλλης σου χειρὸς καὶ λύνει· καὶ βάνοντας τα
 ὅλα ὁμοῦ εἰς μάρμαρον, τρίψέ τα πολλὰ δυνατά, καὶ οὕτως ἀμ-
 10 πόλαρε εἴ τι θέλεις νὰ χρυσώσης λεπτά δύο καὶ τρεῖς φορές, καὶ
 χρύσονε μὲ τὸ ῥακί καὶ θέλεις θαυμάσεις.

Ἔτερον ἀμπόλι.

§ 11. Βάλε ἀπὸ τὸν προσειρημένον βόλον καὶ ὄχραν, ἴσα
 καὶ τὰ δύο, καὶ τρίψέ τα καλά, καὶ βάλε καὶ πολλὰ ὀλίγο σα-
 15 ποῦνι, ὁμοίως καὶ ἀσπράδι αὐγοῦ, καὶ τρίψέ τα καλά καὶ ἀμπόλαρε
 καὶ χρύσονε ὡς ἄνωθεν.

Ἔτερον ἀμπόλι.

§ 12. Πάρε κилерμενί, ἤγουν ἀπὸ τὸν αὐτὸν βόλον δράμια
 ὀκτὼ καὶ ὑδράργυρον δράμι ἓν, ἀλειμματοκέρι δράμι ἓν, κόκκινο
 20 μολύβι δράμι ἓν ἢ δύο, κιννάβαριν δράμι ἓν, χολήν δράμι ἓν,
 ὄχραν Πολίτικην δράμια πέντε καὶ ὀλίγον ἀσπράδι αὐγοῦ καὶ
 τρίψέ τα καλά καὶ δοκιμάζοντας χρύσονε.

Πῶς νὰ χρυσόνῃς εἰκόνας.

§ 13. Σχεδιάζοντας τὴν εἰκόνα βελόνισον αὐτὴν μὲ λεπτὴν
 25 βελόνην· ἔπειτα σφόγκισέ την καλά νὰ εὐγγὴ τὸ κάρβουνον, καὶ
 ἂν ἐλευρώθη πουθενά, ξύσε την νὰ παστρευθῆ. Εἶτα ἀμπόλαρε
 αὐτὴν λεπτά δύο-τρία χέρια· στηγνόνοντας τὸ πρῶτον χέρι νὰ
 βάλῃς τὸ δεύτερον, καὶ στηγνόνοντας καλά ἀπὸ τὸ ἀμπόλι, βάλε
 αὐτὴν ἐμπροστά σου ὑπτιάν καὶ πάρε τὸ μάλαμμα καὶ στρώσον
 30 ἐπάνω αὐτῆς, κεντώντας κάθε φύλλον εἰς τὰ ἄκρες μὲ τὸ κόκ-
 καλον ὁποῦ σκλιβόνει διὰ νὰ κολλήσῃ, νὰ μὴ τὸ μετασπίξῃ ὁ
 ἀέρας ἢ τὸ ῥακί, ὅταν θέλῃς νὰ τὸ ποτίσῃς· καὶ οὕτω βάνε τὸ

ῥακί εἰς ἱμπρικάκι γυαλένιο καὶ χύσε το ἀπὸ τὰς ἄκρας τῆς
 εἰκόνας· καὶ στηγνόντας την ἀπὸ τὴν μίαν μερῆαν, κυβέρνα την
 νὰ ποτισθῆ ὅλη καλά, καὶ στοχάσου νὰ τὴν ποτίσῃς γλήγορα διὰ
 νὰ μὴ μουσκέψῃ ὁ γύψος· καὶ στηγνόντας την ὀρθὴν, μπάλωσον
 καὶ ἄφες την νὰ στηγνώσῃ· ἔπειτα στίλβωσον αὐτὴν καὶ δούλευε. 5

Πῶς νὰ χρυσόνῃς τέμπλον ἀκάρφωτον.

§ 14. Ἀμπόλαρε αὐτὸν ὡσάν καὶ τὰς εἰκόνας καὶ βάλε τὸ
 σανίδι ὁποῦ θέλεις νὰ χρυσώσης μπροστά σου, καὶ εἰ μὲν εἶναι
 τὰ σκαλίσματα ῥιγά, στρώσον ἐπάνω τὸ μάλαμμα καὶ κτύπα το
 μὲ τὸ κόκκαλον νὰ κολλήσῃ καλά εἰς τὰς κορυφὰς τῶν λουλοῦδιων. 10
 καὶ γύνε ῥακί μέσα εἰς τὰ σκαλίσματα νὰ πλεονάζῃ. Εἶτα μὲ
 προσοχὴν γύριζε το ἐλαφρὰ νὰ ποτισθοῦν τὰ λουλοῦδια διὰ νὰ
 χυθῆ τὸ ῥακί ἔξω· καὶ ἂν μείνῃ κανένα λουλοῦδι ἀπότιστον, πό-
 τισον αὐτὸ μὲ ἱμπρικάκι γυαλένιον, ἢ μὲ τὸ κονδύλι, καὶ πάτησέ
 το μὲ βαμπάκι διὰ νὰ στρώσῃ τὸ μάλαμμα, καὶ στήσον αὐτὸ 15
 ὄρθιον νὰ στηγνώσῃ καὶ ὕστερα στίλβωσέ το. Τὰ δὲ βαθέα σκα-
 λίσματα καὶ στοργγυλὰ ξύλα, ὁποῦ δὲν ἱμποροῦν νὰ ποτισθοῦν,
 πρῶτα βρέξον αὐτὰ μὲ ῥακί, μὲ σφογκάρι ἢ μὲ βαμπάκι, καὶ
 οὕτω σήκονε τὸ φύλλον μὲ ὅλον τὸ χαρτί, ἐγγίζοντας το πρῶτον
 εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας μὲ τὸ κονδύλι ὁποῦ ποτίζεις, διὰ νὰ μὴ 20
 πίπτῃ γλήγορα καὶ νὰ μὴ μαζόνεται τὸ μάλαμμα, καὶ βάλ' το εἰς
 τὸν βρεγμένον τόπον νὰ κολλήσῃ· καὶ οὕτω στηγνόντας ἐπιδέξια
 τὸ χαρτί, ἀπομένει τὸ μάλαμμα κολλημένον ἐπάνω εἰς τὸν γύψον·
 καὶ πέρνοντας ἓνα πτερόν, σχίξε τὸ μάλαμμα ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν
 κάθεται εἰς τὸν τόπον του, καὶ μὲ ἱμπρικάκι ἢ μὲ κονδύλι ποτίσέ 25
 το καλά καὶ μπάλωσον καὶ στίλβωσον, ὡς ἐρμηγεύθῃς ἀνωτέρω.

Πῶς νὰ χρυσόνῃς τέμπλον καρφωμένον.

§ 15. Κατασκευάζοντας τὰ κρεββάτια μετὰ τὸ γύψωμα, στρώ-
 σον εἰς τὰ κρεββάτια βελόντζας ἢ καρπέτας, διὰ νὰ μὴν ἔρχεται
 ὁ ἀέρας καὶ σοῦ χαλᾷ τὸ μάλαμμα· ἔπειτα ἀμπόλαρε τὸν τέμπλον, 30
 ὡς ἐρμηγεύθῃς ἀνωτέρω. Καὶ πρῶτον μὲν κόψε τὸ μάλαμμα εἰς
 2*

κομμάτια εἰς τὸ μεγάλωμα, ὅσον σοῦ κάμνει χρεῖα· καὶ πέρνον-
 τας ῥακὶ μὲ σφογκάρη ἢ μὲ βούρτζαν ἀπαλὴν ἀπὸ ζιντζάπια,
 ἢ μὲ βαμπάκι, βρέγχε τὸν ἀμπολαρισμένον τόπον· καὶ εὐθὺς πέρ-
 νοντας τὸ μάλαμμα βάλ' το εἰς τὸν βρεγμένον τόπον καὶ μπάλωσον
 5 καὶ στίλβωσέ το ἐπιμελῶς· εἶτα βάλε καὶ τὰς βαφὰς μέσα εἰς
 τὰ σκαλίσματα μὲ πετζόκολλαν ἢ μὲ αὐγὸ, καὶ οὕτω ποιεὶ ἕως
 τέλους. Ἐὰν θέλῃς ποιήσον ὡς ἐνταῦθά σοι γράφω, ὅτι ἐμπεί-
 ρου διδασκάλου ἐρμηνεία εἶναι καὶ αὕτη. Λάβε Πολίτικην ὄχραν,
 καὶ τρίβοντάς τὴν βάλε καὶ ὀλίγην κόλλαν καὶ κρόκον ὀλίγον, καὶ
 10 πέρασε ὅσον θέλεις νὰ χρυσώσης. Μετὰ ταῦτα βάλε τὸ κόκκινον
 ἀμπόλι εἰς τὰς κορυφὰς τῶν λουλουδιῶν καὶ χρύσονε μὲ τὸ ῥακί.

Περὶ κατασκευῆς προπλασμοῦ. Πανσελήνου.

§ 16. Βάλε ψιμύθι δράμι:... καὶ ὄχραν δράμι:... καὶ πρα-
 σίνι ὀποῦ δουλεύουν εἰς τὸν τοῖχον δράμι:.... καὶ μαῦρο τέγκι:...
 15 καὶ τρίψον αὐτὰ ἔλα ὁμοῦ εἰς μάρμαρον, καὶ σνάξέ τα εἰς κα-
 λαμάρι καὶ πρόπλαθε εἴ τι θέλεις νὰ σαρκώσης.

Περὶ ἀνοιγμάτων ὀμματοφρυδιῶν καὶ ἄλλων ὀποῦ
 σαρκόνονται εἰς τὰς εἰκόνας. Τοῦ αὐτοῦ.

§ 17. Ἐνωσον μαῦρο καὶ ὀξὺ καὶ ἀνοιγε εἴ τι θέλεις πρῶτα
 20 λεπτά, καὶ ὕστερα δυνάμωνέ τα· εἰς δὲ τὲς κόρες καὶ δυνάμεις
 τῶν ὀμματιῶν καὶ φρυδιῶν καὶ ῥωθῶνων βάλε ἀγνὸ μαῦρο. Ἡ
 ἂν θέλῃς, πάρε οὔμπραν δράμι:... καὶ βόλον δράμι:... καὶ ἀνακά-
 τωσέ τα εἰς μάρμαρον καὶ συνάξας αὐτὰ ἀνοιγε ὅ τι θέλεις, καὶ
 εἰς τὲς δυνάμεις δυνάμωνέ το μὲ μόνην οὔμπραν· εἰς δὲ τὲς κόρες καὶ
 25 ῥωθούκια βάλε μαῦρο. Ἐτζι εἶναι τοῦ Πανσελήνου τὰ ἀνοίγματα.

Τοῦ αὐτοῦ· πῶς νὰ κάμῃς σάρκα.

§ 18. Λάβε ψιμύθι Βενέτικον ἢ ἀπὸ τὸ καλὸν Φραντζέζικον,
 ὀποῦ εἶναι κεφάλια μέσα εἰς χαρτία, δράμια... καὶ ὄχραν Βενέ-
 τικην δράμι:... (ἂν δὲν ἔχῃς Βενέτικην, παρομοίασε ἄλλην ὡσάν

αὐτήν), καὶ κιννάβαριν δράμι:... Καὶ ἂν θέλῃς νὰ γένη πλέον
 ἐκλεκτή, ποιήσον οὕτω· τρίψε τὴν κιννάβαριν καὶ βάλε νερὸν νὰ
 κατασταλάξῃ καὶ κατασταλάζοντας γίνε τὸ νερὸν εἰς ἄλλο ἀγ-
 γεῖον καὶ ἄφες το νὰ στηγνώσῃ· καὶ ἀπ' αὐτὸ συγκέρασε καὶ
 κάμε τὴν σάρκα, καὶ γίνεταί πολλα καλή. 5

Τοῦ αὐτοῦ ἐτέραν σάρκα.

§ 19. Λάβε ψιμύθι δράμι:... καὶ κτρινοκόκκινην ὄχραν δράμι:...
 καὶ τρίψον αὐτὰ ὁμοῦ καὶ ποιεὶ σαρκώματα· εἰ δὲ καὶ δὲν ἔχῃς
 κτρινοκόκκινην ὄχραν, πάρε ἀπὸ ἄλλην ὄχραν καὶ ἔνωσον αὐτὴν
 μὲ ὀλίγον βόλον διὰ νὰ γένη ὀλίγον κόκκινον. Εἶτα ποιήσον τὴν
 10 σάρκα, ὡς ἄνωθεν ἐρμηνεύθη· μόνον πρόσεχε μὴ τὴν κάμῃς
 πολλα κόκκινην καὶ ἂν ἔχῃς Θεασίτικην ὄχραν, αὕτη δὲν χρειά-
 ζεταί βόλον.

Περὶ κατασκευῆς γλυκασμοῦ.

§ 20. Βάλε σάρκα δύο μερτικὰ καὶ ἓν μερτικὸν προπλασμόν, 15
 ἢ καὶ ὀλιγώτερον, εἰς χηβιάδαν· καὶ σμίξον αὐτὰ καὶ οὕτω ποιεὶ
 τὸν γλυκασμόν, καὶ μὲ αὐτὸν σάρκονε πρῶτα εἴ τι θέλεις νὰ
 σαρκώσης. Οὕτω γίνεταί ὁ γλυκασμός.

Πῶς νὰ σαρκόνῃς.

§ 21. Ἀφόντις προπλάσης καὶ ἀνοίξης τὸ πρόσωπον, ἢ ὅ τι 20
 ἄλλο θέλεις, πρῶτα σάρκωσέ το μὲ τὸν γλυκασμόν ὀποῦ σοῦ
 ἐγράφαμεν ἔλον, λεπτόνοντας αὐτὸ εἰς τὲς ἄκρες, ὥστε νὰ μὴ
 χωρίζῃ ἀπὸ τὸν προπλασμόν· εἶτα βάλε τὴν σάρκα εἰς τὲς δύ-
 ναμεις καὶ λέπτυνε αὐτὴν ὡς καὶ τὸν γλυκασμόν ἀπ' ὀλίγον ὀλί-
 γον, καὶ χώριζε μὲ τὴν σάρκα εἰς τοὺς γέροντας ἔλα τὰ ζαρώματα, 25
 εἰς δὲ τοὺς νέους τὰ ὀμματότραφα μόνον. Ὑστερα βάλε εἰς τὴν
 ἴδιαν σάρκα ψιμύθι μὲ διάκρισιν νὰ γένη ἀσπρότερη, καὶ βάλε
 αὐτὴν εἰς τὰ θεμέλια ὀποῦ θέλεις νὰ ψιμυθίσῃς· καὶ βάλ' τὴν
 πολλα λεπτήν, καὶ τὰς ψιμυθίας ὁμοίως· πρῶτα λεπτὲς καὶ

ὕστερα δυνάμονε τὲς πρώτες ὁποῦ εἶναι εἰς τὲς δύναμεις. Οὕτω γίνονται τὰ σαρκώματα τοῦ Πανσελήνου.

Περὶ κοκκιναδίων.

§ 22. Γίνωσκε ὅτι εἰς τὴν Παναγίαν καὶ εἰς τοὺς νέους 5 ἁγίους πρέπει νὰ βάλῃς τὸ κοκκινάδι εἰς τὴν μέσην τοῦ προσώπου πολλὰ λεπτόν, σμίγοντας κιννάβαριν μὲ σάρκα· εἰς δὲ τοὺς ἴσκιους καὶ εἰς τῶν χειρῶν τὲς ἀνοιγές νὰ βάλῃς βόλον πολλὰ λεπτόν ὁμοίως καὶ εἰς τοὺς γέροντας, εἰς τὰ βαθύτερα ζαρώματα αὐτῶν, νὰ βάνῃς λεπτόν βόλον· τὰ δὲ ἄλλα, ὅσα εἶναι 10 ἐπάνωθεν τῶν ὀμματίων, νὰ τὰ χωρίζῃς μὲ τὸν γλυκασμόν, καθὼς σοῦ προεγράψαμεν.

Περὶ μαλλίων καὶ γενείων.

§ 23. Πάρε βαθέαν ὄχραν καὶ κάψε αὐτὴν πολὺ εἰς τὴν φωτίαν, ἕως νὰ κοκκινομαυρίσῃ· καὶ ὅταν θέλῃς νὰ κάμῃς μαλλία 15 τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν νέων ἁγίων, ἔνωσον αὐτὴν μὲ ὀλίγο μαῦρο, καὶ οὕτω πρόπλαθε αὐτά. Καὶ πάλιν εὐγάλε ὀλίγον ἀπὸ τὴν ἴδιαν πρόπλασιν, καὶ ἔνωσον αὐτὴν μὲ μαῦρον ὀλίγον, καὶ ἀνοιξὸν αὐτὰ καὶ ἴσκιωσον λεπτά· εἰς δὲ τὰ μεγάλα ἴσκιώματα βάλε καὶ ἄγνὸ μαῦρο, καὶ βάλε ὀλίγην ὄχραν καὶ ὀλίγον ἀπὸ τὴν ἴδιαν πρό- 20 πλασιν, καὶ ποίησον τὸ πρῶτον λάμμα· εἰς δὲ τὸ δεύτερον, ἤγουν εἰς τὰ θεμέλια, βάλε ἄγνην ὄχραν καὶ λέπτυνε αὐτὰ εἰς τὲς ἄκρες· εἰς δὲ τὰ χεῖλη αὐτῶν ἔνωσον ψιμύθι καὶ κιννάβαριν καὶ ποίησον αὐτά, τὰ δὲ στόματα μὲ μόνην κιννάβαριν. Καὶ μίξον κιννάβαριν καὶ κολόρε καὶ ἀνοιξὸν αὐτά, καὶ εἰς τοὺς βαθύτερους 25 ἴσκιους βάλε μαῦρον ἢ οὔμπραν ἄγνην· εἰς δὲ τὰ ὀμματόκλαδα αὐτῶν, πρῶτα βάλε λεπτόν γλυκασμόν, εἶτα δυνάμονε αὐτὰ μὲ σάρκα. Οὕτω γίνονται τὰ μαλλία καὶ τὰ χεῖλη καὶ τὰ στόματα καὶ ὀμματόκλαδα τῶν νέων· τῶν δὲ γερόντων τὰ μαλλία καὶ γένεια ποίησον οὕτως. Βάλε ψιμύθι καὶ ὀλίγο μαῦρο νὰ γένη 30 λευκὸν λάμμα, καὶ πρόπλασον αὐτά· κάμε δὲ καὶ βαθύτερον καὶ ἀνοιξὸν αὐτά· βάλε δὲ καὶ μαυρίτερον ἀνοιγμα εἰς τοὺς ἴσκιους, εἰς δὲ τὲς δύναμεις τῶν γενείων εὐγάλε, ἂν θέλῃς, τὸ λάμμα

ἕως ἔξω καὶ τὴν ψιμυθίαν, μὴν ἀφίνοντας ἀνοιγμα ὀλότελα. Εἶτα κατασκεύασε νεροῦλὸ ψιμύθι καὶ γάνωσον αὐτὰ λεπτά εἰς τὰ θεμέλια· εἰς δὲ τοὺς ἴσκιους τῶν μουστακίων βάλε μαῦρο ἄγνόν καὶ εἰς τὰ στόματα αὐτῶν ἄγνόν βόλον· εἰς δὲ τὰ χεῖλη ὀλίγον κόκκινην σάρκα, σκουραίνοντας αὐτὰ μὲ βόλον· εἰς δὲ τὰ ὀμματόκλαδα 5 αὐτῶν, ἂν θέλῃς, βάλε ὀλίγον γλυκασμόν· εἰ δ' οὐκ, μὴ βάνῃς ὀλότελα. Οὕτω γίνονται τὰ μαλλία καὶ γένεια καὶ χεῖλη τῶν γερόντων.

Πῶς νὰ λαμματοίξῃς φορέματα.

§ 24. Ὅταν θέλῃς νὰ λαμματοίξῃς φόρεμα μὲ εἴ τι βαφήν θέλεις, πρῶτα βάλε ὀλίγην βαφήν καὶ ψιμύθι, καὶ ποίησον αὐτὸ 10 λευκὸν λάμμα, ἕως ὁποῦ νὰ δέχεται πρῶτον λάμμα καὶ ψιμυθίαν, καὶ πρόπλασε τὸ φόρεμα ὁποῦ θέλεις. Ἐπειτα ποίησον ἀπ' αὐτὴν τὴν ἴδιαν βαφήν βαθύτερη, καὶ ἀνοιξὸν αὐτὸ καὶ λέπτωσον αὐτὸ εἰς τοὺς ἴσκιους· ἔπειτα ποίησον λευκότερον ἀπὸ τὸ πρόπλασμα καὶ λαμμάτισον αὐτὸ καὶ ψιμύθισε τὲς δύναμεις, καὶ 15 εἰς τοὺς ἴσκιους πρόσσεχε μὴ βάλῃς ψιμυθίας. Ἐτὶ γίνονται τὰ φυσικὰ λάμματα.

Πῶς νὰ δουλεύῃς εἰς σεντέφι.

§ 25. Πρόπλασε τὸ σεντέφι μὲ αὐγὸ νεροῦλό, διὰ νὰ δέχεται τὴν βαφήν· εἶτα σημάδευσε ὀλόγυρα τὸ σχῆμα τοῦ ἁγίου 20 ὁποῦ θέλεις νὰ ἱστορίσῃς μὲ τὸ βελόνι, καὶ πρόπλασέ το μὲ ψιμύθι ἕνα χέρι, καὶ σχεδίασε καλὰ τὸν ἅγιον μὲ λινὸν νεροῦλόν, καὶ βελόνισέ το, καὶ οὕτω πρόπλαθε τὲς βαφές λεπτὲς καὶ ἄφινε νὰ στηγνόνουν διὰ νὰ μὴ σκάζουν καὶ εὐγαίνουν εἰς τὸ βερονίκι· τὸν δὲ στέφανον βάλε μὲ μουρδέντι ἢ μὲ λινοκοπίαν. 25

Πῶς νὰ δουλεύῃς εἰς πανί μὲ αὐγὸ νὰ μὴ τζακίξεται.

§ 26. Πρῶτα κάρφωσε τέσσαρα ξύλα καὶ τέντωσε τὸ πανί εἰς αὐτά· εἶτα βάλε κόλλαν καὶ σαποῦνι καὶ μέλι μὲ διάκρισιν καὶ γύψον, καὶ ἀνακατόνοντάς τα μὲ ζεστόν νερόν πότισε τὸ

πανί μίαν και δύο φορές, έως όπου να ισιάση και αφού στη-
 γνώση καλά, στίλβωσε το με το κόκκαλο και σχεδίασε και
 δούλευε με αυγό· το δε μάλαμμο βάλε εις τὰ στέφανα με το
 μουρδέντι, και αν θέλης βερνίκιασε το ένα χέρι λεπτόν, και
 5 ούτω γίνεται καλόν.

Περὶ τοῦ κολλητικοῦ τῆς λινοκοπίας, ἦτοι πῶς νὰ
 κάμῃς τὸ σκόρδον νὰ βάλῃς χρυσοκονδυλίας.

§ 27. Πάρε σκόρδα μεγάλα, ὅσα θέλεις, τὸν Ἰούλιον ἢ τὸν
 Αὐγούστον, και καθάρισέ τα· και στουμπίζοντάς τα εις γουδί,
 10 στράγγισέ τα με καθαρό μανόηλι εις ἓνα ἀγγεῖον και θές αὐτὸ
 εις τὸν ἥλιον ἕως νὰ πήξῃ καλά. Ὅμως φύλαγέ το νὰ μὴ πέ-
 φτουν τρίχες μέσα ἢ ζώφια· και ὅποτε θέλεις νὰ σύρῃς τὲς
 χρυσοκονδυλίας, ἀνακάτονε με εἷ τι βαφήν θέλεις, και δούλευε·
 και βλέπε καλά νὰ μὴ βάλῃς περισσότερη βαφήν, ἀλλὰ νὰ ὑπερ-
 15 βαίνῃ τὸ κολλητικόν, διὰ νὰ κολλᾷ τὸ χρυσάφι· και ὡσάν τὸ
 σύρῃς, ἄφες το ὀλίγον νὰ ψιχνιάσῃ, και τότε βάλε τὸ χρυσάφι,
 χουχουλίζοντάς το ἀπ' ὀλίγον ὀλίγον και καθαρίζοντάς το με τὸ
 λαγοπόδι· και ὅταν θέλῃς νὰ βερνικιάσῃς τὴν εἰκόνα, πρῶτα βάλ'
 20 τὴν εις τὸν ἥλιον νὰ ζεσταθῇ, διότι νοτίζουσι οἱ λινοκοπίες και
 εὐγαίνουσι.

Πῶς νὰ βράσῃς μπεζίρι.

§ 28. Πάρε μπεζίρι και βάλ' το εις ἀπλωτὸν ταψί, και
 εὐγαλέ το εις τὸν ἥλιον τὸ καλοκαίρι, ὅταν εἶναι ὁ ἥλιος καυσώδης
 πολλά, νὰ κάμῃς ἡμέρας σαράντα. Μόνον στοχάζου νὰ μὴ παρα-
 25 πήξῃ, διότι εἶναι μερικὰ μπεζίρια ὁποῦ βράζουσι γλήγορα, και
 μερικὰ ἀργοῦν· και πρόσεχε ὅταν γένῃ ὡσάν νεροῦλὸν μέλι, τότε
 εἶναι καλόν· διότι αν παραπήξῃ, ὅπότεν βάλῃς τὰ μίγματα, γί-
 νεται πάλιν πολλὰ πηκτὸν και δὲν ἴμφορεῖς νὰ τὸ ἀπλώσῃς εις
 τὰς εἰκόνας, και βροχιάζει· και νὰ ἔχῃς ἔννοιαν κάθε βράδι ἢ
 30 νὰ τὸ σκεπάζῃς, ἢ νὰ τὸ πέρνῃς μέσα, ὅτι ἀπὸ τὴν ὄρσειάν
 τῆς νυκτὸς χαλᾷ· και ὅταν ἰδῆς ὅτι ἔπηξε, στράγγισέ το με

φιλό πανί, διὰ νὰ καθάρισῃ ἀπὸ τὲς τρίχες και τὰ ἄλλα ζώφια,
 αν ἔπεσαν μέσα. Ἐτῆι γίνεται βραστόν τὸ πεζίρι εις τὸν ἥλιον.

Πῶς νὰ κάμῃς πέγουλαν.

§ 29 Λάβε ρετζίνην τοῦ ἐλάτου, ὅσες ὀκάδες θέλεις, και βάλ'
 5 τὴν εις γάλλωμα ὁποῦ νὰ πέρνῃ διπλὸ ἀπὸ τὴν ρετζίνην ὁποῦ
 βάνεις· και βάνοντάς το εις τὴν φωτίαν νὰ βράσῃ, πρόσεχε νὰ
 μὴ χυθῇ, ὅτι φουσκώνει δυνατά. Ὅταν δὲ τὸ ἰδῆς ὅτι φουσκό-
 νει, τράβα το ἔξω ἀπὸ τὴν φωτίαν, και ἔχοντας ἔτοιμον φουσε-
 ροκάλαμον, φύσησέ το νὰ καταπαύσῃ ὁ φουσκωμὸς του, ἢ ἔχε
 εις ἄλλο ἀγγεῖον κρύο νερόν, και βάνοντας τὸν πάτον τοῦ χαλ- 10
 κώματος μέσα καταπαύει. Εἶτα βάλ' το πάλιν εις τὴν φωτίαν,
 και τοιουτοτρόπως ποιεῖ αὐτὸ πολλάκις, ἕως οὔ νὰ παύσῃ φου-
 σκόνοντας· και οὕτως ἔγινεν ἡ πέγουλα· και εὐγάνοντάς τὴν ἀπὸ
 τὴν φωτίαν ἔχε ἔτοιμον γάλλωμα γεμάτο νερόν, και χύσε τὴν
 μέσα· ἔπειτα μαζόνοντας τὴν ἐπιμελῶς, φύλαξέ τὴν. 15

Περὶ κατασκευῆς βερονικίου τοῦ πεζιρίου.

§ 30. Πάρε ἀπὸ τὸ πεζίρι ὁποῦ ἔχεις βρασμένον εις τὸν
 ἥλιον δράμια ἑκατὸν και ἀπὸ τὴν πέγουλαν δράμια ἑβδομηντα-
 πέντε, και βάνοντάς τα εις τζουκάλι, ἐπίθεσ αὐτὸ εις τὴν φω-
 τίαν διὰ νὰ ἀναλύσῃ καλά και νὰ ἐνωθοῦν. Εἶτα στραγγίζοντάς 20
 τα βερνίκιασε εις τὸν ἥλιον· ὅμως πρόσεχε νὰ βάνῃς τὸ πρῶτο
 χέρι πολλὰ λεπτόν ὅσον δύνασαι, διὰ νὰ μὴ βροχιάζῃ· και ἔαν
 παραπήξῃ και δὲν ἴμφορεῖς νὰ τὸ ἀπλώσῃς, βάλε και ὀλίγο νέ-
 φτι νὰ ἀπλόνη· εἰ δὲ και δὲν ἔχεις, βάλε και ἄβραστο πεζίρι
 και γίνεται και οὕτως· και αν ἔχῃς περισσὸν μαστίχι, βάλε 25
 πενήντα δράμια πέγουλαν και εἰκοσιπέντε δράμια μαστίχι, και
 γίνεται και τοιουτοτρόπως καλόν. Ἐτῆι γίνεται τὸ πλεόν ἐκλεκτὸν
 βερονίκι, και ποιεῖ στιλπνότητα πολλήν, ἦγουν γυαλί καλόν.

Ἐτερο βερονίκι τοῦ Σανταλοζίου.

§ 31. Βάλε ἑκατὸν δράμια σανταλόζι και τρίψον αὐτὸ εις 30
 μάρμαρον ἢ εις γουδί, νὰ γένῃ φιλὸν ὡσάν κόνις· και βάνοντάς
 το εις τζουκάλι, ἔνθεσ και ὀλίγο νέφτι ἢ πεζίρι μέσα, διὰ νὰ

μη καὶ πολυμαυρίση ἕως νὰ λύση· καὶ βάνοντάς το ἐν μέσῳ
 χωνευμένων καρβούνων, σκέπασον αὐτὸ μὲ πλάκα καὶ συγνάκις
 ξεσκέπαζέ το καὶ ἀνακάτονέ το μὲ μίαν βέργαν, ἕως νὰ λύση
 καλά. Καὶ ὅταν ἰδῆς πῶς ἀνέλυσε καὶ ἀρχίζει νὰ κάμνη ἀφρόν,
 5 εὐγαλέ το εὐθὺς ἀπὸ τὴν φωτίαν καὶ βάλε μιστὴν ὕδαν πεζίρι
 βρασμένον ἀπὸ τὸν ἥλιον (μόνον νὰ τὸ ζεστάνῃς προτίτερα)· εἶτα
 στραγγίζοντάς το μὲ λεπτὸ πανί, φύλαξέ το εἰς ἀγγεῖον· καὶ
 ὅποτε τὸ ἰδῆς καὶ πήξῃ, βάλε νέφτι νὰ ἀπαλύνῃ, διὰ νὰ βερνι-
 κιάζῃς λεπτά, νὰ μὴ βροχιάζῃ, καὶ οὕτω γίνεται καλόν.

10 Περὶ βερνικίου τοῦ νεφτίου.

§ 32. Πάρε σανδράκαν δράμια δώδεκα, καὶ πέγουλαν δράμια
 τριάντα, καὶ τρῖψε τὴν σανδράκαν εἰς μάρμαρον καὶ πέρασέ τὴν
 ἀπὸ τὴν σήταν διὰ νὰ γίνῃ πολλὰ ψιλή· εἶτα τρῖψε καὶ τὴν πέ-
 γουλαν, καὶ βάνοντάς τα πρότερον εἰς δύο ξεχωριστὰ τζουκάλια
 15 νὰ ἀναλύσουν εἰς τὰ κάρβουνα, ἔνωσον αὐτὰ ὕστερα καὶ βάλε
 νέφτι, ἀνακατόνοντάς το μὲ μίαν βέργαν. Ὅμως βάλε το ἀπὸ
 ὀλίγον ὀλίγον νὰ μὴ πήξῃ ἢ σανδράκα· εἰ δὲ τύχοι καὶ πήξῃ, εὐγαλε
 τὸ νέφτι ὕλον, ἀφίνοντας μόνον ἐκεῖνο ὁποῦ ἐπηξε, καὶ ἀνακά-
 τονέ το ἐπάνω εἰς τὰ κάρβουνα, ὥστε νὰ ἀναλύσῃ ὕλον· καὶ πάλιν
 20 βάλε τὸ νέφτι καὶ ζέστανέ το καλά, καὶ στραγγίσον μὲ ψιλὸ πανί·
 καὶ ἂν εἶναι πηκτόν, βάλε ὀλίγο νέφτι, ὅταν θέλῃς νὰ βερ-
 νικιάσῃς· στηγνώνει δὲ καὶ εἰς τὸν ἴσκιον ἀπὸ τὸ ταχὺ ἕως τὸ
 βράδου καὶ γληγορότερα, καὶ κάμνει καὶ γιὰλὶ καλόν. Καὶ ὅταν
 θέλῃς νὰ βερνικιάσῃς, πύρωσε πρῶτα τὴν εἰκόνα εἰς τὸν ἥλιον,
 25 ἢ ἂν δὲν τύχῃ ἥλιος, εἰς τὴν φωτίαν, διὰ νὰ μὴν εὐγαίνουσι οἱ
 λινοκοπίες· καὶ μὴ τὴν βάλῃς ὀρθήν, ἀλλὰ πλαγίαν, διὰ νὰ μὴ τρέ-
 ξῃ τὸ βερνίκι. Τοῦτο τὸ βερνίκι εἶναι πολλὰ εὐκόλον, ὅμως δὲν
 εἶναι τόσο καλόν.

Περὶ βερνικίου κίτρινου.

30 § 33. Λάβε σανδράκαν δράμια εἴκοσι καὶ σαρισάμπρι, ἦγγον
 ἀλόην, δράμια δέκα, καὶ τρῖψον αὐτὰ καλὰ ὡσάν κόνι καὶ σήτισον

καὶ βάλ'τα εἰς τζουκάλι νὰ λιώσουν· βάλε δὲ καὶ πεζίρι βρασμένον
 ἀπὸ τὸν ἥλιον, δράμια πενήντα, καὶ ὅταν θέλῃς νὰ βερνικιάξῃς,
 βάλε νέφτι μέσα διὰ νὰ ἀπλύνῃ. Οὕτω λοιπὸν γίνεται καὶ βερ-
 νικιάξῃ τὸ ἀσῆμι νὰ γίνεται κίτρινον.

Περὶ βερνικίου τῆς ῥακῆς ὁποῦ στηγνώνει 5
 εἰς τὸν ἴσκιον.

§ 34. Πάρε ῥακὴν πολλὰ δυνατήν, ὁποῦ εἶναι μὲ λαμπίκον
 εὐγαλμένη τέσσαρες καὶ πέντε φορές, καὶ βάλε ἀπ' αὐτὴν εἰς
 μποτζοπούλαν δράμια εἴκοσι καὶ στουμπόνοντάς τὴν μὲ ζυμάρι,
 10 βάλ' τὴν εἰς χόβολην ζεστήν νὰ βράσῃ. Βράζοντας δὲ βάλε μέσα
 σανδράκαν δράμια δέκα—νὰ εἶναι πολὺ τριμμένη—καὶ ὡσάν
 βράσῃ μὲ τὴν ῥακὴν καὶ ἀναλύσῃ ἢ σανδράκα, βάλε πέ-
 γουλαν δράμια πέντε καὶ ἄς βράσῃ ὀλίγον, νὰ γίνουσι ὅλα ἕνα μῆγμα·
 ἔπειτα στραγγίσον αὐτὰ μὲ ψιλὸ πανί, καὶ οὕτω γίνεται καλόν.
 Ὅταν δὲ θέλῃς νὰ βερνικιάξῃς, βάνε πρῶτα τὴν εἰκόνα εἰς τὸν 15
 ἥλιον νὰ ζεσταθῇ καλά, καὶ ἂν δὲν τύχῃ ἥλιος, βάλ' τὴν ἀντικρὺ
 εἰς τὴν φωτίαν. Ὅμοίως νὰ ζεστάνῃς καὶ τὸ βερνίκι, καὶ τότε
 μὲ τὸ κονδύλι ὁδὸς ἕνα χέρι· καὶ περνώντας ὀλίγο, ὁδὸς ἄλλο ἕνα
 καὶ πλέον ὄχι. Γίνωσκε πρὸς τοῦτοις καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ Βενετζιάνοι
 δὲν βάνουσι μάλαμμα εἰς τὰς εἰκόνας· μόνον ἔχουσι βερνίκι 20
 κατασκευαστὸν καὶ βάνουσι εἰς τὰς εἰκόνας ἀντὶς διὰ μάλαμμα τὸ
 ὁποῖον ὀνομάζεται κατὰ τὴν γλῶσσαν τὴν ἀλαμάνικην γόλι-φάρπε,
 ὅπερ λέγεται κατὰ τὴν ἐδικὴν μας χρῶμα χρυσόν.

Πῶς νὰ πλύνῃς παλαιὰς εἰκόνας.

§ 35. Ὅταν θέλῃς νὰ πλύνῃς παλαιὰς εἰκόνας, πρῶτα γέ- 25
 μισε μίαν σκάφην νερόν, ἢ ὁποῖα νὰ εἶναι μεγάλη, διὰ νὰ χωρῇ
 τὴν εἰκόνα μέσα, νὰ τὴν σκεπάξῃ τὸ νερόν· εἶτα βάλε τὴν εἰκόνα
 ὑπτίαν, ἦγγον ἀνάσκελα, καὶ πάρε δυνατὴν κατασταλακτὴν—νὰ
 εἶναι ὀλίγον χλιαρὴ—καὶ βάνοντας ἐπάνω εἰς τὴν εἰκόνα, τρῖβέ
 τὴν μὲ ἕνα κονδύλι μεγάλο· νὰ εἶναι ἀπὸ τρίγες τοῦ χοίρου καὶ 30
 νὰ εἶναι μέγανον, ὡσάν τὰ προπλαστάρια τῶν εἰκόνων· καὶ τρῖβον-

τάς την πρόσεχε μὴν εὐγάλης καὶ τὲς βαφές, διότι ἂν εἶναι
 δυνατὴ ἢ κατασταλακτὴ, κόπτει τὲς ἑρέρες καὶ τὸ βερνίκι καὶ τὰ
 εὐγάλει κομμάτια κομμάτια. Διὰ τοῦτο πρόσεχε καλὰ νὰ μὴ πλύ-
 νης τὴν εἰκόνα ἕλην μονόφορα· μόνον ἀπ' ὀλίγην ὀλίγην, διὰ νὰ
 5 μὴ χαλάσῃ. Καὶ πρῶτον μὲν πλύνε ὀλίγον μέρος ἀπ' αὐτὴν μὲ
 τὴν κατασταλακτὴν καὶ μὲ τὸ κονδύλι· εἶτα εὐθὺς βούτα ἕλην
 τὴν εἰκόνα μὲς' στὴν σκάφην, διὰ νὰ πέρνη τὲς ἑρέρες τοῦ κα-
 θαρισμένου τόπου καὶ τὴν κατασταλακτὴν· καὶ οὕτω ξανάπλυνε
 αὐτὴν πάλιν μὲ τὸ κονδύλι καὶ μὲ τὴν κατασταλακτὴν εἰς ἄλλο
 10 μέρος· εἶτα πάλιν βούτησέ την καὶ πλύνε την εἰς τὴν σκάφην,
 καὶ οὕτως ἀπ' ὀλίγον ὀλίγον πλύνε την ἕλην καὶ δὲν χαλᾷ. Εἰ
 δὲ καὶ νὰ τὴν πλύνῃς ἕλην μονόφορα θέλεις, (θέλεις) ἀργήσεις
 νὰ τὴν πλύνῃς καὶ οὕτως ἀπομένοντας πολλὴν ὥραν ἢ καταστα-
 λακτὴ εἰς τὴν εἰκόνα, εὐγαίνουσι οἱ βαφές ὁμοῦ καὶ ὁ γύψος·
 15 μόνον κάμε καθὼς σ' ἐρμηνεύσαμεν· καὶ ἀφοῦ καθαρισθῇ καλὰ,
 εἰ μὲν καὶ εὐγουν πουθενὰ οἱ βαφές, διόρθωσέ την, εἶτα βερνίκια-
 σέ την νὰ γένῃ ὡσὰν καινούρια. Ὅμως δοκίμασε πρῶτα τὴν ἐπι-
 τηδειότητά σου εἰς μικρὴν εἰκόνα, καὶ ἀνίσως ἐπιτύχῃς εἰς τὴν μικρὴν,
 ἐπιχειρήσου καὶ μεγάλην· εἰ δὲ μὴ, λίπε, διὰ νὰ μὴ τὴν χαλάσῃς
 20 καὶ συγχισθῇ ὁ οἰκοκύρις. Αὐτὰ ὁποῦ γράφω, μὴ σου φαίνονται μῦ-
 θοι, διότι ἐγὼ ἐδοκίμασα ἀτός μου καὶ τὴν ἐπίτυχα· ὅμως ἠθέλησε
 καὶ ἄλλος νὰ τὸ κάμῃ χωρὶς δοκιμὴν καὶ ἔμεινε μὲ τὸ σανίδι γυμνόν.

Πῶς νὰ ποιήσῃς βαφὴν νὰ στιλβόνεται.

§ 36. Βάλε κόλλαν καὶ κατασταλακτὴν καὶ ἀγιοκέρι, ὅλα
 25 ἴσα, καὶ ἀνακάτωσέ τα καὶ τὰ τρία καὶ βάλ' τα εἰς τὴν φωτίαν
 νὰ λύσουν· εἶτα βάνοντας μέσα τὴν βαφὴν, ἀνακάτωσέ τα καλὰ
 καὶ ἄλειψον μὲ κονδύλι ὅ τι καὶ ἂν θέλῃς, καὶ ἄφισέ το νὰ στη-
 γνώσῃ· εἶτα στιλβώσέ το· εἰ δὲ θέλεις, βάλε καὶ μάλαμμα καὶ
 στιλβόνεται καὶ αὐτὸ καὶ εἶναι καλόν, καὶ ὅπου θέλεις τὸ βάνεις·
 30 μόνον νὰ μὴ τὸ βερνικιάσῃς.

Πῶς νὰ ἀναλύῃς μάλαγμα.

§ 37. Βάλε μάλαμμα εἰς καυκὶ τζινένιο καὶ κομμίδι λυωμέ-
 νον, πηκτὸν ὡσὰν μέλι, καὶ τρίψον αὐτὸ καλὰ μὲ τὸ δάκτυλό

σου πολλὴν ὥραν, διὰ νὰ τριφθῇ καλὰ· ἔπειτα πλύνε τὸν δάκτυ-
 λόν σου μὲ νερὸν μέσα εἰς τὸ καυκί, καὶ βάλε καὶ ἄλλο νερὸ νὰ
 γεμίσῃ καὶ ἄφες το νὰ κατασταλάξῃ· εἶτα χύσε τὸ νερὸν μὲ προ-
 σοχήν, διὰ νὰ μὴ χυθῇ καὶ τὸ μάλαμμα, καὶ βάλε νερὸν δεύ-
 τερον καὶ τρίτον, ἕως νὰ καθαρισθῇ καλὰ· εἶτα σύναξέ το εἰς
 5 χηβάδαν καὶ βάλε καὶ ὀλίγο κομμίδι καὶ δούλευε εἰς τὰς εἰκόνας.

Πῶς νὰ ποιήσῃς χρυσᾶ γράμματα.

§ 38. Πάρε σουλιμαῖν, ἤγουν ἄξιφο, καὶ ὑδράργυρον ἐπίσης
 καὶ βάλ' τα εἰς μάρμαρον μετὰ κασιτέρου· βάλε καὶ ξίδι ὀριμύ,
 ἢ μὲ μολύβι ἢ μὲ ἀσίμι· τρίψον αὐτὰ, ἕως οὔ νὰ γένῃ νερόν, 10
 καὶ πέρνοντας ἀπ' ἐκεῖνο τὸ νερὸν γράψε μὲ κονδύλι ἀτζιδίου,
 καὶ ὅταν στηγνώσῃ, στιλβώσέ το.

Πῶς νὰ κάμῃς χρυσᾶ κεφάλαια.

§ 39. Ἐρεύνησον καὶ εὐρὲ σαλίτην καὶ πάρε τὸν πτύελον
 αὐτοῦ καὶ βάλ' τον εἰς χηβάδαν ἢ εἰς ὅ τι ἀγγεῖον θέλεις· καὶ 15
 ἄκουσον πῶς νὰ εὐγάλῃς τὸν πτύελόν του. Θεὸς εἰς τὸν ῥώθωνά
 του κηρὶ ἀναμμένον καὶ οὕτως ἀπολύει τὸν πτύελόν του, καὶ
 πέρνοντάς τον βάλ' τον εἰς μάρμαρον, ὁμοῦ καὶ ὀλίγην στύψιν
 καὶ χρυσάφι, καὶ τρίψον αὐτὰ καλὰ· βάλε καὶ ὀλίγο κομμίδι καὶ
 οὕτω γράψε εἰς ὅ τι καὶ ἂν θέλῃς, καὶ θαυμάσεις. 20

Πῶς νὰ βάλῃς μάλαμμα εἰς χαρτί.

§ 40. Ἄλειψε πρότερον τὸ χαρτί μὲ κόλλαν ἢ μὲ κομμίδι,
 εἶτα εὐθὺς ἐτζι νωπὸν βάλε τὸ χρυσάφι ἐπάνω καὶ ἄφες το νὰ
 στηγνώσῃ· εἶτα στιλβώσέ το καὶ γίνετα καλόν.

Πῶς νὰ κάμῃς λάκκαν ἐκλεκτὴν ἀπὸ κριμίζι. 25

§ 41. Βάλε μισὴν ὀκάν νερόν εἰς ἀγγεῖον γανωμένον καὶ
 δύο-ἡμισυ δράμια τζουγᾶν, καὶ ἐπίθεσ αὐτὸ ἐπάνω εἰς φωτίαν

νά βράση καλά· εἶτα κατεβάζοντάς το ἀπὸ τὴν φωτίαν, στραγγι-
 ρισέ το εἰς ἄλλο ἀγγεῖον καὶ θέσ αὐτὸ ἐπάνω εἰς ἀναμμένα κάρ-
 βουνα· καὶ ἔχοντας ἔτοιμον πέντε δράμια κριμίζι, τριμμένον ὡσάν
 κόνιν, βάλε το μέσα κατ' ὀλίγον ὀλίγον, ἀνακατόνοντάς το μὲ
 5 μίαν λεπτήν βέργαν· καὶ ὅταν ἰδῆς πῶς ἔβαλεν ἀρχὴν νὰ βράζῃ,
 ἔχε ἔτοιμον δύο-ἡμισυ δράμια λωτήρ, καὶ αὐτὸ τριμμένον ὡσάν
 καὶ τὸ κριμίζι, καὶ βάλε καὶ αὐτὸ μέσα ἀνακατόνοντάς το· καὶ
 μετ' ὀλίγον κατέβασέ το ἀπὸ τὴν φωτίαν, καὶ βάλε καὶ μισὸ
 δράμι στύψιν καλά τριμμένην· εἶτα στραγγισον αὐτὰ εἰς δύο ἀγ-
 10 γεῖα λίαν καθαρὰ (ἴξευρε καὶ τοῦτο, ὅτι ἐκεῖνο ὅπου στραγγίσεις
 εἰς τὸ πρῶτον ἀγγεῖον, γίνεται καλλίτερον ἀπὸ τοῦ δευτέρου),
 καὶ ἄφες αὐτὰ νὰ κατασταλάξουν· καὶ τὸ νερὸν ὅπου μένει ἀπὸ
 πάνω ἔπαρέ το ἐπιδέξια μὲ ἓνα χουλιάρι· καὶ ἀφίνοντάς τα πάλιν
 μίαν ἢ δύο ἡμέρας νὰ κατασταλάξουν, πάλιν ἔπαρε τὸ νερὸν καὶ
 15 δεύτερον καὶ τρίτον, ἕως νὰ ἰδῆς ὅτι ὀλίγο νερὸν ἀπόμεινε καὶ
 δὲν ἴμπορεῖς νὰ τὸ πάρῃς μὲ τὸ χουλιάρι. Ἡ ποίησον οὕτως.
 Ὡσάν κατασταλάξῃ, κλῶσε ὀλίγον μαλλί καὶ κάμε το ὡσάν φτίλι
 καὶ βρέξον αὐτό· καὶ τὴν μὲν μίαν ἄκραν αὐτοῦ βάλε μέσα εἰς
 τὸ ἀγγεῖον τῆς βαφῆς· μόνον πρόσεχε νὰ μὴ ἴγγιζῃ εἰς τὴν
 20 βαφῆν, ἀλλὰ εἰς τὸ νερὸν τῆς, διότι ἂν ἴγγιζῃ εἰς τὴν βαφῆν,
 τὴν εὐγάνει καὶ αὐτὴν· τὴν δὲ ἄλλην ἄκρην ἄφες νὰ κρέμεται
 ἔξωθεν τοῦ ἀγγείου, καὶ βάλε ὑποκάτωθεν αὐτῆς ἄλλο ἀγγεῖον
 νὰ δέχεται τὸ νερὸν, καὶ τόσον εὐγάνει τὸ νερὸν, ὅπου θέλεις
 θαυμάσεις. Εἶτα στήγνωσον αὐτὴν εἰς τὸν ἴσκιον καὶ γίνεται καλή·
 25 τὸ δὲ νερὸν ὅπου ἀπομένει, τρίβε μὲ αὐτὸ τὴν χοντρόλακκάν καὶ
 γίνεται καὶ αὐτὴ καλή. Ἐτζι κάμνουσι τὴν ἐλλεκτὴν λάκκάν ἀπὸ
 τὸ κριμίζι· πλὴν πρόσεχε πάντοτε τὸ καλοκαῖρι νὰ τὴν κατα-
 σκευάζῃς, διότι τὸν χειμῶνα ἀργεῖ νὰ στηγνώσῃ καὶ χαλᾷ.

Πῶς νὰ κάμῃς βαρδάραμον.

30 § 42. Βάλε μικρὰ κομμάτια γάλκωμα εἰς ξίδι δριμύ, μέσα
 εἰς ἀγγεῖον γάλκωνον, καὶ σκέπασέ το καὶ βάλ' το εἰς τόπον
 ὅπου πυρῶνει ὁ ἥλιος πολὺ εἰς καιρὸν καυσώδη, ἕως οὗ νὰ πῆξῃ τὸ

ξίδι. Ἐπειτα εὐγάλε τὰ κομμάτια τὸ γάλκωμα καὶ βάλε αὐτὸ
 εἰς ἄλλο ἀγγεῖον νὰ ξηραθῇ, καὶ οὕτω γίνεται τὸ βαρδάραμον,
 ἦτοι τὸ τζιγκιάρι.

Περὶ κατασκευῆς κινναβάρως.

§ 43. Λάβε ὑδράργυρον δράμια ἑκατὸν καὶ τιάφι δράμια 5
 εἰκοσιπέντε καὶ μουρτσάγκι δράμια ὀκτώ, καὶ τρίψε τὸ μουρτα-
 σάγκι καὶ τὸ τιάφι εἰς μάρμαρον, χωριστὰ καθένα, λεπτὰ ὡσάν κόνιν·
 εἶτα βάλε αὐτὰ τὰ τρία εἶδη χωριστὰ εἰς ἀγγεῖα, καὶ οὕτω
 βάλ' τα εἰς χωνευμένα κάρβουνα ὀρένια· καὶ ἔχοντας ἐπιταυτοῦ
 κατασκευασμένην λεπτήν σιδηρᾶν βέργαν, ἀνακάτονέ τα ἕως νὰ 10
 ἀναλύσουν· εἶτα μίξον αὐτὰ μετὰ τοῦ ὑδραργύρου νὰ γένουν ἓνα
 μίγμα, ἀνακατόνοντάς τα μὲ τὴν σιδηροβεργίτζαν, ἕως νὰ ἰδῆς
 τὸ σιδηρὸν νὰ μαυρίσῃ. Ἐπειτα χύσε αὐτὰ εἰς πλάκκιν καθαρὴν
 καὶ ἄφες τα νὰ κρυώσουν, καὶ πάλιν τρίψον αὐτό, ὡς καὶ τὸ πρῶ-
 τον· καὶ ἔχοντας κατασκευασμένον σουραγί, ἦγουν μακρολαιμοστε- 15
 νόστομον κουμάρι, βάλ' τα μέσα καὶ σκέπασέ τα καὶ ἀνακάτονέ
 τα μὲ τὸ σιδηρὸν, ἕως νὰ ἰδῆς τὸ σιδηρὸν νὰ ἀσπρίσῃ. Εἶτα
 βούλλωσον αὐτὸ ἀσφαλῶς καὶ παράχωσέ το ἕως ἐκεῖ ὅπου εἶναι
 γεμάτον, ἦγουν ἕως τὸν λαμόν, καὶ δός του πολλὴν φωτίαν καὶ
 ἄφες νὰ ψηθῇ ἓνα ἡμερόνυχτον. Ἐπειτα τζακίζοντας τὸ ἀγγεῖον 20
 εὐγάλέ το, καὶ οὕτω γίνεται κιννάβαρις καλή.

Πῶς νὰ κάμῃς πλακοῦντι, ἦγουν ψιμύθι.

§ 44. Λάβε μολύβδον καὶ ποίησον αὐτὸν τμήματα πλατέα
 καὶ βάλε ξίδι εἰς χύτραν, ἦγουν εἰς τζουκάλι, καὶ κρέμασε
 τὰ τμήματα τοῦ μολύβου μέσον τῆς χύτρας· καὶ βουλλόνοντάς την 25
 ἀσφαλῶς, παράχωσέ την εἰς ἀχώνευτην κοπρίαν, ὅπου νὰ εἶναι
 εἰς οἶκον ζεστόν, καὶ ἄφες τὴν ἡμέρας δέκα ἢ δεκαπέντε· ἔπειτα
 εὐγάνοντάς την, τίναξον αὐτὰ εἰς μάρμαρον, καὶ τρίβοντάς το
 βάλε εἰς ἀγγεῖον ἀπλωτὸν νὰ στηγνώσῃ, καὶ οὕτω γίνεται καλόν.

Πῶς νὰ κάμῃς λαζοῦρι ἀπὸ τζιμαρίσματα. 30

§ 45. Πάρε ἀσβέστην ἄσβυστον, μερτικὸν ἓνα, καὶ στάκτιν καλὴν
 δρόνιην ὁμοίως, καὶ βάνοντας πρότερον νερὸν νὰ βράσῃ καλά,

ἕως νὰ φυράσῃ ὀλίγον, τότε ρίψε μέσα τὴν στάκτην καὶ τὸν
 ἀσβέστην καὶ ἄς βράσῃ καλὰ καὶ εὐγάνοντάς το βάλῃ ὀλίγο
 νερὸν καὶ ἄφες το νὰ κατασταλάξῃ, καὶ βάνοντας τὴν καθαρὴν
 χωριστά, πάρε ἀπ' ἐκείνην τὴν κατασταλακτὴν καὶ βάλῃ εἰς
 5 ἓνα τζουκάλι καινούριον, καὶ πέρνοντας τζιμαρίσματα ὅσα θέλεις,
 βάλῃ εἰς τὴν ἀλυσίβαν καὶ ἄς βράσῃ καλὰ, ἕως νὰ ἰδῇς
 ὅτι ἔγινεν ἡ ἀλυσίβα κατὰ τὴν βαφὴν τῶν τζιμαρισμάτων
 καὶ τότε κατέβασέ το καὶ στράγγισον καλὰ μὲ πανὶ εἰς ἄλλο
 ἀγγεῖον, ρίπτοντας τὰ τζιμαρίσματα ἔξω. Ἐἴτα πλύνε τὸ
 10 τζουκάλι καλὰ καὶ βάλῃ μέσα τὴν βαφὴν καὶ στύψιν κοπανι-
 σμένην ὅσην θέλεις καὶ ὀλίγον ἀσπράδι αὐγοῦ καὶ ἀνακάτωσέ
 τα καλὰ καὶ βράζοντας ὀλίγον, κατέβασέ το καὶ θέλει χωρίσει
 ἡ βαφὴ ἢ βάλῃ το χωρία εἰς νερὸν καθαρὸν, καὶ στραγγίζοντάς το
 μὲ πυκνὸ πανὶ θέλει εὐγεί το νερὸν καθαρὸν καὶ ἡ βαφὴ ἀπομένει
 15 κάτω εἰς τὸν πάτον· εἰ δὲ καὶ εἶναι τοῦ πανίου τὰ τζιμαρίσματα,
 ἔγουν ξεφτίσματα, κόκκινα ἢ γεράνια, ἔτσι γίνεται καὶ ἡ βαφὴ.

Περὶ ἐτέρας κατασκευῆς λαζουρίου.

§ 46. Πάρε χύτραν καινούριαν, ὀλίγον στενόστομον, καὶ βάλῃ
 μέσα εἰς αὐτὴν—ἕως τὴν μέσην ἢ ὀλίγο παραπάνω—ἀσβέ-
 20 στην χωνευμένον ὡσάν ἀλευρί· εἴτα γέμισέ την ξίδι δριμύ—ἕως
 τὸ στενόν—καὶ ἀνακάτωσέ τα μὲ ἓνα ξυλάριον, ἕως νὰ ἐνωθοῦν
 καλὰ· εἴτα βάλῃ αὐτὴν ἐπάνω εἰς φωτίαν καὶ ἄς βράσῃ, ἕως
 νὰ τελειωθῇ τὸ ξίδι· καὶ εὐγάνοντας αὐτὴν ἀπὸ τὴν φωτίαν
 βάλῃ ἄλλο ξίδι, ἕως νὰ σκεπασθῇ ὁ ἀσβέστης, καὶ στουμπόνοντάς
 25 τὴν καλὰ μὲ στουππία καὶ ζυμάρι, διὰ νὰ μὴ ξεθυμένῃ, παράχωσέ
 τὴν εἰς ἀχώνευτην ἀλογοκοπρίαν, ὅπου νὰ εἶναι εἰς οἶκον ζεστόν,
 καὶ σκέπασέ την ἐπιμελῶς καὶ εἰς κάθε τρεῖς ἡμέρας μετατόπιζε
 τὴν, βάνοντάς την εἰς ἄλλην ζεστὴν κοπρίαν, ἕως νὰ περάσουν
 30 ἡμέρες τριανταεξί· μετὰ ταῦτα εὐγαλέ την, καὶ ξεσκεπάζοντάς την
 θέλεις εὐρὴς καλὸν λαζούρι.

Περὶ κατασκευῆς μέλανος.

§ 47. Πάρε ἀπὸ τὴν φλούδαν τοῦ μέλιου ἕως μίαν ὀκτὸν
 καὶ βάλ' τὴν εἰς ἀγγεῖον μὲ νερὸν ἕως μίαν ἡμισυ ὀκτὸν, καὶ

ἄφες τα νὰ μουσκέψουν μίαν ἢ δύο ἑβδομάδας· καὶ ἂν θέλῃς·
 βάλ' τα εἰς τὸν ἥλιον· εἴτα εὐγάνοντας ἀπ' ἐκεῖνο τὸ νερὸν
 μισὴν ὀκτὸν, τρίψε κικκίδια δράμια δέκα καὶ καλακάθι δράμια
 δεκαπέντε καὶ βάνοντάς τα ὅλα ὁμοῦ εἰς τζουκάλι ἢ εἰς χάλκωμα,
 νὰ βράσῃ ἕως νὰ μείνῃ τὸ μισό· ἔπειτα στράγγισέ το μὲ φίλδ
 5 πανὶ καὶ πλύνε καὶ τὰ ἀποστραγγίσματα μὲ νερὸν δράμια δέκα.
 καὶ βάνοντάς το καὶ αὐτὸ εἰς τὸ μελάνι, στράγγισέ το καὶ αὐτὸ
 μὲ τὸ φίλδ πανί· εἴτα βάνοντας τὸ μελάνι καθαρὸν εἰς τὸ πρῶτον
 ἀγγεῖον ὅπου τὸ ἔβρασες, τρίψε κομμίδι πολλὰ καθαρὸν δράμια
 δώδεκα καὶ βάλ' το μέσα· εἴτα βάλῃ το εἰς τὴν φωτίαν ὀλίγον,
 10 ἕως νὰ ἀναλύσῃ· ἂν ἱμπορῇς νὰ τὸ ἀναλύσῃς χωρὶς φωτίαν,
 γίνεται καλλίτερον· καὶ ἔτσι φυλάγοντάς το εἰς ἀγγεῖον γυάλινον,
 γράφε ἀκωλύτως ὅποτε θέλεις, ἐπειδὴ εἶναι πολλὰ καλὸν μελάνι.

Πῶς νὰ φτιάσῃς κιννάβαριν νὰ γράφῃς
 εἰς χαρτί.

§ 48. Λάβε κιννάβαριν δράμια (δέκα) καὶ τρίψέ το εἰς μάρμα- 15
 ρον καλὰ ὅσον, ὥστε βάνοντάς το εἰς τὴν γλωσσάν σου νὰ σοῦ
 φαίνεται ὡσάν νερό· καὶ συνάζοντάς το ἐπιτηδεῖως ἀπὸ τὸ
 μάρμαρο βάλ' το εἰς καλαμάρι καὶ τρίβοντας κομμίδι δράμια
 (δύο) καὶ κάντιον δράμια (δύο), βάλ' τα νὰ ἀναλύσουν καὶ οὕτω
 γράφε. Καὶ εἰ μὲν δὲν γράφει πολλὰ κόκκινα, ποιήσον οὕτως· 20
 ἄφες τὴν νὰ κατασταλάξῃ καλὰ τὴν κιννάβαριν εἰς τὸν πάτον
 τοῦ καλαμαρίου· εἴτα γύσε εἰς ἄλλο ἀγγεῖον ὀλίγον ἀπὸ τὸ νερὸ ὅπου
 ἀπομένει ὡσάν κίτρινον εἰς τὸ καλαμάρι, ἀνακάτωσε καὶ γράφε
 μερικὸν καιρὸν, καὶ ἂν δὲν γυαλίξῃ, βάνε πάλιν ἀπ' ἐκεῖνο τὸ
 νερὸν ὅπου εὐγαλες καὶ γράφε ἀδιστακτως. 25

Πῶς νὰ δουλεύῃς Μοσχόβικα.

§ 49. Ὅταν σχεδιάσῃς τὸν ἄγιον εἰς τὴν εἰκόνα, χύσωσον
 μόνον τὸν στέφανον αὐτοῦ, τὸν δὲ κάμπον ποιήσον οὕτως· πάρε
 ψιμίθι καὶ μῖξον αὐτὸ μὲ πολλὰ ὀλίγο λουλάκι, ὅσο νὰ καταλαμ-
 βάνεται πῶς δὲν εἶναι μονάχο ψιμίθι· ἢ ἀντὶς διὰ λουλάκι 30
 βάλῃ λαζούρι Πέρσιον ἢ τζεγκιάρι καὶ ὀλίγον αὐγὸ καὶ ποιήσον

τὸν κάμπον· εἰς δὲ τὰ φορέματα βάλε ὅ τι βαφήν θέλεις μὲ ὀλίγον αὐγὸ καὶ πρόπλαθε αὐτὰ λεπτῶς καὶ ἄνοιξον καὶ λαμμάτιζε μὲ λυτὸν μάλαμμα· καὶ πρῶτα λαμμάτιζε μὲ νεροῦλόν μάλαμμα, εἶτα δυνάμονέ το εἰς τὲς δυνάμεις, καθῶς καὶ εἰς τὲς βαφές, 5 καὶ στηγγόνοντας στίλβωσέ το ἐπιδέξια μὲ τὸ κόκκαλον. Ὅμοίως γράψε καὶ τὰ γράμματα τοῦ ἁγίου μὲ τὸ μάλαμμα· ποιήσον καὶ ἄλλα πλουμία εἰς τὸν κάμπον καὶ στίλβωσε καὶ αὐτά, ὡς ἄνωθεν. Ἔτι δουλεύουν οἱ Μοσχόβοι.

Πῶς νὰ δουλεύῃς Κρητικά.

10 § 50. Τὰ μὲν φορέματα ποιήσον οὕτως· πρόπλασον αὐτὰ βαθέα καὶ ἄνοιξον καὶ λαμμάτισον αὐτὰ δύο τρία λάμματα, εἶτα ψιμύθισον· τὰ δὲ πρόσωπα ποιήσον οὕτως· βάλε ὄχραν βαθέαν καὶ ὀλίγο μαῦρο καὶ πολλὰ ὀλίγο ψιμύθι καὶ πρόπλασε αὐτὰ καὶ ἄνοιξον μὲ μαῦρο ὀξὺ καὶ βάλε τὲς δυνάμεις τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τὲς κόρες 15 μὲ ἄγνὸ μαῦρο· εἶτα βάλε ψιμύθι καὶ ὀλίγην ὄχραν καὶ κιννάβαριν μὲ διάκρισιν νὰ μὴ γένη ἢ σάρκα κίτρινη, ἀλλὰ νὰ γένη ἀσπροκόκκινη—καὶ σάρκωσον· μόνον πρόσεχε νὰ μὴ γεμίξης τὰ πρόσωπα ἕως ἕξω, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰ θεμέλια νὰ βάλῃς τὴν σάρκα μὲ ὀλίγο λέπτωμα· εἶτα βάλε ὀλίγον ἀσπρότερην σάρκα 20 εἰς τὲς δυνάμεις καὶ τὲς ψιμυθίες λεπτές. Ὅμοίως σάρκωσε καὶ τὰ χέρια καὶ τὰ ποδάρια· τὰ δὲ μαλλία τῶν νέων ποιήσον οὕτως. Πρόπλαθε αὐτὰ μὲ μαυροξὺ καὶ ἄνοιγε μὲ μαῦρο καὶ λαμμάτιζε μὲ προπλασμὸν, καὶ βάνοντας προπλασμὸν καὶ ὀλίγην σάρκα ψιμύθιζε τὲς δυνάμεις· τὰ δὲ μαλλία καὶ γένεια τῶν γερόντων 25 λαμμάτιζε μὲ λινὸν ἐπάνω εἰς τὸν προπλασμὸν καὶ ψιμύθιζε αὐτὰ μὲ λεπτές ψιμυθίες.

Ἐρμηνεία τῶν μετρῶν τοῦ νατουράλε.

§ 51. Γίνωσκε, ὦ μαθητά, ὅτι εἰς τὸ νατουράλε γίνεται ὅλος ὁ ἄνθρωπος αὐγὰ ἐννέα, ἦγουν μέτρα ἐννέα, ἀπὸ τὸ μέτω- 30 πον ἕως τὴν πατοῦναν. Καὶ πρῶτον ποιεῖς τὸ πρῶτον αὐγόν, τὸ ὅποιον τὸ μοιράζεις εἰς τρία· καὶ ποιεῖς τὸ πρῶτον, τὸ μέτωπον·

τὸ δεύτερον, τὴν μύτην, καὶ τὸ τρίτον, τὸν πώγωνα· τὰ δὲ μαλλία ποιήσον ἔξωθεν τοῦ αὐγοῦ μίαν μύτην, καὶ πάλιν μέτρησον ἀπὸ τὸν πώγωνα ἕως τὴν μύτην μέτρα τρία· καὶ εἰς τὰ δύο μέτρα γίνεται τὸ πηγούνι, εἰς δὲ τὸ ἐν γίνεται τὸ στόμα καὶ ὁ 5 λαιμὸς μία μύτη. Ἰστερα μέτρησε ἀπὸ τὸ πηγούνι ἕως τὴν μέσην μέτρα τρία, καὶ ἕως τὰ γόνατα ἄλλα δύο· καὶ εἰς τὸ γόνατον εὐγάζεις ἕνα μέτρον ὅσον ἢ μύτη· πάλιν ἄλλα δύο ἕως τὸν ἀστράγαλον, καὶ πάλιν ἀπ' ἐκεῖ ἕως τὴν πατοῦναν μίαν μύτην· καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἕως τὰ νύχια μέτρον ἕνα, καὶ ἀπὸ τὸν λά- 10 ρυγγα πάλιν ἕως τὸν ὄμων μέτρον ἕνα· ὁμοίως καὶ ἀπὸ τὸν ἄλλον ὄμων. Εἰς δὲ τὸ στρογγύλωμα τοῦ ὄμου εὐγάλε μίαν μύτην καὶ μέτρησον ἕως τὸν ἄγκωνα, ἀπὸ τὸ ἔσωθεν μέρος, μέτρον ἕνα· καὶ πάλιν ἄλλο ἕνα ἕως τὴν φόλισιν τῆς χειρός· ἀπ' ἐκεῖ 15 πάλιν ἕως τὸ ἄκρον τῶν δακτύλων μέτρον ἕνα. Ὅσον εἶναι τὸ ἕνα μάτι, τόσον εἶναι καὶ τὸ ἄλλο εἰς τὰ ἴσα· ὁμοίως τόσον εἶναι καὶ τὸ ἐν ἀπὸ τὸ ἄλλο μακρά. Καὶ ὅταν εἶναι ἢ κεφαλὴ πλαγία, θέλει ἀπὸ τὸ μάτι ἕως τὸ ἀφτί δύο μάτια· ὅταν δὲ εἶναι κατὰ πρόσωπα, θέλει ἕνα μάτι· τὸ ἀφτί θέλει νὰ εἶναι ὡσάν ἢ μύτη· ἢ μέση τέσσαρες μύτες εἰς τὸ πλάτος, ὅταν εἶναι 20 γυμνός· καὶ ὅταν εἶναι ἐνδυμένος, ἕνα ἦμισυ αὐγὸ· τὸ ζώσιμον θέλει εἰς τὴν μέσην, ἐκεῖ ὅπου σώνει ὁ ἀγκῶνας.

Περὶ κατασκευῆς τῶν βαφῶν τοῦ νατουράλε καὶ πῶς νὰ δουλεύῃς εἰς πανὶ μὲ λάδι.

§ 52. Πρῶτα τρίψε τὲς βαφές καλὰ μὲ τὸ νερὸν καὶ ἄφες αὐτάς νὰ ξηραθοῦν τελείως· εἶτα ξανάτριψέ τας μὲ πιζίρι ἄβρα- 25 στον· ἔπειτα μάζωξέ τας ἀπὸ τὸ μάρμαρο καὶ βάλε αὐτάς εἰς καλαμάρια· καὶ ὅταν πιάσῃ ἢ βαφὴ τζίπαν εἰς τὸ καλαμάρι καὶ θέλεις νὰ δουλεύσῃς, σήκωνε τὴν τζίπαν ἀπὸ μίαν ἄκρην καὶ εὐγανε βαφήν ὅσην θέλεις· ἔπειτα πλάκωνε πάλιν μὲ τὸν δάκτυ- 30 λὸν σου τὴν τζίπαν καὶ σκέπαζε τὴν βαφήν διὰ νὰ μὴ πιάσῃ δεύτερον τζίπαν. Τὸ δὲ ψιμύθι τρίψε μὲ τὸ καρυδόλαδον, διότι μὲ αὐτὸ γίνεται καλλίτερον. Ἐπειτα κάρφωσε τέσσαρα ξύλα καὶ τέντωσον εἰς αὐτὰ τὸ πανὶ ὅπου θέλεις νὰ ἱστορίσῃς· καὶ εἰ μὲν 3*

εἶναι τὸ πανί μεταξωτόν. σχεδιάσε το εὐθύς καὶ δούλευε· εἰ δὲ
καὶ εἶναι λιγόν, ἢ ἄλλης λογῆς, ποίησον μίαν βαφήν πολλὰ
πικτήν καὶ πρόπρασον αὐτό, ἀπλώνοντας αὐτήν μετ' ἐπιπέδου
μαχαίρι διὰ τὴν ἰσότητάν, καὶ ἄφες το νὰ στηγνώσῃ· εἴτα
5 σχεδιάσε το μετὰ γύψου καὶ δούλευε ἐπάνωθεν οὕτως. Κατασκευ-
ασε ἓνα σανίδι ἕως μίαν πηθαμὴν καὶ ὀλίγο μεγαλύτερον, καὶ
εἰς τὴν μίαν ἄκρην τρύπησον αὐτό, διὰ τὴν βάλῃς μέσα εἰς τὴν
τρύπαν τὸν μεγάλον δάκτυλον τῆς ἀριστερᾶς σου χειρὸς, νὰ τὸ
βαστάζῃς, καὶ τὸ ἐπίλοιπον σανίδι νὰ πέφτῃ ἐπάνω εἰς τὸ
10 καλάμιν· νὰ ἔρχεται ἕως τὸν ἄγκωνα καὶ ἐπάνω αὐτοῦ ἀνακάτονε
τὲς βαφές, βάνοντας καὶ ὀλίγο νέφτι διὰ τὴν τρέχουν, καὶ δούλευε.
Καὶ ἐν πρώτοις βάλει τοὺς ἴσκιους, εἴτα τὸ πρῶτον λάμμα, ἔπειτα
τὸ δεύτερον, εἴτα τὰς ψιμυθίας· μόνον πρόσεχε νὰ μὴ βάλῃς
ἓνα ἀπάνω τᾶλλον τὰ λάμματα, ἀλλὰ καθ' ἓνα εἰς τὸν τόπον
15 τεχνήντως· διότι ἂν τὰ βάλῃς ἐπανωτά, δὲν στηγνόνουν γλήγορα.
Ὁμοίως ποίησον καὶ εἰς τὰ σαρκώματα· πρῶτα βάλει τοὺς ἴσκιους
καὶ ὕστερα τὰ θεμέλια, καὶ ὅταν δουλεύσῃς μίαν βαφήν, βάλει
τὴν εἰκόνα ὑπτίαν νὰ στηγνώσῃ ὀλίγον καὶ οὕτω νὰ δουλεύσῃς
τὴν ἄλλην ἄνωθεν αὐτῆς. Ἄφ' οὗ δὲ τὴν τελειώσῃς, ἂν θέλῃς,
20 δὴς τῆς ἓνα βερνίκι καὶ οὕτω πέρνει τέλος. Ὁμοίως ἴξευρε, ὅτι
κάθε βαφή θέλει καὶ τὸ κονδύλι τῆς, καὶ νὰ εἶναι καὶ τὰ κονδύλια
τραχέα καὶ στρογγυλά καὶ ὀλίγον ἔξω ἀπὸ τὸ πτερόν, καὶ νὰ
ἔχῃς τρύπες πολλὰ εἰς τὸ τεζάχι σου νὰ βάλῃς τὰ κονδύλια νὰ
μὴ κονιορτίζωνται· καὶ ὅταν θέλῃς νὰ τὰ πλύνῃς, ἔχε ἕτοιμον
25 κουτίον παφυλένιον, εἰς δύο χωρισμένον, καὶ εἰς τὸ ἓνα μέρος
ἔχε πεζίρι ἄβραστον καὶ πέρνει ἀπ' αὐτὸ μετ' ἐπιπέδου καὶ τρίβε
το εἰς τὸ χέρι σου διὰ τὴν ἀπαλύνῃ ἢ βαφή· ἔπειτα πλάκονε τὸ
κονδύλι μετ' ἐπιπέδου σου εἰς τὸ χόρισμα τοῦ κουτίου καὶ
τράβα το διὰ τὴν σφουγγίζεσαι τὸ κονδύλι καὶ νὰ χύνωνται τὰ
30 ἀποπλύματα εἰς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ κουτίου· καὶ μετ' αὐτὰ τὰ ἀπο-
πλύματα ἴμπορεῖς νὰ δουλεύῃς εἴ τι θέλῃς· ὕστερα δὲ πλύνε τὰ
κονδύλια μετ' ἐπιπέδου, ἢ μετ' ἐπιπέδου, καὶ καθαρίζονται πολλὰ
καλὰ· ὁμοίως πλύνε καὶ τὸ μάρμαρον μετ' ἐπιπέδου. Αὕτη
εἶναι ἡ μέθοδος καὶ ἡ ἐρμηνεία τῆς εἰς τὸ πανί ἱστορίας μετ' ἐπιπέδου
35 λάδι, ἣτοι τοῦ νατουράλε.

Ἐρμηνεία τῆς ζωγραφικῆς τοῦ τοίχου, ἣτοι πῶς
νὰ ἱστορίζῃς εἰς τοῖχον καὶ πῶς νὰ κατασκευ-
άζῃς κονδύλια τοῦ τοίχου.

§ 53. Γίνωσκε, ὅτι τὰ κονδύλια τοῦ τοίχου γίνονται, τὰ μὲν
ἀνοικτάρια ἀπὸ τὴν χήτην τοῦ ὄνου καὶ ἀπὸ τὸν ἀστράγαλον τοῦ
βωδίου καὶ ἀπὸ τὲς τρίγες τῆς γίδας, τὲς ἴσιες, καὶ ἀπὸ τὴν
σιαγόνα τοῦ μουλαρίου. Ποίησον δὲ ταῦτα οὕτως. Δένοντας τὰς
τρίγας, πέρασέ τας εἰς πτερόν αἰετοῦ καὶ γίνονται σαρκωστάρια
καὶ λαμματιστάρια καὶ ἄλλα ἕσα θέλεις· τὰ δὲ μεγάλα προπλαστά-
ρια ποίησον ἀπὸ τὲς τρίγες τοῦ χοίρου, καὶ κηρόνοντας σιντζίμι
10 δέσον εἰς ξύλον μόνον χωρὶς πτερόν, καὶ ἔτσι γίνονται τὰ κονδύ-
λια τοῦ τοίχου.

Πῶς νὰ λαγαρίσῃς ἀσβέστην.

§ 54. Ὅταν θέλῃς νὰ ἱστορίσῃς τοῖχον, διάλεξε ἀσβέστην
καλόν, ὅπου νὰ εἶναι ὡσάν ξύγγι καὶ νὰ μὴν ἔχῃ πέτρες ἄκαυ-
20 στες μέσα· εἰ δὲ εἶναι ἀγαμνὸς καὶ ἔχει πέτρες ἄκαυτες, ποίησον
οὕτω. Πρῶτα κατασκευάσε μίαν καροῦταν ξύλινην, τετράγωνην,
καὶ ὑποκάτωθεν αὐτῆς κάμε λάκκον μέγαν ὅσον θέλεις· εἴτα
βάλει τὸν ἀσβέστην μέσ' τὴν καροῦταν καὶ χύνε μέσα νερόν ὅπου
νὰ πλεονάζῃ τοῦ ἀσβέστη, καὶ ἀνακάτονέ τον ἐπιμελῶς μετ' ἐπιπέδου,
25 ἕως νὰ ἀναλύσῃ ὅλος· νὰ μείνουν μόνον οἱ πέτρες· καὶ βάνοντας
εἰς τὸ στόμα τῆς καροῦτας μίαν καλάθαν, ἀνοίξε τὸ στόμα τῆς
νὰ τρέχῃ τὸ γάλα εἰς τὴν καλάθαν καὶ νὰ ἀπομείνουν οἱ πέτρες·
τὸ δὲ γάλα ἀποῦ ἐχύθη μέσ' στὸν λάκκον, ἄφες το νὰ πήξῃ
καλὰ, ἕως οὗ νὰ τὸ εὐγάνῃς μετ' ἐπιπέδου.

Πῶς νὰ κατασκευάσῃς ἀσβέστην μετ' ἄχυρο.

§ 55. Πάρε ἀπὸ τὸν λαγαρισμένον ἀσβέστην καὶ βάλει εἰς κο-
30 πάνα μεγάλην, καὶ ἔχοντας ἄχυρα φιλά, ἦγουν μεσαῖα, ὅχι
κονιορτόν, ἀνακάτωσέ τα μετ' ἐπιπέδου ἀσβέστην μετ' ἐπιπέδου· καὶ εἰ μὲν

εἶναι πολλά πηκτός, βάλε νερόν νά ἔλθῃ εἰς τήν στάσιν του, διὰ νά δουλεύεται, καί ἄφες τον νά ἐργάζῃ δύο καί τρεῖς ἡμέρας· ἔπειτα σουβάτιζε.

Πῶς νά κατασκευάσῃς ἀσβέστην μέ στουππί.

5 § 56. Πάρε τὸ καλλίτερον τοῦ χυμένου ἀσβέστου καί βάλ' το εἰς μικρότερην κοπάναν, καί εὐρίσκοντας στουππία κοπανισμένα, ὅπου νά μὴν ἔχουν πολλὰ λινόξυλα, στρίψε τα καί δίπλωσέ τα νά γίνουν ὡς χοντρόν σχοινί, καί κόψε τα ἀπάνω εἰς ξύλον λεπτά κομμάτια ὅσον δύνασαι, καί στοίβαξέ τα νά ἀνοίξουν, νά
10 πέσουν τὰ λινόξυλα· καί συνάξας τὰ στουππία εἰς κόσκινον, τίνα- ξον ἐπάνω τῆς κοπάνας λεπτά καί ἀνακάτονέ τα μέ τὸ φυτῶρι καί μέ τήν τζάπην. Καί πάλιν ποιήσον ὡς τὸ πρῶτα πέντε καί ἕξ φορές, ἕως νά φιγιάσῃ ὁ ἀσβέστης, διὰ νά μὴ σακάξῃ εἰς τὸν τοῖχον, καί ἄφες τον νά ἐργάζῃ, ὡς καί τὸν ἄλλον. Ἐτῆ
15 γίνεται ὁ ἀσβέστης μέ τὸ στουππί, ἤγουν ἡ ὄψις.

Πῶς νά σουβατίσῃς εἰς τοῖχον.

§ 57. Ὄταν θέλῃς νά ἱστορήσῃς ἐκκλησίαν, πρέπει πρῶτα νά ἱστορήσῃς τὰ ὑψηλότερα μέρη, ἔπειτα τὰ κατώτερα. Διὰ τοῦτο
20 ετοίμασε πρῶτα τὴν σκάλαν· εἶτα πάρε νερόν εἰς ἀγγεῖον ἀπλω- τόν, καί ρίχνοντας μέ χουλιᾶρι βρέχε τὸν τοῖχον· εἰ δὲ εἶναι ὁ τοῖχος κτισμένος μέ χῶμα, ξύσε τὸ χῶμα μέ τὸ μιστρί ὅσον δύνασαι (διότι ἂν εἶναι θύλος, πέφτει ὁ ἀσβέστης ὕστερα) καί πάλιν βρέξον αὐτὸν μέ νερόν καί σουβάτισον· εἰ δὲ καί εἶναι
25 μέ τοῦβλα, βρέξον αὐτὸν πέντε ἢ ἕξ φορές καί βάλε καί ἀσβέ- στην χοντρόν, ἕως δύο δάκτυλα ἢ καί περισσότερον, διὰ νά βα- στάξῃ ὑγρότητα νά δουλεύῃς· εἰ δὲ εἶναι μέ λίθους, βρέξε τον μόνον μίαν φοράν, ἢ καί δύο, καί βάλε καί ὀλιγώτερον ἀσβέστην· διότι ἡ πέτρα βαστᾷ ψύχραν πολλήν καί δὲν στηγνώνει· καί τὸν
30 μὲν χειμῶνα σουβάτιζε τὸ βράδυ καί τὸ ταχὺ βάνε τὴν ὄψιν διὰ νά βαστᾷ, τὸ δὲ καλοκαῖρι, καθῶς σοῦ δώσει χέρι· καί βάνοντας τὴν ὄψιν, ἴσασέ την καλὰ μέ τὸν μαλᾶν καί ἄφες την ὀλίγον νά φιγιάσῃ· ἔπειτα σχεδίασε.

Πῶς νά σχεδιάσῃς, νά δουλεύῃς εἰς τοῖχον.

§ 58. Ὄταν θέλῃς νά σχεδιάσῃς εἰς τὸν τοῖχον, πρῶτα ἴσασε τὸν τόπον· εἶτα βάλε εἰς σιδηροῦν περιέλι ξύλα ἀπὸ τὴν μίαν καί ἄλλην μερίαν—νά τὸ κάμῃς ὅσον θέλεις μεγάλο—καί εἰς τὴν μίαν ἄκρην αὐτοῦ βάλε κονδύλι, διὰ νά πέρνῃς βαφήν 5 νά σημαδεύῃς τὰ μέτρα καί νά γυρίζῃς τὰ στέφανα· καί σημα- δεύοντας τὰ μέτρα, πάρε ὄχραν καί σχεδίασε μέ τὸ κονδύλι πρῶτον νερούλα· ὕστερα ἀνοίξε μέ τὴν ἴδιαν ὄχραν, καί ἂν δὲν ἔλθῃ εἰς τὸ σχέδιον καλὰ, ἀνοίξον αὐτὸ μέ λευκὸν ὀξὺ καί γύρισε καί τὸν στέφανον καί στίλβωσε καλὰ τὸν κάμπον, καί εὐθύς 10 βάλε τὸ μαῦρον· εἶτα στίλβωσε τὸ φόρεμα καί πρόπλασον αὐτό. Ὅμως βλέπε ἀπὸ μίαν ὥραν γληγορώτερα νά τελειώσῃς ὅσον ἐστίλβωσες, διότι ἂν πολυαργήσῃς, κάμνει τζίπαν καί δὲν πίνει τὲς βαφές καί ὕστερα πέφτουν· εἰ δὲ καί ἀργήσῃς, στογᾶσου ἐκεῖ ὅπου δὲν πίνει τὴν βαφήν· κτύπα το μέ τὸ μιστρί καί ὕστερα 15 βάλε τὴν βαφήν καί ἔττι δὲν πέφτει. Ὅμοίως στίλβωσε καί τὸ πρόσωπον καί σημάδευσε το μέ τὸ μιστρί, ἢ μέ ψηφί, ἢ μέ κόκκαλον, ὅπου νά τὸ ἔχῃς ἐπιταυτοῦ ὡσὰν μαχαῖρι. Μὲ αὐτὸ χάραξε καί τὰ φορέματα, πρόπλασε καί τὸ πρόσωπον καί ἀνοίξον αὐτὸ καί σάρκωσον· εἰ δὲ ἀργήσῃς καί πιάσῃ τζίπαν, 20 κάμε ὡς σοι εἵπομεν.

Πῶς νά ποιήσῃς ψιμόθι τοῦ τοῖχου.

§ 59. Πάρε ἀσβέστην ἀπὸ παλαιὰν ἀσβεσταρίαν καί δοκίμασέ τον οὕτως. Βάλε αὐτὸν εἰς τὴν γλώσσάν σου, καί εἰ μὲν δὲν πικρίζει, ἢ στυφίζει, ἀλλὰ εἶναι ὡσὰν χῶμα, εἶναι καλός· ἀπ' 25 αὐτὸν διάλεξε καί τρῖψε καί γίνεται ψιμόθι καλὸν διὰ τὸν τοῖχον. Εἰ δὲ καί δὲν εὔροις ἀπ' αὐτὴν, πάρε ἀπὸ παλαιὰ σουβατίσματα, ὅπου νά εἶναι ἀπὸ παλαιὰς ἱστορίας, καί ξύοντας καλὰ τὲς βαφές, τρῖψον ἔττι ξηρὸν ὀλίγον εἰς μάρμαρον· εἶτα βάλ' το εἰς μουςοῦρι καί γεμισέ το νερόν καί ἄφες το νά κατασταλάξῃ, καί στραγγισον 30 αὐτὸ μίαν καί δύο φορές, ἕως οὗ νά εὕγῃ μέ τὸ νερόν καί τὸ

στουππί και τὸ ἄχυρον ὄλον· εἶτα τρίψον καλά και γίνεται ψιμύθι καλόν· Εἰ δὲ και δὲν εὐροις οὔτε ἀπ' αὐτό, ποιήσον οὕτως. Πάρε ἀπὸ τὸν ἴδιον ἀσβέστην ὁποῦ δουλεύεις, και βάλ' τον νὰ ξηραθῆ εἰς τὸν ἥλιον· εἶτα κάψε τον ἐπὶ πολὺ εἰς τὸν φούρνον, ἢ εἰς 5 φωτίαν· ἔπειτα τρίψέ τον και δούλευε. Ὅμως δοκίμαζέ τα εἰς τὴν γλώσσάν σου, και εἰ μὲν πικρίζουν ἢ στυφίζουν, ὡσάν τὸν ἄλλον ἀσβέστην ὁποῦ σουβατίζεις, ἄφες τα, διότι τζιπνόνουν και δὲν δουλεύονται· εἰ δὲ και δὲν πικρίζουν, ἀλλὰ εἶναι ὡσάν χῶμα, δούλευέ τα ἀδιστακτως.

Περὶ κατασκευῆς προπλασμοῦ τοῦ τοίχου.

10 § 60. Πάρε πλάκα πράσινη δράμια:... και ὄχραν βαθέαν δράμια:... και ψιμύθι τοῦ τοίχου δράμια:... και μαῦρο δράμια:... και τρίψον αὐτὰ καλά και πρόπλαθε ὅπου θέλεις νὰ σαρκώσης.

Περὶ ἀνοιγμάτων ὀμματοφρυδίων και ὄσα ἄλλα μέλη σαρκόνονται

15 § 61. Πάρε οὔμπραν ἢ μαῦρο και ἄλλο τόσον μαυροξὺ και ἀνακάτωσέ τα και ἀνοιγε μάτια μύτες χεῖρας και πόδας, και εἰς τὲς δύναμες βάλε μόνον οὔμπραν ἢ μαῦρο· εἰς δὲ τὰς κόρας τῶν ὀφθαλμῶν βάλε μαῦρον φίλον, ὁποῦ τὸ μαζόνουν ἀπὸ τὸν καπνὸν τοῦ ὀρθίου· διότι ἀν βάλῃς ἀπ' αὐτὸ ὁποῦ δουλεύεις εἰς τοὺς 20 κάμπους και εἰς τὰ φορέματα, εὐγαίνει.

Πῶς νὰ κατασκευάσης σάρκα και γλυκασμὸν τοῦ τοίχου.

§ 62. Βάλε ψιμύθι τοῦ τοίχου δράμια:... και ὄχραν Θασίτικην δράμια:... και βόλον δράμια:..., και τρίψον αὐτὰ ἐπιμελῶς εἰς μάρ- 25 μαρον και γίνεται σάρκα καλή· και πάρε ἀπὸ τὴν ἴδιαν σάρκα και προπλασμόν, και σμίγοντάς τα ποιήσον τὸν γλυκασμόν.

Πῶς νὰ σαρκόνῃς εἰς τοῖχον.

§ 63. Πάρε ἀπὸ τὸν γλυκασμὸν και σάρκονε, ὡσάν και εἰς τὰς εἰκόνας, τὰ ἐκλεκτὰ πρόσωπα· εἰ δὲ και θέλεις γλήγορα, πρῶτα

σάρκωσον τὰ θεμέλια μὲ σάρκα και τὰ λεπτόματα λέπτυνε μὲ γλυκασμὸν και μὲ σάρκα, και οὕτω γίνονται γλήγορα.

Πῶς νὰ βάλῃς τὰ κοκκινάδια.

§ 64. Τὰ μὲν στόματα τῶν νέων ποίει ἀπὸ ἀγνὸν βόλον, τὰ δὲ κοκκινάδια βάνε λεπτά, ἀνακατόνοντας βόλον μὲ σάρκα· 5 ὁμοίως και τὰ χεῖλη αὐτῶν· εἰς δὲ τοὺς ἴσκιους τῶν χειρῶν και ἄλλων μελῶν βάλε ἀγνὸν βόλον πολλὰ λεπτόν· ὁμοίως και τῶν γερόντων· τὰ δὲ μαλλία και γένεια ποιήσον, ὡς ἐρμηνεύθη εἰς τὰς εἰκόνας.

Πῶς νὰ λαμματίζης μὲ λαζοῦρι εἰς τοῖχον.

§ 65. Βάλε τὸ λαζοῦρι εἰς τὴν πλάκα, βάλε δὲ και ὀλίγο 10 λουλάκι, ἀπὸ τὸ λεγόμενον χίντι, διότι τὸ λαζοῦρι μουχλιάζει εἰς τὸν τοῖχον· και ὅσον ἔβαλες λουλάκι, βάλε και ἄλλο τόσον ψιμύθι τοῦ τοίχου και τρίψον αὐτὰ καλά και σὺναξέ τα εἰς καυκί, και πρῶτα πρόπλαθε βαθὺ λινὸν και ἀνοιγέ το μὲ μαῦρο και λαμματίζε μὲ τὸ λαζοῦρι· λαμματίζεται δὲ και εἰς τὴν μαυ- 15 ροοῦμπραν και εἰς τὸ ὀξυμαυρον.

Ποῖαι βαφαὶ δουλεύονται εἰς τὸν τοῖχον και ποῖαι δὲν δουλεύονται.

§ 66. Τὸ ψιμύθι τῆς εἰκόνας και τὸ τζιγκιᾶρι και τὸ λα- 20 ζοῦρι και ἡ λάκκα και τὸ ἀρσενίκι, αὐτὰ δὲν δουλεύονται εἰς τὸν τοῖχον· αἱ δὲ λοιπαὶ βαφὲς ὅλες δουλεύονται. Διὰ τὴν κιννάβαριν ὅμως πρέπει νὰ ἰξεύρῃς ὅτι, εἰ μὲν ἱστορίζεις ἔξωθεν τοῦ ναοῦ, εἰς τόπον ὁποῦ κτυπᾷ ὁ ἀέρας, μὴ βάλῃς ὀλότελα, διότι μαυρίζει, ἀλλὰ βάλε λευκὸν ὀξύ· εἰ δὲ και ἱστορίζεις ἔσωθεν τοῦ ναοῦ, βάλε ψιμύθι τοῦ τοίχου και ὄχραν Πολίτικην ἀπὸ 25 ὀλίγα και δὲν μαυρίζει.

Πῶς νὰ κάμῃς στέφανα σηκωτὰ εἰς τοῖχον.

§ 67. Ἄφ' οὔ σχεδιάσης τὸν ἄγιον, γύρισε τὸ στεφάνι του μὲ τὸ πριέλι· εἶτα βάλε ὄψιν και σήκωσε τὸ στεφάνι· μόνον

πρόσεχε νὰ μὴ πλακώσῃς τὰ μαλλία· εἶτα κόλλησον χρυσαφο-
 χάρτια ἐπάνω εἰς ὅσον ἐσήκωσες, διὰ νὰ μὴ φαίνεται ὁ ἀσβέ-
 στης ὀλότελα, καὶ γύρισε δεύτερον μὲ τὸ περιέλι ἐπάνω εἰς τὰ
 χαρτῖα νὰ σημαδεύσῃς τὸ στεφάνι· καὶ τότε πέρνοντας τὸ ξύλον
 5 ὁποῦ ἔχεις σκαλισμένον, βλέπε μὲ προσοχὴν τὸ γύρισμα τοῦ
 περιελίου· καὶ βάνοντας τὸ πάτημα κτύπα το μὲ τὸ σκεπάρνι διὰ
 νὰ τυπῶνεται, καὶ οὕτω γύρισε αὐτὸ γύροθεν τοῦ στεφάνου· εἶτα,
 εὐγάνοντας τὰ χαρτῖα, ἴσασε τὴν ὄψιν ἀπὸ τριγύρου μὲ τὸ μιστρί
 καὶ γύρισον αὐτὸ μὲ ψιμύθι καὶ μὲ τὸ ὄξύ, καὶ ἄφες νὰ στη-
 10 γνώσῃ καλά, διὰ νὰ βάλῃς μάλαμμα μὲ τὸ μουρδέντι.

Πῶς νὰ βάλῃς λαζοῦρι εἰς τὸν τοῖχον.

§ 68. Πάρε πίτυρα καὶ πλύνε τα καὶ στραγγισέ τα, τὸ δὲ
 νερὸν ὁποῦ στραγγίσεις βάλ' το νὰ κατακαθίσῃ· καὶ χύνοντάς το
 ἕως οὔ νὰ μείνῃ τὸ πηκτόν, βάλ' το νὰ βράσῃ· μετὰ δὲ τὸ
 15 βράσιμον ἀνακάτονέ το μὲ τὸ λαζοῦρι καὶ βάνε το εἰς τοὺς κάμ-
 πους τοῦ τοίχου. Πολλοὶ λέγουσιν, ὅτι τὸ νερὸν ὁποῦ πλύνουν τὰ
 πίτυρα, τὸ χύνουν καὶ βάλλουν ἄλλο νερὸν δεύτερον καὶ βράζει
 μὲ τὰ πίτυρα πολλὴν ὥραν· εἶτα τὸ στραγγίζου καὶ γίνεται—
 λέγουσιν—καλὴ κόλλα. Σὺ δέ, ἂν θέλῃς, δοκίμασε αὐτό·
 20 ὅμως βλέπε καλά, ὅταν βάνῃς τὸ λαζοῦρι, νὰ εἶναι ὁ τοῖχος
 πολλὰ ξηρός.

Πῶς νὰ ποιήσῃς μουρδέντι διὰ νὰ χρυσόνῃς.

§ 69. Πάρε σουλιγένι δράμια τριάντα καὶ ὄχραν φιλήν δράμια
 τρία, καὶ ὄστρακον δράμια πέντε καὶ τζιγκιάρι δράμι ἕνα καὶ
 25 ψιμύθι δράμι ἕνα. Αὐτὰ ὅλα ξηρὰ τρίψον καλά εἰς μάρμαρον,
 χωρὶς ἄλλο τίποτε· εἶτα σύναξέ τα ἀπὸ τὸ μάρμαρο καὶ βάλ' τα
 εἰς χαρτί, καὶ ὅταν θέλῃς νὰ χρυσώσῃς, βάλε ἀπ' αὐτὰ εἰς πινάκι,
 ὅσον νὰ σοῦ φθάσῃ νὰ κάμῃς τὴν ὑπηρεσίαν σου· ἢ, ἂν θέλῃς,
 βάλε μόνον σουλιγένι ξηροτριμμένον· εἶτα βράσε πεζίρι, ἕως οὔ
 30 νὰ γένῃ ὡσὰν μέλι· καὶ ὅση εἶναι ἡ βαφή, βάλε εἰς ἄλλο τόσον
 πεζίρι βρασμένον καὶ ἀνακάτονέ τα ἐπιπολὺ μὲ ἕνα ξύλον, ἢ μὲ

τὸ δάκτυλόν σου, ἕως οὔ νὰ ἐνωθῶν· καὶ τότε ἄλειψε τὰ στε-
 φάνια τῶν ἁγίων εἰς τὸν τοῖχον καὶ χρύσωσον. Ὅμοίως καὶ ὁ τι
 ἄλλο θέλεις νὰ χρυσώσῃς, ἢ πεζί, ἢ γυαλί, ἢ μάρμαρον, ἐντὸς
 ἢ ἐκτός, ἄλειψε αὐτὰ πρότερον μὲ τὸ μουρδέντι, εἶτα χρύσωσέ
 τα. Ὅταν δὲ θέλεις νὰ χρυσώσῃς πορὶ, πότισέ το μὲ λινέλι εἰς 5
 τὸν ἀέρα μίαν φορὰν καὶ ἄφες το νὰ στηγνώσῃ ἡμέρας τρεῖς·
 εἶτα ἄλειψέ το μὲ τὸ μουρδέντι καὶ ἄφες το νὰ στηγνώσῃ καὶ
 χρύσωσον ἐπάνω εἰς αὐτό. Εἰ μὲν εἶναι ἔξω, ποιήσον αὐτὸ οὕτως·
 εἰ δὲ εἶναι μέσα, χρύσωσον μὲ κόλλαν. Ὅμοίως ποιήσον καὶ εἰς
 σίδηρον καὶ εἰς χάλκωμα καὶ εἰς μολύβι· τὸ δὲ πανὶ πότισον 10
 πρῶτον κόλλαν εἰς ὅσον τόπον μέλλει νὰ πέσῃ τὸ μάλαμμα·
 εἶτα ἄλειψον αὐτὸ μουρδέντι καὶ χρύσωσον καὶ γίνεται καλόν.
 Ὅμως βλέπε μὴν ἀνακατώσῃς πολὺ μουρδέντι, ὅτι τὴν ἄλλην
 ἡμέραν πῆξει καὶ δὲν δουλεύεται.

Πῶς νὰ βάλῃς μάλαμμα εἰς τὸν τοῖχον εἰς τὰ
 στεφάνια καὶ ὅπου θέλεις.

§ 70. Τελειόνοντας τὴν ἱστορίαν ἄφες τὴν νὰ στηγνώσῃ καλά· 15
 εἶτα ποιήσον μουρδέντι, ὅσον ἀπεικάζεις νὰ σοῦ φθάσῃ διὰ τὴν
 ὑπηρεσίαν σου, καὶ ἄλειψε τὰ στεφάνια τῶν ἁγίων· ποιήσον δὲ
 καὶ ἄστρα. Ὅμως βλέπε νὰ κάμῃς τὰ ἄστρα πρὶν νὰ βάλῃς τὸ
 λαζοῦρι· διότι ἂν τὰ βάλῃς ὑστερώτερα ἀπὸ τὸ λαζοῦρι, κατὰ
 τὴν ὥραν γίνονται· ὅμως ὕστερα πέφτουν. Ἄφ' οὔ λοιπὸν κάμῃς 20
 τὰ ἄστρα καὶ ὁ τι ἄλλο θέλεις, ἄφες νὰ ψιχνιάσουν ὀλίγον· εἶτα δοκί-
 μασε τοιοῦτοτρόπως. Ἐγίξε τὸν δάκτυλόν σου, καὶ εἰ μὲν κολλᾷ καὶ
 σύρνοντάς τον ὀπίσω δὲν πέρνει μουρδέντι, διότι ἐτζίπωσε, τότε κό-
 ψον τὸ μάλαμμα μὲ ὄλον τὸ χαρτί μὲ ψαλίδι εἰς ὁ τι κομμάτια σοῦ
 κάμνουν χρεῖα· καὶ οὕτω σηκόνοντας τὸ μάλαμμα μὲ ὄλον τὸ 25
 χαρτί, βάνε το εἰς τὸν τόπον του μὲ προσοχὴν διὰ νὰ μὴ στρα-
 βόνῃ, καὶ πατώντας μὲ τὰ δάκτυλά σου τὸ χαρτί μὲ ἐπιτηδειότητα
 ἐλαφρά, διὰ νὰ κολλήσῃ τὸ μάλαμμα, εὔγαλε τὸ χαρτί καὶ καθά-
 ριζέ το μὲ τὸ λαγοπόδι· καὶ εἰ μὲν ἔχει καμμίαν τρύπαν,
 πέρνε μὲ τὸ λαγοπόδι καὶ βάλε ἀπάνω καὶ κολλᾷ καὶ γίνεται 30
 καλόν. Ἐτζι χρύσωσον καὶ ὁ τι ἄλλο θέλεις, ἢ ἄστρα, ἢ χρυ-

σοκονδυλίας· και άνίσως δέν σέρνει τὸ κονδύλι, ὅταν σύρνης μὲ τὸ μουρδέντι εἰς τοῖχον τὰς χρυσοκονδυλίας, βάλῃ ὀλίγο νέφτι και σέρνει, και οὕτως πέρνει τέλος ἡ ἱστορία τοῦ τοῖχου. Ἔξυρε, και τοῦτο, ὅτι γίνονται και εἰς τὸν τοῖχον λινοκοπίαι μὲ τὸ σκόρδον, 5 ὡσάν και εἰς τὰς εἰκόνες καλωτάτες, εἰς τόπον ὁποῦ δέν νοτίζει, ἀμῆ εἶναι ἀνοικτὸς και βαρεῖ ὁ ἀέρας· εἰ δὲ και ὁ τόπος νοτίζει, ἢ εἶναι κλειστὸς και δέν βαρεῖ ἀέρας, πρέσεχε νὰ μὴ βάλῃς ποτὲ λινοκοπίας μὲ σκόρδον εἰς τὸν τοῖχον, διότι ὕστερα μουχλιάζουν και χαλοῦν, μόνον νὰ τὰς βάλῃς μὲ τὸ μουρδέντι, ὡς ἐρμηνεύθης 10 ἄνωθεν.

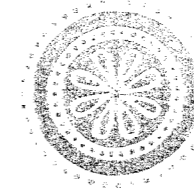
Πῶς νὰ διορθώσης παλαιὰν και σαθρωμένην εἰκόνα.

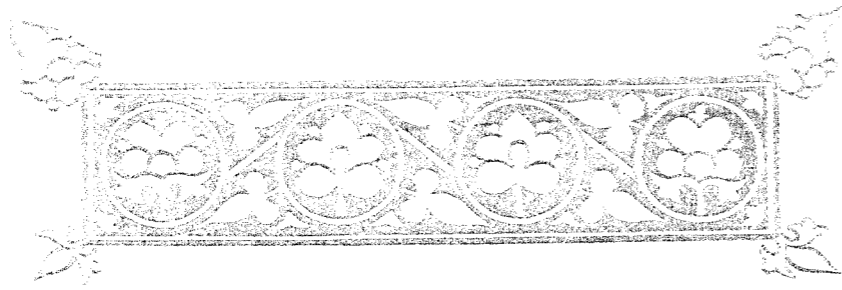
§ 71. Ὅταν θέλῃς νὰ διορθώσης παλαιὰν και σαθρωμένην εἰκόνα, ποιήσον οὕτως. Εἰ μὲν εἶναι ὀπισθεν σαπημένη και σαρακοφαγωμένη, πρῶτα καθάρισε τὰ σαπήματα καλά και τίναξε τὸν κοινορτόν· εἶτα πτίσον αὐτὴν μὲ κόλλαν νὰ πῆγῃ καλά τὸ 15 σανίδι, ἔπειτα βάλ' την εἰς τὸν ἥλιον νὰ ξηραθῇ· μόνον πρέσεχε νὰ μὴ περάσῃ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἢ κόλλα και χαλάσῃ τὴν ἱστορίαν. Μετὰ τοῦτα πάρε πριονίσματα ἀπὸ σανίδι και ἀνακάτωσέ τα μὲ κόλλαν και γέμισε τὰς τρύπες· και ὡσάν στηγνώση, γύψωσέ την ἢ κόλλησον πανὶ ὀπισθεν και οὕτω στερεώνει. Εἰ δὲ εἶναι 20 ἀπὸ ἔμπρὸς ὁ κάμπος χαλασμένος και ἡ ἱστορία τοῦ ἀγίου στέκει καλά, πρῶτα ξύσε τὸν κάμπον και εὔγαλε ἀπὸ τριγύρου τὸν παλαιὸν γύψον· εἶτα πτίσε την κόλλαν, ὡς ἄνωθεν, και βάλῃς και τὰ πριονίσματα τοῦ ξύλου· ἔπειτα γύψωσέ την και βάλῃς τὸ μάλαμμα και τὰς βαφὰς και μπάλωσέ την και βερνίκιασέ την και 25 γίνετα ὡσάν καινούρια.

Εἶδησις ἀκριβῆς περὶ χρυσογραφίας.

§ 72. Λαβὼν χρυσάφι καθαρὸν, ἤτοι φλωρίον, και βαλὼν αὐτὸ ἐν χωνεῖα μετὰ ὕδραργυρου και τζαπαρικῶ, θές μέσον ἀνθράκων πεπυρωμένων πολλῶν, ὥστε σχεδὸν μὴ καθορᾶσθαι τὸ

χωνεῖον διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀνθράκων, ἐμφυσῶν αὐτοὺς ἕως ἐκπυρωθῆ ἡ χωνεῖα και τὸν ὕδραργυρον βλέπῃς καπνίζοντα και καίόμενον. Ὅταν δὲ ἴδῃς ὅτι ἐξέλιπεν ὁ καπνὸς αὐτοῦ, γίνωσκε ὅτι ὁ μὲν χρυσὸς διελύθη, ὁ δὲ ὕδραργυρος καυθεῖς εἰς τέλος ἐξέλιπε, και οὕτως ἐξβαλε τὸ χωνεῖον, ἵνα μὴ βραδύνας ἐν τῷ 5 πυρὶ βράσῃ ὁ χρυσὸς και γένηται στερεός, ὡς τὸ πρότερον. Ψυχρανθείσης οὖν τῆς χωνεῖας, ἐξβαλε τὸν χρυσὸν και ἔνωσον αὐτὸν τεάφῃ καθαρᾷ εἰς διπλάσιον τοῦ χρυσοῦ, και οὕτω τρίψον ὁμοῦ και τὰ δύο ἐν μαρμάρῳ πορφυρῶ και τριβίδι ὁμοίῳ. Ὅταν δὲ κατατρίψῃς αὐτὰ ἱκανῶς και ἰσχυρῶς, σὺνάξον ἐπιμελῶς και ἔμβαλε 10 πάλιν μειζότερα χωνεῖα και πύρωσον, ὡς και πρότερον, καιὼν τὸν χρυσὸν σὺν τῇ τεάφῃ, ἕως εἰς τέλος ἐκκαυθεῖσα και αὕτη ἐκλίπη σὺν τῷ καπνῶ· και οὕτως ἐξβαλὼν αὐτὸν τῆς χωνεῖας και τοῦ πυρός, θές ἐν τῷ ῥηθέντι μαρμάρῳ και τρίψον ἐπιμελῶς και σφοδρῶς, ἕως ἐξασθενήσῃ εἰς τέλος τριβόμενος και γένηται 15 ὡσπερ χοῦς. Πλὴν ἐν τῷ τοιοῦτῳ δευτέρῳ τρίμματι ἔμβαλε και ὀλίγον ὕδωρ μετὰ ἁλάτος καθαροῦ βραχυτάτου, και οὕτω μετὰ τὸ τρίψαι αὐτὸν ἱκανῶς, ὡς εἴρηται, σὺνάξον αὐτὸς ἐπιμελῶς και βαλὼν ἐν καυκίῳ καθαρῶ πλύνον πολλάκις αὐτόν, ἕως ἂν καθαρίσῃς τὸν ῥύπον ὅλον· και οὕτω βαλὼν ἐν χηβαδίῳ ποιεῖ ὁ βούλει 20 μετ' αὐτοῦ.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΩΣ ΙΣΤΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ.

Περὶ τῶν ἐννέα τάγμάτων.

§ 1. Τὰ τάγματα τῶν ἁγίων ἀγγέλων εἰσὶν ἐννέα κατὰ τὸν ἅγιον Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην· τὰ ὅποια διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις. Ἡ πρώτη τάξις· Θρόνοι, Χερουβίμ, Σεραφίμ. Οἱ μὲν 5 Θρόνοι ἱστορίζονται ὡς τροχοὶ πύρινοι ἔχοντες γύροθεν πτερὰ καὶ μέσα τῶν πτερύγων ἔχοντες ὄμματα, περιπεπλεγμένοι ἀλλήλοις καὶ σχηματιζόμενοι ὡς θρόνος βασιλικός· τὰ δὲ Χερουβίμ με κεφαλὴν μόνην καὶ δύο πτέρυγας, τὰ δὲ Σεραφίμ με ἕξ πτέρυγες, με τὰς δύο σκεπάζοντα τὰ πρόσωπά των καὶ με τὰς ἄλλας 10 δύο τοὺς πόδας καὶ με τὰς ἄλλας δύο πετώμενα καὶ βαστάζοντα εἰς τὰς χεῖράς των ῥιπίδια με τοιαῦτα γράμματα· «Ἅγιος Ἅγιος Ἅγιος». Οὕτως εἶδεν αὐτὰ ὁ προφήτης Ἡσαΐας (ζ', 3). Τὰ δὲ τετράμορφα ἱστορίζονται οὕτως. Ἑξαπτέρυγα με στέφανον εἰς τὴν κεφαλὴν, ἔχοντα ἀγγέλου πρόσωπον καὶ βαστῶντα με τὰ 15 δύο χεῖρα εὐαγγέλιον ἔμπροσθεν τοῦ στήθους των, καὶ ἐν μέσῳ τῶν δύο πτερύγων τῶν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς των ἔχοντα ἄετὸν καὶ εἰς τὴν πλαγίαν πτέρυγα, τὴν δεξιάν, λέοντα καὶ εἰς τὴν ἀριστερὰν μύσχον, βλέποντας ἄνω καὶ βαστάζοντας εἰς τοὺς πόδας των εὐαγγέλια. Οὕτως εἶδεν αὐτὰ ὁ προφήτης Ἰεζεκιήλ 20 (ἀ, 10). Ἡ δευτέρα τάξις, ἣτις λέγεται διακόσμησις· Κυριότητες, Δυνάμεις, Ἐξουσίαι. Αὗται ἱστορίζονται φοροῦσαι στιχάρια

ἕως τοὺς πόδας καὶ ζωσμένοι με χρυσοπράσινα ὠράρια, καὶ εἰς μὲν τὰ δεξιὰ των χεῖρα βαστάζουσαι ῥαβδία χρυσαῖα, εἰς δὲ τὰ ἀριστερὰ ταύτην τὴν σφραγίδα . Ἡ τρίτη τάξις· Ἀρχαί, Ἀρχάγγελοι, Ἄγγελοι. Οὗτοι ἱστορίζονται φοροῦντες στρατιωτικὰ φορέματα καὶ ἐζωσμένοι με ζώνας χρυσαῖα καὶ βαστοῦντες εἰς 5 τὰς χεῖράς των κοντάρια με πελέκεις καὶ λόγχας εἰς τὰς κορυφὰς τῶν κονταρίων.

Ἡ ἔκπτωσις τοῦ Ἐωσφόρου.

§ 2. Οὐρανὸς καὶ ὁ Χριστὸς καθήμενος ὡς βασιλεὺς ἐπὶ θρόνου, βαστῶν εὐαγγέλιον λέγον «Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς 10 ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα» (Λουκᾶς ι', 18), καὶ γύροθεν αὐτοῦ τὰ τάγματα τῶν ἀγγέλων ἱστάμενα μετὰ φόβου· καὶ ὁ Μιχαὴλ ἱστάμενος εἰς τὸ μέσον καὶ δεικνύων τὸν Χριστὸν εἰς τὰ ἄλλα τάγματα λέγει εἰς χαρτί· «Στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετὰ φόβου· δεῦτε προσκυνήσωμεν τῷ βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ». Καὶ ὑπο- 15 κάτωθεν αὐτῶν βουναὶ καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν χάσμα μέγα, καὶ ἐπάνωθεν αὐτοῦ ταῦτα τὰ γράμματα· «Ὁ Τάρταρος». Καὶ τὸ τάγμα τοῦ Ἐωσφόρου κρεμνιζόμενον ἀπὸ τὸν οὐρανόν. Καὶ ὅσον εἶναι ὑψηλότερα ἄγγελοι λαμπροὶ κρεμνισμένοι καὶ χαμηλότερα ἄλλοι ἄγγελοι μελανοὶ καὶ παρακάτω ἄλλοι σκοτεινότεροι, καὶ 20 κατώτερα πάλιν ἄλλοι ἥμισυ δαίμονες καὶ ἥμισυ ἄγγελοι, καὶ ἄλλοι πάλιν τέλειοι δαίμονες μαῦροι καὶ σκοτεινοί, καὶ ὑποκάτωθεν πάντων, μέσα εἰς τὸν Τάρταρον, ὁ Ἐωσφόρος διάβολος σκοτεινότερος καὶ ἀγριώτερος πάντων, κείμενος προύμυτα καὶ βλέπων ἄνω (Ἡσαΐας ιδ', 12). 25

Ἡ πλάσις τοῦ Ἀδάμ.

§ 3. Ὁ Ἀδὰμ νέος ἀγένειος, γυμνὸς ἱστάμενος, καὶ ὁ Ἄναρχος πατήρ ἔμπροσθεν αὐτοῦ με φῶς πολὺ, με τὴν ἀριστερὰν βαστάζων αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ με τὴν δεξιάν εὐλογῶν αὐτόν· καὶ γύροθεν αὐτῶν βουναὶ με δένδρα καὶ διάφορα ζῶα, καὶ ἐπάνωθεν οὐρανὸς με ἥλιον καὶ σελήνην (Γεν. β', 16).

Ὁ Ἀδὰμ καλῶν τὰ ὀνόματα τῶν ζώων.

§ 4. Παράδεισος μὲ δένδρα διάφορα καὶ λουλούδια πολλά, καὶ ὁ Ἀδὰμ ἐν μέσῳ καθήμενος, ἔχων τὸ ἓνα χέρι ἀπλωμένον καὶ τὸ ἄλλο ἐπάνω τῶν γονάτων του· καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔλα
5 τὰ θηρία καὶ ζῶα τῆς γῆς, βλέποντα πρὸς αὐτόν (Γεν. β', 19).

Ἡ πλάσις τῆς Εὕας.

§ 5. Παράδεισος, ὡς ἄνωθεν, καὶ ὁ Ἀδὰμ γυμνὸς κοιμώμενος, ἀκουμπίζων εἰς τὸ χέρι του, καὶ ἡ Εὕα ἐξερχομένη ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ, ἔχουσα ἀπλωμένα τὰ χέρια ἄνω· καὶ ὁ Ἄναρχος
10 Πατὴρ ἐπάνωθεν μὲ φῶς, μὲ τὴν ἀριστερὰν βαστάζων αὐτήν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ μὲ τὴν δεξιάν εὐλογῶν αὐτήν (Γεν. β', 21).

Ἡ παράβασις τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὕας.

§ 6. Παράδεισος, ὡς ἄνωθεν, καὶ ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὕα γυμνοὶ ἰστάμενοι, καὶ ἔμπροσθεν αὐτῶν μέγα δένδρον ὡς συκῆ μὲ καρ-
15 πόν, καὶ ὁ ὄφις τυλιγμένος εἰς αὐτό, ἔχων τὴν κεφαλὴν του πρὸς τὸ ἀφτὶ τῆς Εὕας· καὶ ἡ Εὕα μὲ τὸ ἓνα χέρι τρώγει ἐκ τοῦ καρποῦ καὶ μὲ τὸ ἄλλο δίδει τοῦ Ἀδὰμ καὶ αὐτὸς λαμβάνει αὐτόν (Γεν. γ', 6).

Ἡ ἐξορία τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὕας.

20 § 7. Παράδεισος, ὡς ἄνωθεν, καὶ ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὕα γυμνοί, ἔχοντες τυλιγμένα φύλλα συκῆς εἰς τὰ ὑπογάστριά των, καὶ φεύγοντες βλέπουν εἰς τὰ ὀπίσω· καὶ ἐν πύρινον Ἐξαπτέρυγον βαστάζον εἰς τὰς χεῖρας του πύρινα σπαθία διώκει αὐτούς (Γεν. γ', 23).

25 Ὁ θρῆνος τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὕας.

§ 8. Παράδεισος κλεισμένος καὶ ἔμπροσθεν τῆς θύρας αὐτοῦ ἡ φλογίνη ῥομφαία, καὶ ἀπέναντι αὐτοῦ ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὕα καθήμενοι καὶ θρηνοῦντες τραβίζουν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς των, ὄντες μισογυμνωμένοι (Γεν. γ', 24).

Ὁ Ἀδὰμ ἐργαζόμενος τὴν γῆν.

§ 9. Ὁ Ἀδὰμ βαστάζων δικέλλι σκάπτει χωράφι, καὶ ἡ Εὕα ἄντικρυς αὐτοῦ καθήμενη, βαστάζουσα ῥώκαν κλώθει (Γεν. γ', 17, 20, 23).

Ἡ γέννησις τοῦ Κάϊν.

5

§ 10. Σπήλαιον καὶ ἡ Εὕα ἔσωθεν κειμένη εἰς ῥοῦχα, καὶ ὁ Ἀδὰμ ἀρχιγέννης καθήμενος βαστάζει τὸν Κάϊν ὡς βρέφος τυλιγμένον εἰς σπάργανα (Γεν. δ', 1).

Ἡ γέννησις τοῦ Ἄβελ.

§ 11. Σπήλαιον καὶ ἡ Εὕα κειμένη εἰς ῥοῦχα καὶ ὁ Ἀδὰμ 10 πλύνων τὸν Ἄβελ μέσα εἰς λεκάνην, καὶ ὁ Κάϊν τοῦ χύνει νερὸν μὲ κανάτι (Γεν. δ', 2).

Ὁ Κάϊν ἐργαζόμενος τὴν γῆν.

§ 12. Ὁ Κάϊν νέος ἀγένειος ἔσω εἰς χωράφι, ἔχων δύο βόδια ζευγμένα μὲ ζυγὸν καὶ ἀλέτρι, καὶ μὲ τὸ ἓνα χέρι βαστάζει ὀπίσω 15 τὸ ἀλέτρι καὶ μὲ τὸ ἄλλο πλήττει τὰ βόδια μὲ τὸ βουκέντρι, καὶ παρέκει πάλιν ὁ αὐτὸς θερίζων σιτάρι (Γεν. δ', 2).

Ὁ Ἄβελ βόσκων τὰ πρόβατα.

§ 13. Ὁ Ἄβελ νέος ἀγένειος βαστάζων ῥάβδον καὶ πλήθος 20 προβάτων ἔμπροσθεν του (Γεν. δ', 2).

Ἡ θυσία τοῦ Κάϊν καὶ Ἄβελ.

§ 14. Θυσιαστήριον ἔχον ἐπάνω πρόβατον καιόμενον καὶ ἡ φλόξ αὐτοῦ ἀναβαίνουσα ἴσια εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ὁ δίκαιος Ἄβελ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔχων τὰς χεῖρας καὶ ὄμματα ὄψωμένα 25 εἰς τὸν οὐρανόν· καὶ πλησίον ἄλλο θυσιαστήριον ἔχον ἐπάνω
4

δεμάτια σίτου καίμενα, καὶ ὁ Κάϊν ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔχων τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸ πρόσωπόν του, καὶ ἡ φλόξ τοῦ θυμαστηρίου γυρισμένη ὡς καμάρια εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ (Γεν. δ', 4).

Ὁ Κάϊν φονεύων τὸν Ἄβελ.

5 § 15. Βουνά καὶ ὁ Ἄβελ κείμενος καταγῆς πληγωμένος, καὶ ὁ Κάϊν ἐπάνωθεν αὐτοῦ βαστῶν μάχαιραν (Γεν. δ', 8).

Ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ θρηνοῦντες τὸν Ἄβελ.

10 § 16. Ὁ Ἄβελ κείμενος ὑπτίος καὶ αἷμα τρέχον ἐκ τῆς κεφαλῆς του, καὶ ὁ Ἀδὰμ μίξαιπόλιος καὶ ἡ Εὐὰ κλαίοντες αὐτὸν καὶ εἰς ἄγγελος λέγων πρὸς τὸν Ἀδὰμ εἰς χαρτὶ «Μὴ κλαῖε· ἀναστήσεται ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ».

Ὁ Νῶε προστάζεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν κιβωτὸν κατασκευάσῃ.

15 § 17. Ὁ Νῶε ἰστάμενος, βλέπων ἄνω καὶ ἐπάνωθεν του οὐρανὸς καὶ ἀκτὶς κατερχομένη εἰς αὐτόν, καὶ μέσα εἰς τὴν ἀκτῖνα αὐτὰ τὰ γράμματα· «Ποίησον σεαυτῷ κιβωτὸν ἐκ ξύλων τετραγώνων· ἰδοὺ γὰρ ἐγὼ ἐπάγω τὸν»: (Γεν. ζ', 13—14, 17).

Ὁ Νῶε ποιῶν τὴν κιβωτόν.

20 § 18. Καράβι μεγάλο καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὁ Νῶε βαστῶν σκεῦος μὲ πίσσαν ἀλείφει αὐτό, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ· ἄλλοι καλαφατίζουσι, ἄλλοι πελεκοῦσι καὶ γυναῖκες ἔσωθεν τῆς κιβωτοῦ, καὶ ἔξωθεν ἄνθρωποι, ἄλλοι τρώγοντες μὲ γυναῖκες καὶ μὲ ὄργανα καὶ ἄλλοι καταγελῶντες αὐτόν· καὶ θηρία καὶ πετεινὰ καὶ κτήνη διάφορα ἐρχόμενα εἰς τὴν κιβωτόν (Γεν. ζ', 22).

25 Ὁ κατακλυσμός.

§ 19. Πλῆθος ὑδάτων καὶ ἄνθρωποι πνιγμένοι πολλοὶ καὶ ἀνάμεσα τὰ ὕδατα φαινόμενα κορυφαὶ βουνῶν, καὶ εἰς μίαν

κορυφῇ βουνῶ ἡ κιβωτὸς καὶ ὁ Νῶε προκύπτει ἀπὸ ἓνα παράθυρον βαστάζων εἰς τὸ χέρι του περιστερὰν (Γεν. η', 8).

Ἡ θυσία τοῦ Νῶε.

§ 20. Βουνά καὶ ἐπάνω ἡ κιβωτὸς καὶ θηρία καὶ κτήνη καὶ πετεινὰ ἐξερχόμενα ἐκ τῆς κιβωτοῦ, καὶ ἔξωθεν θυμαστηρίων 5 ἔχον ἐπάνω πρόβατα καὶ ἄλλα καθαρὰ ζῶα καὶ πετεινά, καὶ τριγύρου αὐτοῦ ὁ Νῶε καὶ οἱ υἱοὶ του καὶ αἱ γυναῖκές των, ἔχοντες τὰ χέρια ὑψωμένα εἰς τὸν οὐρανόν (Γεν. η', 20).

Ὁ Νῶε φυτεύων ἀμπελῶνα.

§ 21. Ἄνθρωποι σκάπτοντες καὶ εἰς βαστῶν λωστὸν τρυπᾷ 10 τὴν γῆν, καὶ ὁ Νῶε ὑπισθεν αὐτοῦ μὲ τὸ ἓνα χέρι βαστῶν κλήματα καὶ μὲ τὸ ἄλλο βάνει αὐτὰ εἰς τὲς τρύπες (Γεν. θ', 20).

Ὁ Νῶε μεθυσθεὶς ἐκ τοῦ οἴνου ἐγυμνώθη.

§ 22. Σπήτια καὶ ὁ Νῶε καθήμενος, ἔχων κανάτι καὶ πίνων μὲ μουσόρι· καὶ παρέχει πάλιν αὐτὸς κοιμώμενος ἔγυμνωμένος 15 ἕως τὴν κοιλίαν, καὶ οἱ δύο του υἱοί, ὁ Σὴμ καὶ ὁ Ἰάφεθ, ἔχοντες εἰς τὴν πλάτην τους ἱμάτιον πηγαίνουσι πρὸς αὐτόν ὑπισθοφανῶς· καὶ ὁ Χάμ ὑπισθεν αὐτῶν, βλέπων τὸν Νῶε δείχνει αὐτὸν πρὸς αὐτούς (Γεν. θ', 21—24).

Ἡ πυργοποιία.

20

§ 23. Κάστρον καὶ πύργος πολλὰ ὑψηλὸς καὶ ἄνθρωποι ἐπάνω αὐτοῦ κτίζοντες ἄλλοι μὲ σφυρία, ἄλλοι μὲ ἄλλα ἐργαλεῖα· ἄλλοι φέρουσι πλίνθους, ἄλλοι νερόν, ἄλλοι πηλόν, ἄλλοι καίοντες πλίνθους· καὶ ἐπάνωθεν τοῦ πύργου νέφη πολλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν 25 ἐξερχόμενα γλῶσσαι πύρινα διαμερίζονται ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν (Γεν. ια', 1—8).

Ὁ Ἀβραὰμ προστάζεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ ἐξέλθῃ.

§ 24. Ὁ Ἀβραὰμ ἰστάμενος, βλέπων ἄνω, καὶ ἐπάνωθεν του οὐρανὸς καὶ ἀκτὶς κατερχομένη εἰς αὐτόν καὶ μέσ' τὴν ἀκτῖνα 30

αὐτὰ τὰ γράμματα· «Ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ δεῦρο εἰς γῆν, ἣν ἄν σοι δείξω» (Γεν. ιβ', 1).

Ὁ Ἀβραάμ πηγαίνων εἰς Αἴγυπτον.

§ 25. Ὁ Ἀβραάμ καρβαλλάρης καὶ ἡ Σάρρα ὀπίσω του καὶ 5 ἔμπροσθεν αὐτῶν κάστρον, καὶ εἰς τὴν πόρταν τοῦ κάστρου ἄνθρωποι βλέποντες αὐτούς (Γεν. ιβ', 10).

Ὁ Φαραὼ λαβὼν τὴν Σάρραν γυναῖκα τοῦ Ἀβραάμ, ἐτάζεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

§ 26. Παλάτια καὶ ὁ βασιλεὺς Φαραὼ κοιμώμενος ἐπὶ κλίνης 10 χρυσοῦς, καὶ εἰς ἄγγελος ἐπάνωθεν του βαστῶν σπαθὶ φοβερίζει αὐτόν, καὶ ἡ Σάρρα εἰς ἓνα μέρος προσευχομένη (Γεν. ιβ', 17).

Ὁ Ἀβραάμ λαβὼν τὴν γυναῖκά του Σάρραν ἀμίαντον ἀπὸ τὸν Φαραὼ, ἔρχεται εἰς τὴν ἔρημον.

§ 27. Παλάτι καὶ ὁ Φαραὼ καθήμενος εἰς θρόνον καὶ στρα- 15 τιῶται πλησίον του καὶ ὁ Ἀβραάμ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, βαστῶν τὴν Σάρραν ἀπὸ τὸ χέρι καὶ ὁ βασιλεὺς δείχνει αὐτὴν πρὸς αὐτόν· καὶ παρέχει πάλιν ὁ Ἀβραάμ καρβαλλάρης καὶ ἡ Σάρα ὀπισθεν του καὶ ὁ Λῶτ καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ φεύγοντες μετ' αὐτοῦ καὶ πρόβατα καὶ ἄλλα ζῶα (Γεν. ιβ', 18—20).

20 Ὁ Ἀβραάμ πατάξας τὸν βασιλέα Χολοδογόμορ καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, λουτρώνει τὸν Λῶτ.

§ 28. Στρατιῶται διώκοντες ἄλλους στρατιώτας καὶ βασιλεῖς καὶ κατακίπτοντες αὐτούς, καὶ ὁ Ἀβραάμ ἐν μέσφ αὐτῶν ἄρμα- 25 τωμένος, βαστῶν τὸν Λῶτ ἀπὸ τὸ χέρι· καὶ ὀπισθεν αὐτῶν ἄλογα καὶ πρόβατα καὶ βόες (Γεν. ιδ', 14—16).

Ὁ Μελχισεδὲκ προῦπαντῶν τὸν Ἀβραάμ.

§ 29. Ὁ δίκαιος Μελχισεδὲκ φορῶν ἱερατικὴν στολὴν καὶ βαστάζων δίσκον μὲ τρεῖς ἄρτους καὶ κανάτι μὲ κρασί, καὶ ὁ

Ἀβραάμ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἄρματομένος καὶ ὁ Λῶτ μετ' αὐτοῦ καὶ ἄλλοι στρατιῶται καὶ ἄλογα καὶ πρόβατα καὶ βόες. (Γεν. ιδ', 17).

Ἡ φιλοξενία τοῦ Ἀβραάμ.

§ 30. Σπήτια καὶ τρεῖς ἄγγελοι καθήμενοι εἰς τράπεζαν, ἔχοντες ἔμπροσθεν τους εἰς σκουτέλι βουδοκέφαλον καὶ ψωμῖα καὶ 5 ἄλλα μουσοῦρια μὲ φαγητὰ καὶ κανάτι μὲ κρασί καὶ ποτήρι· καὶ ἐκ δεξιῶν αὐτῶν ὁ Ἀβραάμ, φέρων μουσοῦρι σκεπασμένον· ἐξ ἀριστερῶν ἡ Σάρρα φέρουσα μουσοῦρι μὲ ὄρνιθα βρασμένην (Γεν. ιη', 6—15).

Ὁ ἔμπρησμός Σοδόμων καὶ Γομόρρας. 10

§ 31. Νέφη καὶ ἐπάνω αὐτῶν τρεῖς ἄγγελοι βλέποντες κάτω καὶ ἐκ τῶν νεφελῶν κατερχομένη φλόξ, καὶ ὑποκάτω σπήτια χαλασμένα καίόμενα καὶ ἀνάμεσα τὰ σπήτια ἄνθρωποι ἀποθαμ- 15 μένοι· καὶ παρέχει, ἐπάνω εἰς βουνόν, ὁ Λῶτ καὶ οἱ δύο τοῦ θυγατέρες φεύγουσαι, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ὀπισθεν αὐτῶν λευκὴ ὡς 15 ἄλας, βλέπουσα εἰς τὰ ὀπισθεν (Γεν. ιδ', 24—26).

Ἡ θυσία τοῦ Ἀβραάμ.

§ 32. Ὁ Ἀβραάμ ἐπάνω εἰς βουνόν, ἔχων τὸν Ἰσαὰκ μικρὸ παιδὶ δεμένον ἐπάνω εἰς ξύλα καὶ βαστῶν μάχαιραν, ἵνα σφάξῃ 20 αὐτόν· καὶ εἰς ἄγγελος ἐπάνωθεν αὐτοῦ δεικνύει αὐτῷ τὸν κριὸν δεμένον ἀπὸ τὰ κέρατα εἰς τὸ φυτόν, λέγων εἰς χαρτί· «Ἀβραάμ Ἀβραάμ, μὴ ἐπιβάλλῃς τὴν χεῖρά σου εἰς τὸ παιδάριον»· καὶ ὑποκάτω τοῦ βουνοῦ δύο νέοι κρατοῦντες ὄνον σαμαρωμένον (Γεν. 25 κβ', 9—14).

Ὁ Ἰσαὰκ εὐλογῶν τὸν Ἰακώβ. 25

§ 33. Σπήτια καὶ ὁ Ἰσαὰκ πολλὰ γέρων ἐπάνω εἰς κλίνην, καὶ πλησίον αὐτοῦ τράπεζα μὲ φαγητὰ καὶ ὁ Ἰακώβ νέος, γονα-

τισμένος ἔμπροσθέν του· αὐτὸς δὲ μὲ τὸ ἓνα χέρι βαστᾷ τὸν Ἰακώβ ἀπὸ τῆν κεφαλὴν καὶ μὲ τὸ ἄλλο εὐλογεῖ αὐτόν· καὶ ὁ Ἡσαΐ ἐπάνω εἰς βουνά, βαστῶν τέσον κωνηγᾶ ζῶα (Γεν. κζ', 28).

Ἡ κλίμαξ τοῦ Ἰακώβ.

5 § 34. Ὁ Ἰακώβ ἀρχιγένης κοιμώμενος, καὶ ἐπάνωθεν του σκάλα ἀκουμπίζουσα εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνουν καὶ καταβαίνουν εἰς αὐτήν (Γεν. κη', 12).

Τὰ ἐνόπνια Ἰωσήφ τοῦ παγκάλου.

10 § 35. Ὁ Ἰωσήφ νέος ἀγένειος κοιμώμενος, καὶ ἐπάνωθεν αὐτοῦ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ ἑνδεκα ἀστέρες· καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ δώδεκα δεμάτια ἀτάχυα, τὸ ἓνα ἰστάμενον ὄρθιον καὶ τὰ ἄλλα τριγύρου του ὀλίγον κλιτά, ὡς προσκυνοῦντα αὐτό (Γεν. λζ', 9).

15 Ὁ Ἰωσήφ πωλούμενος τοῖς Ἰσμαηλίταις παρὰ τῶν ἀδελφῶν του.

§ 36. Λάκκος καὶ ὁ Ἰωσήφ ἀγένειος ἔσω, καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ αὐτοῦ κρατοῦντες αὐτὸν ἀπὸ τὰ χέρια τὸν εὐγάνουν ἐκ τοῦ λάκκου· καὶ πλησίον οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ καὶ πρόβατα, καὶ οἱ Ἰσμαηλίται με καμήλας μετροῦντες εἰς μίαν πέτραν ἄσπρα, καὶ αὐτοὶ 20 λαμβάνουν αὐτά (Γεν. λζ', 28).

Ὁ Ἰωσήφ καταλιπὼν τὸν χιτῶνα ἔφυγε τὴν ἄμαρτίαν.

25 § 37. Παλάτια καὶ γυνὴ καθήμενη εἰς κλίνην, βαστάζουσα τὸν Ἰωσήφ ἀπὸ τὸ ροῦχον· ὁ δὲ Ἰωσήφ φεύγει, ἀφίνων τὸ ροῦχόν του εἰς αὐτήν (Γεν. λθ', 12—13).

Ὁ Ἰωσήφ ἐν τῇ φυλακῇ διαλύων τὰ ἐνόπνια τοῦ ἀρχισιτοπιοῦ καὶ ἀρχοινοχόου.

§ 38. Φυλακὴ καὶ μέσον αὐτῆς ὁ Ἰωσήφ καὶ δύο ἄνθρωποι ἔμπροσθεν αὐτοῦ γονατιστοί, ὡς ὀμιλοῦντες αὐτῷ· ὁ εἷς ἔχων

εἰς τὸ κεφάλι του δίσκον μέγαν μὲ φαγητὰ καὶ ἐπάνωθεν αὐτοῦ κατερχόμενα πουλλία τρώγουν αὐτά· ὁ δὲ ἄλλος μὲ τὸ ἓνα χέρι βαστῶν ποτήρι, μὲ τὸ ἄλλο στύφει σταφύλι μέσα εἰς αὐτό (Γεν. μ', 9—20).

Ὁ Ἰωσήφ διαλύων τὸ ἐνόπνιον Φαραώ. 5

§ 39. Παλάτια καὶ ὁ βασιλεὺς κοιμώμενος εἰς κλίνην χρυσῆν, καὶ ἔξωθεν τοῦ παλατίου βουνά καὶ ποταμός, καὶ ἔξωθεν τοῦ ποταμοῦ βόσκοντες ἑπτὰ βόες παχεῖς καὶ ξανθοὶ καὶ ἄλλοι ἑπτὰ βόες μαῦροι καὶ ἀδύνατοι, εὐγαίνοντες ἀπὸ τὸν ποταμόν· καὶ πλησίον ἑπτὰ στάχυα καλὰ καὶ γεμάτα καὶ ἄλλα ἑπτὰ ἀχμανά 10 καὶ λιμά· καὶ παρέχει πάλιν ὁ βασιλεὺς καθήμενος εἰς θρόνον καὶ ὁ Ἰωσήφ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, λέγων εἰς χαρτί· «Αἱ ἑπτὰ βόες αἱ καλαί, ἑπτὰ ἔτη καλὰ ἔστιν· αἱ δὲ ἑπτὰ βόες αἱ κακαί, ἑπτὰ ἔτη κακά ἔστιν» (Γεν. μα', 26).

15 Ὁ Ἰωσήφ καθιστάμενος ὑπὸ τοῦ Φαραώ κύριος πάσης γῆς Αἰγύπτου.

§ 40. Ὁ Φαραώ καθήμενος εἰς θρόνον καὶ στρατιῶται πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὁ Ἰωσήφ καθήμενος εἰς ἀμάξι χρυσό, καὶ δύο ἄλογα σύρουν τὸ ἀμάξι καὶ ἔμπροσθεν ἑνας σαλπίζων καὶ ὀπισθεν πολλοὶ στρατιῶται μὲ κοντάρια καὶ ἄλλοι 20 πολλοὶ ἄνθρωποι ἀκολουθοῦντες (Γεν. μα', 40—45).

Ὁ Ἰωσήφ προσκυνούμενος ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του.

§ 41. Παλάτι καὶ ὁ Ἰωσήφ ἀρχιγένης, καθήμενος εἰς θρόνον ὡς βασιλεὺς, καὶ οἱ δέκα ἀδελφοὶ του γονατιστοὶ ἔμπροσθέν του, καὶ ὀποκάτωθεν τοῦ παλατίου ζῶα φορτωμένα μὲ σακκία 25 (Γεν. μβ', 6).

Ὁ Ἰωσήφ γνωριζόμενος εἰς τοὺς ἀδελφούς του.

§ 42. Παλάτι καὶ ἐν αὐτῷ ὁ Ἰωσήφ ἀσπαζόμενος τοὺς ἀδελφούς του, καὶ ἔξωθεν πάλιν τοῦ παλατίου οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ

περίλυτοι και ζῶα και σακκία ῥιμμένα εἰς τὴν γῆν και στρατιῶ-
ται ἀνοίγοντες αὐτά, και εἷς στρατιώτης εὐγάνων ἀπὸ τὸ σακκί
τοῦ Βενιαμὴν κούπαν ἀργυρῆν (Γεν. με', 1—3).

5 Ὁ Ἰωσήφ προῦπαντῶν τὸν πατέρα του Ἰακώβ
και τοὺς ἀδελφοὺς του.

§ 43. Κάστρον και ἔξωθεν αὐτοῦ στρατιῶται και ἄρχοντες
καβαλλαρῆοι, και ἔμπροσθεν αὐτῶν ἄλογον χρυσοσελωμένον και
χρυσοχαλινωμένον βασταζόμενον ὑπὸ δύο στρατιωτῶν χρυσοφόρων
και ἔμπροσθεν αὐτῶν πεζὸς ὁ Ἰωσήφ, ἀσπαζόμενος τὸν πατέρα
10 του Ἰακώβ· και οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ὀπισθεν τοῦ Ἰακώβ και ζῶα
φορτωμένα και ἀμάξια με γυναῖκες κρατούσες παιδία (Γεν.
με', 29).

Ὁ Ἰακώβ εὐλογῶν τοὺς υἱοὺς Ἰωσήφ.

§ 44. Ὁ Ἰακώβ καθήμενος ἐπάνω εἰς κλίνην και ἔμπροσθεν
15 αὐτοῦ ὁ μὲν Μανασσῆς ἐκ δεξιῶν, ὁ δὲ Ἐφραὶμ ἐξ ἀριστερῶν·
ὁ δὲ Ἰακώβ ἔχων τὰς χεῖράς του ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν σταυ-
ροειδῶς, τὴν μὲν δεξιάν εἰς τὸν Ἐφραὶμ, τὴν δὲ ἀριστεράν εἰς
τὸν Μανασσῆ, και ὁ Ἰωσήφ ὀπισθεν τῶν υἱῶν του θαυμάζων
(Γεν. μη', 14—16).

20 Ὁ Ἰακώβ εὐλογῶν τοὺς εἰς υἱοὺς του.

§ 45. Ὁ Ἰακώβ καθήμενος εἰς κλίνην και ἔχων τὰς χεῖράς
του ἀπλωμένας εὐλογεῖ, και οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἔμπροσθεν του γονατι-
μένοι (Γεν. μη', 28).

25 Ὁ προφήτης Μωυσῆς εὐρίσκειται ὑπὸ τῆς
θυγατρὸς Φαραὼ ἐν τῇ θίβει.

§ 46. Βουνὰ και ποταμὸς ἐν μέσῳ αὐτῶν, και στήν ἄκρην
τοῦ ποταμοῦ σεντουκόπουλον και μία βασιλοπούλα καθήμενη εἰς

θρόνον, και ἐκ δεξιῶν και ἀριστερῶν δύο κορίτσια βαστάζοντα
μανδῆλι ὀπισθεν αὐτῆς, και ἄλλο κορίττι ἀνοίγον τὸ σεντούκι
ἔμπροσθεν αὐτῆς και εὐγάνον ἐξ αὐτοῦ παιδίον (Ἐξὸδ. β', 6).

Ὁ Μωυσῆς ποιμαίνων τὰ πρόβατα ὁρᾷ καιομένην
τὴν βάτον. 5

47. Ὁ Μωυσῆς λύων τὸ ὑπόδημά του και τριγύρω αὐτοῦ
πρόβατα και ἔμπροσθεν του βάτος καιομένη, και εἰς τὸ μέσον
αὐτῆς ἡ Παναγία εἰς πόλον με τὸ βρέφος· και εἰς τὸ πλάγι αὐτῆς
εἷς ἄγγελος βλέπων πρὸς τὸν Μωυσῆν· και εἰς τὸ ἄλλο μέρος
τῆς βάτου πάλιν ὁ Μωυσῆς ἰστάμενος, ἔχων τὴν μίαν χεῖρα
10 ἀπλωμένην και με τὴν ἄλλην βαστῶν ῥάβδον (Ἐξὸδ. γ', 2—4).

Ὁ Μωυσῆς εὐαγγελιζόμενος τοῖς Ἑβραίοις
τὴν ἀπολύτρωσιν αὐτῶν.

§ 48. Ὁ Μωυσῆς ἰστάμενος και ὁ Ἄαρὼν πλησίον αὐτοῦ,
και ἔμπροσθεν αὐτοῦ πολλοὶ Ἰουδαῖοι προσκυνῶντες αὐτόν
15 (Ἐξὸδ. δ', 30—31).

Ὁ Μωυσῆς λέγων τῷ Φαραὼ ἵνα ἐξαποστείλῃ
τοὺς Ἑβραίους.

§ 49. Παλάτια και ὁ Φαραὼ καθήμενος εἰς θρόνον και
ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὁ Μωυσῆς και Ἄαρὼν, και ἔμπροσθεν αὐτῶν
20 μέγας ὄφεις εἰς τὴν γῆν, καταπίνων ἄλλους μικροὺς ὄφεις· και
ἄλλοι ἄνθρωποι πλησίον με καλουπάκια και σαρίκια, βαστάζοντες
χαρτία· και ἔξωθεν τοῦ παλατίου Ἑβραῖοι, ἄλλοι ἀνακατόνοντες
λάσπην με ἄχυρον, ἄλλοι φτιάνοντες πλίνθους, ἄλλοι φήνοντες
αὐτούς· και ἄλλοι Αἰγύπτιοι δέροντες αὐτούς (Ἐξὸδ. ε', 1—18). 25

Αἱ δέκα πληγαὶ Αἰγύπτου.

§ 50. Πληγὴ α'. Ὁ Ἄαρὼν διὰ τῆς ῥάβδου αὐτοῦ μετα-
βάλλει τοὺς ποταμοὺς και τὰ ὕδατα τῆς Αἰγύπτου εἰς αἷμα. Πο-

ταμοὶ καὶ βρύσες ὕλον αἷμα καὶ ὁ Μωυσῆς ἰστάμενος καὶ ὁ Ἄαρὼν ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔχει τὴν ῥάβδον του εἰς τὸν ποταμὸν, καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ἀποροῦντες καὶ λυπούμενοι, ὡς μὴ δυνάμενοι πιεῖν (Ἐξόδ. ζ', 20).—Πληγὴ β'. Ὁ Ἄαρὼν μετὰ τοῦ Μωυσέως βαλὼν τὴν ῥάβδον του εἰς τὸν ποταμὸν ἐξήγαγε τοὺς βατράχους (η', 6).—Πληγὴ γ'. Ὁ Ἄαρὼν μετὰ τοῦ Μωυσέως πατάσας ἐν τῇ ῥάβδῳ αὐτοῦ τὴν γῆν ἐξήγαγε τοὺς κώνωπας (η', 17).—Πληγὴ δ'. Πλήθος κυνόμυιες κατεσθίουσαν τοὺς Αἰγυπτίους (η', 24).—Πληγὴ ε'. Θάνατος τῶν ζώων τῶν Αἰγυπτίων (θ', 6).—Πληγὴ ς'. Ὁ Μωυσῆς καὶ Ἄαρὼν ῥίψαντες εἰς τὸν ἀέρα κατέναντι Φαραὼ τὴν αἰθάλην ἐπήγαγον τὰς φλυκτῖδας τοῖς Αἰγυπτίοις (θ', 10).—Πληγὴ ζ'. Ὁ Μωυσῆς ἐκτείνας τὴν χεῖρα εἰς τὸν οὐρανὸν κατήγαγε τὴν χάλαζαν καὶ τὸ πῦρ καὶ διέφθειρε τὰ κτήνη καὶ τὰ φυτὰ τῆς Αἰγύπτου (θ', 25).—Πληγὴ η'. Ὁ Μωυσῆς ἐκτείνας τὴν ῥάβδον εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπήγαγε τὴν ἀκρίδα (ι', 13—15).—Πληγὴ θ'. Ὁ Μωυσῆς ἐκτείνας τὴν χεῖρα εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπήγαγε τὸ ψηλαφητὸν σκότος (ι', 22).—Πληγὴ ι'. Ἄγγελος κατελθὼν ἐπάταξε τὰ πρωτότοκα τῶν Αἰγυπτίων, ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους (ιβ', 29).

20 Ὁ Μωυσῆς ποιῶν τὸ πάσχα μετὰ τῶν Ἑβραίων.

§ 51. Σπήτια καὶ τράπεζα καὶ ἐπάνω αὐτῆς ἀρνίον ψημένον καὶ πλατέα ψωμῖα, καὶ τριγύρου ὁ Μωυσῆς καὶ Ἄαρὼν καὶ ἄλλοι Ἑβραῖοι ἰστάμενοι, φοροῦντες ὑποδήματα καὶ βαστάζοντες ῥαβδία τρώγουν (Ἐξόδ. ιβ', 43).

25 Ὁ Μωυσῆς περάσας τοὺς Ἰσραηλίτας διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης καταποντίζει τοὺς Αἰγυπτίους.

30 § 52. Θάλασσα καὶ ἔξωθεν γυναῖκες χορεύουσαι καὶ πλήθος Ἑβραίων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἔχοντες εἰς τὰς ἀγκάλας καὶ εἰς τοὺς ὤμους των βρέφη καὶ ὁ Μωυσῆς κτυπῶν μετὰ τὴν ῥάβδον του τὴν θάλασσαν, καὶ στρατιῶται ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, φαινόμενοι ἄλλοι ὡς τὴν μέσην, ἄλλοι ὡς τὸ κεφάλι καὶ ἄλλοι τὸ ἄλογον καὶ ἄλλοι τὸ ἄμάξι (Ἐξόδ. ιδ', 27—29).

Ὁ Μωυσῆς γλυκαίνει τὰ πικρὰ ὕδατα.

§ 53. Βουνὸν καὶ λάκκος μετὰ νερὸν καὶ ὁ Μωυσῆς βάλλων τὴν ῥάβδον του εἰς τὰ ὕδατα καὶ Ὁρ καὶ ὁ Ἄαρὼν πλησίον αὐτοῦ καὶ πλήθος Ἑβραίων ὕπισθεν αὐτῶν καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους πίνοντες ὕδωρ (Ἐξόδ. ιε', 25).

Ὁ Μωυσῆς μετὰ τὸν λαὸν ἦλθον εἰς Αἰλιεῖμ εἰς τὰς δώδεκα πηγὰς ὑδάτων καὶ σ' στελέχη φοινίκων.

§ 54. Βουνὸν καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐξερχόμενοι δώδεκα πηγαί, καὶ ἐπάνω αὐτοῦ ἑβδομήντα φοίνικες καὶ ὁ Μωυσῆς μετὰ τὸ πλήθος τῶν Ἑβραίων ἔμπροσθεν τῶν πηγῶν (Ἐξόδ. ιε', 27).

Ὁ Μωυσῆς ἀπλώσας τὰς χεῖρας ἐν τῷ ὄρει ἐτροπώσατο τὸν Ἀμαλήκ.

§ 55. Ὁ Μωυσῆς ἐπάνω εἰς βουνὸν καθήμενος εἰς πέτραν καὶ ἀπὸ τὰ δύο τοῦ μέρη ὁ Ὁρ καὶ Ἄαρὼν βαστάζοντες ὑψηλὰ τὰς χεῖράς του, καὶ κάτωθεν τοῦ βουνοῦ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ νέος διώκει τοὺς ἀλλοφύλους μαζί μετὰ τοὺς Ἑβραίους καὶ κατακόπτουν αὐτοὺς οἱ Ἑβραῖοι (Ἐξόδ. ιζ', 11—13).

Ὁ Μωυσῆς λαμβάνων τὸν νόμον.

§ 56. Ὅρος ὑψηλὸν καὶ εἰς τὴν κορυφὴν του ὁ Μωυσῆς γονατιστός, βαστῶν τὰς πλάκας, καὶ ἐπάνωθεν αὐτοῦ νέφαλα πολλὰ μετὰ ἄπειρον φῶς καὶ ἄγγελοι σαλπίζοντες καὶ κατώτερα εἰς τὸ βουνὸν πάλιν ὁ Μωυσῆς, συντρίβων τὰς πλάκας· κάτωθεν δὲ τοῦ βουνοῦ οἱ Ἑβραῖοι τρώγοντες καὶ πίνοντες καὶ χορεύοντες, καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν κολῶνα ὑψηλὴ καὶ ἐπάνω αὐτῆς μόσχος χρυσοῦς, καὶ ὁ Ἄαρὼν ἰστάμενος παράμερα λυπεῖται.

Ὁ Μωυσῆς καὶ Ἄαρὼν λειτουργοῦντες εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου.

§ 57. Στόλοι τέσσαρες χρυσοὶ καὶ ἐπάνωθεν αὐτῶν τέσσαρα χρυσοῦφαντος μετὰ ἑξαπτέρυγα ἀπλωμένα, καὶ ὑποκάτω αὐτῆς ἡ

κιβωτός χρυσομένη, και ἐπάνω αὐτῆς ἡ χρυσῆ στάμνος και ἡ
 ἐπτάφωτος λυχνία και πέντε ἄρτοι· και ἐπάνωθεν τῆς κιβωτοῦ ἡ
 Παναγία μετὰ βρέφους μέσα εἰς πόλον· και ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος τῆς
 κιβωτοῦ ὁ Μωυσῆς βαστῶν τὴν ῥάβδον του και τὰς πλάκας, και
 5 ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ Ἄαρὼν με ἱερατικὴν στολὴν και με μίτραν
 εἰς τὴν κεφαλὴν του και εἰς τὸ ἕνα χέρι βαστῶν θυμιατήριον χρυσοῦν
 και εἰς τὸ ἄλλο τὴν βλαστήσασαν αὐτοῦ ῥάβδον· και ὑποκάτω
 τῆς κιβωτοῦ οἱ δύο του υἱοί, Ναβὰδ και Ἀβιοὺδ, με τὰς ἱερατι-
 κάς στολάς και με θυμιατά, κείμενοι ἀποθαμμένοι κατὰ γῆς· και
 10 ἔξωθεν τῆς σκηνῆς λαὸς πολὺς και θυσιαστήριον, ἔχον πρόβατα
 και πετεινά καιόμενα ἐπάνω (Λευιτ. θ', 23. ι', 1).

Ὁ Μωυσῆς πατάξας τῆ ῥάβδῳ μετὰ θυμοῦ τὴν
 πέτραν ἐξήγαγε τὸ ὕδωρ.

§ 58. Ὁ Μωυσῆς ἰστάμενος και κτυπὼν τὴν πέτραν με ῥάβδον
 15 και ἐκ τῆς πέτρας ἐξερχόμενον ὕδωρ· και παιδία πέρνουν νερὸν
 με ἀγγεῖα και τὸ πλῆθος τῶν Ἑβραίων, ἄνδρες και γυναῖκες,
 πλησίον τοῦ Μωυσέως· και ἐπάνω τῆς πέτρας αὐτὰ τὰ γράμματα·
 «Τὸ ὕδωρ τῆς ἀντιλογίας» (Ἀριθμ. κ', 11—13).

Ὁ Βαλαὰμ ἀπερχόμενος καταρασθῆναι τοὺς
 20 Ἑβραίους, κωλύεται ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου.

§ 59. Δύω ἀμπέλια και ἐν μέσῳ τῶν φραγμῶν τῶν ἀμπε-
 λίων ὁ Βαλαὰμ καβαλλάρης εἰς μουλᾶρι και δέρνων αὐτὸ με
 δικανίκι, τὸ δὲ μουλᾶρι γονατιστὸν και γυρίζον ὅπισθεν τὸ πρόσω-
 πόν του πρὸς τὸν Βαλαὰμ· και ὁ ἄρχων Μιχαὴλ ἰστάμενος
 25 ἔμπροσθεν αὐτοῦ με σπαθί ξεγυμνωμένον, και παρέχει οἱ ἄρχον-
 τες τοῦ βασιλέως καβαλλαρεῖς εἰς τὰ ἄλογά τους, ἐν μέσῳ
 δύο βουνῶν (Ἀριθμ. κβ', 23—32).

Ὁ Βαλαὰμ κληθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως Βαλαὰκ κατα-
 ρασθῆναι τοὺς Ἑβραίους, αὐτὸς εὐλογεῖ αὐτούς.

30 § 60. Ὁ Μωυσῆς με τοὺς Ἑβραίους πολεμῶν τοὺς Μωα-
 βίτας, και ἐπάνω εἰς ὄρος ἐπτὰ θυσιαστήρια, ἔχον καθ' ἕνα

ἐπάνω του ταῦρον και κριόν· και ὁ βασιλεὺς Βαλαὰκ και οἱ ἄρχον-
 τές του πλησίον, και ὁ Βαλαὰμ ἔμπροσθεν αὐτῶν, βλέπων
 κάτω τοὺς Ἑβραίους εὐλογεῖ αὐτούς, λέγων εἰς χαρτί· «Ἀνατε-
 λεῖ ἄστρον ἐξ Ἰακώβ· ἀναστήσεται ἄνθρωπος ἐξ Ἰσραὴλ και
 θραύσει τοὺς ἀρχηγούς Μωάβ» (Ἀριθ. κδ', 1—10, 17). 5

Ἡ κοίμησις τοῦ Μωυσέως.

§ 61. Ὁ Μωυσῆς κείμενος ὕπτιος, ἀποθαμμένος ἐπάνω
 εἰς βουνόν, και ὁ Διάβολος σκυπτὸς εἰς τοὺς πόδας του και ὁ
 Ἀρχάγγελος ἰστάμενος πλησίον τῆς κεφαλῆς του και ἔχων ἀ-
 πλωμένα τὰ χέρια πρὸς τὸν Διάβολον ἐπιτιμᾷ αὐτὸν μετὰ σπά- 10
 θης (Δευτ. λδ', 5).

Οἱ δώδεκα ἱερεῖς οἱ αἵροντες τὴν κιβωτόν.

§ 62. Δώδεκα ἱερεῖς βαστάζοντες εἰς τοὺς ὤμους των τὴν
 κιβωτόν και ἰστάμενοι ἐν μέσῳ τοῦ Ἰορδάνου εἰς ξηράν· και ὁ-
 πισθεν αὐτῶν ἀμάξι με δύο βόδια και ὁ ἀμαξάρης κουντῶν 15
 αὐτά, και τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ με τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ δια-
 περῶντες τὸν Ἰορδάνην (Ἰησ. Ναυῆ γ', 15—17).

Ὁ Ἰησοῦς Ναυῆ βλέπων τὸν ἀρχιστράτηγον
 Κυρίου.

§ 63. Ὁ ἄρχων Μιχαὴλ με στρατιωτικὰ φορέματα, βα- 20
 στῶν γυμνὸν σπαθί, και ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ μιξαιπόλιος, γονατι-
 σμένος ἔμπροσθεν αὐτοῦ, βλέπων πρὸς αὐτὸν και λύων τὸ ὑπό-
 δημα τῶν ποδῶν του (ε', 13—15).

Ἄγγελος Κυρίου ὄφθεις τῷ Γεδεὼν θερίζοντι, 25
 ἐνισχύει αὐτὸν κατὰ τοῦ Μαδιάμ.

§ 64. Χωράφια και ἄνθρωποι θερίζοντες σῖτον, και θυσιαστήριον
 καιόμενον και ὁ ἄρχων Μιχαὴλ βαστῶν ῥάβδον ἐν τῇ χειρὶ

αὐτοῦ, ἐγγίζει αὐτὴν εἰς τὸ θυσιαστήριον· καὶ ὁ Γεδεὼν γονατισμένος ἔμπροσθεν τοῦ ἔχων τὰ χεῖρα ἀπλωμένα εἰς αὐτὸν καὶ ὄρεπᾶν κείμενον πλησίον αὐτοῦ (Κριτ. ζ', 20—22).

5 Ὁ Γεδεὼν ἐξεπίασε τὸν πόκον καὶ ἔσταξε ὀρόσος πλήρης λεκάνης.

§ 65. Βουνὰ καὶ ἁλών καὶ μέσον ὁ Γεδεὼν προσευχόμενος, καὶ ἓνα ποκάρι μαλλί ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατερχομένη βροχὴ εἰς τὸ ποκάρι καὶ πάλιν ὁ Γεδεὼν ἔξωθεν τοῦ ἁλωνίου, στύπτων τὸ ποκάρι μέσα εἰς λεκάνην (Κριτ. ζ', 38).

10 Ὁ Μανωὲ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ εὐαγγελίζονται τὸν τόκον Σαμφὼν παρὰ τοῦ ἀγγέλου.

§ 66. Ὁ Μανωὲ γέρων φαρακλὸς καὶ ἡ γυνὴ του πλησίον, γονατισμένοι, ἔχοντες τὰς χεῖρας καὶ ὄμματα ἄνω καὶ ἔμπροσθεν αὐτῶν θυσιαστήριον καὶ ἔριφος καιόμενος ἐπάνω αὐτοῦ καὶ 15 ὁ ἀρχάγγελος ἀνερχόμενος ὁμοῦ μετὰ τὴν φλόγα εἰς τὸν οὐρανόν (Κριτ. ιγ', 2—21).

Ὁ Σαμφὼν φονεύων τὸν λέοντα

§ 67. Ὁ Σαμφὼν ἰστάμενος καὶ μετὰ τὸν ἓνα πόδα πατῶν λέοντα καὶ μετὰ τὰς χεῖράς του στρίφων τὴν κεφαλὴν του καὶ 20 συντριβὼν αὐτόν (Κριτ. ιδ', 5—6).

Ὁ Σαμφὼν δῆσας εἰς οὐρὰς τριακοσίων ἀλωπέκων λαμπάδας ἀναμμένας κατέκαυσε τὰς θημωνίας τῶν ἀλλοφύλων.

§ 68. Θημωνίαι σίτου καὶ ἀμπέλια καὶ ἐλιές καὶ χωράφια 25 καιόμενα, καὶ ἀλώπεκες ἐν μέσῳ αὐτῶν, ἔχουσαι εἰς τὰς οὐρὰς των λαμπάδας δεμένας· καὶ ὁ Σαμφὼν κρατῶν μίαν ἀλώπεκα καὶ δένων εἰς τὴν οὐρὰν τῆς λαμπάδα (Κριτ. ιγ', 4—6).

Ὁ Σαμφὼν μετὰ τὴν σιαγόνα τοῦ ὄνου φονεύει χιλιούς ἀλλοφύλους.

§ 69. Ὁ Σαμφὼν βαστῶν κατασάγονον ὄνου κρούει ἔμπροσθεν τοῦ ἀλλοφύλους· καὶ ὀπισθεν αὐτοῦ πολλοὶ φονευμένοι (Κριτ. ιε', 15). 5

Ὁ Σαμφὼν ἐκρίζωσας τὰς πύλας τῆς Γάζης ἀνάγει αὐτὰς εἰς τὸ ὄρος.

§ 70. Κάστρον ἀνοικτὸν χωρὶς πόρτες, καὶ ὁ Σαμφὼν βαστῶν τὰς θύρας εἰς τοὺς ὤμους του ἀναβαίνει εἰς ὄρος (Κριτ. ις', 3). 10

Ὁ Σαμφὼν ἐκτυφλούμενος ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων.

§ 71. Ὁ Σαμφὼν δεμένος μετὰ ἄλυσες καὶ οἱ ἀλλοφύλοι ἔμπροσθεν αὐτοῦ εὐγάνουν τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ ἡ Δαλιὰ ἢ πόρνη ἰσταμένη ὀπισθεν τοῦ κυττάζει αὐτόν (Κριτ. ις', 21). 15

Ὁ Σαμφὼν δραξάμενος τοὺς δύο κίονας τοῦ οἴκου γκρεμνίζει αὐτόν καὶ θανατοῖ τοὺς ἀλλοφύλους.

§ 72. Σπήτια κρεμισμένα καὶ ἄνθρωποι θανατωμένοι καὶ ὁ Σαμφὼν ἐν μέσῳ αὐτῶν θανατωμένος, βαστῶν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ δύο κολώνας (Κριτ. ις', 26—30). 20

Ὁ Σαμουὴλ λειτουργῶν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Κυρίου.

§ 73. Ναὸς καὶ θυσιαστήριον καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὁ Σαμουὴλ, μικρὸ παιδί φορῶν σιχάρην καὶ βαστῶν θυμιατόν, καὶ ὁ Ἡλεὶ ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν αὐτοῦ εὐλογῶν αὐτόν, καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ἄννα καὶ Ἐλκανὰ ὁ πατὴρ αὐτοῦ βλέποντες αὐτόν (Βασιλ. Α' γ', 1). 25

Ὁ Σαμουήλ ἀποκαλύπτεται ὑπὸ Κυρίου τὸν ἀφανισμόν τοῦ Ἡλεὶ τοῦ ἱερέως καὶ τῶν υἱῶν του.

§ 74. Νὰς καὶ ὁ Ἡλεὶ ὁ ἱερεὺς γέρων πολλὰ κοιμώμενος. καὶ ὁ προφήτης Σαμουήλ μικρὸ παιδίον πλησίον του, ἔχων τὴν
5 χεῖρα ἀπλωμένην εἰς αὐτὸν καὶ ὁμιλῶν αὐτῷ· καὶ πάλιν ὁ Σαμουήλ εἰς ἄλλο μέρος, καθήμενος εἰς κλίνην καὶ βλέπων ἄνω, καὶ εἷς ἄγγελος ἐπάνωθεν του εὐλογῶν αὐτόν (Βασιλ. Α', γ' 10 κῆ).

Ὁ ἀφανισμὸς Ἡλεὶ καὶ τῶν υἱῶν του.

§ 75. Κάστρον καὶ ὁ Ἡλεὶ ὁ ἱερεὺς κείμενος ὑπτίως μέσ'
10 τὸ σκαμνί του, καὶ ἡ κεφαλὴ του τζακισμένη, καὶ εἷς νέος ἔμπροσθέν του θαυμάζων· καὶ ἔξω τοῦ κάστρου οἱ Ἑβραῖοι διωκόμενοι ἀπὸ τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ἡ κιβωτὸς ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων βασταζομένη· καὶ Ὁφνεί καὶ Φινεές οἱ υἱοὶ τοῦ Ἡλεὶ μετὰ ἱερατικῆς στολῆς, πλησίον αὐτῆς κείμενοι κατὰ γῆς φονευμένοι (Βασιλ.
15 Α', δ' 11—19).

Οἱ ἀλλόφυλοι διὰ τὴν κιβωτὸν ποικίλως βασανισθέντες στρέφουσιν αὐτὴν πρὸς τοὺς Ἑβραίους.

§ 76. Δύο βόες σύρνοντες ἀμάξι, ἔχον ἐπάνω τὴν κιβωτόν· καὶ ὅπισθεν αὐτῆς μακρόθεν οἱ ἀλλόφυλοι, βλέποντες αὐτήν· καὶ
20 ἔμπροσθεν αὐτῆς χωράφια καὶ ἄνθρωποι θερισταὶ καὶ ἱερεῖς δεχόμενοι αὐτήν (Βασιλ. Α', ς', 11—13).

Ὁ Δαβὶδ χριόμενος βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ Σαμουήλ.

§ 77. Ὁ Δαβὶδ μικρὸ παιδί καὶ ὁ Σαμουήλ γέρων, χύων
25 μὲ τὸ κέρασ ἔλαιον εἰς τὸ μέτωπόν του· καὶ ὅπισθεν αὐτοῦ ὁ Ἰεσσαὶ ὁ πατὴρ του γέρων, καὶ οἱ ἑπτὰ ἀδελφοὶ του διάφοροι εἰς τὰς ἡλικίας θαυμάζοντες (Βασιλ. Α', ις', 13).

Ὁ Δαβὶδ φάλλων τὴν κινύραν ἔμπρὸς τοῦ Σαοὺλ ἀπελαύνει τὸ δαιμόνιον ἐξ αὐτοῦ.

§ 78. Ὁ βασιλεὺς Σαοὺλ γέρων καθήμενος εἰς θρόνον, ἔχων τὰ χεῖρά του πρὸς τὸν Δαβὶδ ἀπλωμένα, καὶ στρατιῶται πλησίον αὐτοῦ καὶ ὁ Δαβὶδ παιδίον βαστῶν κινύραν παίζει αὐτὴν ἔμπρο- 5 σθέν του (Βασιλ. Α', ις', 23).

Ὁ Δαβὶδ φονεύων τὸν Γολιάθ.

§ 79. Ὁ Δαβὶδ νέος ἀγένειος, ἔχων εἰς τὴν ζώνην του σφενδόνην κρεμασμένην καὶ εἰς τὸν ὄμῶν του τροβᾶν καὶ μὲ τὸ ἀριστερὸ χεῖρι βαστῶν κεφαλὴν καὶ μὲ τὸ δεξιὸν σπαθί· καὶ ὁ 10 ἀλλόφυλος Γολιάθ κείμενος κατὰ γῆς ἀρματωμένος καὶ ἀποκεφαλισμένος ἔμπροσθέν του· καὶ παρέχει οἱ Ἑβραῖοι διώκοντες τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ πάλιν παρέχει κορίτζια χορεύοντα μὲ κιθάρας καὶ τύμπανα (Βασιλ. Α', ις', 49—53).

Ὁ Δαβὶδ μὲ τὸν λαὸν φέρνει τὴν κιβωτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ. 15

§ 80. Δύο βόες σύρνον ἀμάξι καὶ ἐπάνω αὐτοῦ ἡ κιβωτὸς ὡσάν σεντοῦκι χρυσοῦν, καὶ δύο Χερουβίμ χρυσαῖ ἐπάνω αὐτῆς, καὶ ἔμπροσθεν αὐτῆς ὁ Δαβὶδ μὲ λευκὴν στολὴν παίζων τὴν κινύραν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἱερεῖς, ἄλλοι μὲ τύμπανα, ἄλλοι μὲ 20 κιθάρας, ἄλλοι μὲ σάλπιγγες· καὶ πλησίον τῆς κιβωτοῦ ὁ Ζάν κείμενος ἀποθαμμένος· καὶ ὅπισθεν πλῆθος λαοῦ ἀκολουθοῦντες (Βασιλ. Β', ς', 2—7).

Ὁ Δαβὶδ ἐλεγχθεὶς ὑπὸ τοῦ Νάθαν μετενόησε τὴν ἀμαρτίαν του. 25

§ 81. Παλάτι καὶ θρόνος χρυσοῦ καὶ ὁ Δαβὶδ ἔμπροσθεν αὐτοῦ γονατιστός, καὶ ὁ προφήτης Νάθαν ἱστάμενος ἔμπροσθέν του, 5

λέγων αὐτῷ εἰς χαρτί· «Ἀφείλετο Κύριος τὸ ἀμάρτημά σου»·
καὶ εἷς ἄγγελος πλησίον αὐτοῦ, βάλλων εἰς τὴν θήκην τὸ ξίφος
του.

5 Ἀριθμήσαντος τοῦ Δαβὶδ τὸν λαόν, ὀργισθεὶς
ὁ Κύριος ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον καὶ
ἐπάταξεν χιλιάδας.

§ 82. Ἄλῳν καὶ ἐν τῷ μέσῳ ὁ ἄγγελος, ἔχων τὴν χειρὰ
ἐκτεταμένην μὲ σπάθην, καὶ γύρωθεν χωράφια καὶ ἄνθρωποι
10 ἀποθαμμένοι πολλοί· καὶ εἰς τὴν μίαν ἄκρην τοῦ ἄλωνίου θυσια-
στήριον, ἔχον ἐπάνω του καίόμενα κομμάτια ἀλετριῶν καὶ σῖτον
καὶ δύο βόδια καίόμενα· καὶ ὁ Δαβὶδ γονατιστὸς ἔμπροσθεν τοῦ
θυσιαστηρίου, ἔχων τὸ πρόσωπον γυρισμένον εἰς τὸν ἄγγελον,
καὶ δύο στρατιῶται ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ θυσιαστηρίου καὶ
15 ὁ προφήτης Γὰδ ἀναμέσον τοῦ ἀγγέλου καὶ τοῦ Δαβὶδ· στρέφων
τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν Δαβὶδ δείχνει αὐτῷ τὸν ἄγγελον· καὶ
πλησίον αὐτῶν τὸ κάστρον τῆς Ἱερουσαλήμ (Βασιλ. Β', ιδ',
15—25).

Ὁ Σολομὼν χριόμενος βασιλεύς.

20 § 83. Ὁ Δαβὶδ καθήμενος εἰς θρόνον καὶ ὁ Σολομὼν
μικρὸ παιδί ἔμπροσθέν του, χριόμενος ἀπὸ ἕναν ἱερέα μὲ τὸ
κέρας τοῦ ἐλαίου, καὶ παρέχει πάλιν ὁ Σολομὼν καθήμενος εἰς
ἄλογο χρυσοχαλινωμένον, καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ ἱερεῖς καὶ ἄλλοι
λαός, παίζοντες διάφορα ὄργανα· καὶ ὁ προφήτης Νάθαν ἔμπρο-
25 σθεν τοῦ Σολομῶντος (Βασιλ. Γ', α', 39).

Ὁ Σολομὼν οἰκοδομῶν τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ.

§ 84. Ναὸς μέγας μὲ κουμπέδες καὶ ἄνθρωποι, ἄλλοι κτίζον-
τες, ἄλλοι φέροντες ἀσβέστην, ἄλλοι πελεκουῦντες ξύλα καὶ
πέτρες· καὶ ὁ Σολομὼν βασιτῶν βιβλίον κλεισμένον στέκει πλησίον
30 μὲ τοὺς ἄρχοντας καὶ στρατιώτας του (Βασιλ. Γ', ς', 1).

Ὁ Σολομὼν οἰκοδομήσας ναοὺς εἰδώλων προσεκύ-
νησαν αἱ γυναῖκες του.

§ 85. Ναοὶ μὲ εἶδωλα καὶ θυσιαστήρια καὶ γυναῖκες προ-
σκυνοῦσαι, καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν ὁ Σολομὼν ἱστάμενος (Βασιλ. Γ',
ια', 7). 5

Ὁ Ἡλίας τρεφόμενος ὑπὸ τοῦ κόρακος.

§ 86. Σπηλαιὸν καὶ ὁ προφήτης Ἡλίας ἔσω καθήμενος, ἔχων
τὴν χειρὰ του εἰς τὸ κατασάγωνόν του καὶ ἀκουμβίζων εἰς τὸ
γόνατόν του· καὶ ἐπάνω τοῦ σπηλαίου ἕνας κόρακας βλέπων πρὸς
αὐτὸν βασιτῆ ψωμί εἰς τὸ στόμα του (Βασιλ. Γ', ιζ', 6). 10

Ὁ Ἡλίας εὐλογῶν τὸ ἀλεῦρι καὶ τὸ λάδι
τῆς χήρας.

§ 87. Σπήτιον καὶ μία γυνὴ κρατοῦσα δύο ἀγγεῖα, καὶ ὁ
προφήτης Ἡλίας ἱστάμενος ἔμπροσθεν αὐτῆς εὐλογεῖ αὐτά
(Βασιλ. Γ', ιζ', 14). 15

Ὁ Ἡλίας ἀνιστῶν τὸν υἱὸν τῆς χήρας.

§ 88. Σπήτιον ὑψηλὸν καὶ ἐπάνω αὐτοῦ κλίνη καὶ ἐν αὐτῇ
παιδίον καθήμενον καὶ ὁ προφήτης Ἡλίας βασιτῶν αὐτὸ ἐκ τῆς
χειρὸς φουσῆ εἰς τὸ στόμα του, καὶ γυνὴ ὄπισθεν αὐτοῦ (Βασιλ.
Γ', ιζ', 21—22). 20

Ὁ Ἡλίας προῦπαντούμενος ὑπὸ τοῦ Ἀχαάβ.

§ 89. Βουνὰ καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀχαάβ γέρων, καθήμενος εἰς
ἄλογο χρυσοχαλινωμένον, καὶ στρατιῶται ὄπισθεν αὐτοῦ, καὶ ὁ
προφήτης Ἡλίας ἔμπροσθέν του ὁμιλῶν αὐτῷ (Βασιλ. Γ', ιη', 16).

Ὁ Ἡλίας διὰ προσευχῆς ἔφερε πῦρ ἐξ οὐρανοῦ
καὶ κατέκαυσε τὴν θυσίαν. 25

§ 90. Ὁ προφήτης Ἡλίας ἱστάμενος, ἔχων τὰ χέρια ἀπλω-
μένα εἰς τὸν οὐρανὸν λέγει εἰς χαρτί· «Κύριε ὁ Θεὸς ἐπάκου-
σόν μου σήμερον ἐν πυρί»· καὶ θυσιαστήριον ἔμπροσθεν αὐτοῦ
5*

καὶ βούς ἐπ' αὐτῷ καὶ πῦρ κατερχόμενον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ φλέγον τὸ θυσιαστήριον, καὶ πλῆθος ἀνδρῶν κείμενοι προύμυτα εἰς τὴν γῆν (Βασιλ. Γ', ιη', 36—39).

Ὁ Ἡλίας φονεύων τοὺς ἱερεῖς τῆς αἰσχύνης.

5 § 91. Ποταμοὶ καὶ εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ ἄνθρωποι δεμένοι, βασταζόμενοι ὑπὸ στρατιωτῶν, καὶ ὁ προφήτης Ἡλίας βαστῶν ξίφος ἀποκεφαλίζει αὐτούς (Βασιλ. Γ', ιη', 40).

Ὁ Ἡλίας κοιμηθεὶς ὑπὸ τὸ φυτὸν ἐγείρει αὐτὸν ἄγγελος ἵνα φάγη.

10 § 92. Δένδρον μέγα καὶ ὁ προφήτης Ἡλίας κοιμώμενος ὑποκάτω, καὶ πλησίον τῆς κεφαλῆς του ἄρτος καὶ κανάτι καὶ εἰς ἄγγελος τὸν ἠγγίζει μετὰ τὴν χεῖρα εἰς τὴν κεφαλὴν του (Βασιλ. Γ', ιθ', 5—9).

Ὁ Ἡλίας χρίων τὸν Ἐλισσαῖε εἰς προφήτην.

15 § 93. Χωράφια καὶ ἄνθρωποι σπεύροντες μετὰ δώδεκα ζεύγη βοῶν, καὶ ὁ Ἐλισσαῖε γονατιστὸς κρατῶν τὴν μηλωτὴν Ἡλιοῦ· καὶ ὁ Ἡλίας ἱστάμενος εὐλογεῖ αὐτόν· καὶ παρέχει πάλιν ὁ Ἐλισσαῖε καὶ ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστήριου καὶ ἐπάνω αὐτῶν βόδια καὶ ἀλέτρια τσακισμένα καιόμενα (Βασιλ. Γ', ιθ', 19—21).

20 Ὁ Ἡλίας ἔφερε πῦρ ἐξ οὐρανοῦ καὶ κατέκαυσε τοὺς δύο πεντηκοντάρχους.

§ 94. Ὅρος ὑψηλὸν καὶ ἐπάνω ὁ προφήτης Ἡλίας βλέπων κάτω, καὶ ὑποκάτω τοῦ ὄρους στρατιῶται πολλοὶ θανατωμένοι, καὶ πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαῖνον εἰς αὐτούς· καὶ παρέχει
25 ἄλλοι στρατιῶται γονατιστοί, παρακαλοῦντες αὐτόν (Βασιλ. Δ', α', 10—13).

Ὁ Ἡλίας πατάξας τὴν μηλωτὴν τὸν Ἰορδάνην.

§ 95. Ὁ προφήτης Ἡλίας κτυπῶν τὸν Ἰορδάνην μετὰ τὴν γούναν του· καὶ ὁ Ἐλισσαῖε πλησίον αὐτοῦ· καὶ οἱ πενήντα υἱοὶ
30 τῶν προφητῶν μακρόθεν βλέποντες αὐτούς (Βασιλ. Δ', β', 7—8).

Ἡ ἀνάληψις Ἡλιοῦ.

§ 96. Ἀμάξι πύρινον καὶ ἄλογα πύρινα, καὶ μέσον τῆς ἀμάξης ὁ Ἡλίας ἀνερχόμενος εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ὁ Ἐλισσαῖος ὑποκάτωθεν αὐτοῦ βλέπων αὐτόν, καὶ μετὰ τὸ ἓνα χεῖρι του τραβῶν τὴν μηλωτὴν Ἡλιοῦ χωρισμένην ἀπὸ τὸν Ἡλίαν, καὶ μετὰ
5 ἄλλο βαστῶν χαρτὶ λέγον «Πάτερ, πάτερ, ἄρμα Ἰσραὴλ καὶ ἵππεὺς αὐτοῦ (Βασιλ. Δ', β', 11).

Ὁ Ἐλισσαῖος λαβῶν τὴν μηλωτὴν Ἡλιοῦ ἐπάταξε τὰ ὕδατα καὶ διέβη διὰ ξηρᾶς.

§ 97. Ὁ Ἐλισσαῖος μετὰ τὸ ἓνα χεῖρι ἔχων τυλιγμένην
10 τὴν μηλωτὴν Ἡλιοῦ κρούει τὸν Ἰορδάνην, καὶ μετὰ ἄλλο βαστῶν χαρτὶ λέγον «Ποῦ ὁ Θεὸς Ἡλιοῦ Ἀπφῶ»; (Βασιλ. Δ', β', 14).

Ὁ Ἐλισσαῖος ἰώμενος διὰ τοῦ ἁλατος τὰ ἀτεκνοῦντα ὕδατα.

§ 98. Ὁ Ἐλισσαῖος ῥίπτων ἄλας μέσα εἰς ποταμὸν καὶ βαστῶν χαρτὶ λέγει· «Ἐὰν λέγει Κύριος· ἴαμαι τὰ ὕδατα ταῦτα»· καὶ πλῆθος ἀνδρῶν πλησίον του, τινὲς ἐξ αὐτῶν πίνοντες ὕδωρ (Βασιλ. Δ', β', 21).

Ὁ Ἐλισσαῖος καταρασθεὶς τὰ παιδιὰ, ἦλθον
20 ἄρκοῦδες καὶ τὰ ἔφαγαν.

§ 99. Δένδρα μεγάλα καὶ πολλὰ καὶ δύο ἄρκοι τρώγοντες
πολλὰ παιδιὰ, καὶ μερικὰ παιδιὰ φεύγουν ἐπάνω εἰς τὰ δένδρα, καὶ ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος ἱστάμενος βλέπει αὐτὰ μετὰ φοβερὸν
25 σχῆμα (Βασιλ. Δ', β', 23—25).

Ὁ Ἐλισσαῖος εὐλογῶν τὸ λάδι τῆς γῆρας.

§ 100. Πολλὰ πιθάρια καὶ μία γυνὴ κρατοῦσα μικρὸν
λαδικὸν χύνει αὐτὸ μετὰ τὰ πιθάρια καὶ ὁ Ἐλισσαῖε ἱστάμενος
εὐλογεῖ αὐτά, καὶ δύο νέοι φέρουσι καὶ ἄλλα πιθάρια (Βασιλ.
Δ', δ', 3—9).
30

Ὁ Ἐλισσαῖος ἀνιστῶν τὸ παιδάριον τῆς Σωμανίτιδος.

§ 101. Σπῆτι ὑψηλὸν καὶ κλίνη ἐπ' αὐτό, καὶ ἐπάνω τῆς κλίνης ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος ἀγκυλιζόμενος μικρὸ παιδί ἔχον τοὺς ὀφθαλμούς του εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ τὸ στόμα του 5 εἰς τὸ στόμα του καὶ τὰ χέρια του εἰς τὰ χέρια του· καὶ μία γυνὴ ἔξωθεν κλαίουσα (Βασιλ. Δ', δ', 33—36).

Ὁ Ἐλισσαῖος ἐπρόσταξε τὸν Νεεμάν καὶ ἐλούσθη ἐν τῷ Ἰορδάνῃ καὶ ἐκαθαρίσθη.

§ 102. Ὁ Νεεμάν γυμνὸς λουόμενος μέσ' τὸν Ἰορδάνην καὶ ἔξωθεν στρατιῶται μὲ ἄλογα καὶ ἀμάξια, καὶ ἡ στολὴ αὐτοῦ εἰς 10 τὴν ἄκρην τοῦ Ἰορδάνου (Βασιλ. Δ', ε', 14).

Ὁ Ἐλισσαῖος καταρασθεὶς τὸν Γιεζεὶ ἐλεπρώθη.

§ 103. Ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος ἰστάμενος μὲ φοβερὸ σχῆμα λέγει πρὸς τὸν Γιεζεὶ εἰς χαρτί· «Ἡ λέπρα Νεεμάν κολληθή- 15 σεται ἐν σοὶ καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου». Καὶ ὁ Γιεζεὶ λεπρωμέ- νος στέκει ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀπορῶν (Βασιλ. Δ', ε', 27).

Πολεμῶν ὁ Σεναχηρείμ τὴν Ἱερουσαλήμ ἄγγελος Κυρίου κατελθὼν ἐπάταξεν ῥεπ' χιλιάδας.

§ 104. Κάστρον ἐπάνω εἰς βουνὸν καὶ ὑποκάτω τοῦ κάστρου πλῆθος στρατιωτῶν, ἄλλοι κείμενοι θανατωμένοι, ἄλλοι κρεμνιζό- 20 μενοι ἀπὸ τὰ ἄλογά των, ἄλλοι φεύγοντες καὶ βλέποντες εἰς τὰ ὀπίσω μὲ φόβον, καὶ ὁ Ἀρχάγγελος ἄνωθεν εἰς νέφαλα μὲ λάμψιν πολλήν, βασιτῶν εἰς τὴν δεξιάν του πύρινο σπαθί (Βασιλ. Δ', ιθ', 35).

Ὅρασις τοῦ προφήτου Ἡσαΐου.

25 § 105. Σπῆτι καὶ ἐν αὐτῷ σύννεφα καὶ φῶς πολὺ, καὶ ἐν μέσῳ ὁ Χριστὸς καθήμενος ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου ὡς βασιλεὺς, μὲ τὴν δεξιάν εὐλογῶν καὶ μὲ τὴν ἀριστερὰν βασιτῶν χαρτί λέγει· «Τίνα ἀποστείλω καὶ τίς πορεύσεται πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον»; Καὶ κύκλω αὐτοῦ ἔξαπτέρυγα Σεραφεὶμ κράζοντα

καὶ λέγοντα· «Ἅγιος Ἅγιος Ἅγιος, Κύριος Σαβαώθ, πλήρης πᾶσα ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ». Καὶ εἰς τὰ δεξιὰ ὁ προφήτης Ἡσαΐας ὄλωσ' ἔντρομος λέγει εἰς χαρτί· «Ὡ τάλας ἐγώ, κατανένυγμα 5 ὅτι ἄνθρωπος ὢν καὶ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔχων, τὸν βασιλέα κύριον Σαβαώθ εἶδον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου». Καὶ ἐν Σεραφεὶμ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, μὲ τὴν δεξιάν βασιτῶν ἀνθρακοφόρον λαβίδα βάλει εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ ἀριστερᾷ κρατεῖ χαρτί λέγον· «Ἴδὸν τοῦτο ἤφατο τῶν χειλέων σου, καὶ ἀφελεῖ τὰς ἀνομίας σου καὶ τὰς ἀμαρτίας σου περικαθαριεῖ». Καὶ πάλιν εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος ἔμπροσθεν τοῦ Χριστοῦ ὁ προφήτης Ἡσαΐας ἰστάμενος μετὰ φόβου λέγει 10 εἰς χαρτί· «Ἴδὸν ἐγώ· ἀπόστειλόν με» (Ἠσ. ε', 1—9).

Ὁ Ἡσαΐας πριονιζόμενος.

§ 106. Ὁ προφήτης Ἡσαΐας δεμένος εἰς δένδρον καὶ δύο στρατιῶται πριονίζοντες αὐτὸν μὲ ξύλινο πριόνι· καὶ ὁ βασιλεὺς Μανασσῆς καθήμενος εἰς θρόνον ἀπέναντι αὐτοῦ· καὶ ἄλλοι πολ- 15 λοι Ἐβραῖοι πλησίον του καὶ εἰδῶλα καὶ θυσιαστήρια.

Ἡ πρώτη ἄλωσις τῆς Ἱερουσαλήμ· ὁ Ἱερεμίας ἐμβάλλεται εἰς τὸν λάκκον τοῦ βορβόρου.

§ 107. Λάκκος καὶ Ἐβραῖοι κρατοῦντες αὐτὸν ἀπὸ τοὺς πόδας τὸν βίχουν κατακέφαλα μέσ' τὸν λάκκον. 20

Ὁ Ἱερεμίας εὐγάνεται ὑπὸ τοῦ Ἀβιμέλεχ ἐκ τοῦ βορβόρου.

§ 108. Λάκκος καὶ ὁ προφήτης Ἱερεμίας ὀλίγον ἀνεβασμέ- νος, καὶ ἄνθρωποι ἄνωθεν τοῦ λάκκου τραβοῦντες αὐτὸν ἔξω μὲ σχοινί, καὶ ὁ Ἀβιμέλεχ τὸν πιάνει ἀπὸ τὸ χέρι (Ἱερ. με', 6). 25

Ἡ δευτέρα ἄλωσις Ἱερουσαλήμ.

§ 109. Κάστρον χαλασμένον καιόμενον καὶ ἔξωθεν αὐτοῦ πλῆθος στρατιωτῶν, ἔχοντες τοὺς Ἰουδαίους καὶ τὸν βασιλέα Σεδεκίαν· ὁ δὲ προφήτης Ἱερεμίας καὶ ὁ Βαροὺχ ἰστάμενος πλησίον τοῦ κάστρου καὶ βλέποντες αὐτοὺς θρηνοῦσι (Ἱερ. 30 30 με', 8—15).

Ὁ Δανιήλ καὶ οἱ τρεῖς παῖδες τρώγοντες τὰ ὄσπρια λαμπρότεροι τῶν ἄβροδιαίτων ἀνεδείχθησαν.

§ 110. Τράπεζα καὶ παιδία τρώγοντα κρέατα καὶ πίνοντα οἶνον, καὶ παρέκει ὁ Δανιήλ καὶ οἱ τρεῖς παῖδες τρώγουν κόλ-
5 λυβα καὶ χορτάρια· καὶ παρέκει πάλιν παλάτι καὶ ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ καθήμενος ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ, καὶ πλησίον οἱ δορυφόροι του καὶ ἔμπροσθέν του οἱ τρεῖς παῖδες καὶ ὁ Δανιήλ καὶ ἄλλα παιδία, καὶ εἷς ἄρχων δεικνύει αὐτὰ (Δαν. α', 14—17).

Ὁ Δανιήλ λυτρούμενος τὴν Σωσάνναν.

10 § 111. Ὁ προφήτης Δανιήλ μικρὸ παιδί ἰστάμενος καὶ ἔμπροσθέν του ἡ Σωσάννα ὀπισθαγωνισμένη καὶ δύο γέροντες μὲ μανδύλια εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ μὲ φαρδιὰ ροῦχα, δείχνοντες αὐτὴν πρὸς τὸν Δανιήλ· καὶ Ἰωακείμ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς πλησίον καὶ
15 λαὸς πολὺς, καὶ παρέκει πάλιν οἱ δύο αὐτοὶ γέροντες λιθοβολούμενοι ὑπὸ τοῦ λαοῦ (Δαν. α', 46—63).

Ὅρασις τοῦ προφήτου Δανιήλ.

§ 112. Σπήτι καὶ ὁ Δανιήλ κοιμώμενος ἐπὶ κλίνης, καὶ ἔξωθεν τοῦ σπητίου θάλασσα καὶ εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τῆς
20 θαλάσσης οἱ τέσσαρες ἄνεμοι φυσῶντες, καὶ τέσσαρα θηρία ἀναβαίνοντα ἀπὸ τὴν θάλασσαν· τὸ πρῶτον λέων μὲ πτερὰ αὐτοῦ καὶ ἐπάνω αὐτοῦ καθήμενος ὁ βασιλεὺς Βαβυλώνος Ναβουχο-
δονόσορ, βαστῶν σκῆπτρον· τὸ δεύτερον ἄρκτος, ἔχουσα τρία πλευ-
ρὰ εἰς τὰ δόντια της καὶ ἐπάνω αὐτῆς ὁ βασιλεὺς Περσῶν Δαρεῖος, βαστῶν σπαθὶ ξεγυμνωμένον· τὸ τρίτον πάρδαλις πλου-
25 μιστὴ μὲ τέσσαρα πτερὰ καὶ μὲ τέσσαρας κεφαλὰς καὶ ἐπάνω αὐτῆς ὁ βασιλεὺς Μακεδόνων Ἀλέξανδρος, βαστῶν κοντάρι· τὸ τέταρτον ὦσαν μαῦρο λεοντάρι μὲ σιδηρᾶ δόντια καὶ μὲ δέκα κέρατα εἰς τὸ κεφάλι του, τὰ τρία τζακισμένα καὶ ἀνάμεσα εἰς
30 αὐτὰ ἓνα μικρὸ κέρατον φορτωμένον, ἔχον ὄμματα καὶ στόμα ἀνθρώπου, καὶ ἐπάνω αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων Αὔγουστος, βαστῶν τοπάζιον· καὶ τὰ λοιπὰ καθὼς εἰς τὴν δευτέραν παρου-
σίαν (Δαν. ζ', 2).

Ὁ Δανιήλ φανερώσας τὸν δόλον τῶν ἱερέων κατα-
καίει τὸν ναὸν καὶ συντρίβει τὸν Βάαλ.

§ 113. Ναὸς καὶ εἰδωλον μέγα ἐν αὐτῷ, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ τράπεζα καὶ ἄρτος καὶ φαγητὰ πολλὰ καὶ ὁ βασιλεὺς ἔσω-
θεν τοῦ ναοῦ, πλησίον τῆς πόλης, μετὰ τῶν δορυφόρων του·
5 καὶ ὁ Δανιήλ βαστῶν κόσκινον κοσκινίζει στάκτην ἔμπροσθέν του, καὶ παρέκει πάλιν ὁ Δανιήλ καίων τὸν ναὸν καὶ συντρίβων τὸ εἰδωλον, καὶ στρατιῶται φονεύοντες τοὺς ἱερεῖς μετὰ γυναικῶν καὶ παιδίων (Δαν. ιβ', 14—23).

Ὁ Δανιήλ φονεύων τὸν δράκοντα. 10

114. Σπήλαιον καὶ ἐν αὐτῷ δράκων μέγας ἔχων ἀνοιχτὸν τὸ στόμα του, καὶ ὁ Δανιήλ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ῥίχνων εἰς τὸ στόμα του μελανὰ ψωμιά· καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ὀπι-
σθεν αὐτοῦ (Δαν. ιβ', 27).

Ὁ Δανιήλ ἐν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων δέχεται 15
τροφὴν παρὰ τοῦ Ἀββακούμ ἐξ ἀγγέλου.

115. Ὁ Δανιήλ μέσα εἰς λάκκον σκοτεινόν, ἔχων τὸ πρόσω-
πον καὶ τὰ χέρια ὑψωμένα ἄνω, καὶ ἑπτὰ λέοντες τριγύρου αὐ-
τοῦ καὶ ὁ ἄρχων Μιχαὴλ ἄνωθεν αὐτοῦ βαστῶν τὸν προφήτην
Ἀββακούμ ἀπὸ τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς του· καὶ ὁ Ἀββακούμ
20 βαστῶν καλάθι μὲ ψωμιά καὶ μαγέρεμα δίδει αὐτὰ εἰς τὸν Δανιήλ (Δαν. ιβ', 31—39).

Ὁ Ἰωνᾶς φεύγων ἀπὸ προσώπου Κυρίου
ρίπτεται ἐν τῇ θαλάσσει.

116. Θάλασσα παραγμένη μὲ μεγάλα κύματα καὶ ἐν μέσῳ
25 αὐτῆς καράβι, καὶ οἱ ναῦται βαστάζοντες τὸν Ἰωνᾶν τὸν ῥίχνουν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μέγα ψάρι ὑποκάτω τοῦ καραβίου, τὸ ὁποῖον ὑποδέχεται τὸν Ἰωνᾶν μέσ' τὸ στόμα του (Ἰων. α', 15).

Ὁ Ἰωνᾶς ξερναῖται ὑπὸ τοῦ κήτους ἐν Νινευῆι.

§ 117. Κάστρον καὶ ὑποκάτωθεν αὐτοῦ θάλασσα, καὶ θηριό-
φaron ξερναῖ τὸν Ἰωνᾶν εἰς τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης· καὶ ὁ
Ἰωνᾶς βαστάῃ χαρτὶ λέγον «Ἐβόησα ἐν θλίψει μου πρὸς Κύριον»
5 κτλ. (Ἰων. β', 11).

Ὁ Ἰωνᾶς κηρύττων ἐν Νινευῆι.

§ 118. Κάστρον μέγα καὶ πολυάνθρωπον καὶ ὁ Ἰωνᾶς βα-
στῶν χαρτὶ λέγει «Ἔτι τρεῖς ἡμέραι καὶ Νινευῆ καταστραφήσε-
ται»· καὶ οἱ ἄνθρωποι ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ γυναῖκες καὶ παι-
10 δία, ἄλλοι κλαίοντες, ἄλλοι προσευχόμενοι· καὶ ὁ βασιλεὺς κεί-
μενος κατὰ γῆς, φορῶν σάκκον τρίχινον ἀσκεπῆς καὶ τραβῶν τὰς
τρίχας τῆς κεφαλῆς του· καὶ τὰ βασιλικά φορέματα καὶ ἡ
κορώνα του κείμενα κατὰ γῆς, καὶ θρόνος βασιλικὸς καὶ ὑψηλὸς
ἔπισθεν αὐτοῦ (Ἰων. γ', 3—10).

15 Ὁ Ἰωνᾶς λυπούμενος διὰ τὴν κολοκύνθην.

§ 119. Κολοκύνθη ξηρὰ ἐπάνω εἰς ξηρὰ κλαδία καὶ ὁ
Ἰωνᾶς ὑποκάτωθεν αὐτῆς λιποθυμισμένος, ἔχων τὸ ἓνα χεῖρι ἄνω
ἀπλωμένον καὶ μετὰ τὸ ἄλλο βαστῶν χαρτὶ λέγει «Δελύπημαι ἐπὶ
τῇ κολοκύνθῃ σφόδρα ἕως θανάτου»· καὶ ἐπάνωθεν αὐτοῦ οὐ-
20 ρανὸς καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀκτὶς κατερχομένη πρὸς τὸν Ἰωνᾶν, καὶ μέσ'
τὴν ἀκτῖνα ταῦτα τὰ γράμματα· «Σὺ ἐφείσω ὑπὲρ τῆς κολο-
κύνθης, ἐγὼ δὲ οὐ φείσομαι ὑπὲρ τῆς Νινευῆ τῆς πόλεως τῆς
μεγάλης». Καὶ ὁ ἥλιος ἐπάνωθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἰωνᾶ, κατα-
καίων αὐτὸν μετὰ τὰς ἀκτῖνας του (Ἰων. δ', 7—11).

25 Ὁ Ἰώβ στερούμενος τῶν παίδων καὶ τῶν ὑπαρ-
χόντων εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ.

§ 120. Παλάτι καὶ ὁ Ἰώβ ἰστάμενος εἰς θρόνον καὶ βλέπων
ἄνω σχίζει τὰ ἱμάτιά του, καὶ ἀπὸ τὰ δύο του μέρη τρεῖς ἄνθρω-
ποι ὁμιλοῦντες αὐτῷ· καὶ ἔξω τοῦ παλατίου ἓνα σπῆτι γαλασμέ-
30 νον καὶ οἱ υἱοὶ του καὶ οἱ θυγατέρες του θανατωμένοι εἰς αὐτό·
καὶ παρέχει χωράφια καὶ πρόβατα καὶ βῶδια καὶ λησταὶ φονεύ-

οντες τοὺς ποιμένας καὶ πέρνουσιν αὐτά· καὶ παρέχει πάλιν κάμη-
λοι καὶ ἄλογα, καὶ ἐκεῖ πάλιν λησταὶ φονεύοντες τοὺς ποιμένας
(Ἰώβ α', 13—22).

Ὁ Ἰώβ ἐπὶ τῆς κοπρίας.

§ 121. Κάστρον καὶ ἔξωθεν αὐτοῦ ὁ Ἰώβ ὄλος πληγωμέ- 5
νος, κείμενος εἰς κοπρίαν· καὶ τρεῖς βασιλεῖς τριγύρου του,
ὁμιλοῦντες αὐτῷ· καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα αὐτῷ «Εὐλόγησον
τὸν Θεὸν καὶ ἀπόθανε»· καὶ ὁ Ἰώβ βλέπων αὐτὴν μετὰ φοβερὸ
σχῆμα λέγει πρὸς αὐτήν· «Ἴνα τί ὡς μία τῶν ἀφρόνων γυναι-
κῶν ἐλάλησας; τὰ καλὰ ἐδεξάμεθα ἐκ χειρὸς Κυρίου καὶ τὰ 10
κακὰ οὐχ ὑποίσομεν; ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο.
Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον».

Ὁ Ἰώβ διὰ τὴν ὑπομονὴν του ἀπολαμβάνει
διπλάσια.

§ 122. Ναὸς καὶ θυσιαστήριον καὶ ἐπάνω αὐτοῦ βοῦς καὶ 15
πρόβατα καιόμενα, καὶ ὁ Ἰώβ ἔμπροσθεν αὐτοῦ μετὰ βασιλικὴν
στολὴν προσευχόμενος· καὶ πλησίον αὐτοῦ ἡ γυνὴ του καὶ οἱ
ἑπτὰ υἱοὶ του καὶ οἱ τρεῖς θυγατέρες του μετὰ χρυσοῦφαντες φορε-
σίες στολισμένοι· καὶ παρέχει, ἔξω εἰς βουνὰ καὶ χωράφια,
πλήθος προβάτων καὶ βοῶν καὶ καμήλων καὶ ἀλόγων, βοσκώμενα 20
ὑπὸ ποιμένων.

Ἡ δικαία Ἰουδιθ ἀποκτείνει τὸν Ὀλοφέρνην.

§ 123. Κάστρον ὑψηλὸν καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ τέντες πολλὰς
καὶ στρατιῶται κοιμώμενοι εἰς αὐτάς, καὶ μέσον μία τέντα ὅλη
περιχρυσωμένη καὶ ἐν αὐτῇ κλίνη χρυσοῦ, καὶ ὁ Ὀλοφέρνης 25
ἀποκεφαλισμένος ἐπάνω εἰς αὐτήν, τυλιγμένος εἰς χρυσοῦφαντον
πάπλωμα· καὶ ἡ δικαία Ἰουδιθ στολισμένη μετὰ λαμπρὰ ῥούχα
καὶ ἰσταμένη πλησίον αὐτοῦ καὶ μετὰ τὸ ἓνα χεῖρι βαστάζουσα
σπαθὶ αἱματωμένον καὶ μετὰ τὸ ἄλλο βάνουσα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ

εἰς τὸν τροβᾶν, ὅπου βαστάζει ἡ δούλη τῆς ἔμπροσθέν τῆς· καὶ παρέχει πάλιν τὸ ἴδιον κάστρον καὶ εἰς τὰ τεῖχη αὐτοῦ ἄνθρωποι βαστάζοντες φλάμπουρα, ἔχοντες καὶ τὸ κεφάλι τοῦ Ὀλοφένους μπηγμένον ὑψηλὰ εἰς κοντάριον· καὶ ἔξωθεν τοῦ κάστρου Ἰουδαῖοι διώκοντες καὶ φονεύοντες τοὺς ἄλλοφύλους.

Οἱ ἅγιοι προπάτορες οἱ κατὰ γενεαλογία ν.

- § 124. Ὁ προπάτωρ Ἀδάμ, γέρον ἀσπρογένῆς μακρυμάλλης.
 Ὁ δίκαιος Ἀβελ υἱὸς Ἀδάμ, νέος ἀγένειος.
 Ὁ δίκαιος Σήθ υἱὸς Ἀδάμ, γέρον πορικεκαπνισμένον ἔχων τὸ γένειον.
 Ὁ δίκαιος Ἐνὼς, υἱὸς Σήθ, γέρον διχαλογένης.
 Ὁ δίκαιος Καϊνᾶν υἱὸς Ἐνὼς, γέρον πλατυγένῆς.
 Ὁ δίκαιος Μαλελεήλ υἱὸς Καϊνᾶν, γέρον φαρακλός.
 Ὁ δίκαιος Ἰάρεδ υἱὸς Μαλελεήλ, γέρον εἰς τρία ἔχων χωρισμένον τὸ γένειον.
 Ὁ δίκαιος Ἐνὼχ υἱὸς Ἰάρεδ, γέρον ὄξυγένῆς.
 Ὁ δίκαιος Μαθουσάλας υἱὸς Ἐνὼχ, γέρον φαρακλός.
 Ὁ δίκαιος Λάμεχ υἱὸς Μαθουσάλα, γέρον στρογγυλογένης.
 Ὁ δίκαιος Νῶε υἱὸς Λάμεχ, γέρον ὄξυγένῆς μακρυμάλλης, βαστῶν τὴν κιβωτόν.
 Ὁ δίκαιος Σήμ υἱὸς Νῶε, γέρον διχαλογένης.
 Ὁ δίκαιος Ἰάφεθ υἱὸς Νῶε, γέρον σγουροκέφαλος στρογγυλογένης.
 Ὁ δίκαιος Ἀρφαξᾶδ υἱὸς Ἰάφεθ, γέρον μακρυγένῆς.
 Ὁ δίκαιος Καϊνᾶν υἱὸς Ἀρφαξᾶδ, γέρον πλατυγένῆς, περικαπνισμένον ἔχων τὸ γένειον.
 Ὁ δίκαιος Σαλά υἱὸς Καϊνᾶν, γέρον εἰς πέντε ἔχων χωρισμένον τὸ γένειον.
 Ὁ δίκαιος Ἐβερ υἱὸς Σαλά, ὅφ' οὗ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι Ἑβραῖοι ἐκλήθησαν, γέρον ὄξυγένῆς.
 Ὁ δίκαιος Φάλεκ υἱὸς Ἐβερ, γέρον φαρακλός ὄξυγένῆς.
 Ὁ δίκαιος Ραγάβ υἱὸς Φάλεκ, γέρον διχαλογένης.
 Ὁ δίκαιος Σερούχ υἱὸς Ραγάβ, γέρον πλατυγένῆς.

- Ὁ δίκαιος Ναχώρ υἱὸς Σερούχ, γέρον ἔχων τὴν γενειάδα εἰς τρία χωρισμένην.
 Ὁ δίκαιος Θάρα υἱὸς Ναχώρ, γέρον ὄξυγένῆς.
 Ὁ πατριάρχης Ἀβραάμ υἱὸς Θάρα, γέρον μακρυμάλλης ἔχων τὴν γενειάδα ἕως τὴν ζώνην του.
 Ὁ πατριάρχης Ἰσαάκ υἱὸς Ἀβραάμ, γέρον ὄξυγένῆς μακρυμάλλης.
 Ὁ πατριάρχης Ἰακώβ υἱὸς Ἰσαάκ, γέρον μακροδιχαλογένης καὶ μακρυμάλλης.

Οἱ δώδεκα υἱοὶ Ἰακώβ.

- § 125. Ὁ πατριάρχης Ρουβίμ, γέρον φαρακλός ὄξυγένῆς.
 Ὁ πατριάρχης Συμεών, γέρον διχαλογένης.
 Ὁ πατριάρχης Λευί, γέρον στρογγυλογένης.
 Ὁ πατριάρχης Ἰούδας, γέρον πλατυγένῆς.
 Ὁ πατριάρχης Ζαβουλών, γέρον πλατυγένῆς.
 Ὁ πατριάρχης Ἰσάχαρ, γέρον βουρλογένης.
 Ὁ πατριάρχης Δάν, γέρον ἡγριωμένης ἔχων τὰς τρίχας.
 Ὁ πατριάρχης Γάδ, γέρον ζγουροκέφαλος.
 Ὁ πατριάρχης Ἀσήρ, γέρον εἰς πέντε χωρίζων τὸ γένειον.
 Ὁ πατριάρχης Νεφθαλείμ, γέρον μακρυπλατυγένῆς.
 Ὁ πατριάρχης Ἰωσήφ, γέρον μακρυγένῆς φορῶν μίτραν.
 Ὁ πατριάρχης Βενιαμίν, γέρον κατζαρομάλλης περικαπνισμένον ἔχων τὸ γένειον.
 Ὁ δίκαιος Ζαρᾶ υἱὸς Ἰούδα, γέρον ὀλιγογένῆς.
 Ὁ δίκαιος Φαρές υἱὸς Ἰούδα, γέρον μακρυγένῆς.
 Ὁ δίκαιος Ἐσρώμ υἱὸς Φαρές, γέρον φαρακλός στρογγυλογένης.
 Ὁ δίκαιος Ἀράμ υἱὸς Ἐσρώμ, γέρον ὄξυγένῆς.
 Ὁ δίκαιος Ἀμιναδάβ υἱὸς Ἀράμ, μιξαιπόλιος.
 Ὁ δίκαιος Ναασσών υἱὸς Ἀμιναδάβ, γέρον διχαλογένης.
 Ὁ δίκαιος Σαλμών υἱὸς Ναασσών, γέρον στρογγυλογένης.
 Ὁ δίκαιος Βοδζ υἱὸς Σαλμών, γέρον στρογγυλογένης.
 Ὁ δίκαιος Ὠβήδ υἱὸς Βοδζ ἐκ τῆς Ρούθ, γέρον φαρακλός.
 Ὁ δίκαιος Ἰεσσαί υἱὸς Ὠβήδ, γέρον ὄξυγένῆς.
 Ὁ προφητᾶναξ Δαβὶδ υἱὸς Ἰεσσαί, γέρον στρογγυλογένης.

- Ὁ προφητάναξ Σολομών υἱὸς Δαβίδ, νέος ἀγένειος.
 Ὁ βασιλεὺς Ῥοβοάμ υἱὸς Σολομών, ἀρχιγένης.
 Ὁ βασιλεὺς Ἀβιά υἱὸς Ῥοβοάμ, νέος στρογγυλογένης.
 Ὁ βασιλεὺς Ἀσσά υἱὸς Ἀβιά, γέρων ὄξυγένης.
 5 Ὁ βασιλεὺς Ἰωσαφάτ υἱὸς Ἀσσά, γέρων στρογγυλογένης.
 Ὁ βασιλεὺς Ἰωραάμ υἱὸς Ἰωσαφάτ, νέος ὄξυγένης.
 Ὁ βασιλεὺς Ὀζίας υἱὸς Ἰωραάμ, μίξαιπόλιος στρογγυλογένης.
 Ὁ βασιλεὺς Ἰωαθάμ υἱὸς Ὀζίου, νέος διχαλογένης.
 Ὁ βασιλεὺς Ἀχαζ υἱὸς Ἰωάθαμ, γέρων πλατυγένης.
 10 Ὁ βασιλεὺς Ἐζεκίας υἱὸς Ἀχαζ, γέρων ὄξυγένης.
 Ὁ βασιλεὺς Μανασσῆς υἱὸς Ἐζεκίου, γέρων πλατυδιχαλογένης.
 Ὁ βασιλεὺς Ἀμών υἱὸς Μανασσῆ, μίξαιπόλιος.
 Ὁ βασιλεὺς Ἰωσίας υἱὸς Ἀμών, γέρων εἰς πέντε ἔχων χωρισμένον τὸ γένειον.
 15 Ὁ βασιλεὺς Ἰεχωνίας υἱὸς Ἰωσίου, νέος στρογγυλογένης.
 Ὁ δίκαιος Σαλαθιήλ υἱὸς Ἰεχωνίου, νέος ἀρχιγένης.
 Ὁ δίκαιος Ζοροβάβελ υἱὸς Σαλαθιήλ, μίξαιπόλιος.
 Ὁ δίκαιος Ἀβιοὺδ υἱὸς Ζοροβάβελ, γέρων παρακλός.
 Ὁ δίκαιος Ἐλιακείμ υἱὸς Ἀβιοὺδ, γέρων διχαλογένης.
 20 Ὁ δίκαιος Ἀζώρ υἱὸς Ἐλιακείμ, γέρων πλατυγένης περικαπνισμένον ἔχων τὸ γένειον.
 Ὁ δίκαιος Σαδώκ υἱὸς Ἀζώρ, μίξαιπόλιος διχαλογένης.
 Ὁ δίκαιος Ἀχείμ υἱὸς Σαδώκ, νέος ἀρχιγένης.
 Ὁ δίκαιος Ἐλιοὺδ υἱὸς Ἀχείμ, γέρων παρακλός στρογγυλογένης.
 25 Ὁ δίκαιος Ἐλεάζαρ υἱὸς Ἐλιοὺδ, γέρων μακρυμάλλης.
 Ὁ δίκαιος Ματθάν υἱὸς Ἐλεάζαρ, γέρων εἰς τρία ἔχων χωρισμένον τὸ γένειον.
 Ὁ δίκαιος Ἰακώβ υἱὸς Ματθάν, γέρων ὄξυγένης.
 Ὁ δίκαιος Ἰωσήφ υἱὸς Ἰακώβ, ὁ μνήστωρ τῆς Θεοτόκου, γέρων
 30 στρογγυλογένης.

Ἐτεροι προπάτορες ἔξω ἀπὸ τὴν γενεαλογία.

§ 126. Ὁ δίκαιος Μελχισεδέκ, γέρων μακρυγένης, φορῶν ἱερατικὴν στολὴν καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν μίτραν, βαστάζων δίσκον ἔχοντα ἐπάνω τρεῖς ἄρτους.

Ὁ δίκαιος Ἰώβ γέρων στρογγυλογένης φορῶν κορώναν καὶ βαστῶν χαρτὶ λέγον «Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔως τοῦ αἰῶνος» (Ἰώβ α', 21).

Ὁ προφήτης Μωυσῆς μίξαιπόλιος ὀλιγογένης, φορῶν ἱερατικὴν στολὴν καὶ μίτραν καὶ μανδῆλι καὶ βαστῶν τὰς δύο πλάκας τοῦ νόμου. 5

Ὁ προφήτης Ἀαρὼν γέρων μακρυγένης, φορῶν ἱερατικὴν στολὴν καὶ μίτραν καὶ βαστῶν τὴν στάμμον τὴν χρυσῆν καὶ τὴν ἀνθίσασαν βράβδον.

Ὁ προφήτης Ὠρ γέρων διχαλογένης, φορῶν ἱερατικὴν στολὴν καὶ βαστῶν χαρτὶ τυλιγμένον.

Ὁ δίκαιος Ἰησοῦς υἱὸς Ναυή, γέρων στρογγυλογένης φορῶν κορώναν καὶ στρατιωτικὴν στολὴν καὶ βαστῶν σκῆπτρον.

Ὁ προφήτης Σαμουὴλ γέρων μακρυγένης, φορῶν ἱερατικὴν στολὴν καὶ μίτραν καὶ βαστῶν τὸ κέρασ τοῦ ἐλαίου καὶ θυμιατήριον. 15

Ὁ δίκαιος Τωβίτ γέρων μακροδιχαλογένης λέγων εἰς χαρτὶ «Ἐθνη πολλὰ μακρόθεν ἤξει πρὸς τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ Θεοῦ, δῶρα ἐν χερσὶν ἔχοντες» (Τωβ. ιγ', 11).

Ὁ δίκαιος Τωβίας υἱὸς αὐτοῦ, γέρων κατσαρομάλλης, λέγει 20 εἰς χαρτὶ «Εὐλογητὸς εἶ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ εὐλογητὸν τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον καὶ ἔνδοξον εἰς τοὺς αἰῶνας» (Τωβ. η', 5).

Οἱ ἅγιοι τρεῖς παῖδες, Ἀνανίας, Ἀζαρίας, Μισαήλ, νέοι ἀγένειοι.

Ὁ δίκαιος Ἰωακείμ ὁ πατὴρ τῆς Θεοτόκου μίξαιπόλιος στρογγυλογένης. 25

Ὁ δίκαιος Συμεὼν ὁ θεοδόχος, γέρων μακρυμάλλης.

Αἱ ἐν τῇ Παλαιᾷ ἁγίαι γυναῖκες.

§ 127. Ἡ προμήτωρ Εὐα γραῦς μετ' ἄσπρα μαλλία. 30

Ἡ δικαία Σάρρα, ἡ γυνὴ Ἀβραάμ, γραῦς.

Ἡ δικαία Ρεβέκκα, γυνὴ Ἰσαάκ, ὁμοίως.

Ἡ δικαία Λεῖα πρώτη γυνὴ Ἰακώβ, ὁμοίως.

- Ἡ δικαία Ῥαχήλ, δευτέρα γυνή Ἰακώβ, νέα.
 Ἡ δικαία Ἀσινέθ, γυνή Ἰωσήφ τοῦ παγκάλου, νέα.
 Ἡ δικαία Μαριάμ, ἀδελφή Μωυσέως, γραῦς.
 Ἡ δικαία Δεβόρρα ἡ κρίνουσα τὸν Ἰσραήλ, γραῦς φοροῦσα κορώναν.
 5 Ἡ δικαία Ῥούθ, νέα.
 Ἡ δικαία προφήτις Ὀλδά, γραῦς.
 Ἡ δικαία Σαραφθία, πρὸς ἣν Ἡλίας ἀπεστάλη, χήρα γραῦς.
 Ἡ δικαία Σωμανίτις, ἡ ξενοδοχίστρια τὸν Ἐλισσαῖον, γραῦς.
 Ἡ δικαία Ἰουδεῖθ ἡ ἀνελοῦσα τὸν Ὀλοφέρνην, νέα.
 10 Ἡ δικαία Ἐσθῆρ ἡ λυτρωσαμένη τὸν Ἰσραήλ, νέα.
 Ἡ δικαία Ἄννα ἡ μήτηρ Σαμουὴλ τοῦ προφήτου, γραῦς.
 Ἡ δικαία Σωσάννα, νέα.
 Ἡ δικαία Ἄννα ἡ μήτηρ τῆς Θεοτόκου, γραῦς.

15 Οἱ ἅγιοι προφῆται καὶ τὰ σχήματα καὶ αἱ
 προφητεῖαι αὐτῶν.

§ 128. Ὁ προφήτης Μωυσῆς μιξαιπόλιος ὀλιγογένης λέγων
 «Εὐφράνθητε οὐρανοὶ ἅμα αὐτῷ καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες
 οἱ ἄγγελοι» (Δευτερον. λβ', 43).

20 Ὁ προφητὰν Δαβίδ, γέρον ὀλιγογένης λέγων «Ὡς
 ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας»
 (Ψαλμ. ργ', 23).

Ὁ προφητὰν Σολομών νέος ἀγένειος λέγων· «Ἡ σοφία
 ἠκοδόμησεν οἶκον, καὶ» (Παροιμ. θ', 1).

25 Ὁ προφήτης Ἡλίας γέρον ἀσπρογένης λέγων· «Ζῆ κύριος
 ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὁ Θεὸς Ἰσραήλ» (Βασιλ. Γ', ιζ').

Ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος, νέος φαρακλὸς βουρλογένης λέγων·
 «Ζῆ Κύριος καὶ ζῆ ἡ ψυχή μου· εἰ ἐγκαταλείψω σε» (Βασιλ. Δ', β').

Ὁ προφήτης Ἡσαΐας γέρον μακρογένης λέγει· «Ἄκουε οὐρανὸν
 καὶ ἐνωτίζου ἡ γῆ, ὅτι Κύριος ἐλάλησεν» (Ἡσαΐα α').

30 Ὁ προφήτης Ἰερεμίας, γέρον κοντογένης οὐ πολλὰ λέγων·
 «Ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς με, λέγων· πρὸ τοῦ με πλάσαι σε».

Ὁ προφήτης Βαροὺχ γέρον στρογγυλογένης, λέγει· «Κύριε,
 κάτιδε ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ ἁγίου σου, καὶ ἐνόησον εἰς ἡμᾶς καὶ»
 (Βαρ. β', 19).

Ὁ προφήτης Ἰεζεκιήλ, γέρον ὀλιγογένης, λέγει· «Τάδε λέγει
 Κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου καὶ ἐπισκέψομαι
 αὐτά» (Ἰεζ. λδ', 11).

Ὁ προφήτης Δανιήλ νέος ἀγένειος, λέγει· «Ἀναστήσει ὁ
 Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν, ἥτις εἰς τοὺς αἰῶνας οὐ διαφθαρή- 5
 σεται» (Δαν. β', 44).

Ὁ προφήτης Ὡσηὲ γέρον στρογγυλογένης λέγει· «Ἐλεος θέλω
 ἢ θυσίαν, καὶ ἐπίγνωσιν Θεοῦ ἢ ὀλοκαύτωμα, λέγει Κύριος» (τ', 6).

Ὁ προφήτης Ἰωήλ μαυροδιχαλογένης λέγει· «Κύριος ἐκ Σιών
 ἀνακεκράξεται σοὶ καὶ ἐξ Ἱερουσαλήμ δώσει φωνήν» (γ', 16). 10

Ὁ προφήτης Ἀμὼς γέρον στρογγυλογένης λέγει· «Οὐαὶ οἱ
 ἐπιθυμοῦντες τὴν ἡμέραν Κυρίου, καὶ αὕτη ἐστὶ σκότος καὶ» (ε', 18).

Ὁ προφήτης Ἀβδιὸν γέρον μιξαιπόλιος λέγει· «Ἐν ἐκείνῃ
 τῇ ἡμέρᾳ λέγει Κύριος· ἀπολω σοφοὺς ἐκ τῆς Ἰουδαίας» (α', 8).

Ὁ προφήτης Ἰωνᾶς γέρον φαρακλὸς λέγει· «Ἐβόησα ἐν 15
 θλίψει μου πρὸς κύριον τὸν Θεόν μου καὶ εἰσήκουσέ μου» (β', 3).

Ὁ προφήτης Μιχαίας γέρον ὀλιγογένης λέγει· «Ἐν τῇ ἡμέρᾳ
 ἐκείνῃ λέγει Κύριος· συνάξω τὴν συντετριμμένην» (δ', 6).

Ὁ προφήτης Ναοὺμ γέρον κοντογένης λέγει· «Ἀπὸ προ-
 σώπου Κυρίου τίς ὑποστήσεται καὶ τίς ἀντιστήσεται»; (α', 6). 20

Ὁ προφήτης Ἀββακούμ νέος ἀγένειος λέγει· «Κύριε εἰσα-
 κήκοα τὴν ἀκοήν σου καὶ ἐφοβήθην» (γ', 1).

Ὁ προφήτης Σοφονίας γέρον ἀσπρογένης λέγει· «Ἐγγὺς ἡ
 ἡμέρα Κυρίου ἡ μεγάλη, ἐγγὺς καὶ ταχεῖα σφόδρα» (α', 14).

Ὁ προφήτης Ἀγγαῖος γέρον στρογγυλογένης λέγει· «Τάδε 25
 λέγει Κύριος παντοκράτωρ· θέσθε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς»: (α', 7).

Ὁ προφήτης Ζαχαρίας νέος ἀγένειος λέγει· «Τάδε λέγει
 Κύριος παντοκράτωρ· ἰδοὺ ἐγὼ σφίξω τὸν λαόν μου ἀπὸ γῆς
 ἀνατολῶν» (η', 7).

Ὁ προφήτης Μαλαχίας μιξαιπόλιος στρογγυλογένης λέγει· 30
 «Τάδε λέγει Κύριος· ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου καὶ ἕως δυσμῶν τὸ
 ὄνομα μου» (α', 1).

Ὁ προφήτης Γεδεὼν γέρον φαρακλὸς στρογγυλογένης λέγει·
 «Ἐὰν ὀρόσος γέννηται ἐπὶ τὸν πόκον μόνον καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν»: 35
 (Κριτ. ζ', 37).

Ὁ προφήτης Ζαχαρίας, ὁ πατήρ τοῦ Προδρόμου, γέρων μακρυγένης, φορῶν ἱερατικὴν στολήν λέγει: «Εὐλογητὸς κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ» (Λουκ. α', 68).

- 5 Ὁ προφήτης Νάθαν γέρων φαρακλὸς στρογγυλογένης.
 Ὁ προφήτης Ἀχιά γέρων μακρυπλατυγένης.
 Ὁ προφήτης Σαμέας (γρ. Σεμέαλ) γέρων στρογγυλογένης.
 Ὁ προφήτης Ἰωάδ, ὃν ἐπάταξεν ὁ λέων, ἀρχηγένης.
 Ὁ προφήτης Ἀζαρίας, υἱὸς Ἀδώ, γέρων κατζαρομάλλης.
 10 Ὁ προφήτης Ἀνανίας γέρων διχαλογένης.

Ἄλλαι προφητεῖαι εἰς τὰς δεσποτικὰς ἐορτὰς καὶ εἰς τὰ θαύματα καὶ πάθη.

§ 128. Εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ ὁ πατριάρχης Ἰακώβ. «Οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα καὶ ἠγούμενος
 15 ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται· καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν» (Γεν. μθ', 10). Δαβίδ· «Καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον, καὶ ὡσεὶ σταγῶν ἢ στάζουσα ἐπὶ τὴν γῆν» (Ψαλμ. σα', 6). Ἡσαίας. «Παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεγάλης βουλής ἀγγελος». (θ', 6).
 20 Ἀββακούμ· «Ὁ Θεὸς ἐκ Θαϊμὰν ἤξει, καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους Φαράν κατασπίου δασέος» (γ' 3). Μιχαίας· «Καὶ σὺ Βηθλεὲμ γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γάρ μοι ἐξελεύσεται ἠγούμενος ὅστις ποι»: (ε', 2). Μαλαχίας· «Ἀνατελεῖ ὑμῖν τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά μου ἥλιος δικαιοσύνης,
 25 καὶ ἴασις ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτοῦ» (θ', 2). Βαρούχ· «Ὁὗτος ὁ Θεὸς ἡμῶν· οὐ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτόν· μετὰ ταῦτα ἐπὶ γῆς ὤφθη καί»: (γ', 36, 38).

Εἰς τὴν περιτομήν. Μωυσῆς· «Καὶ παιδίον ὀκτὼ ἡμερῶν περιτμηθήσεται» (Γεν. ιζ', 12).

- 30 Εἰς τὴν ὑπαπαντήν. Μωυσῆς· «Πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται» (Ἐξέδ. ιγ', 2. Λουκ. δ', 23). Ὁ αὐτός· «Ἁγίασόν μοι πᾶν πρωτότοκον πρωτογενές» κτλ. (Ἐξέδ. ιγ', 2).

Εἰς τὴν εἰς Αἴγυπτον φυγὴν. (Ἡσαίας)· «Ἴδοὺ Κύριος κάθηται ἐπὶ νεφέλης κόρυμφος καὶ ἔξει εἰς Αἴγυπτον καὶ σεισθήσονται χειροποίητα Αἰγύπτου» (ιθ', 1). Ὡσηέ· «Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου» (ια', 1. Ματθ. β', 15).

Εἰς τὴν βρεφοκτονίαν. Ἰερεμίας· «Φωνὴ ἐν Ῥαμᾶ ἠκούσθη, θρήνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμος πολλός» κτλ. (Ἰερ. λα', 15. Ματθ. β', 18).

Εἰς τὴν βάπτισιν. Δαβίδ· «Ἐἶδον σε ὕδατα ὁ Θεός, εἶδον σε ὕδατα καὶ ἐφοβήθησαν» (Ψαλμ. σς', 17). Ἡσαίας· «Λούσασθε καὶ καθαροὶ γίνεσθε· ἀφέλετε τὰς πονηρίας ἀπὸ τῶν ψυχῶν ὑμῶν» (α', 16). Ἰεζεκιήλ· «Τάδε λέγει Κύριος· ῥανῶ ἐφ' ὑμᾶς καθαρὸν ὕδωρ καὶ καθαρισθήσεσθε» (δ', 14). Ναούμ· «Τάδε λέγει Κύριος· κατάρχων ὑδάτων πολλῶν» (α', 12). Μαλαχίας· «Ἴδοὺ ἐγὼ ἐξαποστελῶ τὸν ἀγγελόν μου καὶ ἐπιβλέψεται ὁδὸν πρὸ προσώπου μου» (θ', 1). Ζαχαρίας· «Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελεύ-
 15 σεται ὕδωρ ζῶν ἐξ Ἱερουσαλήμ» (ιθ', 8).

Εἰς τὰ θαύματα τοῦ Χριστοῦ. Ἡσαίας· «Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε καὶ τὰς νόσους ἐβάστασε» (νγ', 14).

Εἰς τὰς παραβολὰς. Δαβίδ· «Ἀνοιξὼ ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου» κτλ. (Ψαλμ. σς', 2).

Εἰς τὴν μεταμόρφωσιν. Δαβίδ· «Θαβὼρ καὶ Ἑρμῶν ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται» (Ψαλμ. πη', 13).

Εἰς τὴν ἔγερσιν Λαζάρου. Ὡσηέ· «Ἐκ χειρὸς Ἰησοῦ ῥύσσομαι καὶ ἐκ θανάτου λυτρώσομαι αὐτόν λέγει Κύριος» (ιγ', 13).

Εἰς τὴν βαΐοφόρον. Δαβίδ· «Ἐκ στόματος νηπίων καὶ
 25 θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον» (Ψαλμ. η', 3). Ζαχαρίας· «Χαῖρε σφόδρα θύγατερ Σιών· ἰδοὺ γὰρ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ἵπποζύγιον καὶ πῶλον νέον» (θ', 9).

Εἰς τὴν ἐκ τοῦ Ἰεροῦ ἐξέλασιν τῶν πωλούντων κτλ. Ἡσαίας· «Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι
 30 τοῖς ἔθνεσιν εἶπε Κύριος» (νς', 7).

Εἰς τὸν δεῖπνον τὸν μυστικόν. Ἰερεμίας· «Ἴδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει Κύριος καὶ διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ καί»: (λζ', 31).

Εἰς τὴν συμφωνίαν Ἰούδα. Ζαχαρίας· «Καὶ ἔστησαν τὸν μισθόν μου τριάκοντα ἀργυροῖς» (ια', 12).

Εἰς τὴν προδοσίαν. Δαβὶδ· «Ὁ ἐσθίων ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ' ἐμὲ περνισμόν» (Ψαλμ. μ', 10).

Εἰς τὴν κρίσιν Ἄννα καὶ Καϊάφα. Δαβὶδ· «Ἀναστάντες μοι μάρτυρες ἄδικοι, ἃ οὐκ ἐγίνωσκον ἠρώτων» (Ψαλμ. 5 λδ', 11).

Εἰς τὴν μεταμέλειαν Ἰούδα. Ἱερεμίας· «Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου» (Ματθ. κζ', 9).

Εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Πιλάτου. Δαβὶδ· «Ἴνα τί ἐφρούαζαν ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν καινά»; (Ψαλμ. β', 1).

Εἰς τὴν μαστίγωσιν. Ἡσαΐας· «Τὸν νῶτόν μου ἔδωκα εἰς μάστιγας καὶ τὰς σιαγόνας μου εἰς ῥαπίσματα» (γ', 6).

Εἰς τὸν ἐμπαιγμόν. Δαβὶδ· «Παρὰ πάντας τοὺς ἐχθρούς μου ἐγενήθην ὄνειδος» (Ψαλμ. λ', 12).

Εἰς τὸ ἐλκόμενος ἐπὶ σταυροῦ. Ἱερεμίας· «Ἐγὼ ὡς 15 ἄρνιον ἄκακον ἀγόμενον τοῦ θύεσθαι» (ια', 19).

Εἰς τὴν ἀνάβασιν ἐπὶ σταυροῦ. Ἡσαΐας· «Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντ'· (νγ', 7).

Εἰς τὴν σταύρωσιν. Μωυσῆς· «Ὁψεσθε τὴν ζωὴν ὑμῶν κρεμαμένην ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν» (Δευτ. κη', 64). Δαβὶδ· «Ὁρῶσαν χεῖρας καὶ πόδας μου» (Ψαλμ. κα', 18). Ἡσαΐας· «Παρεδόθη εἰς θάνατον ἢ ψυχὴ αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη» κτλ. (νγ', 12).

Εἰς τὴν ἀποκαθήλωσιν. Ἡσαΐας· «Ἀπὸ προσώπου ἀδικίας ἦρται ὁ δίκαιος» (νζ', 1).

Εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. Ἰακώβ· «Ἀναπεσὼν ἐκοιμήθη ὡς λέων καὶ ὡς σκύμνος· τίς ἐγερεῖ αὐτόν» (Γεν. μθ', 9). Δαβὶδ· «Ἐξεγέρθητι· Ἴνα τί ὑπνοῖς, Κύριε»; (Ψαλμ. μγ', 24). Σολομών· «Ἐγὼ καθεύδω καὶ ἡ καρδία μου ἀγρυπνεῖ» (Ἄσμα Ἄσμ. ε', 2). Ἡσαΐας· «Ἔσται ἐν εἰρήνῃ ἡ ταφὴ αὐτοῦ» (νζ', 2).

Εἰς τὴν εἰς Ἄδου κάθοδον. Ἡσαΐας· «Ὁ Ἄδης κάτωθεν ἐπικράνθη συναντήσας σοι» (ιδ', 9). Ὁσηε'· «Ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἐξαναστησόμεθα» (ς', 9).

Εἰς τὴν ἀνάστασιν. Δαβὶδ· «Ἀναστήτω ὁ Θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ»: (Ψαλμ. ζ', 2). Σοφονίας· «Τάδε λέγει Κύριος· ὑπόμεινόν με εἰς ἡμέραν ἀναστάσεως μου» (γ', 8).

Εἰς τὰς μυροφόρους. Ἡσαΐας· «Γυναῖκες ἐρχόμεναι ἀπὸ θέας δεῦτε» κτλ. (κζ', 11).

Εἰς τὴν ἀνάληψιν. Δαβὶδ· «Ἐπέβη Κύριος ἐπὶ Χερουβὶμ καὶ ἐπετάσθη» (Ψαλμ. μτ', 6). «Ἀνέβη ὁ Θεὸς ἐν ἀλαλαγμῶν· Κύριος ἐν φωνῇ σάλπιγγος». Ζαχαρίας· «Ἰδοὺ ἡμέρα ἔρχεται 5 καὶ στήσονται οἱ πόδες Κυρίου ἐπὶ τὸ ὄρος Ἐλαιῶν τὸ κατέναντι Ἱερουσαλήμ» (ιδ', 1).

Εἰς τὴν πεντηκοστήν. Ἰωήλ· «Ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες» (β', 28. Πράξ. β', 16). Ζαχαρίας· «Ἐν τῇ 10 ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκχεῶ ἐπὶ τὸν οἶκον Δαβὶδ καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλήμ πνεῦμα χάριτος καὶ οἰκτιρμοῦ λέγει Κύριος» (ιβ', 10).

Ἔτεραι προφητεῖαι εἰς τὰς θεομητορικὰς ἐορτάς.

§ 129. Εἰς τὴν γέννησιν τῆς Θεοτόκου. Ἰεζεκιήλ· 15 «Ἡ πόλις αὕτη κεκλεισμένη ἔσται· οὐκ ἀνοιχθήσεται καὶ οὐδεὶς οὐ μὴ διέλθῃ δι' αὐτῆς» (μδ', 2).

Εἰς τὰ εἰσόδια. Δαβὶδ· «Ἀπενεχθήσονται τῷ βασιλεῖ παρθένου ὑπίσω αὐτῆς» (Ψαλμ. μδ', 15).

Εἰς τὸν εὐαγγελισμόν. Δαβὶδ· «Ἄκουσον θύγατερ καὶ 20 ἴδε καὶ κλῖνον τὸ ὄς σου καὶ ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου» κτλ. (Ψαλμ. μδ', 11). Σολομών· «Πολλὰ θυγατέρες ἐκτήσαντο πλοῦτον· πολλὰ ἐποίησαν δόναμιν, σὺ δὲ ὑπέρκεισαι καὶ ὑπερήρας πάσας» (Παροιμ. κθ', 29). Ἡσαΐας· «Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱὸν καὶ καλέσει τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν» 25 (ζ', 14).

Εἰς τὴν κοίμησιν. Δαβὶδ· «Ἀνάστηθι, Κύριε, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, σὺ καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς ἀγιάσματός σου» (Ψαλμ. ρλα', 8).

Οἱ σοφοὶ τῶν Ἑλλήνων, ὅσοι εἶπον περὶ τῆς ἐν- 30 σάρκου οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ.

§ 130. Ἀπολλώνιος, γέρον μακροδύχαλογένης, φορῶν μανδύλι εἰς τὴν κεφαλὴν λέγει εἰς χαρτί· «Ἐγὼ καταγγέλλω ἐν

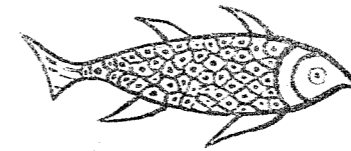
τρισὶν ἓνα μόνον ὑψιμέδοντα θεόν· | οὗ λόγος ἀφθίτος ἐν ἀδαεῖ
 κόρη ἔγκυος ἔσεται· οὗτος γὰρ ὡς τῶσον πυρφόρον ἴσος διαδρα-
 μεῖται καὶ κόσμον | ἅπαντα ζωγήσει καὶ τῷ πατρὶ προσάξει
 δῶρον». — Σόλων ὁ Ἀθηναῖος, γέρων στρογγυλογένης λέγει·
 5 «Ὁψέποτέ τις ἐπὶ τὴν πολυσχεδῆ ταύτην ἐλάσειε γῆν καὶ δίχα
 σφάλματος γενήσεται σάρξ· ἀκάματος ἢ θεότης ἕρος· ἀνιάτων πα-
 θῶν λύσει φθοράν· καὶ τοῦτο γενήσεται ἐξ ἀπίστου λαοῦ καὶ πρὸς
 ὕψος κρεμασθήσεται καὶ πάντα πρῶως πείσεται ἐκὼν φέρων». —
 Θεοκυδίδης μιξαιπόλιος, εἰς τρία χωρίζων τὸ γένειον λέγει·
 10 «Ἐν μὲν θεὸς φῶς νοερὸν καὶ τούτῳ αἴνεσις· ἐν τῷ νοῖ πάντα
 γὰρ παρέχει ἐκ τούτου εἰς ἓν· οὐ θεὸς ἕτερος, οὐκ ἄγγελος, οὐ
 σοφία, οὐ δαίμων, οὐκ οὐσία, ἀλλ' ἡ μόνος κύριός ἐστι καὶ
 δημιουργὸς τοῦ παντός, παντέλειος λόγος· γόνιμον ἐκ γονίμου,
 αὐτὸς ἐπὶ φύσιν γόνιμον κατελθὼν ὕδωρ ἐποίησε». — Πλούταρχ-
 15 ῶς γέρων φαρακλὸς δξυγένης λέγει· «Τῷ τῶν ὄλων ὑπερτάτῳ
 οὐδὲν αἴτιον προσεπινοεῖται· ὁ λόγος ἐξ αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἄλλου
 ἐστὶ· δέδεικται δὲ σαφῶς, ὅτι θεοῦ σοφία καὶ λόγος τέρμα πε-
 ριέχει τῆς γῆς». — Πλάτων γέρων μακροπλατυγένης λέγει·
 «Ὁ παλαιὸς νέος καὶ ὁ νέος ἀρχαῖος· ὁ πατήρ ἐν τῷ γόνῳ καὶ
 20 ὁ γόνος ἐν τῷ πατρὶ· τὸ ἐν διαιρεῖται εἰς τρία καὶ τὰ τρία εἰς
 ἓν». — Ἀριστοτέλης γέρων βουρλογένης λέγει· «Ἀκάματος
 φύσει, θεοῦ γέννησις· ἐξ αὐτοῦ γὰρ ὁ αὐτὸς οὐσιούται λόγος». — Φί-
 λων ὁ φιλόλογος, γέρων φαρακλὸς μακροδιχαλογένης λέγει·
 «Αὐτὸς ἐστὶ καθ' ὑπερουρανὸν μέγαν βεβηκῶς, φλογὸς ὑπερ-
 25 βάλλων ἀένναον καὶ πῦρ ἀθάνατον· ὃν τρέμουσιν οὐρανοὶ γαῖα τε
 καὶ θάλαττα βυθὸς τάρταρος δαίμονες· ἦν δὲ αὐτοπάτωρ ἀπάτωρ
 τρισύμβιος». — Σοφοκλῆς, γέρων φαρακλὸς εἰς πέντε χωρίζων τὸ
 γένειον λέγει· «Ἔστι θεὸς ἀναρχος, ἀπλοῦς τῇ φύσει, ὃς
 οὐρανὸν ἔτευξεν ἅμα καὶ χθόνα». — Θούλης ὁ βασιλεὺς Αἰγύ-
 30 πτου, γέρων πλατυγένης λέγει· «Ὁ πατήρ γόνος καὶ ὁ γόνος
 πατήρ ἄσαρκος σαρκικὸς γέγονε θεὸς ὑπάρχων». — Ὁ μάντις
 Βαλαάμ γέρων στρογγυλογένης, φορῶν μανθῆλι εἰς τὸ κεφάλι
 λέγει· «Ἀνατελεῖ ἄστρον ἐξ Ἰακώβ· ἀναστήσεται ἄνθρωπος ἐξ
 Ἰσραὴλ καὶ θραύσει τοὺς ἀρχηγούς Μωάβ» (Ἀριθ. κδ', 17). —
 35 Ἡ σοφή Σιβύλλα· «Ἦξει οὐρανόθεν βασιλεὺς αἰώνων, μέλλων

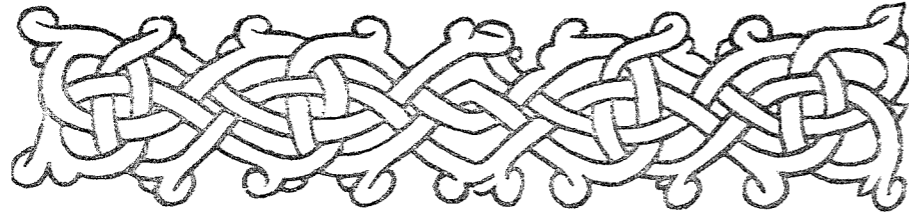
κρίναι πᾶσαν σάρκα καὶ κόσμον ἅπαντα». Ἔτερον· «Ἐκ μητρο-
 νόμφου παναμώμου παρθένου | μέλλει παρῆναι τοῦ θεοῦ μόνος
 γόνος, | ἀναρχος ἀπρόσιτος, εἷς θεὸς λόγος, | ὃν οὐρανοὶ τρέμου-
 σιν, ἄνθρωποι, νέες».

Πῶς ἱστορίζεται ἡ ρίζα τοῦ Ἰεσσαί.

5

§ 131. Ὁ δίκαιος Ἰεσσαὶ κοιμώμενος καὶ ὑποκάτωθεν τῆς
 πλάτης αὐτοῦ ἐξέρχονται τρεῖς κλῶνοι, οἱ δύο μικροὶ περικυκλόνον-
 τες αὐτόν, ὁ δὲ ἄλλος μέγας ἀνερχόμενος ἄνω· καὶ ἐν αὐτῷ εἰσι
 περιπεπλεγμένοι οἱ βασιλεῖς τῶν Ἑβραίων, ἀπὸ Δαβὶδ ἕως Χρι-
 στοῦ. Πρῶτον ὁ Δαβὶδ βαστῶν τὴν κινύραν, εἶτα ὁ Σολομὼν 10
 ἐπάνωθεν αὐτοῦ βαστῶν βιβλίον κεκλεισμένον, καὶ ἐπάνωθεν τοῦ
 Σολομῶντος οἱ λοιποὶ βασιλεῖς κατὰ τάξιν, βαστάζοντες σαῖπτρα,
 καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ κλάδου ἢ γέννησις τοῦ Χριστοῦ. Καὶ
 ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος καὶ τὸ ἄλλο οἱ προφῆται μὲ τὰς προφητείας
 τῶν, καὶ αὐτοὶ εἰς κλάδους περιπεπλεγμένοι καὶ βλέποντες τὸν 15
 Χριστὸν καὶ δεικνύοντες αὐτόν· καὶ ὑποκάτωθεν τῶν προφητῶν,
 ἀπὸ τὸ ἓνα καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ Ἰεσσαί, οἱ σοφοὶ τῶν
 Ἑλλήνων καὶ ὁ μάντις Βαλαάμ, βαστάζοντες τὰς ῥήσεις τῶν καὶ
 βλέποντες ἄνω δεικνύουσιν εἰς τὴν γέννησιν τὸν Χριστόν.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

ΠΡΟΣΙΣΤΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΑΙ ΔΕΣΠΟΤΙΚΑΙ ΕΘΡΤΑΙ ΚΑΙ ΤΑ ΛΟΙΠΑ ΕΡΓΑ
ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

Ὁ εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου.

§ 1. Σπήτια καὶ ἡ Παναγία ἱσταμένη ἔμπροσθεν σκαμνίου, ἔχουσα ὀλίγον κλιτὴν τὴν κεφαλὴν· καὶ μὲ τὸ ἓνα χέρι βαστᾷ μετὰξι τυλιγμένον εἰς ἀδράκτι καὶ τὴν δεξιὰν ἔχουσα ἀπλωμένην εἰς τὸν ἄγγελον· καὶ ὁ ἄρχων Γαβριὴλ ἔμπροσθεν αὐτῆς μὲ τὴν δεξιὰν εὐλογῶν αὐτὴν καὶ μὲ τὴν ἀριστερὰν βαστῶν κοντάρι· ἐπάνωθεν τοῦ ὀσπητίου οὐρανὸς καὶ ἐξ αὐτοῦ καταρχόμενον τὸ ἅγιον πνεῦμα μὲ ἀκτῖνα εἰς τὴν καρφαλὴν τῆς Παναγίας (Λουκ. α', 26).

Ὁ Ἰωσήφ ὀρῶν ἔγκυον τὴν Θεοτόκον.

§ 2. Σπήτια καὶ ἡ Παναγία ἔγκυος καὶ ἐκστατική, καὶ ἔμπροσθεν αὐτῆς ὁ Ἰωσήφ ἀκουμβίζων τὸ ἓνα χέρι εἰς ῥάβδον καὶ τὸ ἄλλο ἔχων ἀπλωμένον εἰς τὴν Παναγίαν βλέπει αὐτὴν μὲ φοβερὸ σχῆμα (Ματθ. α', 18).

Ὁ ἀσπασμὸς τῆς Θεοτόκου καὶ τῆς Ἑλισάβετ.

§ 3. Σπήτια καὶ ἔσω ἡ Θεοτόκος καὶ ἡ Ἑλισάβετ ἀσπάζόμεναι ἀλλήλας· καὶ ὀλίγο παρέκει ὁ Ἰωσήφ καὶ ὁ Ζαχαρίας ὁμιλοῦντες ἀλλήλοις, καὶ ὀπίσθεν αὐτῶν παιδίον μικρὸν μὲ κοντὰ ῥοῦχα, ἔχον εἰς τὸν ὤμὸν του δεκανίκι καὶ εἰς τὸ δεκανίκι καλὰδι κρεμασμένον· καὶ κάτωθεν τοῦ σπητίου παχνί καὶ πωλάρι δεμένον τρώγει εἰς τὸ παχνί (Λουκ. α', 41).

Ἡ ἐρώτησις τῶν μάγων.

§ 4. Παλάτι καὶ ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης μέσα εἰς κάμαραν καθήμενος εἰς θρόνον· καὶ οἱ τρεῖς μάγοι ἔμπροσθέν του, ἔχοντες τὰ χέρια ἀπλωμένα εἰς αὐτόν, καὶ ἔξωθεν Ἰουδαῖοι, Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὁμιλοῦντες ἀλλήλοις (Ματθ. β', 1).

Ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ.

§ 5. Σπήλαιον καὶ ἔσω εἰς τὸ δεξιὸν μέρος ἡ Θεοτόκος γονατιστὴ καὶ βάνουσα τὸν Χριστὸν ὡς βρέφος σπαργανωμένον μέσα εἰς τὴν φάτνην, καὶ ἀριστερὰ ὁ Ἰωσήφ γονατισμένος, ἔχων τὰ χέρια σταυρωμένα ἔμπρὸς στὸ στήθος του καὶ ὀπίσθεν τῆς φάτνης ἓνα βοῖδιον καὶ ἓνα ἄλογον, βλέποντα πρὸς τὸν Χριστόν· καὶ ὀπίσθεν τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῆς Παναγίας ποιμένες βαστάζοντες ῥάβδους καὶ βλέποντες μετὰ θάμβους τὸν Χριστόν· καὶ ἔξωθεν τοῦ σπηλαίου πρόβατα καὶ ποιμένες, ὁ ἓνας λαλῶν αὐτὸν καὶ ἕτεροι βλέποντες ἄνω μετὰ φόβου· καὶ ἐπάνωθεν αὐτῶν εἰς ἄγγελος εὐλογῶν αὐτούς· καὶ ἀπὸ ἄλλο μέρος οἱ μάγοι μετὰ βασιλικῆς στολῆς καθήμενοι ἐπάνω εἰς ἄλογα καὶ δεικνύοντες ἀλλήλοις τὸν ἀστέρα· καὶ ἐπάνωθεν τοῦ σπηλαίου πλῆθος ἀγγέλων μέσα εἰς νέφελα, βαστάζοντες χαρτὶ μὲ αὐτὰ τὰ γράμματα· «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη· ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία». Καὶ ἐπάνωθεν εἰς τὸ μέσον αὐτῶν ὁ ἀστὴρ, ἔχων ἀκτῖνα μεγάλην καταρχομένην ἕως τῆς κεφαλῆς τοῦ Χριστοῦ (Λουκ. β', 6. Ματθ. β', 25).

Ἡ προσκύνησις τῶν Μάγων.

§ 6. Σπήτι καὶ ἡ Παναγία καθήμενη εἰς σκαμνί, βαστάζουσα ὡς βρέφος τὸν Χριστόν εὐλογοῦντα· καὶ οἱ τρεῖς Μάγοι ἔμπροσθεν αὐτῆς βαστάζοντες τὰ δῶρα μέσα εἰς χρυσᾷ κιβώτια· ὁ ἓνας ἀπ' αὐτοὺς γέρων μακρυγένης ἀσκεπῆς γονατιστός, βλέπων τὸν Χριστόν καὶ μὲ τὸ ἓνα χέρι βαστῶν τὸ δῶρον καὶ μὲ τὸ ἄλλο τὴν κορώννα του· ὁ δὲ ἄλλος ἀρχιγένης καὶ ὁ ἕτερος ἀγένειος, βλέποντες ἀλλήλοις καὶ δεικνύοντες τὸν Χριστόν· καὶ ὀπίσθεν τῆς Παναγίας ὁ Ἰωσήφ ἱστάμενος καὶ θαυμάζων· ἔξωθεν δὲ τοῦ σπη-

τίου ἕνας νέος κρατῶν τρία ἄλογα ἀπὸ τὰ σαλιβάρια τους, καὶ παρέχει πάλιν ἐπάνω εἰς βουνὰ οἱ τρεῖς μάγοι καθηήμενοι εἰς τὰ ἄλογά τους καὶ ὑποστρέφοντες εἰς τὴν χώραν τους, καὶ ἕνας ἄγγελος ἔμπροσθεν δεικνύει αὐτοῖς τὸν δρόμον (Ματθ. β', 10).

5 Ἡ ὑπαπαντὴ τοῦ Χριστοῦ.

§ 7. Ναός καὶ κουβούκλι καὶ ὑποκάτω τοῦ κουβουκλίου τράπεζα καὶ ἐπάνω αὐτῆς θυμιατήριον χρυσοῦν καὶ ὁ ἅγιος Συμεὼν ὁ Θεοδόχος, βαστάζων τὸν Χριστὸν ὡς βρέφος εἰς τὰς ἀγκάλας του, ὁ ὁποῖος εὐλογεῖ αὐτόν· καὶ ἡ Παναγία ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος 10 τῆς τραπέζης ἀπλώνουσα πρὸς αὐτὸν τὰ χέρια· καὶ ὅπισθεν αὐτῆς ὁ Ἰωσήφ βαστάζων εἰς τὸ ῥοῦχόν του δύο περιστεράς· καὶ πλησίον ἡ προφήτις Ἄννα, δείχνουσα τὸν Χριστὸν καὶ βαστάζουσα χαρτὶ μὲ ταῦτα τὰ γράμματα· «Τοῦτο τὸ βρέφος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐδημιούργησε» (Λουκ. β', 23).

15 Ὁ Ἰωσήφ μὲ τὴν Θεοτόκον φεύγει εἰς Αἴγυπτον.

§ 8. Βουνὰ καὶ ἡ Παναγία καθημένη εἰς πωλὰρι μετὰ βρέφους καὶ βλέπουσα ὅπισθεν τὸν Ἰωσήφ, ἔχοντα τὸ δεκανίκι μὲ τὸ ῥοῦχόν του εἰς τὸν ὄμῳν του, καὶ εἷς νέος τραβῶν τὸ πωλὰρι ἀπὸ τὸ σχοινὶ καὶ βαστῶν καλάθι καὶ βλέπων ὅπισθεν τὴν Παναγίαν· καὶ ἔμπροσθεν αὐτῶν κάστρον καὶ εἶδωλα γκρεμνιζόμενα ἀπὸ τὰ τεῖχη του (Ματθ. β', 14).

Ἡ βρεφοκτονία.

§ 9. Κάστρον καὶ ὁ Ἡρώδης καθηήμενος εἰς θρόνον καὶ δύο στρατιῶται πλησίον· καὶ παρέμπροσθεν ἄλλοι πολλοὶ στρατιῶται 25 μὲ φλάμπουρον· καὶ παρέχει πάλιν χώρες εἰς βουνὰ καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν γυναῖκες βαστάζουσαι βρέφη, ἄλλες φεύγουσαι, ἄλλες κρύπτουσαι αὐτὰ ὅπισθεν των καὶ ἐμποδίζουσαι μὲ τὰς χεῖράς των τοὺς στρατιῶτας νὰ μὴ θανατώσουν αὐτά· ἄλλαι καθημέναι καὶ θρηνοῦσαι τὰ ἔμπροσθεν αὐτῶν κείμενα θανατωμένα νήπια· καὶ 30 στρατιῶται ἄλλοι ἀρπάζοντες τὰ βρέφη ἀπὸ τὰς μητρικὰς ἀγκάλας, ἄλλοι σουβλίζοντες αὐτά, ἄλλοι ξεσχίζοντες καὶ ἄλλοι ἄλλα ἀποκεφαλίζοντες· καὶ τὸ πλῆθος τῶν νηπίων κείμενα εἰς

τὴν γῆν φονευμένα, ἄλλα μὲ σπάργανα καὶ ἄλλα μὲ ἄλλα ῥοῦχα. Ἡ δὲ Ἑλισάβετ, βαστάζουσα τὸν Πρόδρομον εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ὡς βρέφος, φεύγει βλέπουσα εἰς τὰ ὀπίσω· καὶ ὅπισθεν αὐτῆς εἰς στρατιώτης διώκων αὐτὴν μετὰ ξίφους, καὶ πέτρα μεγάλη ὡς βουνὸν σχισμένη ἔμπροσθεν τῆς (Ματθ. β', 16).

5

Ὁ Χριστὸς ἐτῶν δώδεκα, καθηήμενος μέσον τῶν διδασκάλων.

§ 10. Ναός καὶ ἐν αὐτῷ ὁ Χριστὸς καθηήμενος εἰς θρόνον, μὲ τὸ ἕνα χέρι βαστῶν χαρτὶ τυλιγμένον καὶ τὸ ἄλλο ἔχων ἀπλωμένον, καὶ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι καθηήμενοι καὶ βλέποντες ἀλλήλους καὶ ἀποροῦντες· καὶ ὅπισθεν τοῦ θρόνου ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Θεοτόκος δεικνύουσα αὐτῷ τὸν Χριστὸν (Λουκ. β', 46).

Ὁ Χριστὸς ἐρχόμενος ἐν τῷ Ἰορδάνῃ βαπτισθῆναι.

15

§ 11. Βουνὰ καὶ κάτωθεν αὐτῶν ὁ Ἰορδάνης ποταμὸς, καὶ ὁ Χριστὸς ἐρχόμενος καὶ ὁ Πρόδρομος δεικνύων αὐτὸν εἰς τοὺς λαοὺς λέγει εἰς χαρτί· «Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἵρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου· οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν». Καὶ πάλιν ὁ Χριστὸς ἰστάμενος εἰς τὴν ἄκρην τοῦ Ἰορδάνου καὶ ὁ 20 Πρόδρομος ἔμπροσθεν αὐτοῦ λέγων αὐτῷ εἰς χαρτί· «Ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με»; ὁ δὲ Χριστὸς εὐλογῶν αὐτὸν λέγει αὐτῷ εἰς χαρτί· «Προφήτα, ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην» (Ματθ. γ', 13. Μάρκ. α', 9. Ἰωάν. α', 26).

25

Ἡ βάπτισις τοῦ Χριστοῦ.

§ 12. Ὁ Χριστὸς ἰστάμενος μέσον τοῦ Ἰορδάνου γυμνὸς καὶ ὁ Πρόδρομος εἰς τὴν ἄκρην τοῦ ποταμοῦ ἐκ δεξιῶν τοῦ Χριστοῦ, βλέπων ἄνω καὶ ἔχων τὴν δεξιὰν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ Χριστοῦ, τὴν δὲ ἀριστερὰν ἀπλώνων ἄνω· καὶ ἐπάνωθεν οὐρανὸς καὶ 30 ἐξ αὐτοῦ κατερχόμενον τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον μὲ ἀκτῖνα εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Χριστοῦ· καὶ μέσ' στήν ἀκτῖνα ταῦτα τὰ γράμματα·

«Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠρέσθησα»· καὶ ἐξ ἀριστερῶν ἄγγελοι ἰστάμενοι εὐλαβῶς καὶ ἔχοντες ἀπλωμένας (τὰς πτέρυγας) ὑποκάτω τῶν ἱματίων τους· καὶ ὑποκάτω τοῦ Προδρόμου μέσα εἰς τὸν Ἰορδάνην εἰς ἄνθρωπος γέρων γυμνός κείμενος δίπλα 5 καὶ βλέπων ὀπισθεν αὐτοῦ τὸν Χριστὸν μετὰ φόβου, καὶ βαστάζων στάμνον χύνει ἐξ αὐτῆς νερόν, καὶ γύρω τοῦ Χριστοῦ ὀψάρια (Ματθ. γ', 19. Μάρκ. α', 10. Λουκ. γ', 21. Ἰωάν. α', 29).

Ὁ Χριστὸς πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ Διαβόλου.

§ 13. Ἐρημος με δένδρα καὶ ὁ Χριστὸς ἰστάμενος, καὶ 10 ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὁ Διάβολος δεικνύων τοὺς λίθους καὶ λέγων «Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπέ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται»· καὶ ὁ Χριστὸς λέγει· «Οὐκ ἐπ' ἄρτων μόνων ζήσεται ἄνθρωπος». Καὶ παρέχει ἱερόν καὶ ἐπάνω εἰς τὴν ἄκρην τοῦ ἱεροῦ πάλιν ὁ Χριστός, καὶ ὁ Διάβολος ἔμπροσθεν αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· «Εἰ ὁ 15 υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σαυτὸν κάτω»· καὶ Χριστὸς λέγει αὐτῷ εἰς χαρτί· «Οὐκ ἐκπειράσει κύριος τὸν Θεόν σου». Καὶ παρέχει ὄρος πολλὰ ὑψηλὸν καὶ ἐπάνω αὐτοῦ ὁ Χριστὸς καὶ ὁ Διάβολος ἔμπροσθεν αὐτοῦ, δεικνύων αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ λέγων· «Ταῦτα πάντα σοὶ δώσω, ἐὰν πεσῶν προσκυνήσης μοι»· καὶ ὁ Χριστὸς λέγων πρὸς αὐτὸν εἰς χαρτί· «Ἵπαγε 20 ὀπίσω μου Σατανᾶ· γέγραπται γὰρ κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις»· καὶ ὑποκάτω τοῦ ὄρους πόλεις καὶ κάστρη καὶ βασιλεῖς καθήμενοι εἰς τραπέζας καὶ στρατιῶται γύρωθεν αὐτῶν με φλάμπουρα· καὶ παρέχει πάλιν ὁ Χριστὸς καὶ ἄγγελοι γύρωθεν αὐτοῦ, 25 ἄλλοι γονατιστοί, ἄλλοι βαστάζοντες ῥιπίδια ἐπάνωθεν αὐτοῦ· καὶ ὁ Διάβολος φεύγων καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω (Ματθ. δ', 1. Μάρκ. α', 13. Λουκ. δ', 1. Δευτερ. ς', 13).

Ὁ Χριστὸς μαρτυρούμενος εἰς τοὺς μαθητὰς ὑπὸ τοῦ Προδρόμου.

30 § 14. Ὁ Πρόδρομος δεικνύων τὸν Χριστὸν εἰς τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν Ἀνδρέαν· καὶ παρέχει πάλιν ὁ Ἀνδρέας φέρων τὸν Πέτρον, καὶ ὁ Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ ἔμπροσθεν τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Χριστὸς προσκαλῶν τοὺς μαθητὰς διὰ τῆς ἄγρας τῶν ἰχθύων.

§ 15. Θάλασσα καὶ δύο πλοῖα· μέσον εἰς τὸ ἕνα ὁ Χριστὸς καὶ ὁ Πέτρος ἔμπροσθεν του γονατισμένος καὶ ὁ Ἀνδρέας σύρων τὸ δίκτυον· καὶ εἰς τὸ ἄλλο ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Ἰάκωβος 5 με τὸν πατέρα τους, σύροντες καὶ αὐτοὶ τὸ ἴδιον δίκτυον ὅπου σύρνει ὁ Ἀνδρέας ἀπὸ τὸ ἄλλο πλοῖον, καὶ μέσ' τὸ δίκτυον πλήθος ψάρια σχίζοντα τὸ δίκτυον (Ματθ. δ', 19. Μάρκ. α', 16. Λουκ. ε', 10).

Ὁ Χριστὸς μεταβάλλων τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον. 10

§ 16. Τράπεζα καὶ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι καθήμενοι εἰς αὐτήν, καὶ εἰς ἐξ αὐτῶν ἐνδοξότερος βαστάζων ποτήριον μετὰ οἴνου καὶ ἀπορῶν· καὶ μέσον αὐτῶν ὁ νόμφιος στρογγυλογένης μιξαιπόλιος καὶ ἡ νόμφη πλησίον αὐτοῦ, φοροῦντες εἰς τὰς κεφαλὰς των στέφανα ἐξ ἀνθέων· καὶ ὀπισθεν αὐτῶν εἰς νέος βαστῶν 15 κανάτι καὶ βάνων εἰς ποτήριον οἶνον, καὶ κάτωθεν τῆς τραπέζης ἐξ πιθάρια καὶ δύο νέοι χύνοντες με δερμάτια νερόν εἰς αὐτά· καὶ ὁ Χριστὸς καθήμενος εἰς τὴν ἄκρην τῆς τραπέζης εὐλογεῖ αὐτά· καὶ ἡ Παναγία καὶ ὁ Ἰωσήφ πλησίον αὐτοῦ καὶ οἱ Ἀπόστολοι ὀπισθεν του (Ἰωάν. β', 1). 20

Ὁ Χριστὸς ἐρωτώμενος ὑπὸ τοῦ Νικοδήμου.

§ 17. Ὁ Χριστὸς καθήμενος καὶ ὀπισθεν αὐτοῦ οἱ ἀπόστολοι· καὶ ὁ Νικοδήμος ἔμπροσθεν αὐτοῦ καθήμενος καὶ ἐρωτῶν αὐτόν (Ἰωάν. γ', 1).

Ὁ Χριστὸς ὁμιλῶν τῇ Σαμαρείτιδι. 25

§ 18. Ὁ Χριστὸς καθήμενος εἰς πέτραν καὶ οἱ ἀπόστολοι ὀπισθεν αὐτοῦ θαυμάζοντες· καὶ ἔμπροσθεν του φρέαρ καὶ μία γυνὴ σιμὰ εἰς τὰ χεῖλη αὐτοῦ, βαστάζουσα με τὴν ἀριστερὰν μπακράτζι καὶ τὴν δεξιὰν ἀπλώνουσα εἰς τὸν Χριστόν· καὶ ἔμπροσ 30 αὐτῆς ὕδριά καὶ ὁ Χριστὸς εὐλογῶν (Ἰωάν. δ', 7).

Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τὸν υἱὸν τοῦ Βασιλίσκου.

§ 19. Κάστρον καὶ ὁ Χριστὸς εὐλογῶν, καὶ ὕπισθεν αὐτοῦ οἱ ἀπόστολοι καὶ ἔμπροσθέν του ἕνας ἄνθρωπος μὲ καλπᾶκι καὶ μὲ λαμπρὰ βούγα παρακαλῶν αὐτόν· καὶ ὕπισθεν τοῦ ἀνθρώπου 5 τρεῖς στρατιῶται βλέποντες αὐτόν καὶ δεικνύοντες ὕπισθεν ἕνα μέγα παλάτι, εἰς τὸ ὁποῖον μέσα ἔστι κλίνη καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὴν ἕνας νέος φορῶν τὴν ζώνην του (Ἰωάν. δ', 46).

Ὁ Χριστὸς ἀναγινώσκων ἐν τῇ συναγωγῇ.

§ 20. Ναὸς καὶ ὁ Χριστὸς μέσον ἱστάμενος καὶ κρατῶν 10 βιβλίον μὲ τὰ δύο του χέρια, ἀναγινώσκει ταῦτα τὰ γράμματα· «Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ ἕνεκεν ἔχρισέ με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς»· καὶ εἰς νέος πλησίον αὐτοῦ ἔκτεινον τὴν χεῖρα ὕπως λάβῃ τὸ βιβλίον, καὶ γύρωθεν αὐτοῦ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι καθήμενοι καὶ δεικνύοντες αὐτόν ἀλλήλοις, καὶ ἄλλος λαὸς πολλὸς 15 βλέποντες αὐτόν μετὰ θάμβους (Λουκ. δ', 15. Ματθ. ιγ', 54. Μάρκ. α', 21).

Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τὸν δαιμονιζόμενον ἐν τῇ συναγωγῇ.

§ 21. Ναὸς καὶ ὁ Χριστὸς ἔσω καὶ οἱ ἀπόστολοι, καὶ ἔμ- 20 προσθέν του ἕνας ἄνθρωπος κείμενος κατὰ γῆς ἀφρίζων· καὶ εἰς δαίμων ἐξερχόμενος ἀπὸ τὸ στόμα του· καὶ γύρωθεν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι καὶ ἄλλος λαὸς θαυμάζοντες (Λουκ. δ', 33. Μάρκ. α', 23).

Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τὸν λεπρόν.

§ 22. Ὅρος καὶ ὑποκάτωθεν ὁ Χριστὸς μὲ τοὺς ἀποστόλους 25 καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ εἰς ἄνθρωπος γυμνός, ὅλος πληγωμένος, γονατιστὸς ἔμπροσθεν τοῦ Χριστοῦ· καὶ ὁ Χριστὸς βάνει τὴν χεῖρά του εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λεπροῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου τὸ σῶμα πέφτουν ὡς λεπίδες ὀφθαλμίων (Μάρκ. α', 40. Ματθ. ιγ', 1. Λουκ. ε', 12).

Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τὸν δοῦλον τοῦ ἑκατοντάρχου.

§ 23. Ὁ Χριστὸς μὲ τοὺς ἀποστόλους καὶ εἰς ἄνθρωπος στρα- 5 τιωτικᾶ φορεμένος, γονατιστὸς ἔμπροσθέν του· καὶ μακρόθεν παλάτι καὶ εἰς ἄνθρωπος νέος ἐγείρεται ἀπὸ κλίνης καὶ τριγύρου αὐτοῦ ἄνδρες καὶ γυναῖκες· εἰς δὲ ἄνθρωπος ἱστάμενος πλησίον τοῦ ἑκατοντάρχου δεικνύει αὐτῷ τὸ παλάτι (Λουκ. ζ', 2).

Ὁ Χριστὸς ἀνιστῶν τὸν υἱὸν τῆς χήρας.

§ 24. Κάστρον καὶ ἔξω τῆς πόλης αὐτοῦ πλήθος ἀνθρώπων, καὶ μέσον αὐτῶν τέσσαρες ἄνθρωποι ἔχοντες κλίνην ἀποθεμένην 10 εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐπάνω τῆς κλίνης εἰς νέος τυλιγμένος μὲ σάβανον, ὀλίγον σηκωμένος καὶ βλέπων τὸν Χριστόν, καὶ ὁ Χριστὸς μὲ τὸ ἕνα χεῖρ βασταζῶν τὴν κλίνην καὶ μὲ τὸ ἄλλο εὐλογῶν τὸν νέον· καὶ ὕπισθεν αὐτοῦ οἱ ἀπόστολοι· καὶ εἰς τοὺς πόδας του γυνὴ κλαίουσα καὶ τραβίζουσα τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς της 15 (Λουκ. ζ', 14).

Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τὴν πενθερὰν Πέτρου.

§ 25. Σπῆτι καὶ ἡ πενθερὰ τοῦ Πέτρου, γραῦς κειμένη 20 ἐπὶ κλίνης, καὶ ὁ Χριστὸς βαστῶν αὐτὴν ἐκ τῆς χειρός, καὶ οἱ ἀπόστολοι ὕπισθεν του (Ματθ. ιγ', 14. Μάρκ. α', 29. Λουκ. δ', 38).

Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τὸν ἐν ποικίλοις νόσοις. 20

§ 26. Ὁ Χριστὸς ἱστάμενος εὐλογῶν καὶ οἱ ἀπόστολοι ὕ- 25 πισθέν του καὶ πολλοὶ ἀσθενεῖς ἔμπροσθέν του, ἄλλοι κείμενοι εἰς κρεβάτια, ἄλλοι ἀκουμπίζοντες εἰς πατερίτζας, ἄλλοι ὑπὸ ἄλλων βασταζόμενοι, τυφλοὶ κουτσοὶ παράλυτοι (Λουκ. ε', 40. Ματθ. ιε', 30. Μάρκ. α', 32).

Ὁ Χριστὸς ἐπιτιμῶν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ.

§ 27. Θάλασσα ταραγμένη καὶ μέσον πλοίαριον ἀρμενίζον 30 καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὴν πρύμνην κοιμώμενος καὶ ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης ἐπάνωθεν αὐτοῦ, ἔχοντες πρὸς αὐτόν ἀπλωμένα τὰ χέρια μετὰ φόβου· καὶ ὁ Ἀνδρέας κρατῶν τὸ τιμόνι τοῦ πλοιαρίου· καὶ 30

ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Θωμᾶς λύνοντες τὰ ἄρμενα· καὶ πάλιν ὁ Χριστὸς εἰς τὴν μέσσην τοῦ πλοιαρίου ἀπλώνων τὰ χέρια κατὰ τῶν ἀνέμων καὶ ἐπιτιμῶν αὐτῶν· καὶ ἄνωθεν εἰς τὰ νέφαλα οἱ ἄνεμοι φυσῶντες εἰς τὰ ἄρμενα (Ματθ. η', 23. Μάρκ. ιδ', 36. Λουκ. η', 22).

5 Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τοὺς δύο δαιμονιζομένους καὶ ἀποστέλλων τοὺς δαίμονας εἰς τοὺς χοίρους.

§ 28. Κάστρον καὶ ἔξωθεν αὐτοῦ βουνὰ καὶ μνημεῖα πολλά, καὶ δύο δαιμονιζόμενοι εὐγαίνουσι ἀπὸ τὰ μνημεῖα, ἔχοντες τὸ ἓνα χέρι εἰς τὴν γῆν ἀκουμπισμένον καὶ τὸ ἄλλο ἀπλώνοντες εἰς τὸν 10 Χριστόν· καὶ ὁ Χριστὸς μετὰ τοὺς ἀποστόλους ἰστάμενος εὐλογεῖ αὐτούς, καὶ πλῆθος δαιμόνων εὐγαίνοντες ἀπὸ τὰ στόματα αὐτῶν πηγαίνουσι εἰς τοὺς ἐκεῖ βοσκομένους χοίρους, ἄλλοι καβαλλικεύοντες αὐτούς, ἄλλοι ἐμπαίνοντες εἰς τὰ στόματά των, καὶ οἱ χοῖροι κρεμνίζονται μέσ' τὴν θάλασσαν καὶ οἱ βοσκοὶ φεύγουσι 15 πρὸς τὸ κάστρον, βλέποντες εἰς τὰ ὀπίσω (Ματθ. η', 28. Μάρκ. ε', 2. Λουκ. η', 26).

Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τὸν παράλυτον ἐν τῷ οἴκῳ.

§ 29. Σπήτια καὶ ὁ Χριστὸς μετὰ τοὺς ἀποστόλους του καὶ Φαρισαῖοι καθήμενοι καὶ ὄχλος πολὺς· καὶ ἐπάνωθεν τοῦ Χριστοῦ 20 εἰς τὴν στέγην δύο ἄνθρωποι, ἔχοντες κρεββάτι κρεμασμένον ἔμπροσθέν του· καὶ ἐπάνω εἰς τὸ κρεββάτι ἄνθρωπος ὀλίγον σηκωμένος· καὶ παρέκει πάλιν ἐν μέσῳ τοῦ ὄχλου ὁ ἴδιος ἄνθρωπος, βαστῶν εἰς τοὺς ὤμους του τὸ κρεββάτι καὶ περιπατῶν. (Ματθ. δ', 1. Μάρκ. β', 3. Λουκ. ε', 17).

25 Ὁ Χριστὸς προσκαλῶν τὸν Ματθαῖον.

§ 30. Ὁ Χριστὸς ἰστάμενος μετὰ τοὺς ἀποστόλους καὶ ἔμπροσθέν του ὁ Ματθαῖος γονατιστός, καὶ ὕψισθεν αὐτοῦ σπήτι μετὰ σεντούκια καὶ χαρτῖα καὶ καλαμάρι, καὶ ζῶγι ἐπάνωθεν αὐτῶν (Ματθ. δ', 9. Μάρκ. β', 14. Λουκ. ε', 27).

Ὁ Χριστὸς συνεσθίων τοὺς τελῶνας.

§ 31. Σπήτια καὶ τράπεζα καὶ ὁ Χριστὸς καθήμενος καὶ ἄνθρωποι, ἄλλοι μετὰ καλπᾶκια, ἄλλοι μετὰ σαρίκια καὶ ἄλλοι ἔσκούφωτοι, καὶ ὁ Ματθαῖος μετὰ δύο γυναῖκες φέροντες φαγητά, καὶ εἰς νέος βαπτῶν ποτήρι κινῶν· καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἔξωθεν τοῦ 5 σπητίου· καὶ οἱ Φαρισαῖοι διαλεγόμενοι μετὰ αὐτοῦ καὶ θεικνύοντες τὸν Χριστόν (Ματθ. θ', 10. Μάρκ. β', 15. Λουκ. ε', 29).

Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τὴν αἱμορροοῦσαν.

§ 32. Ὁ Χριστὸς ἰστάμενος καὶ γυρίζων τὸ πρόσωπόν του ὀπίσθεν πρὸς τοὺς Ἀποστόλους, καὶ μία γυνὴ γονατιστὴ κρατοῦσα 10 τὴν ποδιάν του καὶ βλέπουσα ἄνω, καὶ αὐτὸς εὐλογῶν αὐτήν, καὶ πλῆθος λαοῦ γύροθεν (Ματθ. θ', 20. Μάρκ. ε', 26. Λουκ. η', 43).

Ὁ Χριστὸς ἀνιστῶν τὴν θυγατέρα τοῦ Ἰαείρου.

§ 33. Σπήτι καὶ μία κόρη καθημένη ἐπὶ κλίνης χρυσῆς, 15 καὶ ὁ Χριστὸς ἔμπροσθεν αὐτῆς ἰστάμενος καὶ μετὰ τὴν δεξιάν εὐλογῶν αὐτήν, μετὰ τὴν ἀριστερὰν κρατῶν αὐτήν ἐκ τῆς χειρὸς· καὶ ὀπίσω τοῦ Χριστοῦ ὁ Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης· καὶ ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος τῆς κλίνης εἰς ἄνθρωπος γέρον, φορῶν γούναν καὶ εἰς τὸ κεφάλι μανῶηλι, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τῆς κλί- 20 νης ἡ γυνὴ αὐτοῦ κλαίουσα καὶ ἔξωθεν τοῦ σπητίου ὄχλος πολὺς (Ματθ. θ', 23. Μάρκ. ε', 22. Λουκ. η', 55).

Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τοὺς δύο τυφλοὺς.

§ 34. Ὁ Χριστὸς καὶ οἱ Ἀπόστολοι ὀπίσω του, καὶ ἔμπροσθέν του δύο τυφλοὶ μετὰ δικανίκια καὶ ὁ Χριστὸς μετὰ τὰς χεῖράς του 25 γκίττει εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν (Ματθ. κ', 30—34).

Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τὸν δαιμονιζόμενον κωφόν.

§ 35. Ὁ Χριστὸς μετὰ τοὺς Ἀποστόλους καὶ ἔμπροσθέν του εἰς ἄνθρωπος καὶ δαιμόνιον ἐξερχόμενον ἀπὸ τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ὁ Χριστὸς βάνων τὴν δεξιάν του εἰς τὸ ἄφτι τοῦ κωφοῦ, καὶ 30

Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι καὶ ἄλλο πλῆθος τριγύρου του (Ματθ. θ', 32. Λουκ. ια', 14).

Ὁ Χριστὸς ἐρωτώμενος ὑπὸ τῶν μαθητῶν
τοῦ Προδρόμου.

5 § 36. Ὁ Χριστὸς μετὰ τοὺς δέκα μαθητὰς εὐλογῶν, βαπτῶν
καὶ χαρτὶ λέγει· «Ἐῖπατε Ἰωάννη ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε»· καὶ
ἐμπροσθεν αὐτοῦ τυφλοὶ κουτσοὶ λεπροὶ καὶ δαιμονιζόμενοι, καὶ
δαιμόνια ἐξερχόμενα ἀπὸ τὰ στόματά των· καὶ ἄντικρυ τοῦ
Χριστοῦ ὁ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας κρατοῦντες χαρτὶ μετὰ τὰ
10 γράμματα· «Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν»; (Ματθ.
ια', 2. Λουκ. ζ', 19).

Ὁ Χριστὸς διερχόμενος διὰ τῶν σπορίμων.

§ 37. Κάστρον καὶ ἔξωθεν χωράφι μετὰ ξεσταχισμένον σιτάρι
καὶ οἱ Ἀπόστολοι, ἄλλοι ξεριζώνοντες, ἄλλοι τρίβοντες, ἄλλοι
15 τρώγοντες τὰ στάχυα· καὶ εἰς τὴν ἄκρην τοῦ χωραφίου ὁ
Χριστὸς βαπτῶν χαρτὶ λέγει· «Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε
Δαβὶδ ὅτε ἐπέινασεν»; καὶ ἐμπροσθεν τῆς θύρας τοῦ κάστρου
Φαρισαῖοι βλέποντες πρὸς αὐτόν, καὶ εἰς ἕξ αὐτῶν βαπτῶν
χαρτὶ λέγει· «Τί ποιεῖτε, ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν ταῖς σάββασι»;
20 (Ματθ. ιβ', 1. Λουκ. ς', 1. Μάρκ. β', 23).

Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τὸν ξηρὰν ἔχοντα τὴν χεῖρα.

§ 38. Ναὸς καὶ μέσον ὁ Χριστὸς μετὰ τοὺς μαθητὰς του εὐλογῶν,
καὶ εἰς ἄνθρωπος ἐμπροσθεν αὐτοῦ βαπτῶν τὴν μίαν χεῖρα αὐτοῦ,
τὴν ξηρὰν, μετὰ τὴν ἄλλην καὶ δεικνύων αὐτὴν εἰς τὸν Χριστόν· καὶ
25 ὀπίσθεν αὐτοῦ Ἰουδαῖοι (Ματθ. ιβ', 10. Μάρκ. γ', 1. Λουκ. ς', 6).

Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τὸν δαιμονιζόμενον
τυφλόκωφον.

§ 39. Ὁ Χριστὸς μετὰ τοὺς Ἀποστόλους εὐλογῶν καὶ ἐμ-
προσθεν αὐτοῦ εἰς τυφλός, μετὰ τὸ ἓνα χεῖρι βαπτῶν πατερὶτζαν
30 καὶ μετὰ τὸ ἄλλο τὸ ἀπὸ τοῦ στόματός του, καὶ ἀπὸ τοῦ στόματός του ἐξερχόμε-
νον δαιμόνιον (Ματθ. ιβ', 22).

Ὁ Χριστὸς ζητούμενος ὑπὸ τῆς μητρὸς καὶ
τῶν ἀδελφῶν.

§ 40. Σπῆτι καὶ ὁ Χριστὸς μέσον μετὰ τοὺς Ἀποστόλους
διδάσκων, καὶ ἔξω τῆς θύρας τῆς Παναγίας καὶ ὁ ἀδελφός του Ἰάκω-
βος καὶ ὁ Συμεὼν ὁ ἀδελφός του, καὶ ἀκόμη δύο ἄνθρωποι καὶ
5 δύο γυναῖκες καὶ εἰς ἄνθρωπος πλησίον τοῦ Χριστοῦ, δεικνύων
αὐτῷ ἔξω τὴν Παναγίαν (Ματθ. ιβ', 46. Λουκ. γ', 19. Μάρκ. γ', 31).

Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τὸν παράλυτον ἐν τῇ
κολυμβήθρα.

§ 41. Κολυμβήθρα ὑποκάτω πέντε καμάρων καὶ εἰς ἄγ- 10
γελος ἔχων τὰ χεῖρα του μέσ' τὸ ὕδωρ τῆς κολυμβήθρας, καὶ
δεξιὰ ὁ Χριστὸς μετὰ τοὺς Ἀποστόλους εὐλογῶν, καὶ εἰς ἄνθρω-
πος ἐμπροσθεν αὐτοῦ στρογγυλογένης φορῶν κοντὸ ῥοῦχον ἕως
τὰ γόνατα καὶ ἕως τοὺς ἄγκυνας, καὶ βαπτῶν εἰς τὴν πλάτην
του κρεββάτι μετὰ παπλώματα, καὶ πλησίον αὐτοῦ ἄλλοι ἀσθενεῖς 15
καίμενοι ἐπάνω εἰς κρεββάτια. (Ἰωάν. ε', 2).

Ὁ Χριστὸς εὐλογῶν τοὺς πέντε ἄρτους.

§ 42. Βουνὰ καὶ ἓνα παιδί βασιτάζον πανέρι μετὰ πέντε ἄρ-
τους καὶ δύο ἰχθύας, καὶ ὁ Χριστὸς ἰστάμενος καὶ βλέπων εἰς
τὸν οὐρανὸν μετὰ τὴν δεξιάν εὐλογεῖ τὸ πανέρι καὶ μετὰ τὴν ἀρι- 20
στεράν βασιτάζει αὐτό· καὶ πλησίον του ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Ἀν-
δρέας καὶ πολὺ πλῆθος ἀνθρώπων καθήμενοι εἰς πέντε τόπους,
καὶ τρεῖς Ἀπόστολοι σηκώνοντες εἰς τοὺς ὤμους των κοφίνια (ὀλίγον
κλιτοί), καὶ ἄλλοι τρεῖς εὐγάνοντες κομμάτια ἀπὸ τὰ κοφίνια καὶ
βάζοντες αὐτὰ ἐμπροσθεν τῶν καθημένων ἀνθρώπων, καὶ οἱ λοιποὶ 25
βασιτάζοντες πανέρια καὶ μοιράζοντες καὶ αὐτοὶ κομμάτια ταῖς ἀνθρώ-
ποις (Ματθ. ιδ', 15. Μάρκ. ς', 41. Λουκ. θ', 13. Ἰωάν. ς', 10).

Ὁ Χριστὸς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης.

§ 43. Θάλασσα μετὰ φοβερὰ καὶ ἄγρια κύματα καὶ πλοιάριον
ἐν μέσῳ, καὶ εἰς αὐτὸ οἱ Ἀπόστολοι πεφοβισμένοι καὶ ὁ Πέτρος 30
ἔξω εἰς τὴν θάλασσαν βυθισμένος ἕως τὰ γόνατα καὶ ἀπλώνων
7*

τάς χεῖρας· ὁ δὲ Χριστὸς περιπατῶν ἐπάνω τῶν κομμάτων λαμβάνει αὐτὸν ἐκ τῆς χειρός (Ματθ. ιδ', 25. Μάρκ. ς', 48. Ἰωάν. ς', 19).

5 Ὁ Χριστὸς ἰώμενος πολλοὺς ἀσθενεῖς τῆ ἀφῆ
τοῦ κρασπέδου.

§ 44. Ὁ Χριστὸς μετὰ τοὺς Ἀποστόλους εὐλογῶν καὶ γύρο-
θεν αὐτοῦ πολλοὶ ἀσθενεῖς μετὰ διαφορὰς ἀσθένειες, ἀγγιζόντες
εἰς τὴν ἄκρην τῶν ἱματίων του (Ματθ. ιδ', 35. Μάρκ. ς', 56).

Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τὴν θυγατέρα Χαναναίας.

10 § 45. Ὁ Χριστὸς μετὰ τοὺς Ἀποστόλους εὐλογῶν καὶ γυνή
πίπτουσα εἰς τοὺς πόδας του· καὶ ὀλίγον μακρόθεν, ὕπισθεν τῆς
γυναίκης, κόρη καθήμενη εἰς κρεβάτι καὶ δαίμων ἐξερχόμενος
ἀπὸ τὸ στόμα της (Ματθ. ιε', 22. Μάρκ. ς', 25).

Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τὸν μογιλάλον.

15 § 46. Ὅμοιον μετὰ τὸν δαιμονιζόμενον κωφόν (Μάρκ. ς', 32).

Ὁ Χριστὸς εὐλογῶν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους.

20 § 47. Οἱ ἑπτὰ ἄρτοι μέσα εἰς πανέρι καὶ ὀλίγα ψαράκια καὶ ὁ
Χριστὸς βλέπων εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλογεῖ αὐτά, καὶ οἱ Ἀπόστο-
λοι τὰ μοιράζονται εἰς τοὺς ὄχλους, βαστάζοντες κάθε δύο ἀπὸ
αὐτοὺς ζιμπίλι γεμάτον καὶ ἄλλοι μοιράζοντές τα (Ματθ. ιε',
30. Μάρκ. η', 6).

Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τὸν ἐν Βηθσαϊδᾶ τυφλόν.

25 § 48. Κάστρον καὶ ἔξωθεν τῆς πόλης του ὁ Χριστὸς καὶ
ἔμπροσθεν αὐτοῦ εἷς τυφλὸς βαστῶν πατερίτζαν, καὶ αὐτὸς βά-
νων τὴν δεξιάν του εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του· καὶ Ἀπόστολοι πλη-
σίον καὶ ἄλλος λαός (Μάρκ. η', 22).

Ἡ μεταμόρφωσις.

§ 49. Βουνὸν μετὰ τρεῖς κορυφὰς καὶ εἰς τὴν μεσαίαν κορυ-
φήν ὁ Χριστὸς ἱστάμενος μετὰ λευκὰ ἱμάτια καὶ εὐλογῶν· καὶ

γύροθεν αὐτοῦ φῶς μετὰ ἀκτῖνας· καὶ εἰς τὴν δεξιάν κορυφήν ὁ
προφήτης Μωυσῆς βαστῶν τὰς πλάκας, εἰς δὲ τὴν ἀριστεράν ὁ
προφήτης Ἠλίας, ἱστάμενοι ἀμφοτέρωθεν ἰετικῶς καὶ βλέποντες
τὸν Χριστόν· καὶ ὑποκάτωθεν τοῦ Χριστοῦ ὁ Πέτρος καὶ Ἰάκω-
βος καὶ Ἰωάννης, κείμενοι πρόμυτα καὶ βλέποντες ἄνω ὡς ἔξε- 5
στηκοί· καὶ ὕπισθεν εἰς τὸ ἓνα μέρος τοῦ βουνοῦ πάλιν ὁ Χρι-
στὸς ἀναβαίνων μετὰ τοὺς τρεῖς Ἀποστόλους καὶ δεικνύων
εἰς αὐτοὺς τὴν κορυφήν τοῦ βουνοῦ· καὶ εἰς τὸ ἄλλο μέρος
τοῦ βουνοῦ πάλιν οἱ Ἀπόστολοι καταβαίνοντες μετὰ φόβου
καὶ βλέποντες εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ πάλιν ὁ Χριστὸς ὕπισ- 10
θεν αὐτῶν εὐλογῶν αὐτούς (Ματθ. ιζ', 1. Μάρκ. θ', 2.
Λουκ. θ', 28).

Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τὸν σεληνιαζόμενον υἱὸν
τοῦ ἄρχοντος.

§ 50. Ὁ Χριστὸς ἱστάμενος μετὰ τοὺς Ἀποστόλους, καὶ ἐμ- 15
πρὸς εἰς τοὺς πόδας του εἰς νέος δεμένος μετὰ ἄλυσες, κείμενος
ὑπτιος ὡς νεκρὸς καὶ ἔχων ἀφροὺς εἰς τὸ στόμα του· καὶ ὁ
πατήρ αὐτοῦ γονατισμένος, ἔχων τὰ χέρια ἀπλωμένα πρὸς τὸν
Χριστόν (Ματθ. ιζ', 15. Μάρκ. θ', 17. Λουκ. θ', 37).

Ὁ Χριστὸς μετὰ τὸν Πέτρον τελῶν τὰ 20
διδραχμα.

§ 51. Αἰγιαλὸς καὶ ὁ Πέτρος ἑυπόλυτος καὶ ξεγυμνωμένος
τὰ χέρια κάθηται ἐπάνω εἰς πέτραν, βαστῶν ὄρθιον καλάμι
καὶ εἰς τὸ καλάμι ψάρι κρεμασμένον· καὶ πάλιν ὁ Χριστὸς καὶ
ὁ Πέτρος δίδων ἐνὸς στρατιώτου ἀργύρια (Ματθ. ιζ', 24). 25

Ὁ Χριστὸς εὐλογῶν τὸ παιδίον.

§ 52. Ὁ Χριστὸς καθήμενος μετὰ τὸ ἓνα χέρι κρατεῖ παιδίον
ἔμπροσθεν του, καὶ μετὰ τὸ ἄλλο εὐλογεῖ αὐτὸ καὶ δεικνύων αὐτὸ
τοῖς Ἀποστόλοις λέγει· «Ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς
τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστι μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν 30
οὐρανῶν»· καὶ οἱ Ἀπόστολοι θαυμάζοντες βλέπουσιν ἀλλήλους
(Ματθ. ιη', 2. Μάρκ. θ', 36).

Ὁ Χριστὸς ἐρωτώμενος ὑπὸ τοῦ νομικοῦ.

§ 53. Ὁ Χριστὸς καθήμενος καὶ οἱ μαθηταὶ ἱστάμενοι ὀπίσω του καὶ ὁ νομικὸς γέρων, ἔχων τυλιγμένην τὴν κεφαλὴν μὲ μανδύλι καὶ βασιτῶν εἰς τὸ χέρι του κλεισμένον βιβλίον, ἱστά-
5 μενος ἐμπρὸς τὸν Χριστὸν ἐρωτᾷ αὐτόν (Λουκ. ι', 25).

Ὁ Χριστὸς ξενιζόμενος παρὰ τῆς Μάρθας.

§ 54. Σπῆτι καὶ ἐν αὐτῷ ὁ Χριστὸς καθήμενος εἰς σαμνὴ καὶ ὀπισθὲν του οἱ Ἀπόστολοι, καὶ ἡ Μαρία καθήμενη σιμὰ εἰς τοὺς πόδας του βλέπει αὐτὸν μετὰ προθυμίας· καὶ ἄντικρυ τοῦ
10 Χριστοῦ τράπεζα ἡτοιμασμένη, καὶ ἡ Μάρθα βάνουσα σκουτέλι σκεπασμένον εἰς αὐτὴν καὶ ἄλλα φαγητὰ βλέπει πρὸς τὸν Χριστὸν (Λουκ. ι', 38).

Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τὴν συγκύπτουσαν.

§ 55. Ναὸς καὶ γυνὴ πολλὰ κυρτὴ ἀκουμπίζουσα εἰς δεκα-
15 νίκι, καὶ ὁ Χριστὸς ἐμπροσθεν αὐτῆς ἱστάμενος, ἔχων τὸ ἓνα τοῦ χέρι ἐπάνω τῆς κεφαλῆς της καὶ τὸ ἄλλο ἀπλώνων πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ βλέπων αὐτούς· καὶ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἀπλώνων τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Χριστὸν στρέφει πρὸς τοὺς ὄχλους τὸ πρό-
σωπόν του, καὶ οἱ Ἀπόστολοι ὀπισθεν τοῦ Χριστοῦ ἱστάμενοι
20 μετὰ θάμβους (Λουκ. ιγ', 10).

Ὁ Χριστὸς ἰᾶται τὸν ὑδρωπικόν.

§ 56. Σπῆτι καὶ ἐν αὐτῷ ὁ Χριστὸς μὲ τοὺς Ἀποστόλους καὶ ἐμπροσθεν του ὁ ὑδρωπικὸς γυμνός, βρακὶ μόνον φορῶν, πρισ-
μένος ὄλος, ἀκουμπίζων εἰς δύο πατερίτζας καὶ βλέπων τὸν
25 Χριστόν, καὶ ὁ Χριστὸς εὐλογεῖ αὐτόν, καὶ γύροθεν πλήθος Ἰου-
δαίων (Λουκ. ιδ', 2).

Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τοὺς δέκα λεπρούς.

§ 57. Κάστρον καὶ ὁ Χριστὸς μὲ τοὺς Ἀποστόλους, καὶ
ἐμπροσθεν του οἱ δέκα λεπροὶ γυμνοί, φοροῦντες μόνον βρακία
30 καὶ πληγωμένοι ὅλον τὸ σῶμα, ὁ δὲ Χριστὸς εὐλογῶν αὐτούς.

Ὁ Χριστὸς εὐλογῶν τὰ βρέφη.

§ 58. Ὁ Χριστὸς καθήμενος καὶ γυναῖκες φέρουσαι ἐμπροσθεν του παιδία, καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἐμποδίζουσι αὐτάς· ὁ δὲ Χριστὸς εὐλογεῖ αὐτά (Ματθ. ιδ', 13. Μάρκ. ι', 13. Λουκ. ιη', 16).

Ὁ Χριστὸς ἐρωτώμενος ὑπὸ τοῦ νέου πλουσίου. 5

§ 59. Σπήτια καὶ ὁ Χριστὸς καθήμενος καὶ ὀπισθὲν του οἱ Ἀπόστολοι, καὶ ἐμπροσθεν του ὁ πλούσιος νέος γονατιστὸς καὶ ἐρωτῶν αὐτὸν μετὰ εὐλαβείας (Ματθ. ιδ', 19. Μάρκ. ι', 17. Λουκ. ιη', 18).

Ὁ Χριστὸς διδάσκων τοὺς υἱοὺς Ζεβεδαίου. 10

§ 60. Ὁ Χριστὸς ἱστάμενος καὶ ἐμπροσθεν του ὁ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, ἔχοντες ἀπλωμένα τὰ χέρια εἰς αὐτόν· καὶ ἡ μήτηρ αὐτῶν πλησίον, γονατισμένη, ἔχουσα χεῖρας καὶ ὄμματα ἀπλωμένα πρὸς τὸν Χριστόν, καὶ ὁ Χριστὸς τὸ ἓνα χέρι ἔχων ἀπλωμένον μὲ τὸ ἄλλο βασιτᾶ χαρτὶ λέγον· «Οὐκ οἶδατε τί αἰ-
15 τεῖσθε»· καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι ὀπισθεν αὐτοῦ βλέπουσι τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην ἀγανακτοῦντες (Ματθ. κ', 22. Μάρκ. ι', 55).

Ὁ Χριστὸς εἰσερχόμενος ἐν τῇ Ἱεριχῷ
ἰᾶται τὸν τυφλόν.

§ 61. Κάστρον καὶ ἔξω τῆς πόλης του ὁ Χριστὸς ἱστάμενος 20 καὶ ὀπισθὲν του οἱ Ἀπόστολοι, καὶ ἐμπροσθεν του εἷς τυφλὸς βασιτῶν δικανίκι καὶ ὁ Χριστὸς εὐλογεῖ αὐτόν (Μάρκ. ι', 46. Λουκ. ιη', 35).

Ὁ Χριστὸς προσκαλῶν τὸν Ζακχαῖον.

§ 62. Πόλις καὶ λαὸς πολλὸς καὶ συκομορέα εἰς τὸ μέσον, 25 καὶ ἐπάνω αὐτῆς ἄνθρωπος μικρόκορμος, μίξαιπόλις, φορῶν κοντόστενα ροῦχα, ἔχων εἰς τὸ κεφάλι τυλιγμένο μανδύλι καὶ βλέπων τὸν Χριστόν· καὶ ὁ Χριστὸς μὲ τοὺς Ἀποστόλους βλέπων αὐτόν κάτωθεν, μὲ τὸ ἓνα χέρι εὐλογεῖ αὐτόν καὶ μὲ τὸ ἄλλο βασιτᾶ χαρτὶ λέγον· «Ζακχαῖε σπεύσας κατάβηθι· σήμερον»: (Λουκ. ιδ', 1). 30

Ὁ Χριστὸς ἐξερχόμενος ἐκ τῆς Ἱεριχῶ
ἰᾶται τὸν τυφλόν.

§ 63. Ὅμοιον μὲ τὸ πρῶτον· μόνον οἱ χαρακτῆρες τῶν
προσώπων τοῦ τυφλοῦ νὰ ἀλλάσσουν (Μάρκ. ι', 46).

5 Ὁ Χριστὸς ἐλευθερῶν τὴν μοιχαλίδα.

§ 64. Ναὸς καὶ ὁ Χριστὸς καθήμενος γράφει εἰς τὴν γῆν καὶ
λέγει· «Ὁ ἀναμάρτητος ὧμῶν πρῶτος βαλέτω λίθον ἐπ' αὐτήν»· καὶ
ὑπισθεν αὐτοῦ οἱ Ἀπόστολοι καὶ ἔμπροσθέν του μία γυνὴ ἰσταμένη,
ἔχουσα ἐπὶ τοῦ στήθους σταυρωμένα τὰ χέρια, καὶ Γραμματεῖς
10 καὶ Φαρισαῖοι φεύγοντες καὶ βλέποντες εἰς τὰ ὀπίσω (Ἰωάν. η', 3).

Ὁ Χριστὸς λιθαζόμενος παρὰ τῶν Ἰουδαίων.

§ 65. Ὁ Χριστὸς διδάσκων καὶ πλησίον του οἱ Ἀπόστο-
λοι καὶ οἱ Ἰουδαῖοι τριγύρου βαστάζοντες λίθους (Ἰωάν. η', 59).

Ὁ Χριστὸς ἰᾶται τὸν ἐκ γενετῆς τυφλόν.

15 § 66. Στράτα ἔσω τοῦ κάστρου τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ εἰς
τυφλὸς νέος ἀκουμπίζων εἰς δικανίκι καὶ ἔχων κρεμασμένον τροβᾶν
εἰς τὸν ὦμόν του, καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν του φαινόμενοι
ἔξωθεν τῶν ὑποδημάτων του· καὶ ὁ Χριστὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ
ἰστάμενος, μὲ τὸ ἓνα χέρι κρατεῖ τὴν κορυφὴν αὐτοῦ καὶ μὲ τὸ
20 ἄλλο βάνει πηλὸν εἰς τὰ ὄμματα του· καὶ οἱ Ἀπόστολοι ὀπισθεν
τοῦ Χριστοῦ καὶ παρέκει πάλιν κολυμβήθρα μὲ νερὸν καὶ ὁ τυ-
φλὸς νίπτει τοὺς ὀφθαλμούς του (Ἰωάν. ιθ', 1).

Ὁ Χριστὸς πάλιν λιθαζόμενος.

§ 67. Ὅμοιον μὲ τὸ πρῶτον. § 65 (Ἰωάν. ι', 31).

25 Ἡ ἔγερσις τοῦ Λαζάρου.

§ 68. Βουνὸν μὲ δύο κορυφὰς καὶ ὀπισθεν κάστρον φαι-
νόμενον ὀλίγον, καὶ Ἑβραῖοι ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς θύρας αὐτοῦ,
φαινόμενοι ὡς τὴν μέσσην ὀπισθεν τῶν βουνῶν κλαίοντες· καὶ
ἔμπροσθεν τοῦ βουνοῦ μνημεῖον καὶ εἷς ἄνθρωπος τραβᾶ ἔξ αὐτοῦ

τὸν λίθον, καὶ ὁ Λάζαρος ἰστάμενος ἐν μέσῳ τοῦ μνημεῖου καὶ ἄλλος
ἄνθρωπος ἔσευλίγων αὐτόν· καὶ ὁ Χριστὸς ἄντικρυ ἰστάμενος μὲ τὸ ἓνα
χέρι εὐλογεῖ αὐτόν καὶ μὲ τὸ ἄλλο βαστᾷ χαρτὶ λέγον· «Λάζαρε, δεῦρο
ἔξω»· καὶ ὀπισθεν τοῦ Χριστοῦ οἱ Ἀπόστολοι καὶ εἰς τοὺς πόδας
του ἡ Μάρθα καὶ ἡ Μαρία προσκυνοῦσαι αὐτόν (Ἰωάν. ια', 41).

Ὁ Χριστὸς ἀλειφόμενος μύρω τοὺς πόδας
ὑπὸ Μαρίας ἀδελφῆς Λαζάρου.

§ 69. Σπῆτι καὶ ἐν αὐτῷ τράπεζα καὶ ὁ Χριστὸς καθήμε-
νος εἰς αὐτήν καὶ οἱ Ἀπόστολοι καὶ ὁ Λάζαρος καὶ ὁ Σίμων
ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ Μαρία γονατιστὴ ἔμπροσθεν τοῦ Χριστοῦ
10 σφογγίζει μὲ τὰ μαλλία τῆς κεφαλῆς τῆς τοῦ πόδας του, κατα-
φιλοῦσα αὐτούς· καὶ πλησίον αὐτῆς ἀγγεῖον γιάλινον στενόστομον,
καὶ ἡ Μάρθα ἄντικρυς μὲ τὸ ἓνα χέρι βαστᾷ μουσοῦρι καὶ βλέ-
πουσα μετὰ θάμβους τὸν Χριστόν· ὁμοίως καὶ οἱ Ἀπόστολοι θαυμάζου-
σιν, ὁ δὲ Ἰούδας ἀγανακτῶν δεικνύει αὐτοῖς τὸ μύρον (Ἰωάν. ιβ', 2).

Ἡ βαΐοφόρος.

§ 70. Κάστρον καὶ ἔξωθεν βουνὸν καὶ ὁ Χριστὸς καθήμε-
νος εἰς πωλᾶρι καὶ εὐλογῶν καὶ ὀπισθεν οἱ Ἀπόστολοι, καὶ ἔμ-
προσθεν τοῦ Χριστοῦ ἐπάνω τοῦ βουνοῦ δένδρον, καὶ ἐπάνω
τοῦ δένδρου παιδία κόπτουν κλαδία μὲ τζικοῦρια καὶ τὰ ῥίχνουν
20 εἰς τὴν γῆν, καὶ ἄλλο παιδί ἀναβαῖνον καὶ βλέπον κάτωθεν τὸν
Χριστόν· καὶ ὑποκάτω τοῦ πωλαρίου ἄλλα παιδία, ἄλλα βαστοῦν
κλαδία, ἄλλα παλαίουν, ἄλλα στρώνουν ῥοῦγα καὶ ἄλλα εὐγάνουν
ἀγκάθια ἀπὸ τοὺς πόδας των· καὶ ἔξω τῆς πόλης τοῦ κάστρου
Ἰουδαῖοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες βαστάζουσαι παιδία εἰς τὰς ἀγκάλας
25 καὶ εἰς τοὺς ὦμους των, βαστάζοντες καὶ αὐτοὶ κλαδία, καὶ ἄλλοι
ἀπὸ τὰ τείχη καὶ παράθυρα τοῦ κάστρου βλέποντες πρὸς τὸν
Χριστόν (Ματθ. κα', 1. Μάρκ. ια', 2. Λουκ. ιθ', 30. Ἰωάν. ιβ' 12).

Ὁ Χριστὸς ἐκβάλλων τοὺς πωλοῦντας καὶ
ἀγοράζοντας ἐκ τοῦ Ἱεροῦ.

§ 71. Ναὸς καὶ ἐν αὐτῷ τράπεζαι καὶ σεντούκια κρεμι-
σμένα καὶ ἄσπρα εἰς τὴν γῆν σκορπισμένα, καὶ ἄνθρωποι, ἄλλοι

σύρνοντες βώδια, ἄλλοι πρόβατα, ἄλλοι περιστέρια βαστάζοντες, ἄλλοι καλπᾶκια, σιαδία, ἄλλοι μανδύλια εἰς τὰ κεφάλια φοροῦντες, φεύγοντες ὄλοι καὶ βλέποντες εἰς τὰ ὀπίσω μετὰ φόβου, καὶ ὁ Χριστὸς βαστῶν φραγγέλιον καὶ διώκων αὐτοὺς μετὰ θυμοῦ· οἱ δὲ Ἀπόστολοι ἀκολουθοῦν ὀπισθεν αὐτοῦ (Ματθ. κα', 12. Μάρκ. ια', 15. Λουκ. ιθ', 45. Ἰωάν. β', 15).

Ὁ Χριστὸς ἰώμενος τοὺς τυφλοὺς καὶ χωλοὺς ἐν τῷ Ἱερῷ.

§ 72. Ναὸς καὶ ἐν αὐτῷ ὁ Χριστὸς καὶ ὀπισθεν του οἱ Ἀπόστολοι καὶ ἔμπροσθεν του τυφλοὶ καὶ κουτσοί, ἄλλοι ἀκουβίζοντες εἰς πατερίτζας, ἄλλοι βαστῶντες βᾶβδους, καὶ ὁ Χριστὸς εὐλογεῖ αὐτούς (Ματθ. κα', 14).

Ὁ Χριστὸς καταρῶμενος τὴν συκῆν.

§ 73. Κάστρον καὶ ἔξωθεν τοῦ κάστρου βουνὰ καὶ συκὴ ἄκαρπος μετὰ φύλλα ξηρά, καὶ ὁ Χριστὸς βλέπων πρὸς αὐτὴν καὶ ἀπλώνων εἰς αὐτὴν τὰ χέρια, καὶ οἱ Ἀπόστολοι ὀπίσω του θαυμάζοντες (Ματθ. κα', 19. Μάρκ. ια', 20).

Ὁ Χριστὸς ἐρωτώμενος ὑπὸ ἐτέρου νομικοῦ.

74. Ὁ Χριστὸς καθήμενος μετὰ τῶν Ἀποστόλων καὶ ἔμπροσθεν του πλήθος Γραμματέων καὶ Φαρισαίων ὁμιλοῦντες ἀλλήλοις· καὶ εἷς ἐξ αὐτῶν, ἔχων τὸ πρόσωπον γυρισμένον πρὸς τὸν Χριστόν, ὁμιλεῖ αὐτῷ (Ματθ. κβ', 34).

Ὁ Χριστὸς ἐπαινῶν τὰ λεπτὰ τῆς χήρας.

§ 75. Ναὸς καὶ σεντοῦκι ἐν αὐτῷ καὶ Φαρισαῖοι καὶ ἄρχοντες, βάνοντες ἐπάνω αὐτοῦ ἄλλος φλωρία, ἄλλος ἀργύρια πολλά, καὶ μέσον αὐτῶν ἡ γυνὴ ἡ χήρα βάνουσα καὶ αὐτὴ δύο φόλας· καὶ ὁ Χριστὸς καθήμενος ἀντικρὺ δείχνει αὐτὴν εἰς τοὺς Ἀποστόλους, λέγων εἰς χαρτί· «Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν πλεῖον πάντων ἔβαλε» (Μάρκ. ιβ', 11. Λουκ. κα', 2).

Ὁ Χριστὸς ἀλειφόμενος τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῆς πόρνης.

§ 76. Σπῆτι καὶ ὁ Χριστὸς καθήμενος εἰς τράπεζαν μετὰ τὸν Σίμωνα καὶ μετὰ τοὺς Ἀποστόλους, καὶ εἷς νέος ὑπηρετῶν, καὶ ἡ πόρνη ὀπισθεν τοῦ Χριστοῦ βαστάζουσα ἐπάνω τῆς κεφαλῆς του γιάλινον ἀγγεῖον τζακισμένον (Ματθ. κς', 6. Λουκ. ζ', 37).

ΤΑ ΠΑΘΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ.

Ἡ συμφωνία τοῦ Ἰούδα μετὰ τῶν Ἰουδαίων.

§ 77. Σπῆτι καὶ ἐν αὐτῷ ὁ Ἄννας καὶ Καϊάφας καθήμενοι εἰς θρόνους, καὶ οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, καὶ αὐτοὶ καθήμενοι τριγύρου αὐτῶν· καὶ ἔμπροσθεν τους σεντοῦκι· καὶ εἷς ἐξ αὐτῶν μετρᾷ ἀργύρια ἐπάνω αὐτοῦ· καὶ ὁ Ἰούδας ἔμπροσς στο σεντοῦκι, ἔχων τὰ χέρια ἀπλωμένα πρὸς τὰ ἀργύρια, καὶ ὁ Ἄννας δεικνύει αὐτὰ πρὸς αὐτόν (Ματθ. κς', 14. Μάρκ. ιδ', 10. Λουκ. κβ', 3).

Ὁ ἱερὸς νιπτῆρ.

15

§ 78. Σπῆτι καὶ ὁ Πέτρος καθήμενος εἰς σκαμνί, μετὰ τὸ ἕνα χέρι δεικνύων τοὺς πόδας του καὶ τὸ ἄλλο ἔχων εἰς τὴν κεφαλὴν του· καὶ ὁ Χριστὸς γονατιστὸς ἔμπροσθεν του, ἔχων εὐγαλμένον τὸ ἐπανωφόρι του καὶ περιζωσμένος μανδύλι καὶ μετὰ τὸ ἕνα χέρι κρατῶν τὸ ποδᾶρι τοῦ Πέτρου καὶ τὸ ἄλλο ἀπλώνων πρὸς αὐτόν· καὶ ἔμπροσς τὰ γόνατα τοῦ Χριστοῦ λεκάνη μετὰ νερὸν καὶ κανάτι πλησίον του· οἱ δὲ λοιποὶ Ἀπόστολοι καθήμενοι ὀπισθεν του, ἄλλοι ὁμιλοῦντες ἀλλήλοις, ἄλλοι δένοντες τὰ ὑποδήματά των· καὶ πάλιν ὁ Χριστὸς εἰς ἄλλο μέρος καθήμενος καὶ φορῶν τὰ ἱμάτιά του, τὸ ἕνα χέρι ἀπλώνων πρὸς τοὺς Ἀποστόλους καὶ μετὰ τὸ ἄλλο βαστῶν χαρτί λέγει· «Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με»· καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἔμπροσθεν του βλέποντες αὐτόν μετὰ φόβου καὶ ὁμιλοῦντες ἀλλήλοις (Ἰωάν. ιγ', 5).

Ὁ μυστικὸς δεῖπνος.

§ 79. Σπῆτι καὶ ἐν αὐτῷ τράπεζα με ψωμιά καὶ σκουτέλια με φαγητά, καὶ κανάτι με κρασί καὶ ποτήρι, καὶ ὁ Χριστὸς καθήμενος ἐν αὐτῇ μετὰ τῶν Ἀποστόλων καὶ ἀπὸ τὸ ἀριστερὸν 5 μέρος ὁ Ἰωάννης, κείμενος εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τὸ δεξιὸν ὁ Ἰούδας, ἀπλώνων τὸ χέρι του εἰς τὸ σκουτέλι καὶ βλέπων εἰς τὸν Χριστὸν (Ματθ. κς', 20. Μάρκ. ιδ', 18. Λουκ. κβ', 15. Ἰωάν. ιγ', 2).

Ἡ προσευχὴ τοῦ Χριστοῦ.

10 § 80. Κῆπος με δένδρα καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὸ μέσον γονατιστός, ἔχων τὰς χεῖρας καὶ ὄμματα ἄνω καὶ ἀπὸ τὸ πρόσωπόν του πίπτουσαι ὡσάν σταλαγματῖαι αἷμα εἰς τὴν γῆν καὶ ἐπάνωθεν του ἄγγελος με φῶς, ἔχων ἀπλωμένα τὰ χέρια πρὸς αὐτόν καὶ ὀλίγον ὀπισθεν τοῦ Χριστοῦ ὁ Πέτρος καὶ Ἰάκωβος 15 καὶ Ἰωάννης κοιμώμενοι καὶ πάλιν ὁ Χριστὸς ἐπάνωθεν αὐτῶν, με τὸ ἓνα χέρι βαστῶν τὸν Πέτρον ἀπὸ τὸ ῥοῦχον, καὶ με τὸ ἄλλο κρατῶν χαρτὶ λέγει· «Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορήσαι μετ' ἐμοῦ»; (Ματθ. κς', 36. Μάρκ. ιδ', 35. Λουκ. κβ', 41. Ἰωάν. ιζ', 7).

Ἡ προδοσίαι τοῦ Ἰούδα.

20 § 81. Κῆπος καὶ ἐν μέσῳ ὁ Ἰούδας ἀγκαλιζόμενος τὸν Χριστὸν καὶ ἀσπαζόμενος αὐτόν καὶ ὀπισθεν τοῦ Ἰούδα ὁ Πέτρος γονατιστός, ἔχων ὑποκάτω του ἓνα νέον στρατιώτην, κόπτων με μάχαιραν τὸ ἀφτί του καὶ γύρωθεν τοῦ Χριστοῦ στρατιῶται, ἄλλοι 25 με ξεγυμνωμένα σπαθία, ἄλλοι με κοντάρια, ἄλλοι με φανάρια, ἄλλοι με φανούς, ἄλλοι κρατοῦντες τὸν Χριστὸν καὶ ἄλλοι τύπτοντες (Ματθ. κς', 47. Μάρκ. ιδ', 43. Λουκ. κβ', 47. Ἰωάν. ιη', 1).

Ὁ Χριστὸς κρινόμενος ὑπὸ Ἄννα καὶ Καϊάφα.

30 § 82. Παλάτι καὶ Ἄννας, γέρων μακρυγένης με φαρδιὰ ῥοῦχα, καὶ μακρὰν διχαλωτὴν σκούφισαν, ἰστάμενος εἰς θρόνον

καὶ σγίζων τὰ ἱμάτιά του καὶ ὁ Καϊάφας πλησίον αὐτοῦ μῆραι- πόλιος μακρυγένης ἀχανακτῶν καὶ ὁ Χριστὸς ἐμπροσθεν αὐτῶν δεμένος, καὶ εἷς ὑπηρέτης ῥαπίζων αὐτόν καὶ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι καὶ δύο ἄνθρωποι ἰστάμενοι ἐμπροσθεν τοῦ Χριστοῦ, δεικνύουσιν αὐτόν πρὸς τὸν Ἄνναν (Ματθ. κς', 57. Μάρκ. 5 ιδ', 53. Λουκ. κβ', 66. Ἰωάν. ιη', 12).

Ἡ τρίτη ἄρνησις τοῦ Πέτρου.

§ 83. Ὑποκάτω τοῦ παλατίου τοῦ Ἄννα, ὁποῦ κρίνεται ὁ Χριστὸς, στέκει ὁ Πέτρος εἰς μίαν ἄκρην, καὶ ἐμπροσθεν αὐτοῦ μία παιδίσκη ἔχουσα πρὸς αὐτόν ἀπλωμένα τὰ χέρια, καὶ παρέκει 10 πάλιν φωτῖα καὶ δύο στρατιῶται ζεσταίνονται καὶ ἐρωτῶντες τὸν Πέτρον καὶ παρέκει πάλιν εἰς τὴν θύραν τοῦ παλατίου ὁ Πέτρος φοβισμένος, ἔχων ἀπλωμένα τὰ χέρια, καὶ μία κόρη δεικνύουσα αὐτῷ τὸν Χριστόν καὶ ἐπάνωθεν εἰς ἓνα παράθυρον ὁ ἀλέκτωρ φωνάζων, καὶ παρέκει ὁ Πέτρος πάλιν κλαίων (Ματθ. κς', 69. 15 Μάρκ. ιδ', 66. Λουκ. κβ', 57. Ἰωάν. ιη', 25).

Ὁ Χριστὸς κρινόμενος ὑπὸ τοῦ Πιλάτου.

§ 84. Παλάτι καὶ ὁ Πιλάτος νέος ἀρχιγένης φορῶν λαμπρὰν στολὴν καὶ καλπάκι με χρυσὸν πτερόν, καθήμενος εἰς θρόνον καὶ ἐμπροσθεν του ὁ Χριστὸς δεμένος, βασταζόμενος ὑπὸ στρατιω- 20 τῶν καὶ πλήθος Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, δείχνοντες αὐτόν πρὸς τὸν Πιλάτον (Ματθ. κς', 1—11. Μάρκ. ιε', 1. Λουκ. κγ', 1. Ἰωάν. ιη', 29).

Ἡ μεταμέλεια καὶ ἀγχόνη τοῦ Ἰούδα.

§ 85. Ναὸς καὶ ὁ Ἄννας καὶ ὁ Καϊάφας καὶ ἄλλοι Γραμ- 25 ματεῖς καὶ Φαρισαῖοι καθήμενοι, καὶ σεντούκι ἐμπροσθεν αὐτῶν καὶ ὁ Ἰούδας ἰστάμενος καὶ κόπτων ὀλίγον ῥίχνει τὰ ἀργύρια μετὰ τὰ δύο του χέρια ἐπάνω εἰς αὐτό αὐτοὶ δὲ τὸ ἓνα χέρι ἔχοντες εἰς τὰ στήθη τους, τὸ ἄλλο ἀπλώνουν πρὸς τὸν Ἰούδαν καὶ ἐξωθεν τοῦ ναοῦ βουνὰ καὶ ὁ Ἰούδας εἰς δένδρον κρεμασμένος, 30 τὸ ὁποῖον κλίνει, ἕως οὗ ἀκουμπίζουν οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν του εἰς τὴν γῆν (Ματθ. κς', 3).

Ὁ Χριστὸς κρινόμενος ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου.

§ 86. Παλάτι καὶ ὁ Ἡρώδης γέρων στρογγυλογένης, καθήμενος εἰς θρόνον μετὰ βασιλικῆς στολῆς, καὶ ὀπίσω αὐτοῦ στρατιῶται καὶ ὁ Χριστὸς ἔμπροσθέν του· καὶ δὴ στρατιῶται ἐνδύοντες αὐτὸν ἄσπρο φόρεμα, καὶ ὀπισθεν αὐτοῦ πλῆθος Ἰουδαίων (Λουκ. κγ', 8).

Ἡ ἀπόνιψις καὶ ἀπόφασις τοῦ Πιλάτου.

§ 87. Παλάτι καὶ ὁ Πιλάτος καθήμενος εἰς θρόνον, βλέπων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ εἷς ἄνθρωπος ἔμπροσθέν του βαστῶν λεκάνην καὶ ἱμπρίκι χύνει αὐτῷ νερὸν καὶ νίπεται τὰς χεῖρας· καὶ ὀπισθεν του εἷς νέος λαλῶν εἰς τὸ ἄφτι του· καὶ πλησίον τοῦ θρόνου αὐτοῦ εἷς νέος, γράφων εἰς χαρτὶ ταῦτα τὰ γράμματα· «Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον ὡς διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, ὡς ὑβριστὴν τοῦ Καίσαρος καὶ ψευδῆ Μεσσίαν ἑαυτὸν κηρύττοντα, ὡς κατὰ τὴν τῶν πρεσβυτέρων τοῦ ἔθνους αὐτοῦ μαρτυρίαν ἀνεδέχθη, πρὸς τὸν κοινὸν τῆς καταδίκης τόπον φέροντες ἐν μέσῳ δύο ληστῶν τῷ σταυρῷ κρεμάσατε». Καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὁ Χριστὸς καὶ στρατιῶται κρατοῦντες αὐτόν, καὶ ὁ Ἄννας καὶ ὁ Καϊάφας καὶ ἄλλοι Ἰουδαῖοι, ἔχοντες ἔμπροσθέν τους παιδία βάνουν εἰς τὰς κεφάλια αὐτῶν τὰ χεῖριά των, καὶ βλέποντες πρὸς τὸν Πιλάτον δείχνουσι τοῦ λόγου τους (Ματθ. κζ', 24. Λουκ. κγ', 13. Ἰωάν. ιθ', 16).

Ἡ μαστίγωσις.

§ 88. Ὁ Χριστὸς δεμένος ὀπισθάγκωνα εἰς κολώνα πληγωμένος καὶ δύο στρατιῶται δέρνουν αὐτόν (Ἰωάν. ιθ', 1).

Ὁ ἐμπαιγμός.

§ 89. Ὁ Χριστὸς γυμνὸς φορῶν μόνον κόκκινην χλαμύδα καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν του ἀκάνθινον στέφανον, βαστῶν καὶ κάλαμον εἰς τὴν δεξιάν· καὶ στρατιῶται γύροθεν του ἐμπαίζοντες αὐτόν, ἄλλοι γονατίζοντες, ἄλλοι τύπτοντες μετὰ κάλαμον τὴν κεφαλὴν του (Ματθ. κζ', 28. Μάρκ. ιε', 16. Λουκ. κβ', 36. Ἰωάν. ιθ', 2)

Ὁ Χριστὸς ἐλκόμενος ἐπὶ τοῦ σταυροῦ.

§ 90. Βουνὰ καὶ στρατιῶται πεζοὶ καὶ καβαλλοροὶ σὺννοντες τὸν Χριστόν, καὶ εἷς ἐξ αὐτῶν βαστῶν φλάμπουρον· καὶ ὁ Χριστὸς λειποθυμισμένος καὶ πίπτων εἰς τὴν γῆν, ἀκουμπίζων μετὰ τὸ ἓνα χέρι· καὶ ἐπάνωθεν του Σίμων ὁ Κυρηναῖος στρογγυλογένης μίξαιπόλιος, φορῶν κοντὰ ροῦχα πέρνει τὸν σταυρὸν ἀπὸ τὸν ὄμῳν του· καὶ ὀπισθεν αὐτοῦ ἡ Παναγία καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος καὶ ἄλλαι γυναῖκες θρηνοῦσαι· καὶ εἷς στρατιώτης μετὰ ῥάβδον ἐμποδίζει αὐτούς (Ματθ. κζ', 31. Μάρκ. ιε', 20. Λουκ. κγ', 26. Ἰωάν. ιθ', 17).

Ἡ εἰς τὸν σταυρὸν ἀνάβασις τοῦ Χριστοῦ.

§ 91. Βουνὸν καὶ ἐπ' αὐτῷ Ἰουδαῖοι καὶ στρατιῶται, καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν εἷς σταυρὸς κείμενος καταγῆς· καὶ ὁ Χριστὸς ἐπάνω αὐτοῦ ὑπτίος ἠπλωμένος καὶ τρεῖς στρατιῶται κύκλω αὐτοῦ, τανίζοντες ἄλλος τὰς χεῖρας, ἄλλος τοὺς πόδας του μετὰ σχοινία· καὶ ἄλλοι πάλιν στρατιῶται βαστῶντες τὰ καρφία καρφώνουσιν αὐτὰ εἰς τὰς χεῖρας καὶ πόδας του, κτυποῦντες αὐτὰ μετὰ σφυρία· καὶ πάλιν ἔμπροσθεν τοῦ σταυροῦ ὁ Χριστὸς ἰστάμενος, καὶ εἷς στρατιώτης ἔμπροσθεν αὐτοῦ, προσάγων εἰς τὸ στόμα του ἀγγεῖόν τι γεμάτον οἴνου· καὶ ὁ Χριστὸς στρέφει τὸ πρόσωπόν του εἰς τὰ ὀπίσω, ὡς μὴ θέλων πιεῖν (Μάρκ. ιε', 23).

Ἡ σταύρωσις.

§ 92. Βουνὸν καὶ ἐν αὐτῷ ὁ Χριστὸς σταυρωμένος, καὶ ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο δύο λησταὶ σταυρωμένοι· ὁ μὲν ἐκ δεξιῶν στρογγυλογένης μίξαιπόλιος λέγων πρὸς τὸν Χριστόν· «Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου»· ὁ δὲ ἐξ εὐωνύμων γυρισμένος εἰς τὰ ὀπίσω, νέος ἀγένειος, λέγει· «Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς». Καὶ εἰς τὴν ἐπάνω ἄκρην τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ καρφωμένος τίτλος μετὰ ταῦτα τὰ γράμματα: INBI· κάτωθεν δὲ εἰς τὰ δεξιὰ μέρη εἷς στρατιώτης καθήμενος εἰς ἄλογον καὶ λογγεύων τὴν δεξιάν πλευρὰν τοῦ Κυρίου, καὶ αἷμα καὶ ὕδωρ ἐξέρχεται ἐξ αὐτῆς.

καὶ ὀπισθεν αὐτοῦ ἡ Θεοτόκος λιποθυμισμένη, καὶ οἱ ἄλλες μυροφόρες πιάνουσαι αὐτήν· καὶ πλησίον αὐτῆς ὁ Θεολόγος Ἰωάννης ἱστάμενος μετὰ λόπης, καὶ ἔχων τὸ χέρι του εἰς τὸ μάγουλόν του, καὶ ὁ ἅγιος Λογγίνος ὁ ἑκατόνταρχος βλέπων τὸν Χριστόν·
 5 ἔχων τὴν χεῖρά του ὑψωμένην εὐλογεῖ τὸν Θεόν· εἰς δὲ τὰ ἀριστερὰ ἄλλος πάλιν στρατιώτης καβαλλάρης βασιτῶν σπύγγον δεμένον εἰς καλάμι προσάγει αὐτὸν πλησίον τοῦ στόματος τοῦ Χριστοῦ· καὶ πλησίον ἄλλοι στρατιῶται καὶ Γραμματεῖς καὶ Φα-
 10 ρισαῖοι καὶ λαὸς πολὺς, ἄλλοι ὁμιλοῦντες ἀλλήλοις καὶ δεικνύοντες, ἄλλοι χάσκοντες καὶ βλέποντες αὐτόν, ἄλλοι ἔχοντες ἀπλωμένα τὰ χέρια λέγουσιν· «Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι». Καὶ τρεῖς στρατιῶται καθήμενοι μοιράζουσι τὰ ἱμάτιά του· ὁ εἷς εἰς τὸ μέσον αὐτῶν, ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς κλεισμένους καὶ τὰ χέρια του ἀπλωμένα εἰς τὸ ἓνα καὶ ἄλλο μέρος
 15 εἰς τῶν ἄλλων δύο στρατιωτῶν τὰ χέρια· κάτωθεν δὲ τοῦ σταυροῦ μικρὸν σπήλαιον καὶ ἐν αὐτῷ ἡ κάρα τοῦ Ἀδάμ καὶ ἄλλα δύο κόκκαλα ῥαντισθέντα ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὅπου ἔχοντο ἀπὸ τὰς πληγὰς τῶν ποδῶν του (Λουκ. κγ', 33. Ματθ. κζ', 33. Ἰωάν. ιθ', 18).

20 Ὁ Ἰωσήφ αἰτῶν τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου.

§ 93. Παλάτι καὶ ἐν αὐτῷ ὁ Πιλάτος καθήμενος εἰς θρόνον, καὶ εἷς στρατιώτης ὀπισθεν τοῦ ἱστάμενος, βασιτῶν σπαθὶ μέσ' τὸ θηκάρι του· καὶ ἔμπροσθεν τοῦ Πιλάτου ὁ Ἰωσήφ γέρον κλιτός, ἔχων ἀπλωμένα τὰ χέρια, καὶ ὁ Κεντυρίων μέσον τοῦ
 25 Πιλάτου καὶ τοῦ Ἰωσήφ ὁμιλῶν πρὸς τὸν Πιλάτον (Ματθ. κζ', 57. Μάρκ. ιε', 42. Λουκ. κγ', 50. Ἰωάν. ιθ', 38).

Ἡ ἀποκαθήλωσις.

§ 94. Βουνά καὶ ὁ σταυρὸς μπηγμένος, καὶ σκάλα ἀκουμπισμένη εἰς τὸν σταυρὸν καὶ ὁ Ἰωσήφ πατῶν ἐπάνω τῆς σκάλας,
 30 ἔχων ἀγκαλισμένον ἀπὸ τὴν μέσην τὸν Χριστόν κατεβάζει αὐτόν, καὶ ἡ Παναγία κάτωθεν ἱσταμένη ὀχέεται αὐτόν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς καὶ φιλεῖ αὐτόν εἰς τὸ πρόσωπον· καὶ ὀπισθεν τῆς Θεοτόκου αἱ Μυροφόροι καὶ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία κρατοῦσα τὴν ἀριστεράν

αὐτοῦ φιλεῖ αὐτήν, καὶ ὀπισθεν τοῦ Ἰωσήφ ὁ Θεολόγος Ἰωάννης ἱστάμενος ἀσπάζεται τὴν δεξιάν του· καὶ ὁ Νικόδημος ὀλίγον γονατιστὸς εὐγάζει μετὰ τανάλια τοὺς ἕλκους ἀπὸ τοὺς πόδας του· καὶ καλάθῃ πλησίον αὐτοῦ· καὶ ὑποκάτωθεν τοῦ σταυροῦ ἡ κάρα τοῦ Ἀδάμ, ὡς καὶ εἰς τὴν σταύρωσιν (Ματθ. κζ', 59. Μάρκ. 5
 ιε', 46. Λουκ. κγ', 52. Ἰωάν. ιθ', 36).

Ὁ Ἐπιτάφιος Θρῆνος.

§ 95. Πέτρα τετράγωνη καὶ μεγάλη, καὶ εἰς αὐτὴν συνδόνι ἀπλωμένον, καὶ ἐπάνω ὁ Χριστὸς κείμενος ὑπτίως γυμνός, καὶ ἡ Παναγία ἐπάνωθεν του γονατισμένη φιλεῖ τὸ πρόσωπόν του,
 10 καὶ ὁ Ἰωσήφ φιλεῖ τοὺς πόδας του καὶ ὁ Θεολόγος τὴν δεξιάν του· καὶ ὀπισθεν τοῦ Ἰωσήφ ὁ Νικόδημος, ἀκουμπίζων εἰς σκάλαν καὶ βλέπων πρὸς τὸν Χριστόν· καὶ πλησίον τῆς Παναγίας ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία, ἔχουσα ἐκτεταμένας τὰς χεῖρας ὑψηλὰ εἰς τὸ ἓνα καὶ ἄλλο μέρος, καὶ θρηνοῦσα· καὶ αἱ ἄλλαι Μυροφόροι τρα-
 15 βούσαι τὰς τρίχας των· καὶ ὀπισθεν αὐτῶν ὁ σταυρὸς μετὰ τὸν τίτλον, καὶ ὑποκάτω τοῦ Χριστοῦ τὸ καλάθῃ τοῦ Νικοδήμου μετὰ τὰ καρφία καὶ τὴν τανάλιαν καὶ τὸ σφυρί, καὶ πλησίον αὐτῶν ἄλλο σκεῦος ὡσπερ ὕδρια μικρὴ (Ματθ. κζ', 59. Λουκ. κγ', 53. Ἰωάν. ιθ', 40).

Ὁ ἐνταφιασμὸς τοῦ Χριστοῦ.

§ 96. Βουνὸν καὶ ἐν αὐτῷ μνημεῖον πέτρινον, καὶ ὁ Νικόδημος ἔσω βασιτῶν τὸν Χριστόν ἀπὸ τὸ κεφάλι τυλιγμένον, καὶ ἡ Παναγία ἔξωθεν τοῦ μνημείου ἀγκαλιζομένη φιλεῖ αὐτόν· καὶ ὁ Ἰωσήφ τὸν κρατεῖ ἀπὸ τὰ γόνατα, ὁ δὲ Ἰωάννης ἀπὸ τοὺς
 25 πόδας, κύπτων ὀλίγον· καὶ αἱ Μυροφόροι κλαίουσιν· ὁ δὲ σταυρὸς φαίνεται ὀπισθεν τοῦ βουνοῦ (Ματθ. κζ', 59. Λουκ. κγ', 53. Ἰωάν. ιθ', 42).

Ἡ κουστωδιά φυλάττουσα τὸν τάφον.

§ 97. Μνημεῖον μαρμαρένιον, βουλωμένον μετὰ τέσσαρες
 30 βούλλας, καὶ γύρωθεν στρατιῶται κοιμώμενοι, ἄλλοι ἐπάνω εἰς τὰ σκουτάρια των, ἄλλοι εἰς τὰ γόνατα καὶ ἄλλοι εἰς τὸ χέρι· καὶ

ὁ ἅγιος Λογγίνος ὁ ἐκατόνταρχος ἐν μέσῳ αὐτῶν καθήμενος ἔξυπνος ἀπορεῖ· καὶ ἀπέναντι τοῦ μνημείου αἱ Μυροφόροι καθήμεναι θρηνοῦσι, βαστάζουσαι εἰς τὰς χεῖράς των ἄλλη κιβώτιον, ἄλλη ἄγγεῖον γιάλινον (Ματθ. κζ', 63).

5 Ἡ εἰς τὸν Ἄδην κάθοδος τοῦ Κυρίου.

§ 98. Ὁ Ἄδης ὡς σπήλαιον ὑποκάτωθεν βουνῶν, καὶ ἄγγελοι λαμπροφροῦντες δένουσι μὲ ἄλυσες τὸν Βεελζεβούλ τὸν ἄρχοντα τοῦ σκότους καὶ τοὺς δαίμονας, ἄλλους δέρνοντες, ἄλλους κωνηοῦντες μὲ κοντάρια· καὶ μερικοὶ ἄνθρωποι γυμνοὶ δεμένοι
10 μὲ ἄλυσες καὶ βλέποντες ἄνω· καὶ κλειδωνίες πολλὰς κατατξαισμένες, καὶ αἱ πόλαι τοῦ Ἄδου ξερριζωμέναι καὶ ὁ Χριστὸς πατῶν ἐπ' αὐτάς καὶ βαστῶν μὲ τὴν δεξιὰν τὸν Ἀδάμ, μὲ τὴν ἀριστερὰν τὴν Εὐάν· καὶ ἐκ δεξιῶν του ὁ Πρόδρομος ἱστάμενος καὶ δεικνύων τὸν Χριστόν· καὶ ὁ Δαβὶδ πλησίον αὐτοῦ καὶ ἄλλοι δίκαιοι βασιλεῖς
15 μὲ στέφανα καὶ κορώνας· ἀριστερὰ δὲ ὁ Ἰωνᾶς καὶ Ἡσαΐας καὶ Ἱερεμίας οἱ προφῆται καὶ ὁ δίκαιος Ἄβελ καὶ ἄλλοι πολλοί, ὅλοι μὲ στέφανα, καὶ κύκλω του φῶς ἄπειρον καὶ ἄγγελοι πολλοί.

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ.

§ 99. Μνημεῖον ὀλίγον ἀνεφγμένον καὶ δύο ἄγγελοι καθήμενοι εἰς τὰς ἄκρας του λευκοφόροι, καὶ ὁ Χριστὸς πατῶν ἐπάνω τοῦ σκεπάσματος τοῦ μνημείου, μὲ τὴν δεξιὰν εὐλογῶν, μὲ τὴν ἀριστερὰν βαστῶν φλάμπουρον μὲ χρυσὸν σταυρόν, καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ σ-ρατιῶται, ἄλλοι φεύγοντες, ἄλλοι κείμενοι κατὰ γῆς ὡσεὶ νεκροί· καὶ μακρόθεν αἱ μυροφόροι βαστάζουσαι τὰ μύρα (Ματθ.
20 κη', 2. Μάρκ. ις', 9. Λουκ. κδ', 2. Ἰωάν. κ', 1).

Ἄγγελος φανεὶς ταῖς μυροφόροις εὐαγγελίζεταί τὴν Ἀνάστασιν.

§ 100. Μνημεῖον ἀνεφγμένον καὶ εἰς τὸ σκέπατμά του ἄγγελος λευκοφόρος καθήμενος, μὲ τὸ ἓνα χέρι βαστῶν κοντάρια
30 καὶ μὲ τὸ ἄλλο δείχνων τὸ σάβανον καὶ τὸ σουδάριον μέσ' τὸν τάφον, καὶ αἱ μυροφόροι ἔμπροσθέν του βαστάζουσαι τὰ μύρα (Μάρκ. ις', 5. Ἰωάν. κ', 11).

Ὁ Χριστὸς φανεὶς ταῖς Μυροφόροις λέγει χαίρετε.

§ 101. Ὁ Χριστὸς ἱστάμενος, εὐλογῶν μὲ τὰ δύο του χέρια, καὶ ἐκ δεξιῶν του ἡ Παναγία, ἐξ ἀριστερῶν ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία, γονατισμέναι καὶ οἱ δύο, φιλοῦσαι τοὺς πόδας του (Ματθ. 5 κη', 5. Μάρκ. τ', 12).

Ὁ Πέτρος καὶ Ἰωάννης, ἐλθόντες εἰς τὸ μνημεῖον πιστοῦνται τὴν ἀνάστασιν.

§ 102. Μνημεῖον καὶ ἔσω αὐτοῦ ὁ Πέτρος κύπτων καὶ ψηλαφῶν μὲ τὰ χέρια τὸ σουδάριον, καὶ ὁ Ἰωάννης ἔξωθεν ἱστάμενος βλέπει μέσα θαυμάζων· καὶ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία πλησίον κλαίουσα (Λουκ. κδ' 12. Ἰωάν. κ', 3).

Ὁ Χριστὸς φαινόμενος τῇ Μαγδαληνῇ.

§ 103. Μνημεῖον καὶ εἰς αὐτὸ καθήμενοι δύο ἄγγελοι λευκοφόροι· καὶ ἔμπροσθεν τοῦ μνημείου ὁ Χριστὸς ἱστάμενος, μὲ τὸ ἓνα χέρι τραβῶν τὸ ἱμάτιόν του, μὲ τὸ ἄλλο βαστῶν χαρτὶ λέγον «Μαρία, μή μου ἄπτου»· καὶ ἡ Μαρία ἔμπροσθέν του γονατισμένη ζητοῦσα νὰ πιᾶσῃ τοὺς πόδας του (Ἰωάν. κ', 17. Μάρκ. ις', 9).

Ὁ Χριστὸς εἰς Ἐμμαοὺς κλῶν τὸν ἄρτον γνωρίζεται ὑπὸ Λουκᾶ καὶ Κλεόπα. 20

§ 104. Σπῆτι καὶ ἐν αὐτῷ τράπεζα μὲ φαγητὰ καὶ ὁ Λουκᾶς καὶ ὁ Κλεόπας καθήμενοι εἰς αὐτήν, καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν ὁ Χριστὸς καθήμενος, βαστῶν ἄρτον καὶ εὐλογῶν αὐτόν (Λουκ. κδ', 13).

Ὁ Χριστὸς φανεὶς τοῖς ἀποστόλοις ἔφαγεν ἐνώπιον αὐτῶν. 25

§ 105. Σπῆτι καὶ οἱ ἀπόστολοι ἐν αὐτῷ καὶ ὁ Χριστὸς ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ὁ Πέτρος ἔμπροσθέν του κρατῶν σκουτέλι μὲ μισὸ ψάρι καὶ κηρόμελον· καὶ ὁ Χριστὸς μὲ τὴν δεξιὰν εὐλογεῖ τὸ σκουτέλι καὶ μὲ τὴν ἀριστερὰν πέρνει ἀπὸ τὸ κηρόμελον καὶ ψάρι (Λουκ. κδ', 36. Ἰωάν. κ', 12).

Ἡ ψηλάφησις τοῦ Θωμᾶ.

§ 106. Σπήτια καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὸ μέσον, ἔχων τὴν δεξιάν χεῖρα σηκωμένην καὶ μετὰ τὴν ἀριστεράν τραβῶν τὸ φόρεμά του ξεσκεπάζει τὴν δεξιάν του πλευράν τὴν πληγωμένην· ὁ δὲ 5 Θωμᾶς ἰστάμενος πλησίον αὐτοῦ μετὰ φόβου βάνει τὸ δεξιόν του χέρι μέσα εἰς τὴν πλευράν του, καὶ μετὰ τὸ ἄλλο βασιτᾶ χαρτὶ λέγον· «Ὁ Κύριός μου καὶ Θεός μου». Καὶ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι τριγύρου ἰστάμενοι θαυμάζουσιν (Ἰωάν. κ', 26).

10 Ὁ Χριστὸς φανεῖς τοῖς Ἀποστόλοις ἐπὶ τῇ θαλάσῃ τῆς Τιβεριάδος

§ 107. Θάλασσα καὶ ἐν μέσῳ πλοῖον καὶ οἱ δέκα Ἀπόστολοι σύροντες τὸ δίκτυον μετὰ πλῆθος ψαριῶν, καὶ ὁ Χριστὸς ἰστάμενος παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης εὐλογεῖ αὐτούς· καὶ ὁ Πέτρος γυμνὸς πλέων εἰς τὴν θάλασσαν ἔρχεται πρὸς αὐτόν, καὶ 15 ὕπισθεν τοῦ Χριστοῦ κάρβουνα ἀναμμένα καὶ ψάρι ἐπάνω εἰς αὐτά (Ἰωάν. κα', 1).

Ἡ τρίτη ἐρώτησις τοῦ Πέτρου.

§ 108. Θάλασσα καὶ εἰς τὴν ἄκρην τῆς πλοιάριον ἀραγμένον, καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἔξω καὶ ὁ Χριστὸς ἰστάμενος, βλέπων πρὸς 20 τὸν Πέτρον βασιτᾶ χαρτὶ λέγον· «Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με»; καὶ ὁ Πέτρος ἰστάμενος ἔμπροσθεν μετὰ φόβου λέγει αὐτῷ εἰς χαρτὶ· «Κύριε, σὺ πάντα οἶδας· σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε» (Ἰωάν. κα', 17).

Ὁ Χριστὸς φανεῖς τοῖς μαθηταῖς ἐν ὄρει Γαλιλαίας.

25 § 109. Ὅρος καὶ ὁ Χριστὸς ἐπάνω αὐτοῦ ἰστάμενος καὶ εὐλογῶν μετὰ τὰ δύο χέρια, καὶ ἔμπροσθεν του ὁ Πέτρος καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι, ἔχοντες τὰ χέρια ἀπλωμένα πρὸς αὐτόν (Ματθ. κη', 16).

Ἡ ἀνάληψις τοῦ Χριστοῦ.

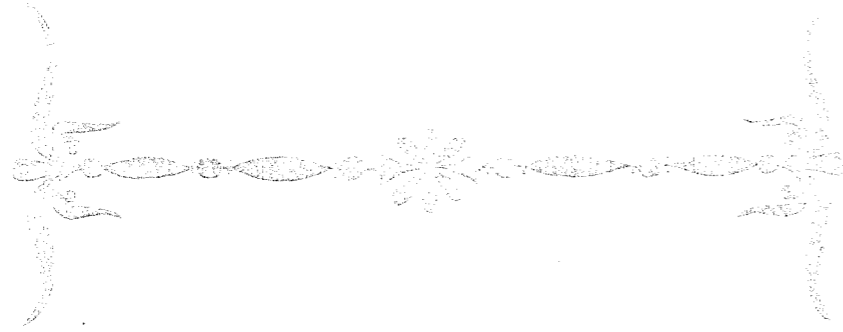
30 § 110. Βουνὸν μετὰ πολλὰς ἐλαῖες, καὶ ἐπάνω αὐτοῦ οἱ Ἀπόστολοι βλέποντες ἄνω καὶ ἀπλώνοντες τὰ χέρια μετὰ θάμβους,

καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν ἡ Θεοτόκος, βλέπουσα καὶ αὐτὴ ἄνω· καὶ ἀπὸ τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄλλο μέρος αὐτῆς δύο ἄγγελοι λευκοφόροι, δεικνύοντες πρὸς τοὺς ἀποστόλους ἄνωθεν τὸν Χριστόν, βασιτάζοντες καὶ χαρτῖα· καὶ τοῦ μὲν ἐνὸς τὸ χαρτὶ λέγει· «Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε βλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν»; τοῦ δὲ ἄλλου τὸ χαρτὶ 5 λέγει· «οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν· αὐτὸς πάλιν ἐλεύσεται, ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.» Καὶ ἐπάνωθεν αὐτῶν ἐπὶ νεφελῶν ὁ Χριστὸς καθεζόμενος καὶ μετὰ σάλπιγγος καὶ τυμπάνων καὶ πολλῶν ὀργάνων ὑπὸ ἀγγέλων δορυφορούμενος ἀνέρχεται εἰς οὐρανόν (Μάρκ. 10 ις', 10. Λουκ. κδ', 50).

Ἡ κάθοδος τοῦ ἁγίου πνεύματος.

§ 111. Σπήτι καὶ οἱ δώδεκα ἀπόστολοι καθήμενοι κύκλῳ, καὶ ὑποκάτω αὐτῶν καμάρα μικρὴ καὶ μέσα εἰς αὐτὴν εἷς ἄνθρωπος γέρων, βασιτῶν ἔμπροσθεν του μανδῆλι μετὰ τὰ δύο χέρια, 15 καὶ μέσ' τὸ μανδῆλι δώδεκα χαρτῖα τυλιγμένα, φορῶν καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν κορώναν, καὶ ἐπάνωθεν αὐτοῦ ταῦτα τὰ γράμματα· Ὁ ΚΟΣΜΟΣ. Καὶ ἐπάνωθεν τοῦ σπητίου τὸ ἅγιον πνεῦμα ὡσάν περιστερά, καὶ τριγύρου αὐτοῦ πολὺ φῶς καὶ δώδεκα πύρινοι γλῶσσαι ἐξερχόμεναι ἐξ αὐτοῦ καὶ καθεζόμεναι ἐφ' ἓνα ἕκαστον 20 τῶν ἀποστόλων (Πράξ. β', 1).

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

(ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ).

α) ΠΩΣ ΙΣΤΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΑΙ ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ.

Ἡ παραβολή τοῦ σπόρου.

§ 1. «Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι τὸν σπόρον αὐτοῦ» καὶ τὰ ἐξῆς (Ματθ. ιγ', 3. Μάρκ. δ', 3. Λουκ. η', 5). Ὁ Χριστὸς ἰστάμενος καὶ διδάσκων μετ' εὐαγγελίου, καὶ ἔμπροσθέν του 5 ἄνθρωποι εἰς τέσσαρες τάξεις.—Ἡ πρώτη τάξις, οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν· ἄνθρωποι ὡς λαλοῦντες ἀλλήλοις καὶ πρὸς τὸν Χριστὸν μὴ βλέποντες, καὶ δαίμονες χαλινώνοντες αὐτούς.—Ἡ δευτέρα τάξις, οἱ ἐπὶ τῆς πέτρας· ἄνθρωποι ὡς ἀκούοντες τὸν λόγον μετὰ χαρᾶς, καὶ ὀπισθεν αὐτῶν εἶδωλα, εἰς τὰ ὅσα γυρίζοντες αὐτοὶ προσ- 10 κυνοῦσι, καὶ εἰς τύραννος μετὰ στρατιώτας φοβερίζουσι αὐτούς μετὰ σπαθία γυμνωμένα.—Ἡ τρίτη τάξις, οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας· ἄνθρωποι τρώγοντες καὶ πίνοντες μετὰ γυναῖκες, καὶ δαίμονες πλησίον αὐτῶν.—Ἡ τετάρτη τάξις, οἱ ἐν τῇ καλῇ γῆ· μοναχοὶ προσ- 15 ευχόμενοι μέσα εἰς σπήλαια, ἔχοντες τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας καὶ τοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθέν τους μετὰ κανδήλι, ἄλλοι ὡς διάκονοι, ἄλλοι ὡς ἱερεῖς, ἄλλοι ὡς λαϊκοί, εἰς ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια προσευχόμενοι.

Ἡ παραβολή τῶν ζιζανίων.

§ 2. «Ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι καλὸν σπέρμα» καὶ τὰ ἐξῆς (Ματθ. ιγ', 24). Ἰστορίζεται οὕτως. Ὁ Χριστὸς μετὰ εὐαγγελίου καὶ ἔμπροσθέν του ἄνθρωποι πολλοί, ἄλλοι εἰς σχῆμα ἱεραρχῶν, ἄλλοι εἰς σχῆμα μαρτύρων. ἄλλοι 5 εἰς σχῆμα ὁσίων, φοροῦντες στέφανα, καὶ ἄγγελοι πλησίον αὐτῶν καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν αἰρετικοί, ἔχοντες εἰς τοὺς ὤμους των διαβόλους, καὶ εἰς ἄλλο μέρος ὁ Ἄδης καὶ ὁ Παράδεισος· εἰς μὲν τὸν Παράδεισον οἱ ὀρθόδοξοι ὑπὸ ἀγγέλων ὀδηγούμενοι, εἰς δὲ τὰ Ἄδην οἱ αἰρετικοὶ δεμένοι μετὰ ἄλυσες καὶ ὑπὸ δαιμόνων τι- 10 μωρούμενοι.

Ἡ παραβολή τοῦ σινάπεως.

§ 3. «Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ κόκκῳ σινάπεως» καὶ τὰ ἐξῆς (Ματθ. ιγ', 31. Μάρκ. δ', 31. Λουκ. ιγ', 19). Ὁ Χριστὸς εἰς μνημεῖον καὶ ἀπὸ τὸ στόμα του ἐξερχόμενον δένδρον, 15 καὶ οἱ ἀπόστολοι ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ μετὰ χαρτί ἀνοικτά, καὶ ὑποκάτω ἄνθρωποι πολλοὶ βλέποντες τοὺς ἀποστόλους.

Ἡ παραβολή τῆς ζύμης.

§ 4. «Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ» κτλ. (Ματθ. ιγ', 33. Λουκ. ιβ', 1). Ὁ Χριστὸς μετὰ εὐαγγελίου λέγων «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη», καὶ οἱ ἀπόστολοι ἔμπροσθέν του ἄλλους βαπτίζουσι, ἄλλους διδάσκουσι καὶ ἀναριθμητὸν πλῆθος ἔμπροσθεν αὐτῶν.

Ἡ παραβολή τοῦ θησαυροῦ.

§ 5. «Ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ θησαυρῷ κεκρυμμένῳ» 25 (Ματθ. ιγ', 44). Ἰστορίζεται οὕτως. Ὁ ἅγιος Παῦλος λέγων εἰς χαρτί· «σοφίαν κηρύττομεν τὴν ἀποκεκρυμμένην» καὶ τριγύρου αὐτοῦ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ ἄλλα πολύτιμα πράγματα, καὶ βιβλία καὶ ἀργύρια ὀπισθεν αὐτῶν κείμενα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἄλλοι συντρίβοντες εἶδωλα. 30

Ἡ παραβολὴ τοῦ ζητοῦντος μαργαρίτας.

§ 6. «Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας» (Ματθ. ιγ', 45). Ἱστορία. Ὁ Χριστὸς ἱστάμενος καὶ εὐλογῶν, καὶ ἔμπροσθέν του ὁ ὅσιος Ἰωάσαφ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰνδίας μὲ ὀσιακὰ φορέματα, ἱστάμενος μετὰ εὐλαβείας· καὶ πλησίον του ὁ ὅσιος Βα(ρ)λαάμ δεικνύων αὐτῷ δακτυλοειδῶς τὸν Χριστὸν καὶ βαστῶν χαρτὶ λέγει· «Ἴδε ὁ πολῦτιμος μαργαρίτης». Καὶ ὄπισθεν αὐτῶν κορώννα καὶ βασιλικὰ φορέματα καὶ πλούτη καὶ εἶδωλα τζακισμένα, ὅλα ῥιμμένα καταγῆς, καὶ πάλιν οἱ σοφοὶ τῶν Ἑλλήνων βαστάζοντες χαρτία, καὶ ἐπάνωθεν τοῦ Χριστοῦ ταῦτα τὰ γράμματα· «Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ πολῦτιμος μαργαρίτης».

Ἡ παραβολὴ τῆς σαγήνης.

§ 7. «Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ» καὶ τὰ ἐξῆς (Ματθ. ιγ', 47). Ἱστορία. Πλήθος λαοῦ ἀπὸ διάφορα ἔθνη, καὶ γύροθεν αὐτῶν οἱ ἀπόστολοι· καὶ ὄπισθεν τῶν Ἀποστόλων, δεξιὰ μὲν Παράδεισος καὶ ὁ Πέτρος μέσα μὲ ἄλλους πολλούς, ἀριστερὰ δὲ ὁ Ἄδης καὶ ἄνθρωποι πολλοὶ ὑπὸ δαιμόνων τιμωρούμενοι.

Ἡ παραβολὴ τῶν ἑκατὸν προβάτων.

§ 8. «Ἐὰν γένηται τι ἑκατὸν πρόβατα καὶ πλανηθῆ» καὶ τὰ ἐξῆς (Ματθ. ιγ', 12. Λουκ. ιε', 4). Ἱστορία. Οὐρανὸς καὶ ἐπάνωθεν αὐτοῦ τὰ ἐννέα τάγματα τῶν ἀγγέλων, καὶ μέσον αὐτῶν θρόνος εὐκαιρος, ἤγουν ἄδειος, καὶ κάτωθεν αὐτῶν ἡ εἰς τὸν Ἄδην κάθοδος τοῦ Κυρίου. Ζήτει αὐτὴν εἰς § 98, σ. 114.

Ἡ παραβολὴ τῶν δραχμῶν.

§ 9. «Τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα» καὶ τὰ ἐξῆς (Λουκ. ιε', 8). Ἱστορία. Ὁ Χριστὸς σταυρωμένος καὶ φῶς τριγύρου του πολὺ καὶ ἄνθρωποι, ἄλλοι συντρίβοντες εἶδωλα, ἄλλοι βαπτίζόμενοι καὶ ἄλλοι ὡς μοναχοὶ εἰς σπήλαια προσευχόμενοι, ἄλλοι ἔμπροσθεν τοῦ σταυροῦ προσκυνοῦντες· καὶ ἐπάνωθεν τοῦ σταυροῦ

οὐρανὸς καὶ ἐν αὐτῷ τὰ ἐννέα τάγματα τῶν ἀγγέλων μὲ σάλπιγγας καὶ κιθάρas καὶ ὁ Χριστὸς ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐπὶ θρόνου, μὲ τὸ ἓνα χέρι βαστῶν τὸν Ἀδὰμ καὶ μὲ τὸ ἄλλο χαρτὶ λέγον· «συγχαίρητέ μοι, ὅτι εὐρέθη ἡ ἀπολλυμένη δραχμή».

Ἡ παραβολὴ τοῦ ὀφείλοντος μυρία τάλαντα. 5

§ 10. «Ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συναῖραι» καὶ τὰ ἐξῆς (Ματθ. ιη', 23). Ἱστορία. Ὁ Χριστὸς καθήμενος εἰς θρόνον ὡς βασιλεὺς εὐλογῶν καὶ γύροθεν του Ἄγγελοι, καὶ εἷς ἄνθρωπος γονατιστὸς ἔμπροσθεν του λέγων· «μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ καὶ πάντα σοὶ ἀποδώσω». Καὶ δαίμονες ὄπισθεν αὐτοῦ βαστάζοντες πολλὰ χαρτία γραμμένα, καὶ παρέκει πάλιν ὄπισθεν τοῦ Χριστοῦ ὁ ἴδιος ἄνθρωπος τραβῶν ἄλλον εἰς φυλακὴν καὶ λέγων πρὸς αὐτόν· «ἀπόδος μοι εἴ τι ὀφείλεις»· καὶ παρέκει πάλιν ὁ Χριστὸς καθήμενος καὶ δύο ἄγγελοι βλέποντες εἰς αὐτὸν δείχνουν δακτυλοειδῶς τὸν ἄνθρωπον· καὶ πάλιν ἄνθρωπος ἔμπροσθεν τοῦ Χριστοῦ συρνόμενος ὑπὸ δαιμόνων εἰς τὸν Ἄδην ἄλυσοδεμένος.

Ἡ παραβολὴ τῶν μισθομένων ἐργατῶν.

§ 11. «Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρῶτῳ μισθώσασθαι ἐργάτας» (Ματθ. 20 κ', 1). Ἱστορίζεται οὕτως. Ὁ Χριστὸς ἱστάμενος καὶ ὄπισθέν του οἱ ἅγιοι προπάτορες εἰς τέσσαρες τάξεις διηρημένοι· εἰς τὴν πρώτην τάξιν ὁ Ἐνώχ μὲν θυσιάζων, ὁ Νῶε βαστῶν κιβωτῶν καὶ ἄλλοι γέροντες μετ' αὐτῶν προσευχόμενοι καὶ ἐπάνωθεν αὐτῶν ταῦτα τὰ γράμματα· «Οἱ ἐν τῇ πρώτῃ ὥρᾳ». Εἰς τὴν δευτέρα τάξιν ὁ Ἀβραὰμ θυσιάζων τὸν Ἰσαάκ, ὁ Ἰσαάκ εὐλογῶν τὸν Ἰακώβ, ὁ Ἰακώβ εὐλογῶν τοὺς ἱβ' υἱούς του, καὶ ἐπάνωθεν αὐτῶν ταῦτα τὰ γράμματα· «Οἱ ἐν τῇ τρίτῃ ὥρᾳ». Εἰς τὴν τρίτην τάξιν ὁ Μωυσῆς βαστῶν τὰς πλάκας καὶ διδάσκων τοὺς Ἑβραίους, καὶ ὁ Ἀαρὼν καὶ ἄλλοι δίκαιοι πλησίον του, καὶ ἐπάνω αὐτῶν ταῦτα τὰ γράμματα· «Οἱ ἐν τῇ ἕκτῃ ὥρᾳ». Εἰς τὴν τετάρτην τάξιν οἱ προφῆται, ἄλλοι λιθοβολούμενοι, ἄλλοι πριονιζόμενοι, ἄλλοι δερνόμενοι, καὶ ἐπάνωθεν αὐτῶν ταῦτα τὰ γράμ-

ματα· «Οἱ ἐν τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ». Καὶ ἔμπροσθεν τοῦ Χριστοῦ οἱ ἀπόστολοι καὶ τὰ ἔθνη προσπίπτοντα εἰς αὐτόν, καὶ ἐπάνωθεν του ταῦτα τὰ γράμματα· «Οἱ ἐν τῇ ἐνδεκάτῃ ὥρᾳ». Καὶ εἰς ἄλλο μέρος πάλιν ὁ Χριστὸς εἰς παράδεισον μετὰ πλῆθος ἀγγέλων 5 καὶ ἅλα τὰ τάγματα τῶν ἁγίων, καὶ οἱ ἀπόστολοι καθήμενοι πλησίον του· ὁ δὲ δίκαιος Ἐνώχ μετὰ τὸ τάγμα του βασιτάζοντας τοὺς στεφάνους των εἰς τὰς χειράς των λέγουσι πρὸς τὸν Χριστόν, δείχνοντες τοὺς ἀποστόλους· «Οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν καὶ ἴσους αὐτοὺς ἡμῖν ἐποίησαν, τοῖς βασιτάσασιν τὸ βάρως τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα»· ὁ δὲ Χριστὸς λέγει μετὰ 10 πραύτητος εἰς αὐτόν· «ἐταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε» καὶ τὰ ἐξῆς.

Ἡ παραβολὴ τῶν δύο υἱῶν.

§ 12. «Ἄνθρωπος εἶχε τέκνα δύο καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπε» καὶ τὰ ἐξῆς (Ματθ. κ', 28). Ἱστορία. Ὁ Χριστὸς ἰστάμενος καὶ εἰς τὸ ἕνα μέρος του Ἰουδαῖοι, Φαρισαῖοι καὶ Γραμματεῖς, στρέφοντες εἰς τὰ ὀπίσω, ὡς μὴ στέργοντες τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος του τελῶναι καὶ ἐθνικοὶ προσκυνοῦντες αὐτόν.

Ἡ παραβολὴ τῶν μισθίωνων ἐργατῶν.

20 § 13. «Ἄνθρωπός τις ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα» καὶ τὰ ἐξῆς (Ματθ. κ', 33. Μάρκ. ιβ', 1. Λουκ. κ', 9). Ἱστορίζεται οὕτως. Κάστρον καὶ ναὸς καὶ θυσιαστήριον καὶ γραμματεῖς βασιτάζοντες χαρτῖα καὶ διδάσκοντες, καὶ πλῆθος ἔμπροσθεν των, καὶ μέσα εἰς τὸ θυσιαστήριον ὁ προφήτης Ζαχαρίας, σφαττόμενος ὑπὸ ἐνὸς στρατιώτου· καὶ ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ὁ 25 προφήτης Μιχαίας ῥαπιζόμενος ὑπὸ ἐνὸς βασιλέως, καὶ σιμὰ εἰς αὐτόν ὁ προφήτης Ζαχαρίας, ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωδαέ, λιθοβολούμενος· καὶ ἔξωθεν τοῦ κάστρου ἐπάνω εἰς βουνὸν ἢ σταύρωσις τοῦ Χριστοῦ.

30 Ἡ παραβολὴ τοῦ ἀκρογωνιαίου λίθου.

§ 14. «Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες» καὶ τὰ ἐξῆς (Ματθ. κ', 42. Μάρκ. ιβ', 10. Λουκ. κ', 17). Ἐκκλησία

καὶ ἔσωθεν ἀπόστολοι καὶ ἱεράρχαι καὶ ὄσιοι βαπτίζοντες καὶ διδάσκοντες, καὶ Ἕλληνες καὶ Ἑβραῖοι ἀσπαζόμενοι ἀλλήλους, καὶ ὁ Χριστὸς ἐπάνωθεν εὐλογῶν αὐτούς· καὶ παρέκει ἡ Ἱερουσαλήμ καιομένη, καὶ ἔξωθεν αὐτῆς στρατιῶται φονεῦ- 5 οντες Ἰουδαίους, καὶ ὁ προφήτης Ἡσαΐας δεικνύων τὸν Χριστόν 5 λέγει εἰς χαρτί· «Τάδε λέγει Κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβάλλω εἰς τὰ θεμέλια Σιών λίθον πολυτελεῖ, ἐκλεκτόν, ἀκρογωνιαῖον» καὶ τὰ ἐξῆς.

Ἡ παραβολὴ τοῦ ποιήσαντος γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

10

§ 15. «Ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ» καὶ τὰ ἐξῆς (Ματθ. κβ', 2). Ἱστορία. Ἐκκλησία καὶ ἔξωθεν εἰς ἕνα μέρος Ἰουδαῖοι, ἄλλοι μετροῦντες ἄσπρα, ἔχοντες ἔμπρὸς των βόας καὶ ἄλλας πραγματείας, ἄλλοι ξεφαντώνοντες μετὰ γυναῖκες μετὰ χορῶν καὶ τυμπάνων, ἄλλοι προιονίζοντες τὸν προφήτην Ἡσαΐαν, 15 ἄλλοι βάνοντες εἰς τὸν λάκκον τοῦ βορβόρου τὸν Ἱερειάν· καὶ εἰς τὸ ἄλλο μέρος τῆς ἐκκλησίας οἱ ἀπόστολοι διδάσκοντες, καὶ ἔμπροσθεν αὐτῶν ἐθνικοὶ καὶ τελῶναι καὶ πόρνοι προσπίπτοντες εἰς αὐτούς καὶ συντρίβοντες τὰ εἶδωλα· ἐν μέσῳ δὲ τῆς ἐκκλησίας τράπεζα καὶ ἐπ' αὐτὴν πατήριον καὶ δισκάριον, καὶ κύκλῳ τὰ τάγμα- 20 ματα τῶν ἀγγέλων καὶ οἱ χοροὶ τῶν ἁγίων πάντων, ὅλοι λευκοφόροι, βασιτάζοντες λαμπάδες· καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν εἷς ἄνθρωπος μετὰ ῥυπαρὰ ἱμάτια, δευόμενος τὰς χειράς καὶ τοὺς πόδας ὑπὸ τῶν δαιμόνων καὶ τραβιζόμενος παρ' αὐτῶν εἰς τὸν Ἄδην, καὶ ὁ Χριστὸς ἰστάμενος σιμὰ του μετὰ βασιλικῆς καὶ πατριαρχικῆς 25 στολῆς λέγει αὐτῷ εἰς χαρτί· «Ἐταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου»;

Ἡ παραβολὴ τοῦ δεῖπνου.

§ 16. «Ἄνθρωπός τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα καὶ ἐκάλεσε» καὶ τὰ ἐξῆς (Λουκ. ιδ', 15). Ἱστορία. Ὁ Χριστὸς ἰστάμενος εὐ- 30 λογῶν καὶ γύροθεν του οἱ ἀπόστολοι, καὶ εἰς τὰ δεξιὰ μέρη αὐτοῦ οἱ Ἰουδαῖοι, Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ἄλλοι τρώγοντες καὶ πίνοντες, ἄλλοι πραγματευόμενοι καὶ ἄλλοι προσπίπτοντες εἰς

αυτόν· και εἰς τὸ ἄλλο μέρος αὐτοῦ οἱ ἔθνηκαί, προσπίπτοντες
και αὐτοὶ εἰς αὐτόν, και οἱ ἀπόστολοι διδάσκουν αὐτούς.

Ἡ παραβολὴ τῶν ταλάντων.

§ 17. «Ἄνθρωπός τις ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους
5 και παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα» και τὰ ἐξῆς (Ματθ. κε',
14. Λουκ. ιθ', 11). Ἱστορία. Παράδεισος και ἐξωθεν ὁ Χριστὸς
ὡς βασιλεὺς καθήμενος εἰς θρόνον, και κύκλω αὐτοῦ ἄγγελοι, και
εἰς τὸ δεξιόν του μέρος εἷς ἅγιος ἀρχιερεὺς και εἷς ἅγιος ἱερεὺς,
βαστάζοντες εὐαγγέλια και βλέποντες αὐτόν δεικνύουσιν ὀπισθεν
10 τοὺς πλήθος ἀγίων ἀνδρῶν τε και γυναικῶν, και ὁ Χριστὸς εὐλο-
γεῖ αὐτούς· και εἰς τὸ ἀριστερόν μέρος αὐτοῦ εἷς διδάσκαλος, μετὰ
ἓνα χεῖρ δίδων αὐτῷ εὐαγγέλιον και μετὰ τὸ ἄλλο δεικνύων αὐτὸ
πρὸς αὐτόν λέγει· «Ἴδε ἡ ἀμνάς σου»· και ὀπισθεν αὐτοῦ δαίμο-
νες χαλινούσιν αὐτόν και τραβίζοντες τον βιαίως εἰς τὸν Ἄδην.

15 Ἡ παραβολὴ τῶν οἰκοδομούντων τὰς οἰκίας ἐπὶ
τὴν πέτραν και τὴν ψάμμον.

§ 18. «Πᾶς ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους και ποιεῖ αὐτούς»
και τὰ ἐξῆς (Ματθ. ζ', 24. Λουκ. ζ', 49). Ἱστορίζεται οὕτως.
Ὁ Χριστὸς και ὀπισθεν του οἱ ἀπόστολοι και δύο ἄνθρωποι ἔμ-
20 προσθεν αὐτοῦ, ὁ εἷς γέρων και ὁ ἕτερος νέος, ἀκούοντες αὐτοῦ
και οἱ δύο μετὰ προθυμίας· και παρέχει ὁ γέρων πάλιν προσευ-
χόμενος μέσα εἰς σπήλαιον, και τριγύρου του πόρται και δαίμο-
νες τοξεύουν αὐτόν, και ἄλλοι ἄνθρωποι τραβίζοντες τὰ ἱμάτιά του,
και ὁ νέος πάλιν εἰς τράπεζαν τρώγων και πίνων μετὰ γυναικῶν
25 και δαίμονες καταγελῶντες αὐτόν.

Ἡ παραβολὴ τῶν δύο τυφλῶν.

§ 19. «Τυφλὸς τυφλὸν ὀδηγῶν ἀμφοτέροι εἰς λάκκον» και
τὰ ἐξῆς (Ματθ. ιε', 14. Λουκ. ζ', 39). Ἱστορία. Ἀρχιερεῖς και
Γραμματεῖς και Φαρισαῖοι διδάσκοντες, και εἰς τοὺς ὤμους των
30 διάβολοι δεσμεύοντες μετὰ μανθῆλια τοὺς ὀφθαλμούς των, και ἔμ-
προσθεν τους Ἰουδαῖοι ὡς ἀκούοντες αὐτούς (και αὐτοὶ ὁμοίως
ὕπὸ δαιμόνων δενόμενοι τοὺς ὀφθαλμούς)· και ἄλλοι δαίμονες

ἔχοντες ὄλους αὐτοὺς ὁμοῦ περιμαζωμένους εἰς ἓνα σχοινὶ τοὺς
τραβίζουν εἰς τὸν Ἄδην· και ὁ Χριστὸς μακρόθεν ἰστάμενος και
δεικνύων αὐτούς πρὸς τοὺς ἀποστόλους λέγει εἰς χαρτί· «τυφλὸς
τυφλῶν ὀδηγῶν ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται».

Ἡ παραβολὴ τῶν δέκα παρθένων.

5

§ 20. «Ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρ-
θένοις» και τὰ ἐξῆς (Ματθ. κε', 1). Ἱστορία. Παράδεισος και ὁ
Χριστὸς ἐξωθεν βλέπων ἐξω, και ὀπισθεν αὐτοῦ αἱ πέντε φρόνιμοι
παρθένοι βαστάζουσαι λαμπάδας ἀναμμένας, και αἱ πέντε μωραὶ
ἐξωθεν βαστάζουσαι και αὐταὶ σβυσμένας λαμπάδας και κρούου- 10
σαι τὴν θύραν τοῦ Παραδείσου και λέγουσαι· «Κύριε, κύριε,
ἄνοιξον ἡμῖν»· ὁ δὲ Χριστὸς ἀποκρίνεται εἰς αὐτὰς λέγων·
«Ἀμὴν λέγω ὑμῖν οὐκ οἶδα ὑμᾶς». Και παρέχει πάλιν μνημεῖα
και οἱ δέκα παρθένοι εὐγαίνουσιν ἀπ' αὐτὰ, και εἷς ἄγγελος σαλ-
πίζει ἄνωθεν αὐτῶν. 15

Ἡ παραβολὴ τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστὰς.

§ 21. «Ἄνθρωπός τις κατέβαινε ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Ἱε-
ριχὼ» και τὰ ἐξῆς (Λουκ. ι', 30). Ἱστορία. Παράδεισος και εἰς
τὴν πόρταν του ἡ φλογίνη ῥομφαία, και ὁ Ἄδὰμ και ἡ Εὔα
ἐξωθεν γυμνοὶ κλαίοντες· και παρέχει ἄλλοι ἄνθρωποι προσκυ- 20
νοῦντες ἄλλοι εἶδωλα, ἄλλοι γάτους, ἄλλοι σκύλους, ἄλλοι βόδια
σφάζουν, ἄλλοι ἀνθρώπους θυσιάζοντες εἰς αὐτὰ, ἄλλοι τρώγοντες
και πίνοντες μετὰ γυναικῶν ἄσεμνες, και δαίμονες χαλινώνοντες
αὐτούς· και εἰς τὸ ἓνα μέρος αὐτῶν ὁ Μωυσῆς μετὰ τὰς πλάκας
και ὁ Ἀαρὼν ὀπισθεν αὐτοῦ, βλέποντες πρὸς αὐτούς και στρέ- 25
φοντες εἰς τὰ ὀπίσω· και ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ προφήτης Ἡσαΐας,
και αὐτὸς βλέπων πρὸς αὐτούς και στρέφων εἰς τὰ ὀπίσω. Και
παρέχει ναὸς και ἔσω οἱ ἀπόστολοι, ἄλλους διδάσκοντες, ἄλλους
βαπτίζοντες, ἄλλοις τὰ θεῖα μυστήρια μεταδίδοντες· και ὁ Χρι-
στὸς ἔμπροσθεν πάντων, μετὰ ἓνα χεῖρ δίδων τοῦ ἁγίου Παύλου 30
εὐαγγέλιον και τὰς πλάκας τοῦ νόμου, και μετὰ ἄλλο βαπτῶν
τὸν σταυρὸν αὐτοῦ εἰς τοὺς ὤμους του δείχνει ὀπισθεν τοὺς εἰρη-
μένους ἀνθρώπους.

Ἡ παραβολὴ τοῦ κριτοῦ τῆς ἀδικίας.

§ 22. «Κριτὴς τις ἦν ἐν τινὶ πόλει τὸν Θεὸν μὴ φοβούμενος» καὶ τὰ ἐξῆς (Λουκ. ιη', 2). Ἱστορία. Ὁ Χριστὸς ἐπάνω εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ὑποκάτωθεν αὐτοῦ εἰς ἱεράρχης προσευχόμενος καὶ ὑπὸ αἰρετικῶν ἐνοχλούμενος, καὶ εἰς ἄγγελος μετὰ ξίφους διώκει τοὺς αἰρετικούς· καὶ παρέχει εἰς νέος ἅγιος μέσα εἰς φωτίαν, καὶ οὐρανόθεν κατέρχεται ὕδωρ καὶ ὀροσίξει αὐτόν, καὶ δύο ἄγγελοι πλησίον του· καὶ παρέχει πάλιν εἰς ὅσιος γονατισμένος προσεύχεται καὶ δαίμονες γύροθεν τοξεύουσιν αὐτόν 10 καὶ ἄγγελος Κυρίου διώκει αὐτούς.

Ἡ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου.

§ 23. «Ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος» καὶ τὰ ἐξῆς (Λουκ. ιε', 11). Νῆος καὶ θυσιαστήριον καὶ πλησίον τοῦ ναοῦ ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τρώγων καὶ πίνων μετὰ πορνῶν, 15 καὶ πάλιν μέσα εἰς τὸν ναὸν ὁ Χριστὸς κοινωνεῖ τὸν ἄσωτον καὶ οἱ ἀπόστολοι τὸν μυρώνουν, δίδοντες αὐτῷ καὶ σταυρόν. Κύκλω τοῦ θυσιαστηρίου τὰ τάγματα τῶν ἀγγέλων μὲ κιθάρας, καὶ ἔξω τοῦ ναοῦ πάλιν ὁ Χριστὸς ἀγκαλιζόμενος τὸν ἄσωτον καὶ φιλῶν αὐτόν· καὶ πάλιν ὁ Χριστὸς εἰς ἄλλο μέρος παρακαλῶν τὸν πρε- 20 σβύτερον, λέγων εἰς χαρτί· «τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστί», καὶ ἐκεῖνος βλέπων αὐτὸν στρέφει εἰς τὰ ὀπίσω.

Ἡ παραβολὴ τοῦ πλουσίου, οὗ εὐφόρησεν ἡ χώρα.

§ 24. «Ἄνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα» καὶ τὰ ἐξῆς (Λουκ. ιβ', 16). Ἱστορίζεται οὕτως. Σπῆτια καὶ εἰς 25 ἄνθρωπος φορῶν κόκκινο φόρεμα καὶ καλπᾶκι στέκει ἀπορῶν, καὶ ἔμπροσθέν του σωρὸς σίτου καὶ ἄνθρωποι πελεκοῦντες καὶ φτιάνοντες ἀμπάρια· καὶ παρέχει πάλιν αὐτὸς κείμενος εἰς κλίνην χρυσῆν, καὶ δαίμονες τριγύρου του εὐγάνουν μὲ καμάκι τριόδον- 30 τον τὴν ψυχὴν του.

Ἡ παραβολὴ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ πτωχοῦ
Λαζάρου.

§ 25. «Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος καὶ ἐνεδιόυσκετο» καὶ τὰ ἐξῆς (Λουκ. ις', 19). Ἱστορίζεται οὕτως. Παλάτι καὶ ἐν αὐτῷ 5 τράπεζα μὲ διάφορα φαγητά, καὶ εἰς ἄνθρωπος φορῶν λαμπρὰ φορέματα, καθήμενος εἰς αὐτὴν καὶ βασιτῶν εἰς τὸ χέρι του ποτῆρι, καὶ ὑπηρετῆται πολλοὶ ὑπηρετοῦντες αὐτόν καὶ φέρνοντες διάφορα φαγητά· καὶ παρέχει πάλιν αὐτὸς εἰς κλίνην καὶ δαίμονες εὐγάνοντες τὴν ψυχὴν του, καὶ γύροθεν αὐτοῦ γυναῖκες καὶ παι- 10 δία κλαίοντα· καὶ ὑποκάτω τῶν θυρῶν τοῦ παλατιοῦ εἰς ἄνθρωπος γυμνός, πληγωμένος, κείμενος καταγῆς, καὶ σκυλία γλύφουν τὰς πληγὰς του· καὶ ἐπάνωθεν του ὁ Δαβὶδ μὲ τὴν κιθάραν καὶ τῶν ἀγγέλων τὰ τάγματα λαμβάνοντα τὴν ψυχὴν του μετὰ σαλπίγγων καὶ ὀργάνων· καὶ παρέχει ὁ Ἄδης καὶ ὁ πλούσιος ἐν αὐτῷ καιόμενος καὶ λέγων· «πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με»· καὶ ἀντικρῶ 15 αὐτοῦ παράδεισος καὶ μέσα ὁ Ἀβραάμ καὶ εἰς τοὺς κόλπους του ὁ Λάζαρος· ὁ δὲ Ἀβραάμ ἀποκρίνεται πρὸς τὸν πλούσιον· «τέκνον, μνησθήτι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου» καὶ τὰ ἐξῆς.

Ἡ παραβολὴ τοῦ ἰσχυροῦ.

20

§ 26. «Οὐδεὶς δύναται τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ» καὶ τὰ ἐξῆς (Μάρκ. γ', 27). Ἱστορία. Ὁ Χριστὸς ἱστάμενος εὐλογῶν καὶ ἔμπροσθέν του ὁ Ματθαῖος ὁ τελώνης καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος καὶ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ ἡ πόρνη καὶ ἄλλοι πολλοὶ μετανοήσαντες ἁμαρτωλοί, προσπίπτοντες εἰς τοὺς πόδας του· καὶ πα- 25 ρέχει ἄγγελοι δεσμεύοντες τὸν διάβολον καὶ βάνοντες αὐτόν εἰς τὸν Ἄδην.

Ἡ παραβολὴ τοῦ λύχνου.

§ 27. «Οὐδεὶς λύχνον ἄψας καλύπτει αὐτόν» καὶ τὰ ἐξῆς (Ματθ. ε', 15. Μάρκ. δ', 21. Λουκ. η', 16). Ἱστορία. Νῆος 30 καὶ εἰς ἅγιος ἀρχιερεὺς διδάσκων ἐπὶ ἄμβωνος, καὶ εἰς ἄγγελος λαλῶν εἰς τὸ ἄφτι του, καὶ φῶς τριγύρου αὐτοῦ, καὶ ἄνθρωποι

ὕποκάτωθεν αὐτοῦ ἀκούοντες μετὰ προθυμίας, ἔχοντες ὑψωμένα τὰ χέρια, καὶ ὁ Χριστὸς ἐπάνωθεν εὐλογῶν εἰς εὐαγγέλιον· «οὕτω λαμπράτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως» κτλ.

Ἡ παραβολὴ τῆς ἀκάρπου συκῆς.

5 § 28. «Συκὴν εἶχέ τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ» καὶ ἐξῆς (Λουκ. ιγ', 6). Ἱστορία. Νεὸς καὶ εἷς ἄνθρωπος μέσον μιξαῖπό-
λιος, ἔχων ἔμπροσθεν τοῦ στήθους του στρωμένα τὰ χέρια, καὶ ὁ Θάνατος πλησίον αὐτοῦ βαστῶν ὀρεπᾶνι καὶ ὁ Χριστὸς προστάζει τὸν Θάνατον, ἵνα ἐκκόψῃ αὐτόν· καὶ ὁ ἄγγελος,
10 φύλαξ τῆς τοῦ ἀνθρώπου ζωῆς, ἔμπρὸς στὸν Χριστὸν γονατισμέ-
νος παρακαλεῖ αὐτὸν λέγων· «Κύριε, ἄφες αὐτὸν καὶ τὸν χρόνον τοῦτον».

Ἡ παραβολὴ τοῦ βουλομένου οἰκοδομησαὶ πύργον καὶ μὴ δυναμένου ἐκτελέσαι.

§ 29. «Τίς ἐξ ὑμῶν πύργον θέλων οἰκοδομησαί, οὐχί» καὶ
15 τὰ ἐξῆς (Λουκ. ιδ', 28). Ἱστορία. Ὁ ἅγιος Παῦλος διδάσκων καὶ λέγων εἰς χαρτί· «θεμέλιον τέθεικα Ἰησοῦν Χριστόν·» καὶ γύρο-
θεν αὐτοῦ ἄνθρωποι ἀκούοντες αὐτοῦ προθύμως, καὶ παρέχει πάλιν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι τρώγοντες καὶ πίνοντες καὶ πραγματευόμε-
νοι, καὶ δαίμονες πλησίον τους ἐμπαίζοντες αὐτούς, καὶ ἐπάνω-
20 θεν αὐτῶν ταῦτα τὰ γράμματα· «Οἱ πιστεύοντες καὶ μὴ δυνά-
μενοι ἐκτελέσαι».

Ἡ παραβολὴ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου.

§ 30. «Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ Ἱερὸν προσεύξασθαι» καὶ τὰ ἐξῆς (Λουκ. ιη', 10). Ἱστορία. Νεὸς μὲ σάλαν καὶ ἐπά-
25 νω αὐτοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, ὁ Φαρισαῖος, γέρων μακρυγένης μὲ φαρδιὰ ῥοῦχα καὶ τυλιγμένος τὴν κεφαλὴν μὲ μανδῆλι, ἰστάμενος καὶ βλέπων πρὸς οὐρανόν, ἔχων τὸ ἓνα χέρι ἀπλωμένον ἄνω καὶ μὲ τὸ ἄλλο δεικνύων τὸν τελώνην, καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὁ δαίμων τῆς ὑπερηφανείας καθήμενος· καὶ
30 ἀντικρὺς αὐτοῦ ὁ τελώνης βλέπων κάτω καὶ τύπτων τὸ στήθος του, καὶ εἷς ἄγγελος ἄνωθεν αὐτοῦ εὐλογῶν αὐτόν.

